

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

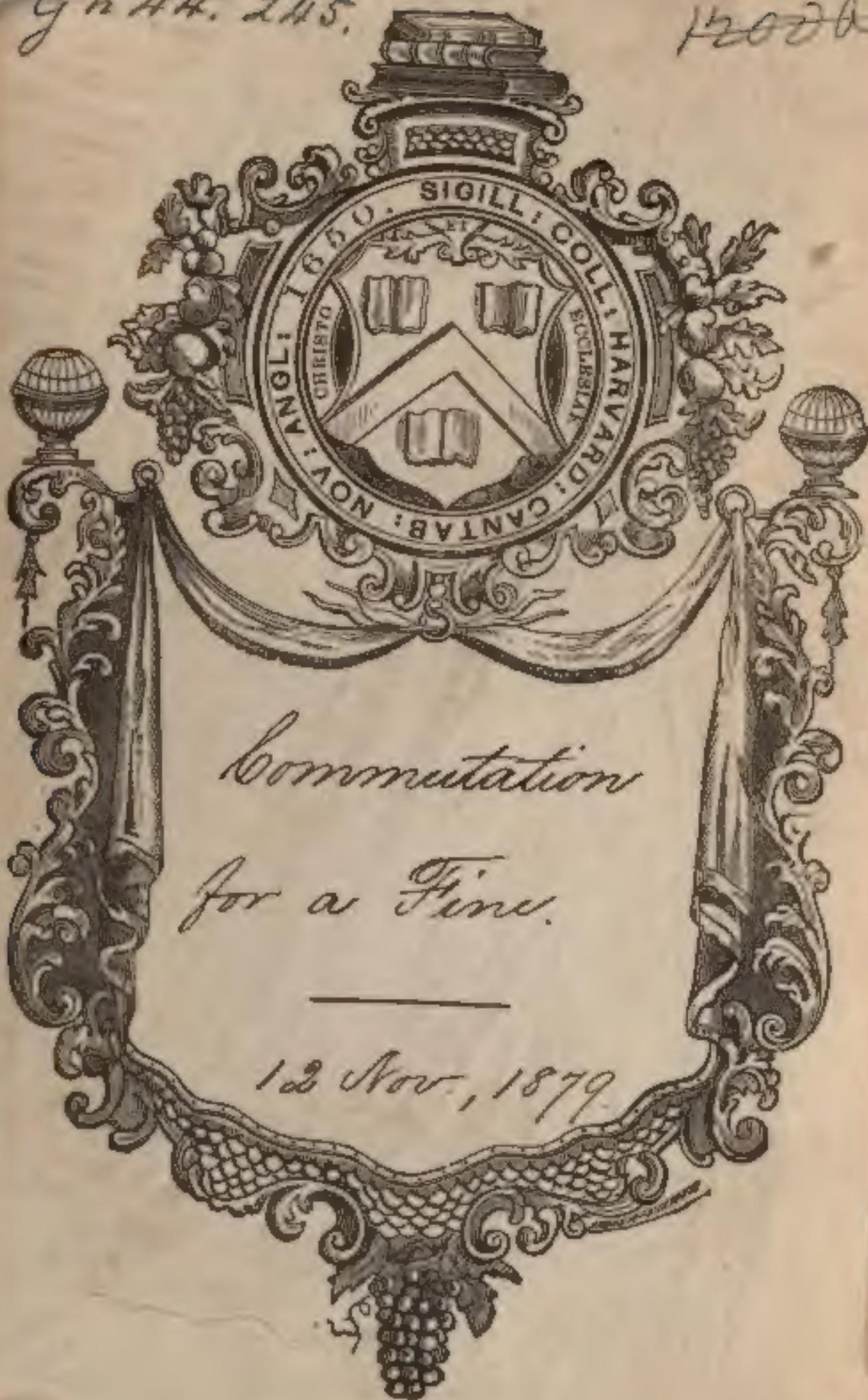
About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Gh 44. 245.

12020

*commutation
for a Fine.*

12 Nov., 1879

Iring G. Stanton '81.

from Dr. Robert P. Kee

November 19, 1878.

STORIES FROM HERODOTUS

AND THE

SEVENTH BOOK OF THE HISTORY

Edited by Robert Spence Watson.

NEW YORK
HARPER & BROTHERS, PUBLISHERS
FRANKLIN SQUARE

1878

Bh44,245-

1879. Nov. 12.

Circumlocution

for a fine.

L

Entered according to Act of Congress, in the year 1878, by
HARPER & BROTHERS,
In the Office of the Librarian of Congress, at Washington.

PREFATORY NOTE.

THE present text-edition of the "Stories from Herodotus," etc., is issued to supply an immediate demand. The complete edition, with critical and explanatory notes, may be expected to appear next autumn.

R. P. K.

EASTHAMPTON, MASS., *January, 1878.*

STORIES FROM HERODOTUS.

I. STORY OF CRÖESUS.

THE general subject of Herodotus's work is the conflict between Asia and Europe which culminated in the Greco-Persian wars. The first book of the history is mainly occupied with an account of Crœsus, the ruler of the rich and powerful kingdom of Lydia; and of Cyrus, the founder of the Persian empire.

Crœsus, who lived in great splendor at his luxurious court at Sardis, was not distinguished alone for the wealth which has made his name proverbial. Like Solomon, he was fond of entertaining distinguished guests from other lands, and he had a special regard for the deities and oracles of Greece. Herodotus represents him as a just ruler, and assigns no other causes for the calamities which befel him than his prosperity, which provoked the "envy of the gods," and his presumption in thinking himself the happiest of men. (Herod. I. 26 sqq.)

[Crœsus succeeds Halyattes as king of Lydia, and soon attacks the Greek cities on the coast of Asia Minor.]

1.

Τελευτήσαντος δὲ Ἀλυάττεω ἐξεδέξατο τὴν βασιληῖην Κροῖσος ὁ Ἀλυάττεω, ἐτέων ἐὼν ἡλικίην πέντε καὶ τριήκοντα· ὃς δὴ Ἐλλήνων πρώτοισι ἐπεθήκατο Ἔφεσίοισι. ἔνθα δὴ οἱ Ἔφέσιοι πολιορκεύμενοι ὑπ' αὐτοῦ, ἀνέθεσαν τὴν πόλιν τῇ Ἀρτέμιδι ἐξάψαντες ἐκ τοῦ νηοῦ σχοινίον ἐς τὸ τεῖχος. ἔστι δὲ μεταξὺ τῆς

τε παλαιῆς πυλίος ή τότε ἐποδιορέετο καὶ τοῦ νησοῦ,
ἐπτὰ στάδια. πρώτοισι μὲν δὴ τούτοισι ἐπεχείρησε ὁ
Κροῖσος· μετὰ δὲ, ἐν μέρει ἐκάστοισι Ἰώνων τε καὶ
Αἰολέων, ἄλλοισι ἄλλας αἰτίας ἐπιφέρων· τῶν μὲν
οὐδένατο μέζονας παρευρίσκειν, μέζονα ἐπαιτιώμενος,
τοῖσι δε αὐτῶν καὶ φαῦλα ἐπιφέρων. (26)

[He conceives a plan of attacking also the Greek islands,
but abandons it at the advice of Bias or Pittacus.]

2.

‘Ως δὲ ἡρα οἱ ἐν τῇ Ἀσίῃ Ἑλληνες κατεστράφατο
ἔς φύρου ἀπαγωγὴν, τὸ ἐνθεῦτεν ἐπενόεε νέας ποιησά-
μενος ἐπιχειρέειν τοῖσι νησιώτησι· ἔόντων δέ οἱ πάν-
των ἑτοίμων ἐς τὴν γαυπηγίην, οἱ μὲν Βιαντα λέγουσι
τὸν Πριηνέα ἀπικέμενον ἐς Σάρδις, οἱ δὲ Πιττακὸν τὸν
Μυτιληναῖον, εἰρομένου Κροῖσου εἴ τι εἶη νεώτερον
περὶ τὴν Ἑλλάδα, εἰπόντα τάδε καταπαῦσαι τὴν γαυ-
πηγίην· “὾ βασιλεῦ, νησιῶται ἵππον συνωνέονται
μυρίην, ἐς Σάρδις τε καὶ ἐπὶ σὲ ἔχοντες ἐν νῷ στρατεύ-
εσθαι·” Κροῖσον δὲ ἐλπίσαντα λέγειν ἐκεῖτον ἀληθέα
εἰπεῖν· “αī γὰρ τοῦτο θεοὶ πνήσειαν ἐπὶ νόον νησι-
ώτησι, ἐλθεῖν ἐπὶ Λυδῶν παῖςας σὺν ἵπποισι·” τὸν
έξ ὑπολαθούντα φάναι· “὾ βασιλεῦ, προθύμως μοι
φαίνεαι εὑξασθαι νησιώτας ἵππευομένους λαβεῖν ἐν
ηπείρῳ, οἰκύτα ἐλπίζων· νησιώτας δὲ τί ἔοκεεις εῦχε-
σθαι ἄλλο, ἢ, ἐπεὶ τε τάχιστα ἐπύθοιτο σε μέλ-
λοντα ἐπὶ σφισι γαυπηγέεσθαι νέας, λαβεῖν ἀρώμενοι
Λυδοῖς ἐν Θαλάσσῃ, ἵνα ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ ηπείρῳ οἰκημέ-
νων Ἑλλήιων τίσωνται σε, τοὺς σὺ δουλώσας ἔχεις;”
κάρτα τε ἡσθῆται Κροῖσον τῷ ἐπιλόγῳ, καὶ οἱ (προσ-
φυέως γὰρ διξαὶ λέγειν) πειθόμενον παύσασθαι τῆς
γαυπηγίης· καὶ οὕτω τοῖσι τὰς γῆσυνς οὐκημένοισι
“Ιωσι ξενίην συνεθήκατο. (27)

[He extends his dominion eastward as far as the river Halys, and his court is visited by many sages; among them, by Solon the Athenian.]

3.

Χρόνου δὲ ἐπιγινομένου, καὶ κατεστραμμένων σχεδὸν πάντων τῶν ἐντὸς "Αλυος ποταμοῦ οἰκημένων· πλὴν γὰρ Κιλίκων καὶ Λυκίων, τοὺς ἄλλους πάντας ὑπ' ἔωστῷ εἶχε καταστρεψάμενος ὁ Κροῖσος· εἰσὶ δὲ οἵδε, Λυδοὶ, Φρύγες, Μυσοὶ, Μαριανδυνοὶ, Χάλυβες, 5 Παφλαγόγες, Θρῆϊκες, οἱ Θυνοί τε καὶ Βιθυνοὶ, Κᾶρες, "Ιωνες, Δωριέες, Αἰολέες, Πάμφυλοι· κατεστραμμένων δὲ τούτων, καὶ προσεπικτωμένου Κροίσου Λυδοῖσι, ἀπικνέονται ἐς Σάρδις ἀκμαζούσας πλούτῳ ἄλλοι τε οἱ πάντες ἐκ τῆς Ἑλλάδος σοφισταὶ, οἱ τοῦτον τὸν χρόνον 10 ἐτύγχανον ἔύντες, ὡς ἔκαστος αὐτῶν ἀπικνέοιτο, καὶ δὴ καὶ Σόλων ἀνὴρ Ἀθηναῖος, ὃς Ἀθηναίοισι νόμους κελεύσασι ποιήσας, ἀπεδήμησε ἔτεα δέκα κατὰ θεωρίης πρόφασιν ἐκπλώσας, ἵνα δὴ μή τινα τῶν νόμων ἀναγκασθῇ λῦσαι τῶν ἔθετο· αὐτοὶ γὰρ οὐκ οἷοί τε ἦσαν 15 αὐτὸ ποιῆσαι Ἀθηναῖοι· ὄρκίοισι γὰρ μεγάλοισι κατείχοντο, δέκα ἔτεα χρήσεσθαι νόμοισι τοὺς ἄν σφι Σόλων θῆται. (28)

[In answer to Crœsus's question, "Who is the happiest of men?" Solon replies, "Tellus, an Athenian."]

4.

Αὐτῶν δὴ δύν τούτων καὶ τῆς θεωρίης ἐκδημήσας ὁ Σόλων εἴνεκεν, ἐς Αἴγυπτον ἀπίκετο παρὰ "Αμασιν, 20 καὶ δὴ καὶ ἐς Σάρδις παρὰ Κροῖσον· ἀπικύμενος δὲ ἐξεινίζετο ἐν τοῖσι βασιληῖοισι ὑπὸ τοῦ Κροίσου· μετὰ δὲ, ἥμέρῃ τρίτῃ ἦ τετάρτῃ, κελεύσαντος Κροίσου τὸν Σόλωνα θερύποντες περιῆγον κατὰ τοὺς θησαυροὺς, καὶ ἐπεδείκνυσαν πάντα ἔόντα μεγάλα τε καὶ ὄλβια· 25 θεησάμενον δέ μιν τὰ πάντα καὶ σκεψάμενον, ὡς οἱ

κατὰ καιρὸν ἦν, εἴρετο ὁ Κροῖσος τάδε· “ξεῖνε Ἀθηναῖς, παρ’ ἡμέας γαρ περὶ σένο λόγος ἀπίκται πολλος, καὶ σοφίης εἶνεκεν τῆς σῆς καὶ πλάνης, ὡς φιλοσοφέων γῆν πολλὴν θεωρίης εἰνεκεν ἐπελήλυθας· τὸν δὲ ἡμεροῦ ἐπειρεσθαί μοι ἐπῆλθε, εἰ τινα ἡδη πάντων εἶδες ὄλβιώτατον;” ὁ μὲν ἐλπίζων εἶναι ἀνθρώπων ὄλβιώτατος, ταῦτα ἐπειρώτα· Σύλων δὲ οὐδὲν ὑποθωπεύσας ἀλλα τῷ ἔοντι χρησύμενος λέγει· “ὦ βασιλεῦ, Τέλλορ Ἀθηναῖον” ἀποθωμάσας δὲ Κροῖσος τὸ λεχθὲν
 10 εἰρετο ἐπιστρεφέως· “κοίτη δη κρίνεις Τέλλον εἶναι ὄλβιώτατον;” ὁ δὲ εἶπε· “Τέλλῳ, τοῦτο μὲν, τῆς πόλιος εὖ ἡκουόσῃς, παῖδες ἥσταν καλοί τε κάγαθοί, καὶ σφι εἶδε ἅπασι τέκνα ἐκγενέμενα καὶ πάντα παραμεινάντα· τοῦτο δὲ, τοῦ βίου εὖ ἡκοντι ὡς τὰ παρ’ ἡμῖν,
 15 τελευτὴ τοῦ βίου λαμπροτάτη ἐπεγένετο· γενομένης γάρ Ἀθηναῖοι μάχης πρὸς τοὺς ἀστυγείτοις ἐν Ἐλευσίνι, βοηθήσας καὶ τροπῆν ποιήσας τῶν πολεμίων ἀπέθανε κάλλιστα· καὶ μιν Ἀθηναῖοι ἐηροσίῃ τε ἔθαψαν αὐτοῦ τῇπερ ἔπεισε, καὶ ἐπιμησαν μεγάλως.” (30)

[He ass; gives the second place to Cleobis and Bito, of Argos.]

5.

20 Ός δὲ τὰ κατὰ τὸν Τέλλον προετρέψατο ὁ Σύλων τὸν Κροῖσον εἶπας πολλά τε καὶ ὄλβια, ἐπειρώτα τίνα ζεύτερον μετ’ ἑκείνον ἴσοι, δοκέων πάγχυ ζευτερεῖα γῶν οἰσεσθαι, ὁ δὲ εἶπε· “Κλέοβιν τε καὶ Βίτωρι· τούτοισι γαρ, ἔοῦσι γένος Ἀργείων, βίος τε ἀρκέων σε ὑπῆν καὶ πρὸς τούτῳ ῥώμη σώματος τούτου· ἀεθλοφύροι τε ἀμφοτεροι ἴμοίως ἥσταν, καὶ ἐντολέγεται δέ εἰ λόγος· ζεύσης ὄρτῆς τῇ· “Πρὸ τοῖσι Ἀργείοισι, οἵτε πάντως τὴν μητέρα αὐτῶν Ζεύγει κομισθῆναι ἐς τὸ ἱρόν· οἱ δέ σφι βίοις ἐκ τοῦ ἄγρου οὐ παρεγίγνονται μέν αἱρησις· ἐκ λημαριεῖσι δέ τῇ ὥρῃ οἱ νεηνίαι, ἵποεύντες

αὐτοὶ ὑπὸ τὴν ζεύγλην εἶλκον τὴν ἀμαξαρ, ἐπὶ τῆς ἀμάξης δέ σφι ὄχέετο ἡ μήτηρ· στασίους δὲ τέντε καὶ τεσσεράκοντα ἵπακομίσαντες ἀπίσκοπο ἐς τὸ ἱρόν· ταῦτα δέ σφι ποιήσασι καὶ ὀφθεῖσι ὑπὸ τῆς ταυτγύριος τελευτὴ τοῦ βίου ἀρίστῃ ἐπεγένετο· ἔιεῖεξε τε ἐν τούτοισι ὁ θεὺς, ὡς ἄμεινον εἴη ἀνθρώπῳ τεθνάπαι μᾶλλον ἢ ζώειν· Ἀργεῖοι μὲν γάρ περιστάντες ἐμακάριζον τῶν νεηνιέων τὴν ρώμην· αἱ δὲ Ἀργεῖαι τὴν μητέρα αὐτῶν, οἵων τέκνων ἐκύρησε· ἢ δὲ μήτηρ περιχαρῆς ἐοῦσα τῷ τε ἔργῳ καὶ τῇ φήμῃ, στᾶσα ἀπίοντα τοῦ ἀγάλματος εὔχετο Κλέοβι τε καὶ Βίτωνι, τοῖσι ἐωυτῆς τέκνοισι, οἵ μιν ἐτίμησαν μεγάλως, δοῦναι τὴν θεὺν τὸ ἀνθρώπῳ τυχεῖν ἀριστόν ἐστι· μετὰ ταύτην δὲ τὴν εὐχὴν, ὡς ἔθυσάν τε καὶ εἰωχήθησαν, κατακομηθέντες ἐν αὐτῷ τῷ ἱρῷ οἱ νεηνίαι οὐκέτι ἀνέστησαν, ἀλλ' ἐν τέλει τούτῳ ἔσχοντο· Ἀργεῖοι δέ σφεισι εἰκύνας ποιησάμενοι ἀνέθεσαν ἐς Δελφοὺς, ὡς ἀνέρων ἀρίστων γενομένων.” (31)

[He justifies his answer to Croesus, who is vexed because he had not been named, by the saying, “Call no man happy until you have seen how his life shall end.”]

6.

Σύλων μὲν δὴ εὐδαιμονίης δευτερεῖα ἔνεμε τούτοισι. Κροῖσος δὲ σπερχθεὶς εἶπε· “ὦ ξεῖνε Ἀθηναῖε, ἡ δὲ ἡμετέρη εὐδαιμονίη οὕτω τοι ἀπέρριπται ἐς τὸ μῆτερ, ὥστε οὐδὲ ἴδιωτέων ἀνδρῶν ἀξίους ἡμέας ἐποίησας;” ὁ δὲ εἶπε· “ὦ Κροῖσε, ἐπιστύμενόν με τὸ θεῖον πᾶν ἔùν φθονερόν τε καὶ ταραχῶσες, ἐπειρωτᾶς ἀνθρωπήιων πρηγμάτων πέρι; ἐν γὰρ τῷ μακρῷ χρόνῳ πολλὰ μέν ἐστι ἴδεειν τὰ μή τις ἔθελει, πολλὰ δὲ καὶ παθέειν. ἐς γὰρ ἐβδομήκοντα ἔτεα οὖρον τῆς ζόης ἀνθρώπῳ προτίθημι· οὗτοι ἔύντες ἐνιαυτὸν ἐβδομήκοντα, παρέχονται ἡμέραις διηκοσίας καὶ πεντακισχιλίας καὶ ζισ-

μυρίας, ἔμισθοις μηδὲ γινομένου. ταυτίων δὲ ἑτέρη αὐτεωκ τῇ ἑτέρῃ ἡμέρῃ τὸ παρύπαν οὐδὲν ὄμοιον προσάγει πρῆγμα. οὕτω δν, ὃ Κροῖσε, πᾶν ἐστι ἀνθρωπος συμφορή. ἐμοὶ δὲ σὺ καὶ τλουτέειν μὲν μέγα το φαίνεαι, καὶ βασιλευς εἶναι πολλῶν ἀνθρώπων· ἐκεῖνο δὲ τὸ εἰρεό με, οὐκω σε ἔγω λέγω, πρὶν ἀν τελευτῆσαντα καλῶς τὸν αἰῶνα συθωμαί· οὐ γάρ τοι ὁ μέγα πλούσιος μᾶλλον τοῦ ἐπ' ἡμέρην ἔχοντος ὅλβιώτερος ἐστι, εἰ μή οἱ τύχη ἐπίσποιτο, πάντα καλὰ ἔχοντα το τελευτῆσαι εὖ τὸν βίον. πολλοὶ μεν γάρ ζάπλουτοι ἀνθρώπων ἀνδρῖοι εἰσι· πολλοὶ δὲ μετρίως ἔχοντες βίον εὐτυχέες· ὁ μὲν δη μέγα πλούσιος, ἀνδρῖος δε, ἔννοισι προέχει τοῦ εὐτυχέος μούνοισι· οὗτος δὲ τοῦ πλούσιον καὶ ἀγολβίον πολλοῖσι· ὁ μὲν ἐπιθυμητὸς ἐκτελέσαι καὶ ἀτην μεγάλην προσπεσοῦσαν ἐγεῖκαι ἐνυπάτερος· ὁ δὲ τυισίδε προέχει ἐκείνους· ἀτην μεν καὶ ἐπιθυμητὸν οὐκ ὄμοιως δοντας ἐκεινῷ ἐγεῖκαι, ταῦτα δὲ οὐ εὐτυχιη οὐ ἀπερύκει· ἀπηρος δὲ ἐστὶ, ἀνουσος, ἀπαθητος κακῶν, εὔπαις, εὐειδῆς· εἰ δὲ πρὸς τούτους ἐπει τελευτῆσαι τὸν βίον εὖ, οὗτος ἐκεῖνος τὸν σὺ ζητεῖς ὅλβιος κεκληπθαι ἄξιός ἐστι· πρὶν δὲ ἀν τελευτῆσῃ, ἐπισχέειν, μηδὲ κιλέει καὶ ὅλδιον ἀλλ' εὐτυχέα. τα πάντα μεν τοι ταῦτα συλλαβεῖν ἀνθρωπον ἔντα ἀντατίνειν ἐστι, μάστερ χώρη οὐδεμία κατακέει πάντα οὐκοντὴ παρεχοντα, ἀλλὰ ἄλλο μὲν ἔχει ἑτερου δὲ ἐπιπέδηται· οὐ δὲ ἀν τὰ πλεῖστα ἔχη, ἀμαστη αὖτη· ὡς δὲ καὶ ἀνθρώποι σῶμα θν οὐδεν τοπορεις ἐστι· τὸ μὲν γάρ ἔχει, ἄλλον δὲ ἐιδεές ἐστι· οὐδὲ δὲ ἀν αὐτῶν πλεῖστα ἔχων ἐπιπλέοντα, καὶ ἐπειτα τελευτῆσῃ εὐχαρίστως τὸν βίον, οὗτος παφ' ἐμοὶ τὸ οὐνομα τοῦτο, ὃ βασιλεῦ, ζικαιός ἐγτι φιρεπθαι. σκοπεειν δὲ χρι πατὸς χρι ματος τὴν τελευτὴν καὶ ἀποβίησεται· πολλοῖσι γαρ ἀποέξεις ὕλβιον ὁ θεός, προφριζονε ἀτέρεψε.” ()

[Cræsus hears incredulously and dismisses his guest.]

7.

Ταῦτα λέγων τῷ Κροίσῳ οὐκ κως οὔτε ἔχαριζετο, οὔτε λόγου μιν ποιησάμενος οὐδεὶς ἀποπέμπεται, κάρτα δύξας ἀμαθέα εἶναι, ὃς τὰ παρεύντα ἀγαθὰ μετεὶς τὴν τελευτὴν παντὸς χρῆματος ὄρāν ἐκέλευε. (33)

[But the vengeance of the gods, who cannot tolerate continued prosperity, soon falls upon Cræsus, and first a dream foretells the doom of Atys, his son.]

8.

Μετὰ δὲ Σύλωνα οἰχόμενον, ἔλαβε ἐκ θεοῦ νέμεσις 5 μεγάλη Κροῖσον· ὡς εἰκάσαι, ὅτι ἐνόμισε ἐωυτὸν εἶναι ἀνθρώπων ἀπάντων ὀλβιώτατον αὐτίκα δέ οἱ εῦδοντι ἐπέστη ὄνειρος, ὃς οἱ τὴν ἀληθηῖην ἔφαινε τῶν μελλόντων γενέσθαι κακῶν κατὰ τὸν παῖδα. ἦσαν δὲ τῷ Κροίσῳ δύο παῖδες, τῶν οὔτερος μὲν διέφθαρτο 10 (ἥν γὰρ δὴ κωφός) ὁ δὲ ἔτερος τῶν ἥλικων μακρῷ τὰ πάντα πρῶτος· οὐγομα δέ οἱ ἥν "Ατυς· τοῦτον δὴ ὃν τὸν "Ατυν σημαίνει τῷ Κροίσῳ ὁ ὄνειρος, ὡς ἀπολέει μιν αἰχμῇ σιδηρέῃ βληθέντα· ὁ δὲ ἐπεί τε ἐξεγέρθη καὶ ἐωυτῷ λόγον ἔδωκε, καταρρωδήσας τὸν ὄνειρον, 15 ἕγεται μὲν τῷ παιδὶ γυναικα· ἐωθύτα δὲ στρατηγέειν μιν τῶν Λυδῶν οὐδαμῇ ἔπι τοιοῦτο πρῆγμα ἐξέπεμπε· ἀκόντια δὲ καὶ δοράτια καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα τοῖσι χρέονται ἐς πόλεμον ἄνθρωποι, ἐκ τῶν ἀνδρεώνων ἐκκομίσας ἐς τοὺς θαλάμους συνένησε, μή τι οἱ 20 κρεμάμενον τῷ παιδὶ ἐμπέσῃ. (34)

Faultly Raccolte 1st Series
Vol. I. p. 546 - 555
the Son of Croesus

[Adrastus, an involuntary homicide, comes as a fugitive to Sardis. Croesus purifies him from his guilt, and assigns him an abode in the palace.]

9.

"Ἐχοντος δέ οἱ ἐν χερσὶ τοῦ παιδὸς τὸν γάμον, ἀπικνέεται ἐς τὰς Σιφῆις ἀνήρ συμφορῆ ἔχόμενος καὶ οὐ καθαρὸς χεῖρας ἔων, Φρὺξ μὲν γενεῆ, γένεος δὲ τοῦ βασιληίου· παρελθων ἐς οὗτος ἐς τὰ Κροίσου οἰκια, δικτὰ τόμους τοὺς ἐπιχωρίους καθαρίσου ἐζέετο κυρῆσαι· Κροῖσος δέ μιν ἐκάθησε (ἔστι δὲ παραπλησίη ἡ κάθαρσις τοῖσι Λυδοῖσι καὶ τοῖσι Ἑλλησι)· ἐπεὶ τε δὲ τα γομιζέμενα ἐποίησε ὁ Κροῖσος, ἐπινθάνετο ὑκέθεν τε καὶ τίς εἴη, λεγων τάδε· "Ἄνθρωπε, τίς τε ἔών καὶ τούθεν τῆς Φρυγίης ἡκαν ἐπίστιος ἐμοι ἐγένεο; τίνα τε ἀνδρῶν ἡ γυναικῶν ἐφόνευσας;" ὁ δὲ ἀμείβετο· "Ἄντασσε, Γορδίεω μὲν τοῦ Μίδεω εἰμι παῖς, αὐτομάζομαι δὲ Ἀἵρηστος· φοιτεύσας δὲ ἀδελφεὸν ἐμεωταῦ ὑέλων, πάρειμι ἐξεληλαμένος τε ὑπὸ τοῦ πατρὸς 15 καὶ ἐστερημένος πάντων." Κροῖσος δέ μιν ἀμείβετο τοῖσδε· "ἀνδρῶν τε φιλων τυγχάνεις ἐκγονος ἔών καὶ ἐλίλυθας ἐς φίλους, εἴθα ἀμηχανήσεις χρῆματος οὐ- 20 οἶτες μετων ἐν ἡμετέρου· σύμφορῆν ἐε ταύτην ὡς κουφότατα φέρων κερδατέεις πλεῖστον." ὁ μὲν δὴ διαιταν εἶχε ἐν Κροίσου. (εο)

[A wild boar, the scourge of the country, next appears in the Mysian Olympus, and the people beg that Atys may be sent to destroy it.]

10.

"Ἐν δὲ τῷ πάντῳ χρόνῳ τούτῳ, ἐν τῷ Μυσίῳ Οὐλύμπῳ συνὸς χρῆμα γίνεται μέγα· ὥρμεώμενος δὲ οὗτος ἐκ τοῦ οὔρεος τούτου τὰ τῶν Μυσῶν ἔργα ἵσαφθείρεσκε· πολλάκις δὲ οἱ Μυσοὶ ἐπ' αὐτὸν ἐελθόντες,

ποιέεσκον μὲν οὐδὲν κακὸν, ἔπασχον δὲ πρὸς αὐτοῦ· τέλος δὲ, ἀπικόμενοι παρὰ τὸν Κροῖσον τῶν Μυσῶν ἄγγελοι ἔλεγον τάδε· “ὦ βασιλεῦ, ὃς χρῆμα μέγεστον ἀνεφάνη ἡμῖν ἐν τῇ χώρῃ, ὃς τὰ ἔργα διαφθείρει· τοῦτον προθυμεύμενοι ἐλέειν οὐ δυνάμεθα· νῦν ὅν 5 προσδεύμεθά σεν, τὸν παῖδα καὶ λογάδας νεηνίας καὶ κύνας συμπέμψαι ἡμῖν, ὡς ἂν μιν ἔξελωμεν ἐκ τῆς χώρης.” οἱ μὲν δὴ τούτων ἐδέοντο· Κροῖσος δὲ μημονεύων τοῦ ὀνείρου τὰ ἔπεα ἔλεγέ σφι τάδε· “παιδὺς μὲν πέρι τοῦ ἐμοῦ μὴ μνησθῆτε ἔτι· οὐ γάρ ἀν ὑμῖν¹⁰ συμπέμψαιμι· νεύγαμός τε γάρ ἐστι, καὶ ταῦτα οἱ νῦν μέλει· Λυδῶν μέντοι λογάδας καὶ τὸ κυνηγέσιον πᾶν συμπέμψω, καὶ διακελεύσομαι τοῖσι ιοῦσι, εἶναι ὡς προθυμοτάτοισι συνεξελέειν ὑμῖν τὸ θήριον ἐκ τῆς χώρης.” (36)

15

[Crœsus, who had at first refused their request, yields to the arguments of Atys, and lets him go.]

11.

Ταῦτα ἀμείψατο· ἀποχρεωμένων δὲ τούτοισι τῶν Μυσῶν, ἐπεισέρχεται ὁ τοῦ Κροίσου παῖς ἀκηκὼς τῶν ἐδέοντο οἱ Μυσοί· οὐ φαμένου δὲ τοῦ Κροίσου τύν γε παῖδά σφι συμπέμψειν, λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ νεηνίης τάδε· “ὦ πάτερ, τὰ κάλλιστα πρύτερόν κυτε καὶ γεν- 20 ναιότατα ἡμῖν ἦν, ἐς τε πολέμους καὶ ἐς ἄγρας φοιτέοντας εὔδοκιμέειν· νῦν δὲ ἀμφοτέρων με τούτων ἀποκληῖσας ἔχεις, οὕτε τινὰ δειλίην μοι παριδῶν οὕτε ἀθιμίην. νῦν τε τέοισί με χριὴ ὅμμασι ἐς τε ἀγορὴν καὶ ἐξ ἀγορῆς φοιτέοντα φαίγεσθαι; κυῖος μέν τις τοῖσι πολι- 25 ἡτησι δύξω εἶναι; κυῖος δέ τις τῇ νεογάμῳ γυναικί; κοίω δὲ ἐκείνη δύξει ἀνδρὶ συνοικέειν; ἐμὲ ὅν σὺ ἦ μέθεις οἴειν ἐπὶ τὴν θήρην, ἦ λόγῳ ἀνάπεισον ὅκως μοι ἀμείνω ἐστὶ ταῦτα οὕτω ποιεύμενα.” Ἀμείβεται Κροῖσος τοῖσδε· “ὦ παῖ, οὕτε δειλίην οὕτε ἄλλο οὐδὲν²⁰

ἄχαρι παριδών τοι ποιέω ταῦτα· ἀλλά μοι ὅψις ὄνειρου
 ἐν τῷ ὑπνῳ ἐπιστᾶσα ἔφη σε ὅλιγοχρόνιον ἔσεσθαι·
 ὑπὸ γὰρ αἰχμῆς σιδηρέης ἀπολέεσθαι. πρὸς ὃν τὴν
 ὅψιν ταύτην, τὸν τε γάμον τοι τοῦτον ἔσπευσα καὶ ἐπὶ
 δτὰ παραλαμβανόμενα οὐκ ἀποπέμπω, φυλακὴν ἔχων
 εἴ κως δυναίμην ἐπὶ τῆς ἐμῆς σε ζύης διακλέψαι. εἴς
 γάρ μοι μοῦνος τυγχάνεις ἐὼν παῖς· τὸν γὰρ δὴ ἔτε-
 ρον, διεφθαρμένον τὴν ἀκοὴν, οὐκ εἶναι μοι λογίζομαι.”
 Ἀμείβεται ὁ νεηνίης τοῦσδε· “συγγράμη μὲν, ὃ πά-
 10 τερ, τοὶ ἰδόντι γε ὅψιν τοιαύτην περὶ ἐμὲ φυλακὴν
 ἔχειν· τὸ δὲ οὐ μανθάνεις ἀλλὰ λέληθέ σε τὸ ὄνειρον,
 ἐμέ τοι δίκαιον ἔστι φράζειν. φήσ τοι τὸ ὄνειρον ὑπὸ
 αἰχμῆς σιδηρέης φάναι ἐμὲ τελευτήσειν· ὑὸς δὲ κοῖαι
 μέν εἰσι χεῖρες; κοίη δὲ αἰχμὴ σιδηρέη, ἦν σὺ φοβέαι;
 15 εἰ μὲν γὰρ ὑπὸ ὁδόντος τοι εἶπε τελευτήσειν με, ἢ ἄλ-
 λου τεν ὅ τι τούτῳ ἔοικε, χρῆν δή σε ποιέειν τὰ ποιέεις·
 νῦν δὲ ὑπὸ αἰχμῆς. ἐπεί τε ὃν οὐ πρὸς ἄνδρας ἥμιν
 γίνεται ἡ μάχη, μέθες με.” Ἀμείβεται Κροῖσος· “ὦ
 παῖ, ἔστι τῇ με νικῆς γνώμην ἀποφαίνων περὶ τοῦ ἐι-
 20 πνίου· ὡς ὃν γενικημένος ὑπὸ σέο μεταγιγώσκω, μετί-
 ημί τέ σε ιέναι ἐπὶ τὴν ἄγρην.” (37-40)

[But sends for Adrastus and makes him guardian of his son.]

12.

Εἶπας δὲ ταῦτα ὁ Κροῖσος μεταπέμπεται τὸν Φρύγα
 “Ἄδρηστον, ἀπικομένῳ δέ οἱ λέγει τάδε· ““Ἄδρηστε,
 ἔγώ σε συμφορῇ πεπληγμένον ἀχάρι, τὴν τοι οὐκ ὄνει-
 25 δίζω, ἐκάθηρα καὶ οἰκίοισι ὑποδεξάμενος ἔχω, παρέχων
 πᾶσαν δαπάνην· νῦν ὃν (όφείλεις γὰρ, ἐμεῦ προποιή-
 σαντος χρηστὰ ἐς σὲ, χρηστοῖσί με ἀμείβεσθαι) φύλακα
 παιδύς σε τοῦ ἐμοῦ χρηῖζω γενέσθαι ἐς ἄγρην ὁρμεο-
 μένον· μή τινες κατ’ ὑδὸν κλῶπες κακοῦργοι ἐπὶ δηλή-
 30 σει φανέωσι ὥμιν· πρὸς δὲ τούτῳ, καὶ σέ τοι χρεών

ἔστι ιέραι ἔνθα ἀπολαμπρύνεαι τοῖσι ἔργοισι· πατρώ-
ῖον τε γύροι τοι ἔστι καὶ προσέτι ρώμη ὑπάρχει.” (41)

[Adrastus accepts the trust.]

13.

Ἄμειβεται ὁ Ἀδρηστος· “ὦ βασιλεῦ, ἄλλως μὲν
ἔγωγε ἂν οὐκ ἥϊα ἐς ἄεθλον τοιόνδε: οὔτε γὰρ συμ-
φορῇ τοιῆδε κεχρημένον οἰκός ἔστι ἐς ὄμηλικας εὖ 5
πρήσσοντας ιέναι, οὔτε τὸ βούλεσθαι πάρα· πολλαχῆ
τε ἂν ἴσχον ἐμεωυτόν. νῦν δὲ, ἐπεί τε σὺ σπεύδεις
καὶ δεῖ τοι χαρίζεσθαι (όφείλω γάρ σε ἀμειβεσθαι
χρηστοῖσι), ποιέειν εἰμὶ ἐτοῖμος ταῦτα· παῖδά τε σὸν
τὸν διακελεύεαι φυλάσσειν, ἀπήμονα τοῦ φυλάσσοντος 10
εἴνεκεν προσδόκα τοι ἀπονοστήσειν.” (42)

[The boar is soon found and surrounded, when Adrastus,
by a stroke aimed at the boar, strikes and slays Atys.]

14.

Τοιούτοισι ἐπεί τε οὗτος ἀμείψατο Κροῖσον, ἥϊσαν
μετὰ ταῦτα ἐζηρυμένοι λογάσι τε νεηνίῃσι καὶ κυσί.
ἀπικύμενοι δὲ ἐς τὸν Οὐλυμπὸν τὸ ὅρος ἐζήτεον τὸ
Θηρίον, εὑρόντες δὲ καὶ περιστάντες αὐτὸ κύκλῳ ἐσηκόν- 15
τιζον: ἔνθα δὴ ὁ ξεῖνος, οὗτος δὴ ὁ καθαρθεὶς τὸν φύ-
νον καλεόμενος δὲ Ἀδρηστος, ἀκοντίζων τὸν σὺν, τοῦ
μὲν ἀμαρτάνει τυγχάνει δὲ τοῦ Κροίσου παιδύς. ὁ
μὲν δὴ βληθεὶς τῇ αἰχμῇ ἐξέπλησε τοῦ ὄνείρου τὴν
φίμην· ἔθεε δέ τις ἀγγελέων τῷ Κροίσῳ τὸ γεγονός· 20
ἀπικύμενος δὲ ἐς τὰς Σάρδις, τίν τε μάχην καὶ τὸν
τοῦ παιδὸς μόρον ἐσήμηνέ οἱ. ‘Ο δὲ Κροῖσος τῷ θα-
νάτῳ τοῦ παιδὸς συντεταραγμένος, μᾶλλόν τι ἐδεινο-
λογέετο δτι μιν ἀπέκτεινε τὸν αἰτ-
περιημεκτέων δὲ τῷ.

Καθύρσιον, μαρτυρέμενος τὰ ὑπὸ τοῦ ξείνου πεπονθώσειη· ἐκάλεε δὲ Ἐπίστιόν τε καὶ Ἐταιρῆιον, τὸν αὐτὸν τοῦτον ὄνομάζων θεόν· (τὸν μὲν Ἐπίστιον καλέων, ἵνατι δὴ οἰκίοισι ὑποδεξάμενος τὸν ξεῖνον φοιέα τοῦ παιῶδες ἐλάνθανε βόσκων· τὸν δὲ Ἐταιρῆιον, ὡς φύλακα συμπέμψας αὐτὸν εύρήκοι πολεμώτατον). (43, 44)

[Crœsus, recognizing in the event the decree of Fate, forgives Adraestus, who, however, immolates himself on Atys's tomb.]

15.

Παρῆσαν δὲ μετὰ τοῦτο οἱ Λυδοὶ φέροντες τὸν γεκρόν· ὅπισθε δὲ εἴπετο οἱ ὁ φογεύς· στὰς δὲ οὗτος πρὸ τοῦ νεκροῦ, παρεδίκου ἔωντὸν Κροίσῳ προτείγων τας 10 χεῖρας, ἐπικατασφάξαι μιν κελεύων τῷ νεκρῷ, λέγων τὴν τε προτέρην ἔωντοῦ συμφορῆν, καὶ ὡς ἐπ' ἐκείνῃ τὸν καθίραυτα ἀπολωλειώς εἶη· οὐδέ οἱ εἴη βιώσιμοι. Κροῖσος δὲ τούτων ἀκούσας, τόν τε "Ἄδρηστον κατοικείρει, καίπερ ἐών ἐν κακῷ οἰκητῷ τοσούτῳ, καὶ λέγει 15 πρὸς αὐτόν· Ἐχώ, θέξεινε, παρὰ σεῦ πᾶσαν τὴν ἀκην, ἐπειὲν σεωντοῦ καταδικάζεις θάνατον· εἰς δὲ οὐ σύ μοι τοῦδε τοῦ λακοῦ αἴτιος, εἰ μὴ ἕστιν ἀέιων ἐξεγάπασο, ἀλλὰ θεῶν λού τις δέ μοι καὶ πάλαι προεσήμαιε τα μέλλοντα ἔσεπθαι." Κροῖσος μέν νυν ἔθαψε 20 ὡς οἰκοῦς ἦν τὸν ἔωντοῦ παῖδα. "Ἄδρηστος δὲ ὁ Γορδίεω τοῦ Μιδεω, οὗτος δὴ ὁ φογεὺς μὲν τοῦ ἔωντοῦ ἀδελφεοῦ γειτέμειος φογεὺς δὲ τοῦ καθίραυτος, ἐπεὶ τε ἡσυχίη τῶν ἀνθρώπων ἐγένετο περὶ τὸ σῆμα, συγγινωσκόμενος ἀνθρώπων εἶναι τῶν αὐτὸς ἥειδε βαρυσυμφορώτατος, 25 ἔωντὸν ἐπικατασφάξει τῷ τύμβῳ. Κροῖσος δὲ ἐπὶ δύο ἔτεα ἐν πέιθει μεγάλῳ καθῆστο, τοῦ παιῶδες ἐστερημένος· μετὰ δὲ, ἡ Ἀστυάγεω τεῦ Κναξύρεω ἤγειροι η καταιρεθεῖσα ὑπὸ Κύρου τοῦ Καμβύσεω, καὶ τὰ τῶν Περσέων πρήγματα αὐξαίρεια, πειθεὶς μὲν Κροῖσον

ἀπέπαυσε· ἐνέβησε δὲ ἐς φροντίδα, εἴ κως δύναιτο,
πρὶν μεγάλους γενέσθαι τοὺς Πέρσας, καταλαβεῖν αὐ-
τῶν αὐξανομένην τὴν δύναμιν. (45)

[Meanwhile Cyrus had overcome Astyages, king of the Medes, and has established the Persian monarchy; and Crœsus, failing to recognize in the responses of the oracles which he consulted the prediction of his own disaster, declares war against Cyrus. Sandanis, one of his counsellors, gives him wise warning.]

16.

Παρασκευαζομένου δὲ Κροίσου στρατεύεσθαι ἐπὶ Πέρσας, τῶν τις Λυδῶν νομιζόμενος καὶ πρόσθεν εἶναι δοφὸς ἀπὸ δὲ ταύτης τῆς γνώμης καὶ τὸ κάρτα οὖνομα ἐν Λυδοῖσι ἔχων, συνεβούλευσε Κροίσῳ τάδε (οὗνομά οἱ ἦν Σάνδανις). “ὦ βασιλεῦ, ἐπ’ ἄνδρας τοιούτους στρατεύεσθαι παρασκευάζεαι οἵ σκυτίνας μὲν ἀγαξυρίδας, σκυτίνην δὲ τὴν ἄλλην ἐσθῆτα φορέουσι. σιτέονται δὲ οὐκ ὅσα ἐθέλουσι ἀλλ’ ὅσα ἔχουσι, χώρην ἔχοντες τρηχείην. πρὸς δὲ, οὐκ οὕνω διαχρέονται ἀλλὰ ὑδροποτέονται. οὐ σῦκα δὲ ἔχουσι τρώγειν, οὐκ ἄλλο ἀγαθὸν οὐδέν. τοῦτο μὲν δὴ, εἰ νικήσεις, τί σφεας ἀπαιρήσεαι τοῖσι γε μή ἐστι μηδέν; τοῦτο δὲ, ἢν νικηθῆς, μάθε ὅσα ἀγαθὰ ἀποβαλέεις. γενσάμενοι γὰρ τῶν ἡμετέρων ἀγαθῶν περιέξονται, οὐδὲ ἀπωστοὶ ἔσονται. ἐγὼ μέν νυν θεοῖσι ἔχω χάριν, οἵ οὐκ ἐπὶ νόου ποιέουσι Πέρσῃσι στρατεύεσθαι ἐπὶ Λυδούς.” ταῦτα λέγων οὐκ ἐπειθεὶς τὸν Κροῖσον. Πέρσησι γὰρ, πρὶν Λυδοὺς καταστρέψασθαι, ἥν οὔτε ἀβρὸν οὔτε ἀγαθὸν οὐδέν. (71)

[Having defeated Croesus in the field, Cyrus besieges and takes Sardis, hitherto deemed impregnable.]

17.

Σάρδιες δὲ ηλωσαν ἦσε. ἐπειδὴ τεσσερεπταιαδεκάτη
ἐγένετο ἡμέρη πολιορκεομένῳ Κροισῷ, Κυρος τῇ στρατιῇ
τῇ ἑωυτοῦ ἵστερμφας ἴππεις προειπε, τῷ πρωτῷ ἐπε-
ιδικτι τοῦ τείχεος ἔωρα δώσειν· μετα δὲ τοῦτο, πεψη-
σαμένης τῆς στρατιῆς ὡς οὐ προεχώρεε, ἐνθαῦτα τῶν
ἄλλων πεπαυμένων, ἀι ἥρο Μάρδος ἐπειρᾶτο προσβαί-
νων, τῷ οὖν θροιαῖης, κατὰ τοῦτο τῆς ἀκροπό-
λιος τῇ οὐδεὶς ἐτέτακτο φυλακος· οὐ γάρ ήν δεινὸν
κατὰ τοῦτο μὴ ἄλλῳ κυτέ· ἀπότομός τε γάρ ἐστι ταύτῃ
10 ἡ ἀκρόπολις καὶ ἄμαχος· τῇ οὐδὲ Μήλης, ὁ πριτερον
βασιλεὺς Σαρδίων, μούρη οὐ περιήρεικε τὸν λέοντα τὸν
οἱ παλλακῇ ἔτεκε, Τελμησσέων δικασάντων ὡς περι-
νειχθέντος τοῦ λέοντος τὸ τείχος ἐσονται Σάρδιες ἀιά-
λωτοι. ὁ δὲ Μήλης κατὰ τὸ ἄλλο τείχος περιεγεικας
15 τῇ ήν ἐπίμαχον τὸ χωρίον τῆς ἀκροπόλιος, κατηλύγησε
τούτου, ὡς ἔὸν ἄμαχόν τε καὶ ἀπίτομον· ἐστι δὲ πρὸς
τοῦ Τρωλού τετραρμένον τῆς πόλιος. ὁ δὲ θροιά-
ῖης αὐτὸς ὁ Μάρδος, ἵδων τῇ προτεραιῃ τῶν τινά
Λινδῶν κατὰ τοῦτο τῇς ἀκροπόλιος καταβάντα ἐπὶ κυ-
20 έην ἄιωθεν κατακυλισθεῖσαν, καὶ ἀνελόμειον, ἐφρά-
σθη καὶ ἐς Θυμὸν ἐβάλετο. τοτε δὲ δὴ ὁ αὐτὸς τε
λιαζεβήκεε, καὶ κατ' αὐτὸν ἄλλοι Περσέων ἀνεβαῖνον·
προσβάντων δὲ συχιῶν, οὗτος ἦν Σάρδιες τε ηλώκεσταν
καὶ πᾶν τὸ ἄστυ ἐπορθεῖτο. (54)

[While the city is given over to plunder, and a soldier is about to slay Croesus, his surviving son, who was deaf and dumb, wonderfully recovers the power of speech.]

18.

25 Κατ' αὐτὸν δὲ Κροῖσον τάδε ἐγένετο. ήν οἱ παῖς,
τοῦ καὶ πρότερον ἐπειγήσθην, τὰ μὲν ἄλλα ἐπικαὶ

άφωνος δέ. ἐν τῇ ᾗ παρελθούσῃ εὐεστοῖ ὁ Κροῖσος τὸ πᾶν ἐς αὐτὸν ἐπεποιήκεε, ἄλλα τε ἐπιφραζόμενος καὶ δὴ καὶ ἐς Δελφοὺς περὶ αὐτοῦ ἐπεπόμφεε χρησομένους· ἡ δὲ Πυθίη οἱ εἶπε τάδε·

Λυδὲ γένος, πολλῶν βασιλεῦ, μέγα νίπιε Κροῖσε, 5 μὴ βούλευ πολύευκτον ἵην ἀνὰ δώματ' ἀκούειν παιδὸς φθεγγομένου. τὸ δέ σοι πολὺ λώιον ἀμφὶς ἔμμεναι· αὐδήσει γὰρ ἐν ἥματι πρῶτον ἀνόλβῳ.

ἀλισκομένου δὴ τοῦ τείχεος, ἥϊε γὰρ τῶν τις Περσέων ἄλλογνώσας Κροῖσον ὡς ἀποκτενέων, Κροῖσος μέν μιν 10 ὄρέων ἐπιώντα ὑπὸ τῆς παρεούσης συμφορῆς παρημελήκεε, οὐδέ τι οἱ διέφερε πληγέντι ἀποθανέειν· ὁ δὲ παῖς οὗτος ὁ ἄφωνος ὡς εἶδε ἐπιώντα τὸν Πέρσην, ὑπὸ δέους τε καὶ κακοῦ ἔρρηξε φωνῇ, εἶπε δέ· “ἄνθρωπε, μὴ κτεῖνε Κροῖσον.” οὗτος μὲν δὴ τοῦτο πρῶτον 15 ἐφθέγξατο· μετὰ δὲ τοῦτο ἡδη ἐφώνεε τὸν πάντα χρύσον τῆς ζόης. (85)

[Sardis having been taken, Crœsus had already been placed on the funeral pyre, and the flames had been lighted, when the recollection of Solon's warning comes to him. Thrice he calls his name. Cyrus is moved to compassion, and orders that Crœsus and his attendants be taken down from the pyre.]

19.

Οἱ δὲ Πέρσαι τάς τε δὴ Σάρδις ἔπχον, καὶ αὐτὸν Κροῖσον ἔξωγρησαν ἄρξαντα ἔτεα τεσσερεσκαίδεκα καὶ τεσσερεσκαίδεκα ἡμέρας πολιορκηθέντα, κατὰ τὸ χρονιόν τε καταπαύσαντα τὴν ἐωυτοῦ μεγάλην ἀρχήν· λαβόντες δὲ αὐτὸν οἱ Πέρσαι ἤγαγον παρὰ Κῦρον· ὁ δὲ συνιήσας πυρὴν μεγάλην, ἀνεβίβασε ἐπ' αὐτὴν τὸν Κροῖσόν τε ἐν πέδησι δεδεμένον, καὶ δἰς ἐπτὰ Λυδῶν παρ' αὐτὸν παῖδας, ἐν νόῳ ἔχων εἴτε δὴ ἀκροθίνια ταῦτα καταγιεῖν θεῶν ὅτεῳ δὴ, εἴτε καὶ εὐχὴν ἐπιτε-

λέσαι θέλων· εἶτε καὶ πυθόμενος τὸν Κροῖσον εἶναι
θεοπεζέα, τοῦτο εἴνεκεν ἀνεβίβασε ἐπὶ τὴν πυρῆν βου-
λόμενος εἰσέναι εἰ τίς μιν δαιμόνιων φύσεται τοῦ μὴ
ζῶντα κατακαυθῆναι. τὸν μὲν δὴ ποιέειν ταῦτα· τῷ
δὲ Κροῖσῳ ἔστεωτι ἐπὶ τῆς πυρῆς ἐσελθεῖν, καὶ περ ἐν
κακῷ ἔόντι τοσούτῳ, τὸ τυῦ Σόλωνος, ὃς οἱ εἴη σὺν
Θεῷ εἰρημένοι τὸ "μηδένα εἶναι τῶν ζωότων ὄλβιον"
ώς ἔει ἄμα μιν προστῆναι τοῦτο, ἀφειεικάμειόν τε καὶ
ἀναπτενάξαντα ἐκ πολλῆς ἡσυχίης ἐς τρίς ὀνομάσαι
10 Σολωνά· καὶ τὸν Κῦρον ἀκούσαντα, κελεῦσαι τοὺς
ἔρμητέας ἐπείρεσθαι τὸν Κροῖσον, τίνα τοῦτον ἐπικα-
λειτο; καὶ τοὺς προσελθόντας ἐπειρωτᾶν, Κροῖσον δὲ
τέως μὲν πιγὴν ἔχειν ἑρωτεώμενον, μετὰ δὲ, ὡς ἡγαγ-
κάζετο, εἰπεῖν· "τὸν ἦγὼ πᾶσι τυράννοισι προστί-
15 μησα μεγάλων χρημάτων ἐς λόγους ἐλθεῖν." ὡς δέ
πρι ἄσημα ἔφριζε, πάλιν ἐπειρώτεον τὰ λεγόμενα.
λιπαρεύγτων δε αὐτῶν καὶ ὄχλον παρεχόντων, ἐλεγε
ῖη, ὡς ἥλθε ἀρχὴν ὁ Σόλων, ἐών· Λθηταῖος, καὶ θεησά-
μενος πάντα τὸν ἑωυτούν ὄλβιον ἀποφλαυρίσει, οἵα δὴ
20 εἶπας· ὡς τε αὐτῷ πάντα ἀπολιβήκοι πῆπερ ἐκεῖνος
εἶπε, οὐδὲν τι μᾶλλον ἐς ἑωυτὸν λέγων οὐ ἐς ἄπαν τὸ
ἄνθρωπιν, καὶ μάλιστα τοὺς παρὰ σφίσι αὐτοῖσι
ἐνκέοντας ὄλβιους εἶναι. τὸν μὲν Κροῖσον ταῦτα
ἀπηγίεσθαι, τῆς δὲ πυρῆς ἥδη ἀμμένης καιεσθαι τὰ
25 περιέσχατα· καὶ τὸν Κῦρον ἀκούσαντα τῶν ἔρμηνέων
τα εἶπε Κροῖσος, μεταγγύντα τε καὶ ἐγκώσαντα δῆτι
καὶ αὐτὸς ἄνθρωπος ἐών ἄλλον ἄνθρωπον γενόμενον
ἑωυτοῦ εὐταιροίη οὐκ ἐλάσσω ζώσατα πυρὶ διεῖη,
προς τε τούτους, ζείσαντα τῷν τίσιν καὶ ἐπιδεξίμενον
30 ὡς οὐδὲν εἴη τῷρ ἐν ἄνθρωποιτι ἀσφαλέως ἔχον, κε-
λεύειν σῆμανέται τὴν ταχιστην τὸ καύμενον πῦρ, καὶ
καταβιβάζειν Κροῖσόν τε καὶ τοὺς μετὰ Κροῖσον· καὶ
τοὺς πειρωμένους οὐδὲν ἴσχασθαι ἐπὶ τοῦ πυρὶ ἐπικρα-
τῆσαι. (98)

[But the flames have gained such headway that it is impossible to extinguish them. Then Crœsus prays to Phœbus, who sends a sudden rain and quells the flames. Being taken down from the pyre, he further discourses with Cyrus.]

20.

Ἐνθαῦτα λέγεται ὑπὸ Λυδῶν, Κροῖσον μαθόντα τὴν Κύρου μετάγνωσιν, ὡς ᾧρα πάντα μὲν ἄνδρα σβεννύντα τὸ πῦρ δυναμένους δὲ οὐκέτι καταλαβεῖν, ἐπιβώσασθαι τὸν Ἀπόλλωνα ἐπικαλεόμενον, εἴ τι οἱ κεχαρισμένον ἔξ αὐτοῦ ἐδωρήθη, παραστῆναι καὶ ρύσα-
σθαι μιν ἐκ τοῦ παρεύντος κακοῦ· τὸν μὲν δακρύοντα ἐπικαλέεσθαι τὸν θεύν· ἐκ δὲ αἰθρίης τε καὶ νηνεμίης συνδραμέειν ἔξαπίνης νέφεα, καὶ χειμῶνά τε καταρ-
ραγῆναι καὶ ὕσαι ὕδατι λαβρυτάτῳ, κατασβεσθῆναι τε τὴν πυρήν· οὕτω δὴ μαθόντα τὸν Κῦρον ὡς εἴη ὁ 10
Κροῖσος καὶ θεοφιλὺς καὶ ἀνὴρ ἀγαθὸς, καταβιβά-
σαντα αὐτὸν ἀπὸ τῆς πυρῆς εὑρεσθαι τάδε· “Κροῖσε,
τίς σε ἀνθρώπων ἀνέγνωσε ἐπὶ γῆν τὴν ἐμὴν στρατευ-
σάμενον πολέμιον ἀντὶ φίλου ἐμοὶ καταστῆναι;” ὁ δὲ
εἶπε· “ὦ βασιλεῦ, ἐγὼ ταῦτα ἔπρηξα τῇ σῇ μὲν εὐδαι- 15
μονίῃ τῇ ἐμεωντοῦ δὲ κακοδαιμονίῃ· αἴτιος δὲ τούτων
ἐγένετο ὁ Ἐλλήνων θεὺς ἐπαείρας ἐμὲ στρατεύεσθαι.
οὐδεὶς γὰρ οὕτω ἀνύητός ἐστι ὃς τις πύλεμον πρὸ εἰρή- 15.1.1.1
νης αἴρεεται· ἐν μὲν γὰρ τῇ οἱ παῖδες τοὺς πατέρας
θάπτουσι· ἐν δὲ τῷ, οἱ πατέρες τοὺς παῖδας. ἀλλὰ 20
ταῦτα δαιμοσί κου φίλον ἦν οὕτω γενέσθαι.” (ST)

II. STORY OF CYRUS.

THE last king of the Medes was Astyages. His daughter Mandane had married Cambyses, a noble Persian. Astyages dreamed that from his daughter's body grew a vine which overshadowed all Asia, and thinking that this portended the overthrow of his kingdom, he ordered her newborn child to be exposed to wild beasts. (Herod. I. 107 sqq.)

[Harpagus, the grand-vizier, passes over the child to Mitradates, one of the royal herdsmen, and bids him execute the command of Astyages.]

I.

‘Ο μὲν “Αρπαγος αὐτίκα ἄγγελον ἔπειμπε ἐπὶ τῶν βουκόλων τῶν ’Αστυάγεος τὸν ἡπίστατο νομάς τε ἐπιτηδεωτάταις νέμονται καὶ οὔρεα Θηριωδέστατα· τῷ οὖνομα ἦν Μιτραδάτης, συνοίκεε δὲ τῇ ἑωυτοῦ συνδούλῳ· οὗνομα δὲ τῇ γυναικὶ ἦν τῇ συνοίκεε Κυρώ κατὰ τὴν Ἑλλήνων γλῶσσαν, κατὰ δὲ τὴν Μηδικὴν, Σπακώ· τὴν γὰρ κύνα καλέουσι σπάκα Μῆδοι. αἱ δὲ ὑπώρεαι εἰσὶ τῶν οὐρέων ἔνθα τὰς νομὰς τῶν βοῶν εἶχε οὗτος δὴ ὁ βουκόλος, πρὸς βορέω τε ἀνέμου τῶν 10 ’Αγβατάνων, καὶ πρὸς τοῦ πόντου τοῦ Εὔξείνου. ἐπεὶ δὲ ὁ βουκόλος σπουδῇ πολλῇ κιλεόμενος ἀπίκετο, ἔλεγε ὁ “Αρπαγος τάδε· “κελεύει σε ’Αστυάγης τὸ παιδίον τοῦτο λαβόντα θεῖται ἐς τὸ ἐρημότατον τῶν οὐρέων, ὅκως ἂν τάχιστα διαφθαρείη. καὶ τάδε τοι 15 ἐκέλευσε εἰπεῖν, ἦν μὴ ἀποκτείνης αὐτὸν ἀλλά τεῳ τρύπῳ περιποιήσῃ, ὀλέθρῳ τῷ κακίστῳ σε διαχρήσεσθαι· ἐπορᾶν δὲ ἐκκείμενον διατέταγμαι ἐγώ.” (110)

[He obeys, and, on arriving at his hut, relates to his wife, who has just brought forth a child still-born, what he had been ordered to do.]

2.

Ταῦτα ἀκούσας ὁ βουκύλος καὶ ἀναλαβὼν τὸ παιδίον ἦγε τὴν αὐτὴν ὀπίσω ὄδὸν, καὶ ἀπικνέεται ἐς τὴν ἔπαυλιν. τῷ δὲ ἄρα καὶ αὐτῷ η γυνὴ, ἐπίτεξ ἔοῦσα πᾶσαν ἡμέρην, τύτε κως κατὰ δαιμονα τίκτει οἰχομένου τοῦ βουκόλου ἐς πόλιν· ἥσαν δὲ ἐν φρυγτίδι ἀμφότεροι ἀλλήλων πέρι, ὁ μὲν τοῦ τόκου τῆς γυναικὸς ἀρρωδέων, η δὲ γυνὴ ὅτι οὐκ ἐώθως ὁ "Αρπαγος μεταπέμψαιτο αὐτῆς τὸν ἄνδρα. ἐπεί τε δὲ ἀπονοστήσας ἐπέστη, οἵα ἐξ ἀέλπτου ἴδοῦσα η γυνὴ εἴρετο προτέρη, ὅ τι μιν οὕτω προθύμως "Αρπαγος μεταπέμψαιτο; ὁ δὲ εἶπε· "ὦ γύναι, εἰδόν τε ἐς πόλιν ἐλθὼν καὶ ἤκουσα τὸ μήτε ἰδεῖν ὄφελον μήτε κοτὲ γενέσθαι ἐς δεσπότας τοὺς ἡμετέρους. οἶκος μὲν πᾶς Ἀρπάγου κλαυθμῷ κατείχετο, ἐγὼ δὲ ἐκπλαγεὶς ἦγα ἔσω· ὡς δὲ τάχιστα ἐσῆλθον, ὄρέω παιδίον προκείμενον, ἀσπαῖρόν τε καὶ κραυγανόμενον, κεκοσμημένον χρυσῷ τε καὶ ἐσθῆτι ποικίλῃ. "Αρπαγος δὲ ὡς εἶδε με, ἐκέλευε τὴν ταχίστην ἀναλαβόντα τὸ παιδίον οἰχεσθαι φέροντα, καὶ θεῖται ἐνθα θηριωδέστατον εἴη τῶν οὐρέων, φὰς Ἀστυάγεα εἶναι τὸν ταῦτα ἐπιθέμενόν μοι, πολλὰ ἀπειλήσας εὶ μή σφεα ποιήσαιμι· καὶ ἐγὼ ἀναλαβὼν ἔφεροι, δοκέων τῶν τινος οἰκετέων εἶναι· οὐ γὰρ ἂν κοτε κατέδοξα ἐνθεν γε ἦν. ἐθάμβεοι δὲ ὄρέων χρυσῷ τε καὶ εἴμασι κεκοσμημένοι, πρὸς δὲ, καὶ κλαυθμὸν κατεστεῶτα ἐμφανέα ἐν Ἀρπάγου· καὶ πρόκατε δὴ κατ' ὄδὸν πυνθάνομαι τὸν πάντα λόγον θεράποντος, ὃς ἐμὲ προπέμπων ἐξω πύλιος ἐνεχείρισε τὸ βρέφος· ὡς ἄρα Μανδάνης τε εἴη παῖς τῆς Ἀστυάγεω θυγατρὸς, καὶ Καμβύσεω τοῦ Κύρου· καὶ μιν Ἀστυάγης ἐντέλλεται ἀποκτεῖναι· τοῦν τε ὅδε ἐστί?" (111) 30.

[She persuades her husband to substitute the dead infant for the living one, and to bring up Cyrus as their child.]

3.

"Ἄμα οὖτα ἔλεγε ὁ βουκόλος καὶ ἐκαλύφας ἀπιδείκνυε· οὐ δὲ ὡς εἶτε τὸ παιδινόν μέγα τε καὶ εὐεῖδες ἦν, ἀκρύσασα καὶ λαβομένη των γουνάτων τοῦ ἀνδρὸς, ἔχρησε μηδεμοῦ τέχνη ἐκθεῖται μιν· οὐδὲ οὐκ ἡσφῆ οἷος τε εἶναι ἄλλως αὕτα ποιέειν· ἐπιφοιτήσειν γαρ κατασκύπους ἔξι Ἀρπάγου ἐποφομένους· ἀπολέειται τε κάκιστα ἦν μή σφεα ποιήσῃ· ὡς δὲ οὐκ ἐπειθεῖται τὸν ἄνδρα, δεύτερα λέγει ή γυνὴ τάδε· "Ἐπεὶ τοινυν οὐ δύναμαι σε πειθεῖν μή ἐκθεῖται, σὺ δέ ὅδε το ποίησον, εἰ δὴ πᾶσά γε ἀνάγκη ὀφθῆναι ἐκκείμενον· τετοκα γαρ καὶ ἔγώ, τέτοκα δὲ τεθνεός· τοῦτο μὲν φέρων πρόθες, τὸν δὲ τῆς Ἀστυάγεω θυγατρὸς παῖδα ὡς ἔξι ἡμέων ἔύντα τρέφωμεν· καὶ οὔτω οὔτε σὺ ἀλώσεαι ἀδικέων τοὺς δεσπότας, οὔτε ἡμῖν κακῶς βεβιουλευμένα 15 ἔσται· δ τε γάρ τεθνεώς βασιληής ταφῆς κυρήσει, καὶ οὐ περιεών οὐκ ἀπολέει τὴν ψυχήν." (112)

[He complies.]

4.

Κάρτα τε ἔδοξε τῷ βουκολῷ πρὸς τα παρεόντα εὖ λεγειν ἡ γυνὴ, καὶ αὐτίκα ἐποίεε ταῦτα, τὸν μὲν ἔφερε θαυματώσων παῖσα τουτον μὲν παραδίδοι τῇ ἔωστον γυναικὶ, τὸν δὲ ἔωστον ἔύντα νεκρὸν λαβὼν ἔθηκε ἵε τὸ ἄγγος ἐν τῷ ἔφερε τὸν ἔτερον· κοσμήσας οὐδὲ τῷ κύπρῳ παντὶ τοῦ ἔτέρου παιδὸς, φέρων ἓς τὸ ἐρημότατον τῶν οὐρέων τιθεῖ· ὡς δὲ τριτη ἡμέρη τῷ παιδίῳ ἐκκειμένῳ ἐγένετο, ἥσε ἓς πόλιν ὁ βουκόλος τῶν τινα 25 προβύσκων φύλακον αὐτῷ καταλιπών, ἐλθὼν δὲ ἓς τοῦ Ἀρπάγου ἀποδεικιώναι ἔφη ἐτοῖμος εἶναι τοῦ παιδίου

τὸν νέκυν· πέμψας δὲ ὁ Ἀρπαγος τῶν ἑωυτοῦ δορυφύρων τοὺς πιστοτάτους, εἰδέ τε διὰ τούτων καὶ ἔθαψε τοῦ βουκόλου τὸ παιδίον· καὶ τὸ μὲν ἐτέθαπτό τὸν δὲ ὑστερον τούτων Κῦρον ὄνομασθέντα παραλαβοῦσα ἔτρεφε ἡ γυνὴ τοῦ βουκόλου, οὗνομα ἄλλο κού τι καὶ σὸν Κῦρον θεμένη. (113)

[When the child reaches the age of ten years, the boys of the neighborhood make him their king. He severely punishes one of them, a boy of noble birth, because he did not obey his command.]

5.

Καὶ ὅτε δὴ ἦν δεκαέτης ὁ παῖς, πρῆγμα ἐς αὐτὸν τοιόνδε γενόμενον ἔξέφηνέ μιν· ἔπαιζε ἐν τῇ κώμῃ ταύτῃ ἐν τῇ ἥσαν καὶ αἱ βουκολίαι αὖται, ἔπαιζε δὲ μετ' ἄλλων ἡλίκων ἐν ὁδῷ· καὶ οἱ παῖδες παιζοντες εἴλοντο 10 ἑωυτῶν βασιλέα εἶναι τοῦτον δὴ τὸν τοῦ βουκόλου ἐπίκλησιν παῖδα· ὃ δὲ αὐτῶν διέταξε τοὺς μὲν οἰκίας οἰκοδομέειν, τοὺς δὲ δορυφόρους εἶναι, τὸν δέ κου τινὰ αὐτῶν ὀφθαλμὸν βασιλέος εἶναι, τῷ δέ τινι τὰς ἀγγελίας ἐσφέρειν ἐδίδου γέρας· ὡς ἐκάστῳ ἔργον προστάσ- 15 σων. εῖς δὴ τούτων τῶν παιδίων συμπαίζων, ἐὼν Ἀρτεμιθάρεος παῖς ἀνδρὸς δοκίμου ἐν Μήδοισι, οὐ γάρ δὴ ἐποίησε τὸ προσταχθὲν ἐκ τοῦ Κύρου, ἐκέλευε αὐτὸν τοὺς ἄλλους παῖδας διαλαβεῖν· πειθομένων δὲ τῶν παιδῶν, ὁ Κῦρος τὸν παῖδα τρηχέως κάρτα περιέσπε 20 μαστιγέων· ὃ δὲ, ἐπεί τε μετείθη τάχιστα, ὡς γε διὰ ἀνάξια ἑωυτοῦ παθὼν μᾶλλόν τι περιημέκτεε, κατελθὼν δὲ ἐς πόλιν πρὸς τὸν πατέρα ἀποικίζετο τῶν ὑπὸ Κύρου ἥντησε, λέγων δὲ οὐ Κύρου (οὐ γάρ κω. ἦν τοῦτο τοῦνομα), ἀλλὰ πρὸς τοῦ βουκόλου τοῦ Ἀστυά- 25 γεος παιδός· ὃ δὲ Ἀρτεμιθάρης ὄργῃ, ὡς εἶχε, ἐλθὼν παρὰ τὸν Ἀστυάγεα καὶ ἄμα ἀγόμενος τὸν παῖδα,

ἀγάρσια πρήγματα ἵφη πεποιθέναι, λέγων· “ὦ βασιλεῦ, ὑπὸ τοῦ σοῦ δούλου βουκόλου δὲ παιδὸς ὁδε περιῆρίσμεθα” (σεικνὺς τοῦ παιδὸς τὸν ὄμονον). (114)

[Being brought before Astyages by the father of the lad whom he had punished, he fearlessly justifies his action.]

6.

‘Ακούσας δὲ καὶ ιῶν ὁ Ἀστυάγης, θέλων τιμωρῆσαι τῷ παιδὶ τιμῆς τῆς Ἀρτεμιζάρεος εἴτε καὶ μετεπέμπετο τόν τε βουκόλον καὶ τὸν παῖδα· ἐπεί τε δὲ παρῆσαν ἀμφότεροι, βλέψας πρὸς τὸν Κύρον ὁ Ἀστυάγης ἵφη· “σὺ δὴ έών τοῦδε τοιούτου ἔόντος παῖς, ἐτύλμητας τὸι τοῦδε παῖδα, ἔόντος πρῶτου παρ’ ἐμοὶ, ἀεικείη τοιοῦτε 10 περισπεῖν;” ὁ δὲ ἀμειβετο ὡδε· “ὦ δέσποτα, ἐγὼ δε ταῦτα τοῦτον ἐποίησα σὺν δικῇ· οἱ γάρ με ἐκ τῆς κώμης παιδεῖς, τῶν καὶ δὲ οὗ, παιζοντες πρέων αὐτῶν ἐστήσαντο βασιλέα· ἐδόκεον γύρῳ σφι εἶναι ἐς τοῦτο ἐπιτηδεώτατος. οἱ μέν νυν ἄλλοι παῖδες τὰ ἐπιταπσό- 15 μερα ἐπετέλεοι, οὗτος δὲ ἀγηκούστεε τε καὶ λόγον εἶχε οὐδένα, ἐς δὲ ἔλαβε τὴν δικην· εἰ δὲ τοῦδε εἴπεια ἀξιέσ τεν κακοῦ εἰμὶ, δέε τοι πάρειμι.” (116)

[Astyages divines from the face and spirit of the boy his descent, and extorts a confession from the herdsman.]

7.

Ταῦτα λέγοντος τοῦ παιδὸς, τὸν Ἀστυάγεα ἐπῆει ἀνάγγνωσις αὐτοῦ· καὶ οἱ δὲ τε χαρακτὴρ τοῦ προσώπου 20 προσφέρεσθαι ἐδόκεε ἐς ἐωυτὸν καὶ ἡ ὑπόκρισις ἐλευθερωτέρη εἶναι· ὃ τε χρύνος τῆς ἐκθέσιος τῇ ἡλικίᾳ τοῦ παιδὸς ἐδόκεε συμβαίνειν. ἐκπλαγεὶς δὲ τούτοισι, ἐπὶ χρόνον ἀφθογγος οὖν· μόγις δὲ δὴ κοτε ἀνεγειχθεὶς εἶπε, θέλων ἐκπέμψαι τὸν Ἀρτεμιζάρεα οὐα τὸν βουκό-

STORY OF CYRUS.

λον μοῦνον λαβὼν βασανίσῃ· Ἀρτέμιθαρες, ἐγὼ ταῦτα ποιήσω ὥστε σὲ καὶ τὸν παῖδα τὸν σὸν μηδὲν ἐπιμέμφεσθαι.” τὸν μὲν δὴ Ἀρτεμιθάρεα πέμπει· τὸν δὲ Κῦρον ἦγον ἔσω οἱ θεράποντες, κελεύσαντος τοῦ Ἀστυάγεος. ἐπεὶ δὲ ὑπελέλειπτο ὁ βουκόλος μοῦνος, 5 μουνωθέντα δὴ αὐτὸν εἴρετο ὁ Ἀστυάγης, κόθεν λάθοι τὸν παῖδα καὶ τίς εἴη ὁ παραδούς; ὁ δὲ ἐξ ἐωυτοῦ τε ἔφη γεγονέναι καὶ τὴν τεκοῦσαν αὐτὸν ἔτι εἶναι παρ’ ἐωυτῷ· Ἀστυάγης δέ μιν οὐκ εὖ βουλεύεσθαι ἔφη ἐπιθυμέοιτα ἐς ἀνάγκας μεγάλας ἀπικνέεσθαι· ἂμα 10 τε λέγων ταῦτα ἐσήμαινε τοῖσι δορυφόροισι λαμβάνειν αὐτόν· ὁ δὲ ἀγόμενος ἐς τὰς ἀνάγκας, οὕτω δὴ ἔφαινε τὸν ἐόντα λόγον, ἀρχόμενος δὲ ἀπ’ ἀρχῆς διεξήει τῇ ἀληθητῇ χρεώμενος, καὶ κατέβαινε ἐς λιτάς τε καὶ συγγνώμην ἐωυτῷ κελεύων ἔχειν αὐτόν. (116) 15

[Then Astyages sends for Harpagus, and charges him with negligence in carrying out his orders. Harpagus makes his defence.]

8.

Ἀστυάγης δὲ, τοῦ μὲν βουκόλου τὴν ἀληθητήν
ἀφήναντος, λόγον ἤδη καὶ ἐλάσσω ἐποιέετο· Ἀρπάγῳ -
δὲ καὶ μεγάλως μεμφόμενος, καλέειν αὐτὸν τοὺς δορυ-
φόρους ἐκέλευε. ὡς δέ οἱ παρῆν ὁ Ἀρπαγος, εἴρετό
μιν ὁ Ἀστυάγης· “Ἀρπαγε, τέω δὴ μόρῳ τὸν παῖδα 20
κατεχήσαο τόν τοι παρέδωκα ἐκ θυγατρὸς γεγονότα
τῆς ἐμῆς;” ὁ δὲ Ἀρπαγος ὡς εἶδε τὸν βουκόλον ἐνδον
ἐόντα, οὐ τρέπεται ἐπὶ ψευδέα ὄδὸν, ἵνα μὴ ἐλεγχό-
μενος ἀλίσκηται· ἀλλὰ λέγει τάδε· “ὦ βασιλεῦ, ἐπεί
τε παρέλαβον τὸ παιδίον, ἐβούλευον σκοπῶν ὅκως σοί 25 -
τε ποιήσω κατὰ νόον, καὶ ἐγὼ πρὸς σὲ γινόμενος ἀγα-
μάρτητος, μήτε θυγατρὶ τῇ σῇ μήτε αὐτῷ σοι εἴην
αὐθέντης. ποιέω δὴ ὃδε· καλέσας τὸν βουκόλον τὸνδε,

παραδιδώμι τὸ παιδιον, φας σέ τε εἶναι τὸν κελεύοντα
ἀποκτεῖναι αὐτὸ—καὶ λέγων τοῦτο γε οὐκ ἐψευδόμην·
σὺ γὰρ ἔνετέλλεο οὗτο—παραδιδώμι μέντοι τῷδε κατὰ
τάδε, ἔντειλάμενος θεῖναί μιν ἐς ἑρῆμον οὐρος καὶ πα-
ραμένοντα φυλάσσειν ἄχρι οὐ τελευτήσει, ἀπειδήσας
παντοῖα τῷδε ἦν μὴ τάδε ἐπιτελέα ποιήσῃ· ἐπει τε ἐξ
ποιήσαντος τούτου τὰ κελευόμενα ἐτελεύτησε τὸ παι-
διον, πέμψας τῶν εὑρούχων τοὺς πιστοτάτους, καὶ
εἰςον δὲ ἐκείνων καὶ ἔθαψά μιν. οὗτως ἴσχε, ὃ βασι-
τολεῦ, περὶ τοῦ πρῆγματος τούτου· καὶ τοιούτῳ μόρῳ
ἐχρήσατο ὁ παῖς.” (117)

[Which Astyages pretends to accept, and invites him to dine with him the following day to celebrate Cyrus's wonderful preservation.]

9.

“Ἄρπαγος μὲν δὴ τὸν ιθὺν ἔφαινε λόγον. Ἀστυά-
γης δὲ κρύπτων τὸν οἱ ἐιείχεε χόλον διὰ τὸ γεγονός,
πρῶτα μὲν, κατάπερ ἥκουσε αὐτὸς πρὸς τοῦ βασικόλου
τὸ πρῆγμα, πάλιν, ἀπηγέετο τῷ “Ἄρπάγῳ” μετα τοῦ
ὧς οἱ ἐπαλιλλόγητο, κατέβαυτε λέγων ὡς “περίεστι
τε ὁ παῖς καὶ τὸ γεγονός ἔχει καλῶς” τῷ τε γὰρ πε-
ποιημένῳ,” ἔφη λέγων, “ἔς τὸν παῖδα τοῦτον ἔκαιμιον
μεγάλως, καὶ θυγατρὶ τῇ ἐμῇ διαβεβλημένος οὐκ ἐν
έλαφρῷ ἐποιεύμην· ὡς ἀν τῆς τύχης εὖ μετεστεώσῃ,
τοῦτο μὲν τὸν σεωυτοῦ παῖδα ἀπόπεμψον παρὰ τὸν
παῖδα τὸν νεήλινδα, τοῦτο δὲ (σῶστρα γὰρ τοῦ παιδὸς
μέλλω θύειν τοῖσι θεῶν τιμῇ αὔτῃ προσκέεται), πάρ-
ισθι μοι ἐπὶ δεῖπνον.” (118)

[At the banquet Astyages serves up to the father, as savory meat, his only son.]

10.

"Αρπαγος μὲν ὡς ήκουσε ταῦτα, προσκυνήσας, καὶ μεγάλα ποιησάμενος ὅτι τε ἡ ἀμαρτάς οἱ ἐς δέον ἔγεγόνεε καὶ ὅτι ἐπὶ τύχῃσι χρηστῆσι ἐπὶ δεῖπνον κέκλητο, ἥϊε ἐς τὰ οἰκία· ἐσελθὼν δὲ τὴν ταχίστην, ἦν γάρ οἱ παῖς εἰς μοῦνος ἔτεα τρία καὶ δέκα κου μάλιστα γεγονώσας, τοῦτον ἐκπέμπει, ἵέναι τε κελεύων ἐς Ἀστυάγεος καὶ ποιέειν ὅ τι ἀν ἐκεῖνος κελεύῃ· αὐτὸς δὲ περιχαρῆς ἐών, φράζει τῇ γυναικὶ τὰ συγκυρήσαντα. Ἀστυάγης δὲ, ὡς οἱ ἀπίκετο ὁ Ἀρπάγου παῖς, σφάξας αὐτὸν καὶ κατὰ μέλεα διελὼν, τὰ μὲν ὄπτησε τὰ δὲ ἔψησε τῶν κρεῶν· εὔτυκτα δὲ ποιησάμενος εἶχε ἑτοῖμα· ἐπεὶ τε δὲ, τῆς ὥρης γινομένης τοῦ δείπνου, παρῆσαν οἵ τε ἄλλοι δαιτυμόνες καὶ ὁ Ἀρπαγος, τοῖσι μὲν ἄλλοισι καὶ αὐτῷ Ἀστυάγεῃ παρετίθέατο τράπεζαι ἐπίπλεαι μηλείων κρεῶν, Ἀρπάγῳ δὲ τοῦ παιδὸς τοῦ ἐωυτοῦ πλὴν κεφαλῆς τε καὶ ἄκρων χειρῶν τε καὶ ποδῶν τὰ ἄλλα πάντα· ταῦτα δὲ χωρὶς ἔκειτο ἐπὶ κανέω κατακεκαλυμμένα· ὡς δὲ τῷ Ἀρπάγῳ ἐδόκεε ἄλις ἔχειν τῆς βορῆς, Ἀστυάγης εἴρετό μιν εἰ ἡσθείη τι τῇ θοίνῃ. φαμένου δὲ Ἀρπάγου καὶ κάρτα ἡσθῆναι, παρέφερον τοῖσι προσέκειτο τὴν κεφαλὴν τοῦ παιδὸς κατακεκαλυμμένην καὶ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, "Ἀρπαγον δὲ ἐκέλευον προσστάντες ἀποκαλύπτειν τε καὶ λαβεῖν τὸ βούλεται αὐτῶν· πειθόμενος δὲ ὁ Ἀρπαγος καὶ ἀποκαλύπτων ὄρφ τοῦ παιδὸς τὰ λείμματα, ιδὼν δὲ οὕτε ἔξεπλάγη ἐντός τε ἐωυτοῦ γίνεται· εἴρετο δὲ αὐτὸν ὁ Ἀστυάγης, εἰ γινώσκοι ὅτεν θηρίου κρέα βεβρώκοι. ὁ δὲ καὶ γινώσκειν ἔφη καὶ ἀρεστὸν εἶναι πᾶν τὸ ἀνθασιλεὺς ἔρδῃ. τούτοισι δὲ ἀμειψάμενος, καὶ ἀναλαβὼν τὰ λοιπὰ τῶν κρεῶν, ἥϊε ἐς τὰ οἰκία· ἐνθεῦτεν δὲ ἔμελλε, ὡς ἔγῳ δοεώ, ἀλίσας θύψειν τὰ πάντα. (119)

(Astyages, after consultation with the Magi, decides to spare Cyrus's life, and sends him into the country of the Persians, to his father and mother. Having risen to influence there, he is induced by Harpagus to lead the Persians in a revolt against the Medes.)

11.

Κύρῳ δὲ ἀνέρευμένῳ καὶ ἔντι τῶν ὑλίκων ἀνέρειοτάτῳ καὶ προσφιλεστάτῳ προσέκειτο ὁ "Ἀρπαγος δῶρα πέμπων, τίσασθαι Ἀστυάγεα ἐπιθυμεων. ἀπ' ἐωսτοῦ γάρ, ἔντος ἱδιώτεω, οὐκ ἔι εώρα τιμωρίην ἐσαμένην ἐς 5 Ἀστυάγεα· Κῦρον δὲ ὄρέων ἐπιτρεφόμενον ἐποιέετο σύμμαχον, τὰς πάθας τας Κύρου τῆσι ἐωντοῦ ὄμοιούμενος. πρὸ δ' ἔτε τούτου τάδε οἱ κατέργαστο· ἔόντος τοῦ Ἀστυάγεος πικροῦ ἐς τοὺς Μήδους, συμμίσγων ἐιὶ ἐκάστῳ ὁ "Ἀρπαγος τῶν πρώτων Μήδων, ἀνεπειθε ὡς 10 χρὴ Κῦρον προστησαμένους τὸν Ἀστυάγεα παῖσαι τῆς βασιληῆς. κατειργασμένου δέ οἱ τούτου καὶ ἔόντος ἐπιμου, οὗτω δὴ τῷ Κύρῳ διαιτωμένῳ ἐν Πέρσῃ βουλέμενος ὁ "Ἀρπαγος δηλῶσαι τὴν ἐωντοῦ γνώμην, ἀλλὰς μὲν οὐδαμῶς εἶχε, ἅτε τῶν ὕδων φυλασσομένων, 15 ὃ δὲ ἐπιτεχθῆται τοιόνδε· λαγὸν μηχανησάμενος, καὶ μητροσχίσας τούτου τὴν γαστέρα καὶ οὐδὲν ὑποτίθας, ὡς δέ εἶχε, οὗτῳ ἵσιθηκε βιβλίον, γράφας τά οἱ ἐδύκεε· ὑπορράφας δὲ τοῦ λαγοῦ τὴν γαστέρα, καὶ δικτυα δους ἅτε θηρευτῇ τῶν οἰκετέων τῷ πιστοτάτῳ, ἀπέστειλε ἐς 20 τοὺς Πέρσας· ἐντειλάμενός οἱ ἀπὸ γλώσσης, διδόντα τὸν λαγὸν Κύρῳ ἐπειπεῖν, αὐτοχειρίῃ μιν διελεῖν, καὶ μηδένα οἱ ταῦτα ποιεῦντι παρεῖναι. Ταῦτά τε δὴ ὡν ἐτιτελέα ἐγίνετο, καὶ ὁ Κῦρος παραλαβὼν τὸν λαγὸν ἀνέσχισε· εὑρὼν δὲ ἐν ἀντῷ τῷ βιβλίον ἐνεὸν λαζῶν 25 ἐπελέγετο· τὰ δὲ γράμματα ἔλεγε τάδε· "Ὄ πατε Καρβύσεω, σὲ γάρ θεοὶ ἐπορέωσαι· οὐ γάρ ἂν κοτε ἴσ τυποῦτον τύχης ἀπίκεν· σὺ τὸν Ἀστυάγεα τὸν σεωντοῦ φονέα τίσαι· κατὰ μὲν γάρ τὴν τούτου προθυμίῃν

τέθηνηκας, τὸ δὲ κατὰ θεούς τε καὶ ἐμὲ περίεις· τά σε καὶ πάλαι δοκέω πάντα ἐκμεμαθηκέναι, σέο τε αὐτοῦ πέρι ὡς ἐπρίχθη καὶ οὖα ἐγὼ ὑπὸ Ἀστυάγεος πέπονθα, ὅτι σε οὐκ ἀπέκτεινα ἀλλὰ ἔδωκα τῷ βουκύλῳ. σὺ νῦν ἦν βούλῃ ἐμοὶ πείθεσθαι, τῇσπερ Ἀστυάγης ἄρχει δι - χώρης ταῦτης ἀπάστης ἀρξεις. Πέρσας γὰρ ἀναπείσας ἀπίστασθαι στρατηλάτεε ἐπὶ Μήδους· καὶ ἦν τε ἐγὼ ὑπὸ Ἀστυάγεος ἀποδεχθῶ στρατηγὸς ἀντία σευ, ἔστι τοι τὰ σὺ βούλεαι, ἦν τε τῶν τις δοκίμων ἄλλος Μήδων· πρῶτοι γὰρ οὗτοι ἀποστάντες ἀπ' ἐκείνου καὶ 10 γενόμενοι πρὸς σέο, Ἀστυάγεα καταιρέειν πειρήσονται· ὡς ᾧν ἔτοίμου τοῦ γε ἐνθάδε ἐόντος ποίεε ταῦτα, καὶ ποίεε κατὰ τάχος.” (123, 124)

III. STORY OF RAMPSINITUS AND THE ROBBER. (Herod. II. 121.)

[Rampsinitus, King of Egypt, built a treasure-house for his vast stores of silver. The architect, by the device of a movable stone in the outer wall, retains access to the royal treasure, and, dying, transmits the secret to his children.]

I.

Πρωτέος δὲ ἐκδεξασθαι τὴν βασιληῖην Ἀμψίνιτον ἔλεγον· ὃς μνημόσυνα ἐλίπετο τα προπύλαια τὰ πρὸς ἐσπέρην τετραμμένα τοῦ Ἡφαιστείου, ἀντίονς δὲ τῶν προπύλαιών ἔστησε ἀνέριάντας δύο ἔντας τὰ μέγαθος σπέντε καὶ ἑπτά πηχέων· τῶν Λίγύπτιοι τὸν μὲν πρὸς βορέω ἐστεῶτα καλέουσι θέρος, τὸν δὲ πρὸς γύτον χειμῶνα· καὶ τὸν μὲν καλέουσι θέρος, τοῦτον μὲν προσκυνέουσι τε καὶ εὖ ποιέουσι· τὸν δὲ χειμῶνα καλεύμενον τὰ ἐμπαλιν τούτων ἔριοισι. πλοῦτον δὲ 10 τούτῳ τῷ βασιλεῖ γενέσθαι ἀργύρου μέγαν, τὸν οὐδέποτε τῶν ὕστερον ἐπιτραφέντων βασιλέων δύνασθαι ὑπερβαλέσθαι, οὐδὲ ἐγγὺς ἐλθεῖν· βουλόμενον δὲ αὐτὸν εἰς ἀσφαλῆ τὰ χρήματα θησαυρίζειν, οἰκοδομέσθαι οἰκημα λιθίνον τοῦ τῶν τοίχων ἔνα τὸ ἔξω μέρος 15 τῆς οἰκίης ἔχειν· τὸν δὲ ἐργαζόμενον, ἐπιβουλεύοντα, τύχε μηχανᾶσθαι· τῶν λίθων παρασκευάσασθαι ἔτι ἔξαιρετὸν εἶναι ἐκ τοῦ τοίχου ρημίως καὶ ὑπὸ ἐνέρων καὶ ὑπὸ ἐνός· ὡς δὲ ἐπετελέσθη τὸ οἰκημα, τὸν μὲν βασιλέα θησαυρίσαι τὰ χρήματα ἐν αὐτῷ· χρόνου 20 δὲ περιιόντος, τὸν οἰκοδόμον περὶ τελευτῆν τοῦ βίου ἔστα ἀνακαλέσασθαι τοὺς παῖδας (εἶναι γὰρ αὐτῷ δύο), τούτοισι δὲ ἀπηγήσασθαι ὡς ἐκείνων προορέων ὅπως βιοι ἄφθονοι ἔχωπι, τεχνάσασθαι οἰκοδεμέων τὸν

Θησαυρὸν τοῦ βασιλέος· σαφέως δὲ αὐτοῖσι πάντα ἔξηγησάμενον τὰ περὶ τὴν ἔξαιρεσιν τοῦ λίθου, δοῦναι τὰ μέτρα αὐτοῦ, λέγοντα ὡς ταῦτα διαφυλάσσοντες ταμίαι τῶν βασιλέος χρημάτων ἔσονται. καὶ τὸν μὲν τελευτῆσαι τὸν βίον, τοὺς δὲ παῖδας αὐτοῦ οὐκ ἐς μα- 5 κρὴν ἔργου ἔχεσθαι, ἐπελθόντας δὲ ἐπὶ τὰ βασιλήια νυκτὸς καὶ τὸν λίθον ἐπὶ τῷ οἰκοδομήματι ἀνευρόντας, ρηϊδίως μεταχειρίσασθαι, καὶ τῶν χρημάτων πολλὰ ἔξενείκασθαι.

[The brothers help themselves so abundantly that the king at length notices the deficit, and sets a trap for the thieves. One of the brothers being caught, the other, to escape detection, cuts off and carries away his head.]

2.

‘Ως δὲ τυχεῖν τὸν βασιλέα ἀνοίξαντα τὸ οἴκημα, 10 θωμάσαι ιδόντα τῶν χρημάτων καταδεῖ τὰ ἀγγήια· οὐκ ἔχειν δὲ ὅν τινα ἐπαιτιᾶται, τῶν τε σημάντρων ἔόντων σώων καὶ τοῦ οἰκήματος κεκλειμένου· ὡς δὲ αὐτῷ καὶ δίς καὶ τρὶς ἀνοίξαντι αἱὲ ἐλάσσω φαίνε- σθαι τὰ χρήματα (τοὺς γὰρ κλέπτας οὐκ ἀνιέναι 15 κεραΐζοντας), ποιῆσαι μιν τάδε· πάγας προστάξαι ἔργύσαπθαι, καὶ ταύτας περὶ τὰ ἀγγήια ἐν τοῖσι τὰ χρήματα ἐνῆν στῆσαι· τῶν δὲ φωρῶν ὕσπερ ἐν τῷ πρὸ τοῦ χρόνῳ ἐλθόντων, καὶ ἐνδύντος τοῦ ἑτέρου αὐ- τῶν, ἐπεὶ πρὸς τὸ ἄγγος προσῆλθε, ιθέως τῇ πάγῃ 20 ἐνέχεσθαι· ὡς δὲ γνῶναι αὐτὸν ἐν οἴῳ κακῷ ἦν, ιθέως καλέειν τὸν ἀδελφεὸν καὶ δηλοῦν αὐτῷ τὰ παρεόντα, καὶ κελεύειν τὴν ταχίστην ἐσδύντα ἀποτάμνειν αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν, ὅκως μὴ αὐτὸς ὀφθεὶς καὶ γνωρισθεὶς ὃς εἴη προσαπολέσει καὶ ἐκεῖνον· τῷ δὲ δύξαι εὖ λέγειν, 25 καὶ ποιῆσαι μιν πεισθέντα ταῦτα· καὶ καταρμόσαντα τὸν λίθον ἀπιέναι ἐπ’ οἴκου, φέροντα τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀδελφεοῦ.

[The king, in great perplexity, yet resolved to detect the thieves, hangs the dead body upon the outer wall of the palace, and posts guards near by, charging them to arrest any passers-by who may be moved to expressions of pity or grief at the sight. The surviving brother finds means to outwit the guards, and carries off the dead body.]

3.

'Ως δὲ ίμέρη ἐγένετο, ἐσελθόντα τὸν βασιλέα ἐς τὸ
οἴκημα ἐκπεπλῆχθαι, ὥρευντα τὸ σῶμα τοῦ φωρὸς ἐν
τῇ πάγῃ ἄνευ τῆς κεφαλῆς ἐνν, τὸ δὲ οἰκημα ἀστενές,
καὶ οὗτε ἐσυδον οὔτε ἐκδυσιν οὐδεμίᾳν ἔχον· ἀπο-
βρεύμενον δέ μιν τάδε ποιῆσαι· τοῦ φωρὸς τὸν νέκυν
κατὰ τοῦ τείχεος κατακρεμάσαι· φυλάκους δὲ αὐτοῦ
καταστήσαντα, ἐντεῖλασθαι σφι τὸν ἀν ἴδωνται ἀπο-
κλαύσαντα ἡ κατοικτισάμενον συλλαβόντας ἄγειν πρὸς
ἔωστόν· ἀνακρεμαμένου δὲ τοῦ νέκυος, τὴν μητέρα
10 δεινῶς φέρειν, λόγους δὲ πρὸς τὸν περιεόντα παιδα
ποιευμένην, προστάσσειν αὐτῷ ὅτεῳ τρόπῳ δύναται μη-
χανᾶσθαι ὕκως τὸ σῶμα τοῦ ἀδελφεοῦ καταλύσαις κο-
μιᾶ· εἰ δὲ τούτων ἀμελήσει, διαπειλέειν αὐτὴν, ὡς
15 ἐλθοῦσα πρὸς τὸν βασιλέα μηνύσει αὐτὸν ἔχοντα τὰ
χρήματα· ὡς δὲ χαλεπῶς ἐλαμβάνετο ἡ μήτηρ τοὺν
περιεόντος παιδὸς, καὶ πολλὰ πρὸς αὐτὴν λέγων οὐκ
ἔπειθε, ἐπιτεχνήσασθαι τοιάδε μιν· δνους κατασκευα-
σάμενον καὶ ἀσκοὺς πλήσαντα οἶνον, ἐπιθεῖναι ἐπὶ τῶν
20 ὄνων καὶ ἐπειτα ἐλαύνειν αὐτούς· ὡς δὲ κατὰ τοὺς
φυλάπσοντας ἦν τὸν κρεμάμενον νέκυν, ἐπισπάσαντα
τῶν ἀσκῶν δύο ἡ τρεῖς ποδεῶνας αὐτὸν λύειν ἀπαρ-
μένους· ὡς δὲ ἔρρεε ὁ οἶνος, τὴν κεφαλήν μιν κόπτε-
σθαι μεγάλα βιβῶντα, ὡς οὐκ ἔχοντα πρὸς ἵκοῖον τῶν
25 ὄνων πρῶτον τράπηται· τοὺς δὲ φυλάκους ὡς ἰδεῖν
πολὺν μέοιτα τὸν οἶνον, συντρέχειν ἐς τὴν ὑδάν ἀγγήια
ἔχοντας καὶ τὸν ἐκεχυμένον οἶνον συγκομιζεῖν ἐν
κερδεῖ ποιευμένους, τὸν ἵε διαλοιδορέεσθαι πάσι, ὥργην

προσποιεύμενον· παραμυθευμένων δὲ αὐτὸν τῶν φυλάκων, χρόνῳ πρηγῆς προσποιεῖσθαι προσποιεῖσθαι καὶ ὑπίεσθαι τῆς ὄργης· τέλος δὲ, ἔξελάσαι αὐτὸν τους ὅνους ἐκ τῆς ὁδοῦ, καὶ κατασκευάζειν· ὡς δὲ λόγους τε πλείους ἔγγινεσθαι, καὶ τινα καὶ σκῶψαι μιν καὶ ἐς γέλωτα 10 προαγαγέσθαι, ἐπιδοῦναι αὐτοῖσι τῶν ἀσκῶν ἔνα τους δὲ αὐτοῦ, ὥσπερ εἶχον, κατακλιθέντας πίνειν διανοέσθαι, καὶ ἐκεῖνον παραλαμβάνειν καὶ κελεύειν μετ' ἐωս τῶν μείναντα συμπίνειν· τὸν δὲ πεισθῆναι τε δὴ καὶ καταμεῖναι· ὡς δέ μιν παρὰ τὴν πόσιν φιλοφρόνως ἡσπάζοντο, ἐπιδοῦναι αὐτοῖσι καὶ ἄλλον τῶν ἀσκῶν· δαψιλεῖ δὲ τῷ ποτῷ χρησαμένους τους φυλάκους ὑπερμεθυσθῆναι, καὶ κρατηθέντας ὑπὸ τοῦ ὕπιου αὐτοῦ ἐνθάπερ ἔπινον κατακοιμηθῆναι· τὸν δὲ, ὡς πρόσω ἦν τῆς νυκτὸς, τό τε σῶμα τοῦ ἀδελφεοῦ καταλῦσαι καὶ 15 τῶν φυλάκων ἐπὶ λύμῃ πάντων ξυρῆσαι τὰς δεξιὰς παρηϊδας· ἐπιθέντα δὲ τὸν νέκυν ἐπὶ τους ὅνους ἀπελαύνειν ἐπ' οἴκου, ἐπιτελέσαντα τῇ μητρὶ τὰ προσταχθέντα.

[The king endeavors, at the price of his daughter's dishonor, to catch the surviving thief; but is so amazed at his cleverness in escaping from her very grasp, that he grants him a free pardon, and makes him his son-in-law.]

4.

Τὸν δὲ βασιλέα, ὡς αὐτῷ ἀπηγγέλθη τοῦ φωρὸς ὃ 20 νέκυς ἐκκεκλεμμένος, δεινὰ ποιέειν· πάντως δὲ βουλόμενον εὑρεθῆναι ὅστις κοτὲ εἴη ὁ ταῦτα μηχανώμενος, ποιῆσαι μιν τάδε, ἐμοὶ μὲν οὐ πιστά· τὴν θυγατέρα τὴν ἐωστοῦ κατίσαι ἐπ' οἰκήματος, ἐντειλάμενον πάντας τε ὁμοίως προσδέκεσθαι καὶ πρὶν συγ- 25 γενέσθαι ἀναγκάζειν λέγειν αὐτῇ ὅ τι δὴ ἐν τῷ βίῳ ἔργασται αὐτῷ σοφώτατον καὶ ἀνοσιώτατον· ὃς δ' ἂν ἀπηγήσηται τὰ περὶ τὸν φῶρα γεγειημένα, τοῦτον

συλλαμβάνειν καὶ μὴ ἀπιέναι ἔξω· ὡς δὲ τὴν παῖδα ποιέιν τα ἐκ τοῦ πατρὸς προσταχθέντα, τὸν φῶρα πυθόμενον τῶν εἶνεκα ταῦτα ἐπρήσσετο, βουληθέντα πολυτροπῇ τοῦ βασιλέος περιγενέσθαι, ποιέειν τάχε·
 5 νεκροῦ προσφάτου ἀποταμώντα ἐν τῷ ὥμῳ τὴν χεῖρα, οἵτινες αὐτὸν ἔχοντα αὐτῷν ὑπὸ τῷ ἴματιψ· ἐσελθόντα δὲ ὡς τοῦ βασιλέος τὴν θυγατέρα καὶ εἰρωτώμενον τάπερ καὶ οἱ ἄλλοι, ἀπηγίγησθαι ὡς ἀνυσιώτατον ἢν εἴη ἐργασμένος, ὅτε τοῦ ἀδελφεοῦ ἐν τῷ θησαυρῷ τοῦ
 10 βασιλέος ὑπὸ πάγης ἀλόντος ἀποτύπω τὴν κεφαλήν· ποφώτατον δὲ, ὅτι τοὺς φιλάκους καὶ αιεθύσας καταλύσειε τοῦ ἀδελφεοῦ κρεμάμενον τον τέκνυν· τὴν δὲ,
 ὡς ἤκουσε, ἀπτεσθαι αὐτοῦ· τὸν δὲ φῶρα ἐν τῷ σκύτῃ προτεῖναι αἰτῆ τοῦ νεκροῦ τὴν χεῖρα, τὴν δὲ ἐπιλαβο-
 15 μένην ἔχειν, νομίζουσται αὐτοῦ ἐκείνου τῆς χειρὸς ἀντέχεσθαι, τὸν δὲ φῶρα προέμενον αὐτῇ σῆχεσθαι διὰ θυρέων φεύγοντα· ὡς δὲ καὶ ταῦτα ἐς τὸν βασιλέα ἀνεκεῖχθαι, ἐκπεπλῆχθαι μὲν ἐπὶ τῷ πολυφροσύνῃ τε καὶ τόλμῃ τάνθρωπου· τέλος δὲ, διαπέμποντα ἐς πά-
 20 σας τὰς πόλις ἐπαγγέλλεσθαι, προειάν τε διδόντα καὶ μεγάλα ὑποδεκάμενον ἐλθόντες ἐς ὅφιν τὴν ἔωστον· τὸν δὲ φῶρα πιστεύσαντα ἐλθεῖν πρὸς αὐτόν· Ταμψί-
 25 οντον δε μεγάλως θωμάσαι, καὶ οἱ τὴν θυγατέρα ταῦτην συνοικισαι ὡς πλεῖστα ἐπισταμένων ἀνθρώπων· Λίγην πτίους μὲν γάρ τῶν ἄλλων προκεκρίσθαι, ἐκεῖνον δὲ Λίγυπτίων.

IV. STORY OF AMASIS, KING OF EGYPT.
(Herod. II. 172 sqq.)

[How Amasis, by the tale of the foot-tub, justifies his own claim to reverence, despite his humble origin, now that he had become king.]

1.

Μετὰ δὲ ἐβασίλευσε "Λμασις, νομοῦ μὲν Σαΐτεω ἔών· ἐκ τῆς δὲ ἦν πόλιος, οὔνομά οἱ ἐστὶ Σιούφ. τὰ μὲν δὴ πρῶτα κατόνοντο τὸν "Αμασιν Αἰγύπτιοι, καὶ ἐν οὐδεμιῇ μοίρῃ μεγάλῃ ἥγον, ἀτε δὴ δημότην τὸ πρὸν ἔόντα καὶ υἱίης οὐκ ἐπιφανέος. μετὰ δὲ, σοφίῃ αὐτοὺς 5 ὁ "Αμασις οὐκ ἀγνωμοσύνῃ προσηγάγετο. ἦν οἱ ἄλλαι τε ἀγαθὰ μυρία, ἐν δὲ καὶ ποδανιπτήρ χρύσεος ἐν τῷ αὐτός τε ὁ "Αμασις καὶ οἱ δαιτυμόνες οἱ πάντες τοὺς πόδας ἐκάστοτε ἐναπενιζέατο· τοῦτον κατ' ὃν κόψας, ἄγαλμα δαιμονος ἐξ αὐτοῦ ἐποιήσατο καὶ ἴδρυσε τῆς 10 πόλιος ὅκου ἦν ἐπιτηδεώτατον· οἱ δὲ Αἰγύπτιοι φοιτέοντες πρὸς τῷ γαλμα, ἐσέβοντο μεγάλως· μαθὼν δὲ ὁ "Αμασις τὸ ἐκ τῶν ἀστῶν ποιεύμενον, συγκαλέσας Αἰγυπτίους ἐξέφηνε φὰς ἐκ τοῦ ποδανιπτῆρος τῷ γαλμα γεγονέναι, ἐς τὸν πρότερον μὲν τοὺς Αἰγυπτίους ἐνε- 15 μεῖν τε καὶ ἐνουρέειν καὶ πόδας ἐγαπονίζεσθαι, τότε δὲ μεγάλως σέβεσθαι· ἥδη ὃν, ἔφη λέγων, ὁμοίως αὐτὸς τῷ ποδανιπτῆρι πεπρηγέναι· εἰ γὰρ πρότερον εἴναι δημότης, ἀλλ' ἐν τῷ παρεόντι εἴναι αὐτῶν βασιλεύς· καὶ τιμᾶν τε καὶ προμηθέεσθαι ἐωυτοῦ ἐκέλευε. τοι- 20 ούτῳ μὲν τρόπῳ προσηγάγετο τοὺς Αἰγυπτίους, ὥστε δικαιοῦν δουλεύειν. (172)

[How Amasis ordered his time as king, and his justification of his pleasure.]

2.

Ἐχρῆτο δὲ καταστάσει πρηγμάτων τοιῆδε· τὸ μὲν ὄρθριον, μέχρι ὅτει πληθώρης ἀγορῆς, προθύμως ἐπρησσε τὰ προσφερόμενα πρήγματα· τὸ δὲ ἀπὸ τούτου ἔπινέ τε καὶ κατέσκωπτε τοὺς συμπότας, καὶ ἦν μάταιός τε καὶ παιγνίδμων· ἀχθεσθέντες δὲ τούτοισι οἱ φίλοι αὐτοῦ ἐνοιθέτεον αὐτὸν, τοιάσε λέγοντες· “ὦ βασιλεῦ, οὐκ ὄρθρας σεωντοῦ προέστηκας, ἐς τὸ ἄγαν φαιῶλον προάγων σεωντόν· σὲ γάρ χρῆν ἐν θρόνῳ φεμινῷ σεμνὸν θωκέοντα, δι' ἡμέρης πρήσσειν τὰ πρήγματα· καὶ οὗτω Λίγύπτιοι τὸ ἀν ἐπιστέατο ὡς ὑπ' ἀνέρος-μεγάλου ἀρχονται καὶ ἀμεινον σὺ ἀν ἡκουνες· γῦν δὲ ποιέεις οὐδαμῶς βασιλικά.” ὁ δὲ ἀμειβετο τοισισε αὐτούς· “τὰ τόξα οἱ κεκτημένοι, ἐκεὰν μὲν ἔιωνται χρῆσθαι ἐντανύοντι [ἐπεὰν δὲ χρῆστωνται, ἐκλέοντι]. 15 εἰ γάρ δὴ τὸν πάντα χρύσον ἐντεταμέρα εἶη, ἐκραγειη ἀν· ὥστε ἐς τὸ δέον οὐκ ἀν ἔχοιεν αὐτοῖσι χρῆσθαι. οὖτοι δὴ καὶ ἀνθρώπου κατάστασις· εἰ ἐθέλοι κατεσπουδάσθαι αἰεὶ μηδὲ ἐς παιγνίην τὸ μέρος ἐωντὸν ἀπιέναι, λάθοι ἀν ἥτοι μανεῖς ἢ σγε ἀπιπληκτος γενόμενος· τὰ ἔγω ἐπιστάμενος, μέρος ἐκατέρῳ τέμω.”¹ ταῦτα μὲν τοὺς φίλους ἀμείψατο. (179)

[Character of Amasis before and after he became king
How he treated as king the oracles which had connived at his dishonesty as a private man]

3.

Λέγεται δὲ ὁ Ἀμασίς, καὶ ὅτε ἦν ἱδιώτης, ὡς φιλοπότης ἐών καὶ φιλοσκύρμων, καὶ οὐδαμῶς κατεσπουδασμένος ἀνήρ. ὅκως δέ μιν ἐπιλείποι πίνοντά τε καὶ 25 εὐπαθέοντα τὰ ἐπιτήσια, οὐδέπτεσκε ἀν περίων· οἱ δέ

ἄντι μιν φάμενοι ἔχειν τὰ σφέτερα χρήματα ἀρνεύμενον
ἄγεσκον ἐπὶ μαντίῃον, ὃκου ἑκάστοτε εἴη. πολλὰ μὲν
δὴ καὶ ἀλίσκετο ὑπὸ τῶν μαντηῖων, πολλὰ δὲ καὶ ἀπο-
φεύγεσκε· ἐπεί τε δὲ καὶ ἐβισίλευσε, ἐποίεε τοιάδε·
ὅσοι μὲν αὐτὸν τῶν θεῶν ἀπέλυσαν μὴ φῶρα εἶναι, δ
τούτων μὲν τῶν ἴρων οὔτε ἐπεμέλετο οὔτε ἐς ἐπισκευὴν
ἔδιδον οὐδέν· οὐδὲ φοιτέων ἔθυε, ὡς οὐδενὸς ἐοῦσι
ἀξίουσι ψεύδεά τε μαντήϊα κεκτημένοισι· ὅσοι δέ μιν
κατέδησαν φῶρα εἶναι, τούτων δὲ ὡς ἀληθέως θεῶν
ἔόντων καὶ ἀψευδέα μαντήϊα παρεχομένων τὰ μάλιστα 10
ἐπεμέλετο. (174)

V. STORY OF CAMBYSES AND PSAMMENITUS.

Cambyses, the son of Cyrus, having wrested the throne of Egypt from Psammenitus, puts his fortitude to the test as follows. First, his daughter is made to pass before him in slave attire, as a water-carrier; then his son is led out for execution. All this the father beholds dry-eyed, but bursts into tears when an old man, who had formerly been one of his table-companions, but was now reduced to beggary, passes by. (Herod. III. 14.)

'Ημέρη δὲ δεκάτη ἀπ' ἣς παρέλαβε τὸ τεῖχος τὸ ἐν Μέμφι Καμβύσης, κατίσας ἐς τὸ προάστειον ἐπὶ λύρῃ τὸν βασιλέα τῶν Αἰγυπτίων Φαρμήνιον, βασιλεύσαντα μῆνας ἑξ, τοῦτον κατίσας, σὺν ἄλλοισι Αἰγυπτίοισι διεπειρᾶτο αὐτοῦ τὴς ψυχῆς, ποιέων τοιάδε. στείλας αὐτοῦ τὴν θυγατέρα ἐσθῆτι δουληΐῃ, ἐξέπεμπε ἐπ' ὕδωρ ἔχουσαν ὑδρήιον· συνεπεμπεῖ δὲ καὶ ἄλλας παρθένους, ἀπολέξας ἀνέρων τῶν πρώτων, ὅμοίως ἐσταλμένας τῇ τοῦ βασιλέος· ὡς δὲ βοῦ τε καὶ κλαυθμῷ παρῆσαν οἱ παρθένοι κατὰ τοὺς πατέρας, οἱ μὲν ἄλλοι πατέρες ἀγεβόων τε καὶ ἀντέκλαιον, ὄρεούτες τὰ τέκια κεκακωμένα· ὁ δὲ Φαρμήνιος προιδὼν καὶ μαθὼν, ἐκιψε ἐς τὴν γῆν· παρεξελθουσέων δὲ τῶν ὑδροφόρων, δεύτερά οἱ τὸν παιδα ἐπεμπεῖ μετ' ἄλλων Αἰγυπτίων δισχιλίων τὴν αὐτὴν ἥλικιν ἔχόντων, τοὺς τε αὐχέριας κάλῳ δεδεμένους καὶ τα στόματα ἐγκεχαλινωμένους· ἀγοντο δὲ ποιηὴν τίσοντες Μυτιληναῖων τοῖσι ἐν Μέμφι ἀπολομένοισι σὺν τῇ ιητῇ· ταῦτα γὰρ ἐδικασαν οἱ βασιλῆιοι δικισταὶ, ὑπὲρ ἀνδρὸς ἐκάστου δέκα Αἰγυπτίων τῶν πρώτων ἀνταπόλλυσθαι· ὁ δὲ ἵέων παρεξιώντας, καὶ μαθὼν τὸν παιδα ἥγειμειον ἐπὶ θάτι-

τοι, τῶν ἄλλων Αἰγυπτίων τῶν περικατημένων αὐτὸν κλαιώντων καὶ δειρὰ ποιεύντων, τῶντὸ ἐποίησε τὸ καὶ ἐπὶ τῇ θυγατρί. παρελθόντων δὲ καὶ τούτων, συνήνεικέ ὥστε τῶν συμποτέων οἱ ἄνδρα ἀπηλικέστεροι, ἐκπεπτωκότα ἐκ τῶν ἔόντων, ἔχοντά τε οὐδὲν εἰ μὴ ὅσα πτωχὸς καὶ προσαιτέοντα τὴν στρατιὴν, παριέναι Ψαμμήνιτύν τε τὸν Ἀμάσιος καὶ τοὺς ἐν τῷ προαστείῳ κατημένους τῶν Αἰγυπτίων· ὁ δὲ Ψαμμήνιτος ὡς ἵδε, ἀνακλαύσας μέγα καὶ καλέσας οὖν ματι τὸν ἑταῖρον, ἐπλήξατο τὴν κεφαλήν· ἥσαν δὲ ἄρα αὐτοῦ φύλακοι, 10 οἱ τὸ ποιεύμενον πᾶν ἔξι ἐκείνου ἐπ' ἐκάστη ἔξυδῳ Καμβύσῃ ἐσῆμαινον· θωμάσας δὲ ὁ Καμβύσης τὰ ποιεύμενα, πέμψας ἄγγελον εἰρώτα αὐτὸν, λέγων τάδε· “Δεσπότης σε Καμβύσης, Ψαμμήνιτε, εἰρωτᾷ, διότι δὴ τὴν μὲν θυγατέρα ὀρέων κεκακωμένην, καὶ τὸν παῖδα 15 ἐπὶ θάνατον στείχοντα, οὔτε ἀνέβωσας οὔτε ἀπέκλαυσας· τὸν δὲ πτωχὸν οὐδέν σοι προσήκοντα, ὡς ἄλλων πυνθάνομαι, ἐτίμησας.” ὁ μὲν δὴ ταῦτα ἐπειρώτα, ό δ' ἀμείβετο τοῖσδε· “ὦ παῖ Κύρου, τὰ μὲν οἰκήια ἦν μέζω κακὰ ἦν ὥστε ἀνακλαίειν· τὸ δὲ τοῦ ἑταίρου πέν- 20 θος ἄξιον ἦν δακρύων· δος ἐκ πολλῶν τε καὶ εὐδαιμονῶν ἐκπεσὼν ἐς πτωχῆῆν ἀπίκται ἐπὶ γήραος οὐδῶ.” καὶ ταῦτα ὡς ἀπενειχθέντα ὑπὸ τούτου, εὗ δοκέειν οἱ εἰρῆσθαι· ὡς δὲ λέγεται ὑπὸ Αἰγυπτίων, δακρύειν μὲν Κροῖσον (ἐτετεύχεε γάρ καὶ οὗτος ἐπισπόμενος Καμ- 25 βύσῃ ἐπ' Αἴγυπτον), δακρύειν δὲ Περσέων τοὺς παρεόντας· αὐτῷ τε Καμβύσῃ ἐσελθεῖν οἰκτόν τινα, καὶ αὐτίκα κελεύειν τόν τε οἱ παῖδα· ἐκ τῶν ἀπολλυμένων σώζειν καὶ αὐτὸν ἐκ τοῦ προαστείου ἀναστήσαντας ἄγειν παρ' ἐωντόν.

VI. STORY OF POLYCRATES, TYRANT OF SAMOS.

Polyrates, tyrant of Samos, was wonderfully fortunate in all that he undertook. His friend, Amasis, King of Egypt, forecasting that his prosperity would provoke the anger of the gods and bring ruin upon him, renounces his alliance, (Herod. III. 39 seqq.)

[Extension of Polycrates's power over the islands of the archipelago and over the mainland.]

1.

'Εν χρόνῳ δὲ ὀλίγῳ αὐτίκα τοῦ Πολυκράτεος τὰ πρήγματα αὔξετο, καὶ ἦν βεβωμένα ἀνά τε τὴν Ἰωνίην καὶ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα· ὅκου γάρ οὐδέσπιε στρατεύεσθαι πάντα οἱ ἔχώρες εὐτυχέως· ἐκτῆτο δὲ πεντηκοντέροις τε ἑκατὸν καὶ χιλίοις τοξύτας. Ἐφερε δὲ καὶ ἥγε πάντας, διακρίνων οὐδενα· τῷ γάρ φίλῳ ἐφη χαριεῖσθαι μᾶλλον ἀποδιδοὺς τὰ ἔλαττα ἢ ἀρχὴν μηδὲ λαβάν. συνχνὰς μὲν δὴ τῶν νήσων αἴρικε πολλα δὲ καὶ τῆς ὥπερον ἀστεα, ἐν δὲ ᾧ καὶ Λεσβίους πανταχοῦ βοηθεούτας Μελησιοις ταυμαχίῃ κρατήσας εἶλε· οὐ τὴν τάφρον περὶ τὸ τεῖχος τὸ ἐν Σύμῳ πᾶσαν δεδεμένοις ὥρυξαν. (89)

[Amasis, observing this wonderful tide of success, sends a letter to Polycrates, advising him to inflict upon himself some loss, that his uninterrupted prosperity may not excite the envy of the gods.]

2.

Καὶ καὶ τὸν Ἀμασίν εὐτυχέων μεγάλως ὁ Πολυκράτης οὐκ ἔλατθαε, ἀλλά οἱ τοῦτ' ἦν ἐπιμελές·

πολλῷ δὲ ἔτι πλεῦνός οἱ εὐτυχίης γινομένῳς, γράψας ἐς βιβλίον τύδε ἐπέστειλε ἐς Σάμον· “Αμασίς Πολυκράτει ὥδε λέγει· ἡδὺ μὲν πυνθάνεσθαι ἄγδρα φίλον καὶ ξεῖνον εὗ πρήσσοιτα, ἐμοὶ δὲ αἱ σαὶ μεγάλαι εὐτυχίαι οὐκ ἀρέσκουσι τὸ θεῖον ἐπισταμένῳ ως ἔστι 5 φθονερόν· καὶ κως βούλομαι—καὶ αὐτὸς καὶ τῶν ἄν κήδωμαι—τὸ μέν τι εὐτυχέειν τῶν πρηγμάτων τὸ δὲ προσπτιέιν, ἐναλλὰξ πρήσσων· καὶ οὐτω διαφέρειν τὸν αἰῶνα ἵη εὐτυχέειν τὰ πάντα· οὐδένα γάρ κω λόγῳ οἶδα ἀκούσας, ὅστις ἐς τέλος οὐ κακῶς ἐτελεύ- 10 τησε πρόρριζος εὐτυχέων τὰ πάντα. σὺ ὦν νῦν ἐμοὶ πειθόμενος ποίησον πρὸς τὰς εὐτυχίας τοιάδε· φροντίσας τὸ ἄν εὑρῆς ἐύν τοι πλείστου ἄξιον καὶ ἐπ' ᾧ σὺ ἀπολομένῳ μάλιστα τὴν ψυχὴν ἀλγήσεις, τοῦτο ἀπόβαλε οὖτω ὅκως μηκέτι ἥξει ἐς ἀνθρώπους· ἦν τε μὴ 15 ἐναλλὰξ ἥδη τὸ ἀπὸ τούτου αἱ εὐτυχίαι τοι ταῖσι πάθαισι προσπίπτωσι, τρόπῳ τῷ ἐξ ἐμεῦ ὑποκειμένῳ ἀκέο.” (40)

[Polycrates determines to follow the advice of Amasis, and casts a precious ring into the sea.]

3.

Ταῦτα ἐπιλεξάμενος ὁ Πολυκράτης καὶ νόῳ λαβὼν ως οἱ εὗ ὑπετίθετο “Αμασίς, ἐδίζητο ἐπ' ᾧ ἄν μάλιστα 20 τὴν ψυχὴν ἀσηθείη ἀπολομένῳ τῶν κειμηλίων· διζήμενος δ' εὗρισκε τόδε· ἦν οἱ σφρηγὶς τὴν ἐφόρεε χρυσόδετος σμαράγδου μὲν λίθου ἐοῦσα· ἕργον δὲ ἦν Θεοῦ ἀνθροΐ τοῦ Τηλεκλέος Σαμίου· ἐπεὶ ὦν ταύτην οἱ ἐδόκεε ἀποβαλέειν, ἐποίεε τοιάδε· πειτηκύντερον πληρώσας 25 ἄνδρῶν ἐσέβη ἐς αὐτήν· μετὰ δὲ, ὡραγαγεῖν ἐκέλευε ἐς τὸ πέλαγος· ως δὲ ἀπὸ τῆς νήσου ἐκάς ἐγένετο, περιελόμενος τὴν σφρηγῖδα πάντων ὄρεύντων τῶν συμπλόων ρίπτει ἐς τὸ πέλαγος· τοῦτο δὲ ποιήσας ἀπέπλεε, ἀπικόμενος δὲ ἐς τὰ οἰκία συμφορῇ ἐχρῆτο. (41)

[But it is marvellously restored to the king a few days after.]

4.

Πέμπτη δὲ ἡ ἑκτη ἡμέρη ἀπὸ τούτων τάδε οἱ συγή-
νεκε γενέσθαι· ἀνήρ ἀλιεὺς λαβὼν ἰχθὺν μέγαν τε
καὶ λαδὺν, ἥξιον μιν Πολυκράτει ὁρον δυθῆται· φέρων
δὴ ἐπὶ τὰς θύρας Πολυκράτει ἔφη ἐθέλειν ἐλθεῖν ἐς ὅφιν·
ο χωρίσαντος δέ οἱ τούτου, ἐλεγε διδούς τὸν ἰχθύν· “Ἄ-
γιασιλεῦ, ἐγὼ τότε ἐλών οὐκ ἐδικαίωσα φέρειν ἐς ἄγο-
ρην, καίπερ γε ἐών ἀποχειροβιωτος· ἀλλά μοι ἐδύκεε
σεῦ τε εἶναι ἀξιος καὶ τῆς σῆς ἀρχῆς· σοῦ δὴ μιν
φερων διδωμι.” ὁ δὲ ἥσθεις τοῖσι ἐπεσι ἀμείζεται
τοῖσδε· “κάρτα τε εὖ ἐποίησας καὶ χάρις διπλόη τῶν
τε λόγων καὶ τοῦ δώρου· καὶ σε ἐπὶ δεῖπνον καλέομεν.”
ο μὲν δὴ ἀλιεὺς μέγα ποιεύμενος ταῦτα ἦσε ἐς τὰ οἰκία·
τὸν δὲ ἰχθύν τάμνοντες οἱ θεράποντες εὑρίσκουσι ἐν
τῇ νηῶντι αὐτοῦ ἐιεοῦσαν τὴν Πολυκράτεος σφρηγῖδα·
15 ὡς δὲ εἶπεν τε καὶ ἐλαζον τάχιστα, ἔφερον κεχαρηκότες
παρὰ τὸν Πολυκράτεα, διδόντες δέ οἱ τὴν σφρηγῖδα
ἐλεγον ὅτεῳ τρύπῳ εὑρέθη· τὸν δὲ ὡς ἐσῆλθε θεῖον
εἶναι τὸ πρῆγμα, γράφει ἐς βιβλίον πάντα τα ποιή-
σαντά μιν οἷα καταλελαβήκεε, γράψας δὲ, ἐς Λίγυτ-
20 τὸν ἐπέθηκε. (42)

[Whereupon Amasis, perceiving that Polycrates's ruin is
sure, renounces his alliance.]

5.

Ἐπιλεξύμενος δὲ ὁ Ἀμασίς τὸ βιβλίον τὸ παρὰ τοῦ
Πολυκράτεος ἥκον, ἔμιθε ὅτι ἐκκομίσαι τε ἀδέματον εἰη
ἀνθρώπῳ ἀνθρώπου ἐκ τοῦ μέλλοντος γίνεσθαι πρήγ-
ματος, καὶ ὅτι οὐκ εὖ τελευτήσειν μέλλει Πολυκράτης
25 εὐτυχέων τὰ πάντα, ὃς καὶ τὰ ἀποβάλλει εὑρίσκει·
πέμψας δέ οἱ κῆρυκα ἐς Σάμον διαλύεσθαι ἔφη τὴν
Ἑλλήνην. [τοῦ δὴ εἴπεια ταῦτα ἐποίεε· Ήα μὴ, συ-

τυχίης δεινῆς τε καὶ μεγάλης Πολυκράτεα καταλα-
βούσης, αὐτὸς ἀλγήσει τὴν ψυχὴν ὡς περὶ ξείνου
ἀνδρός.] (43)

Polycrates's good fortune continues for a time after Amasis had renounced his alliance, but the envy of the gods will not rest until he is allured to the mainland by Orætes, satrap of Caria, and there ignominiously crucified.

[Two versions are given as to the cause of Orætes's hatred of Polycrates.]

6.

Μετὰ δὲ ἐγένετο ταῦτα· ὑπὸ Κύρου κατασταθεὶς ἦν Σαρδίων ὑπαρχος Ὁρούτης, ἀνὴρ Πέρσης. οὗτος ἐπε- 5 θύμησε πρήγματος οὐκ ὄσίου· οὔτε γάρ τι παθὼν οὔτε κούσας μάταιον ἔπος πρὸς Πολυκράτεος τοῦ Σαμίου, οὔτε ιδὼν πρότερον, ἐπεθύμεε λαβὼν αὐτὸν ἀπολέσαι, ὡς μὲν οἱ πλεῦνες λέγουσι, διὰ τοιήνδε τινὰ αἰτίην· ἐπὶ τῶν βασιλέος θυρέων κατήμενον τόν τε Ὁρούτει 10 καὶ ἄλλον Πέρσην, τῷ οὕνομα εἶναι Μιτροβάτεα, νομοῦ ἄρχοντα τοῦ ἐν Δασκυλείῳ, τούτους ἐκ λόγων ἐς νείκεα συμπεσέειν· κρινομένων δὲ περὶ ἀρετῆς, εἰπεῖν τὸν Μιτροβάτεα τῷ Ὁρούτῃ προφέροντα· “σὺ γὰρ ἐν ἀνδρῶν λύγῳ, ὃς βασιλεῖς νῆσον Σάμον πρὸς τῷ σῷ 15 τομῷ προσκειμένην οὐ προσεκτήσαο, ὃδε δή τι εἴουσαν εὐπετέα χειρωθῆναι, τὴν τῶν τις ἐπιχωρίων πεντεκαίδεκα ὀπλίτησι ἐπαναστὰς ἔσχε, καὶ νῦν αὐτῆς τυραννεύει;” οἱ μὲν δή μίν φασι τοῦτο ἀκούσαντα, καὶ ἀλγήσαντα τῷ ὄνειδεϊ, ἐπιθυμῆσαι οὐκ οὔτω τὸν εἴπαντα 20 ταῦτα τίσασθαι, ὡς Πολυκράτεα πάντως ἀπολέσαι δι' ὅντινα κακῶς ἤκουσε. Οἱ δὲ ἐλάσσονες λέγουσι, πέμψαι Ὁρούτεα ἐς Σάμον κήρυκα ὅτεν δὴ χρήματος δεησύμενον (οὐ γὰρ ὃν δὴ τοῦτό γε λέγεται) καὶ τὸν Πολυκράτεα τυχεῖν κατακείμενον ἐν ἀνδρεῶνι, παρεῖναι

Ἐέ οἱ καὶ Ἀιακρέοντα τὸν Τήιον· καὶ κως, εἴτ' ἐκ προνοίης αὐτὸν κατηλογέοντα τα Ὀροίτεω πρήγματα, εἴτε καὶ συντυχίη τις τοιαύτη ἐπεγένετο· τόν τε γάρ λίρυκα τὸν Ὀροίτεω παρελθόντα διαλέγεσθαι, καὶ τὸν δ Πολυκράτεα (τυχεῖν γάρ ἐπεστραμμένον πρὸς τὸν τοῖχον) οὔτε τι μεταστραφῆναι οὔτε ὑποκρίνασθαι. (120, 121)

[Orætes, aware of Polycrates's ambition for still greater power, sends a messenger to him proposing to contribute money to aid him in carrying out his designs.]

7.

Αἰτίαι μὲν δὴ αὗται ἀιφάσιαι λέγονται τοῦ θανάτου τοῦ Πολυκράτεος γενέσθαι· πάρεστι δὲ πείθεσθαι ἐκοτέρῃ τις βεύλεται αὐτέων. ὁ δὴ ὁν Ὀροίτης, Ιζόμενος 10 ἐν Μαγνησίῃ τῇ ὑπὲρ Μαιάνδρου ποταμοῦ οἰκημένη, ἐπεμπε Μύρσον τὸν Γόγεω ἄνδρα Λυκὸν ἐς Σάμον ἀγγελίην φέροντα, μαθὼν τοῦ Πολυκράτεος τὸν νόον. Πολυκράτης γάρ ἐστι πρῶτος τῶν ἡμεῖς ἴδμεν Ἑλλήνων ὃς θαλασσοκρατέειν ἐπενοήθη, πάρεξ Μερώός τε 15 τοῦ Κιωνίου καὶ εἰ δὴ τις ἄλλος πρότερος τούτου ἥρξε τῆς θαλάσσης· τῆς δὲ ἀνθρωπῆτης λεγομένης γενεῆς Πολυκράτης ἐστὶ πρῶτος, ἐλπιδας πολλὰς ἔχων Ἰωνίης τε καὶ νήσων ἄρξειν· μαθὼν δὲν ταῦτα μιν διανοεύμενον δὲ Ὀροίτης, πέμψας ἀγγελίην ἐλεγε τάδε “‘Οροίτης 20 Πολυκράτει ὅδε λέγει· πυνθάνομαι ἐπιβούλεύειν σε πρήγματι μεγάλοισι, καὶ χρήματά τοι οὐκ εἶναι κατὰ τὰ φρονήματα. σὺ νῦν ὅδε ποιήσας ὁρθώσεις μὲν πεωντὸν, σώσεις δὲ καὶ ἐμέ· ἐμοὶ γάρ βασιλεὺς Καρβύσης ἐπιβούλεύει Θάρατον, καὶ μοι τούτο ἔξαγγέλ- 25 λεται σαφηνέως. σὺ νῦν ἐμὲ ἐκκομίσας αὐτὸν καὶ χρήματα, τὰ μὲν αὐτῶν αὐτὸς ἔχε, τὰ δὲ ἐμὲ ἔτα ἔχειν· εἴνεκέν τε χρημάτων, ἄρξεις ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος· εἰ δέ μοι ἀπιστέεις τὰ περὶ τῶν χρημάτων, πέμψων δοτις τοι πιστότατος τυγχάνει ἐών, τῷ ἐγὼ ἀποδίξω.” (123)

[Polycrates sends a messenger to test the truth of these promises, but he is hoodwinked by Orœtes.]

8.

Ταῦτα ἀκούσας ὁ Πολυκράτης, ἥσθη τε καὶ ἐβούλετο· καὶ κως, ἴμείρετα γὰρ χρημάτων μεγάλως, ἀποτέμπει πρῶτα κατοψύμενον Μαιάνδριον Μαιανδρίου, ἄνδρα τῶν ἀστῶν, ὃς οἱ ἦν γραμματιστής· ὃς χρόνῳ οὐ πυλλῷ ὕστερον ταύτων, τὸν κόσμον τὸν ἐκ τοῦ ἀνδρεῶνος τοῦ Πολυκράτεος, ἔύντα ἀξιοθέητον, ἀνέθηκε πάντα ἐς τὸ Ἱραῖον. ὁ δὲ Ὁροίτης μαθὼν τὸν κατάσκοπον ἔύντα προσδύκιμον, ἐποίεε τοιάδε· λάρνακας ὀκτὼ πληρώσας λίθων, πλιὴν κάρτα βραχέος τοῦ περὶ αὐτὰ τὰ χείλεα, ἐπικολῆς τῶν λίθων χρυσὸν ἐπέβαλε· 10 καταδήσας δὲ τὰς λάρνακας εἶχε ἐτοίμας· ἐλθὼν δὲ ὁ Μαιάνδριος καὶ θεηφάμενος, ἀπήγγειλε τῷ Πολυκράτεϊ. (123)

[Then Polycrates, despite the dream and prayer of his daughter, crosses over from Samos to the mainland.]

9.

Ο δὲ, πολλὰ μὲν τῶν μαντίων ἀπαγορευόντων πολλὰ δὲ τῶν φίλων, ἐστέλλετο αὐτὸς ἀπιέναι· πρὸς 15 δὲ, καὶ ἰδούσης τῆς θυγατρὸς ὄψιν ἐνυπνίου ταιῆνδε· ἐδόκεε οἱ τὸν πατέρα ἐν τῷ ἡέρι μετέωρον ἔόντα, λαῦσθαι μὲν ὑπὸ τοῦ Διὸς, χρίεσθαι δὲ ὑπὸ τοῦ ἡλίου· ταύτην ἰδοῦσα τὴν ὄψιν, παντοὶ ἐγίνετο μὴ ἀποδημῆσαι τὸν Πολυκράτεα παρὰ τὸν Ὁροίτεα· καὶ δὴ καὶ 20 ιόντος αὐτοῦ ἐπὶ τὴν πειτηκόντερον ἐπεφημίζετο· ὁ δέ οἱ ἡπείλησε, ἵν σῶς ἀπονοστήσῃ πολλόν μιν χρόνον παρθενεύεσθαι· ἡ δὲ ἡρήσατο ἐπιτελέα ταῦτα γενέσθαι· βούλεσθαι γὰρ παρθενεύεσθαι πλέω χρόνον ἢ τοῦ πατρὸς ἐστερῆσθαι. (124)

[Where he was seized and miserably destroyed by Orontes.]

10.

Πολυκράτης δὲ πάσης συμβουλίης ἀλογήσας, ἐπλεε
παρὰ τὸν Ὁροῖτα ἄμα ἀγυμνησὸς ἄλλων τε πολλοὺς
τῶν ἑταίρων ἐν δὲ δῆ καὶ Δημοκῆδεα τὸν Καλλιφῶν-
τος Κροτωνίτην ἄγρα, ἵητρόν τε ἔντα καὶ τὴν
τεχίην ἀσκεούτα ἀριστα τῶν κατ' ἐωսτόν. ἀπικόμενος
δὲ ἐξ τῆς Μαγνησίης ὁ Πολυκράτης διεφθάρη κακῶς,
οὐτε ἐωστοῦ ἀξίως οὔτε τῶν ἐωστοῦ φρονημάτων· ὅτι
γαρ μὴ οἱ Συρηκοσιῶν γειόμενοι τύραινοι, οὐδὲ εἰς τῶν
ἄλλων Ἑλληνικῶν τυράντων ἀξίως ἔστι Πολυκράτεϊ
10 μεγαλοπρεπείην συμβληθῆναι. ἀποκτείνας δέ μιν οὐκ
ἀξίως ἀπηγήσιος Ὁροῖτης, ἀνεσταύρωσε· τῶν δέ οἱ
ἐπομέρων ὅσοι μὲν ἦσαν Σάμιοι ἀπῆκε, κελεύων σφέας
ἴωντῷ χάριν εἰδέναι ἔντας ἐλευθερους· ὅσοι δὲ ἦσαν
ζεῦνοί τε καὶ ἕοιδοι τῶν ἐπομέρων ἐν ἀνδραπόδων λόγῳ
15 ποιεύμενος εἶχε· Πολυκράτης δὲ ἀγακρεμάμενος, ἐπε-
τέλεε πᾶσαν τὴν ὄψιν τῆς θυγατρός· ἐλοῦτο μὲν γάρ
ὑπὸ τοῦ Δώρεως ὅκως ὅσοι, ἐχρίετο δὲ ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἀνιεὶς
αἵτος ἐκ τοῦ σώματος ἰκμάδα. Πολυκράτεος μὲν δὴ
οἱ πολλαὶ εὐτυχίαι ἔς τοῦτο ἐτελεύτησαν, τῇ οὖτε Λμασίς
20 ὁ Λιγύπτου βασιλεὺς προεμαγτεύσατο. (126)

VII. STORY OF THE INTERVIEW BETWEEN ARISTAGORAS AND KLEOMENES.

(Herod. V. 49-51.)

[Aristagoras visits Kleomenes, and begs him to liberate the Ionians from servitude. He also, by showing him a map of the world engraved upon a bronze tablet, seeks to induce him to attempt the conquest of Asia Minor with Spartan arms. Kleomenes defers an answer until the third day.]

1.

Απικνέεται δ' ἦν ὁ Ἀρισταγορης ὁ Μιλήτου τύρανος ἐς τὴν Σπάρτην, Κλεομένεος ἔχοντος τὴν ἀρχήν· τῷ δὴ ἐς λόγους ἥϊε, ὡς Λακεδαιμόνιοι λέγουσι, ἔχων χάλκεον πίνακα ἐν τῷ γῆς ἀπάσης περίῳδος ἐγενέτητο, καὶ θάλασσά τε πᾶσα καὶ ποταμοὶ πάντες· ἀπικνεόμενος δὲ ἐς λόγους ὁ Ἀρισταγόρης ἔλεγε πρὸς αὐτὸν τάδε· “Κλεόμενες, σπουδὴν μὲν τὴν ἐμὴν μὴ θωμάσῃς τῆς ἐνθαῦτα ἀπίξιος· τὰ γὰρ κατήκοντά ἔστι τοιαῦτα. Ἰώνων παῖδας δούλους εἶναι ἀντ’ ἐλευθέρων ὄγειδος καὶ ἄλγος μέγιστον μὲν αὐτοῖσι ὑμῖν, ἔτι δὲ 10 τῶν λοιπῶν ὑμῖν, ὅσῳ προέστατε τῆς Ἑλλάδος. νῦν ᾧ, πρὸς θεῶν τῶν Ἑλληνίων, βύσασθε” Ιωνας ἐκ δουλοσύνης, ἄνδρας ὁμαίμονας. εὐπετέως δὲ ὑμῖν ταῦτα υἱά τε χωρέειν ἔστι· οὔτε γὰρ οἱ βάρβαροι ἄλκιμοι εἰσι, ὑμεῖς τε τὰ ἐς τὸν πόλεμον ἐς τὰ μέγιστα ἀνήκετε 15 ἀρετῆς πέρι· ή τε μάχη αὐτῶν ἔστι τοιήδε, τόξα καὶ αἰχμὴ βραχέα· ἀναξυρίδας δὲ ἔχοντες ἔρχονται ἐς τὰς μάχας καὶ κυρβασίας ἐπὶ τῇσι κεφαλῆσι· οὕτω εὐπετέες χειρωθῆναι εἰσι. ἔστι δὲ καὶ ἀγαθὰ τοῖσι τὴν ἡπειρον ἐκείνην τεμομένοισι, ὅσα οὐδὲ τοῖσι συνά-²⁰ πασι ἄλλοισι· ἀπὸ χρυσοῦ ὑρξαμένοισι, ἄργυρος καὶ

χαλκὸς καὶ ἐσθῆτος ποιεῖν καὶ ὑποζύγια τε καὶ ἀνδρά-
ποδα· τὰ θυμῷ βουλόμενοι αὐτοὶ ἂν ἔχοιτε. κατοί-
κηνται δὲ ἄλλιγλων ἔχόμενοι, ὡς ἐγὼ φράσω. Ἱώνων
μεν τῶνδε οἵδε Λυδοί, οἰκέοντές τε χώρην ἀγαθὴν καὶ
οἱ πολυναργυρώτατοι ἔόντες·” δεικνὺς δὲ ἔλεγε ταῦτα ἐς
τῆς γῆς τὴν περίοδον τὴν ἔφερετο ἐν τῷ πίνακι ἐντετμη-
μένην· “Λυξῶν δὲ,” ἔφη λέγων ὁ Ἀρισταγόρης, “οἵδε
ἔχονται Φρύγες, οἵ πρὸς τὴν ἥδη πολυπροβατώγατοι
τε ἔόντες ἀπάντων τῶν ἐγὼ οἶδα καὶ πολυκορπύτατοι.
10 Φρυγῶν δὲ ἔχονται Καππαδόκαι, τοὺς ἡμεῖς Συρίους
καλέομεν· τούτοισι δὲ πρόσωροι Κιλικες, κατήκοντες
ἐπὶ θάλασσαν τὴνδε ἐν ᾧ ἡδε Κύπρος νῆσος κέεται· οὐ
πεντακόσια τάλαντα βασιλέϊ τὸν ἐπέτειον φόρον ἐπιτε-
λεῦσι. Κιλικῶν δὲ τῶνδε ἔχονται Ἀρμένιοι οἵδε, καὶ
15 οὗτοι ἔόντες πολυπρόβατοι. Ἀρμενίων δὲ Ματιηροί,
χώρην τὴνδε ἔχοντες. ἔχεται δὲ τούτων γῆ ἡδε Κισ-
σιη· ἐν τῇ δὴ παρὰ ποταμὸν τὸνδε Χοάσπην κείμενά
ἔστι τὰ Σοῦσα ταῦτα, εἴθα βασιλεύς τε μέγας διαιταν-
ποιέεται καὶ τῶν χρημάτων οἵ θησαυροὶ ἐνθαῦτα εἰσι.
20 Ἐλύντες δὲ ταῦτην τὴν πόλιν, θαρσέοντες ἡδη τῷ Διὶ
πλούτου πέρι ἐριζετε. ἀλλα περὶ μὲν χώρης ἄρα οὐ
πολλῆς οὖδε οὕτω χρηστῆς, καὶ οὔρων σμικρῶν, χρεόν
ἔστι ὑμέας μάχας ἀναβάλλεσθαι πρός τε Μεσσηνίους
έύντας ίσοπαλέας, καὶ Ἀρκάδας τε καὶ Ἀργείους·
25 τοῖσι οὔτε χρυσοῦ ἔχόμενόν ἔστι οὐδὲν οὔτε ἄργυρου,
τῶν πέρι καὶ τινα ἵναγει προθυμίη μαχόμενον ἀπο-
θνήσκειν· παρέχον δὲ τῆς Ἀσίης πάσης ἄρχειν εὐπε-
τέως, ἄλλο τι αἰρήσεσθε;” Ἀρισταγόρης μὲν ταῦτα
ἔλεξε. Κλεομένης δὲ ἀμείβετο τοῖσδε· “Δεῖτε Με-
σολήσιε, ἀναβάλλομαι τοι ἐς τρίτην ἡμέρην ἀποκριέ-
εσθαι.” (49)

[Returning at the appointed time, Aristagoras is so impolitic as to state truly the distance from Ionia to Susa, and is ordered by Kleomenes to leave Sparta before sunset.]

2.

Τότε μὲν ἐς τοσοῦτον ἥλασαν. ἐπεί τε δὲ ἡ κυρίη ημέρη ἐγένετο τῆς ἀποκρίσιος καὶ ἥλθον ἐς τὸ συγκείμενον, εἴρετο ὁ Κλεομένης τὸν Ἀρισταγόρην ὑκοσέων ημερέων ἀπὸ θαλάσσης τῆς Ἰώνων ὕδους εἴη παρὰ βασιλέα. ὁ δὲ Ἀρισταγόρης, τἄλλα ἐὼν σοφὸς καὶ διαβάλλων ἐκεῖτον εὖ, ἐν τούτῳ ἐσφάλη· χρεὸν γάρ μιν μὴ λέγειν τὸ ἐὸν βουλόμενόν γε Σπαρτιήτας ἔξαγαγεῖν ἐς τὴν Ἀσίην, λέγει δ' ὃν τριῶν μηνῶν φὰς εἶναι τὴν ἄνοδον· ὁ δὲ ὑπαρπάσας τὸν ἐπίλοιπον λόγον τὸν ὁ Ἀρισταγόρης ὥρμητο λέγειν περὶ τῆς¹⁰ ὕδου, εἶπε· “ὦ ξεῖνε Μιλήσιε, ἀπαλλάσσεο ἐκ Σπάρτης πρὸ δύντος ἡλίου· οὐδένα γὰρ λόγον εὐεπέα λέγεις Λακεδαιμονίοισι, ἐθέλων σφέας ἀπὸ θαλάσσης τριῶν μηνῶν ὕδουν ἀγαγεῖν.” (50)

[Aristagoras now tries the influence of money, and seems on the point of success when the words of Gorgo, "Father, the stranger will corrupt you if you do not leave him," induce Kleomenes to break up the conference.]

3.

Ο μὲν δὴ Κλεομένης ταῦτα εἶπας, ἥϊε ἐς τὰ οἰκία. 15 ὁ δὲ Ἀρισταγόρης λαβὼν ἱκετηρίην ἥϊε ἐς τοῦ Κλεομένεος, ἐσελθὼν δὲ εἰσω ἄτε ἱκετεύων, ἐπακοῦσαι ἐκέλευε τὸν Κλεομένεα ἀποπέμψαντα τὸ παιδίον· προσεστήκεε γὰρ δὴ τῷ Κλεομένῃ ἡ θυγάτηρ, τῇ οὐνομα ἦν Γοργώ· τοῦτο δέ οἱ καὶ μοῦνον τέκνον ἐτύγχανε ἐδὺν ἐτέων 20 ὀκτὼ ἦν ἐννέα ἡλικίην· Κλεομένης δὲ λέγειν μιν ἐκέλευε τὰ βούλεται, μηδὲ ἐπισχεῖν τοῦ παιδίου εἶνεκα. ἐνθαῦτα δὴ ὁ Ἀρισταγόρης ἀρχετο ἐκ δέκα τα^λ

ὑπισχνεόμενος, ἦν οἱ ἐπιτελέσῃ τῶν ἐᾶσσετο. ἀγαρεύοντος δὲ τοῦ Κλεομένεος, προέβαινε τοῖσι χρήμασι ὑπερβάλλων ὁ Ἀρισταγόρης ἐς οὗ πειτήκοντά τε τάλαντα ὑποδέεειτο, καὶ τὸ παιδίον ηὐδάξατο “πάτερ, διαφθερέει σε ὁ ξεῖνος, ἢν μὴ ἀποστὰς ἵης.” ὃ τε δὴ Κλεομένης, ἱσθεὶς τοῦ παιδίου τῇ παραινέσει ἤϊε ἐς ἔτερον οἰκημα, καὶ ὁ Ἀρισταγόρης ἀπαλλάσσετο τὸ παράπαν ἐκ τῆς Σπάρτης· οὐδέ οἱ ἐξεγένετο ἐπιπλέον ἔτι σημῆναι περὶ τῆς ἀνόδου τῆς παρὰ βασιλέα. (51)

VIII. STORY OF KYPSELOS OF CORINTH.

(Herod. V. 92.)

[To Amphion, one of the Bacchiadæ, the ruling family of Corinth, a lame daughter, Labda, is born, whom Eetion takes in marriage, but who brings him no issue. Eetion consults the oracle at Delphi, and obtains an answer.]

1.

Κορινθίοισι γὰρ ἦν πόλιος κατάστασις τοιήδε· ἦν ὀλιγαρχίη, καὶ οὗτοι Βακχιάδαι καλεόμενοι ἔνεμον τὴν πόλιν· ἐδίδοσαν δὲ καὶ ἥγοντο ἐξ ἀλλήλων. Ἀμφίονι δὲ, ἔύντι τούτων τῶν ἀνδρῶν, γίνεται θυγάτηρ χωλή· οὐγομα δέ οἱ ἦν Λάβδα· ταύτην, Βακχιαδέων γὰρ 5 οὐδεὶς ἥθελε γῆμαι, ἵσχει Ἡετίων ὁ Ἐχεκράτεος, δῆμον μὲν [ἐκ Πέτρης] ἐών, ἀτὰρ τὰ ἀνέκαθεν Λαπίθης τε καὶ Καιρείδης· ἐκ δέ οἱ ταύτης τῆς γυναικὸς οὐδ' 10 ἐξ ἄλλης παῖδες ἐγίνοντο. ἐστάλη ὅν ἐς Δελφοὺς περὶ γύνου· ἐσιώντα δὲ αὐτὸν ιθέως ἡ Πυθίη προσα- 15 γορεύει τοισίδε τοῖσι ἔπεσι·

'Ἡετίων, οὗτις σε τίει πολύτιτον ἔόντα,
Λάβδα κύει, τέξει δ' ὀλοοίτροχον· ἐν δὲ πεσεῖται
ἀνδράσι μουνάρχοισι, δικαιώσει δὲ Κόρινθοι·

ταῦτα χρησθέντα τῷ Ἡετίωνι ἐξαγγέλλεται καὶ τοῖσι 15 Βακχιαδῆσι, τοῖσι τὸ μὲν πρότερον γενόμενον χρηστήριον ἐς Κόρινθον ἦν ἄσημοι, φέρον τε ἐς τῶντὸν καὶ τὸν 20 Ἡετίωνος καὶ λέγον ὥδε·

Αἰετὸς ἐν πέτρῃσι κύει· τέξει δὲ λέοντα
καρτερὸν, ὡμηστήν· πολλῶν δ' ὑπὸ γούνατα λύσει· 25 ταῦτά νυν εὖ φράζεσθε, Κορίνθιοι, οἵ περ καλὴν Πειρήγην οἰκεῖτε καὶ ὀφρύεντα Κόρινθον.

[The Bacchiadæ, moved by this response and by another older prediction now for the first time understood, resolve to put to death Labda's child as soon as it shall be born. But the infant chancing to smile in the face of those who were sent to kill it, they have not the heart to execute their orders, and return it to its mother.]

2.

Τοῦτο μὲν δὴ τοῖσι Βακχιάδῃσι πρότερον γενόμενον
ἥν ἀπέκμαρτον· τοτε δὲ, τὸ Πετίωνι γενόμενον ὡς
ἐπύθοντο, αὐτίκα καὶ τὸ πρύτερον συνῆκαν ἐν συνῳδίᾳ
τῷ Πετίωνος συνέντες δὲ καὶ τοῦτο, εἶχον ἐν ἱσυχίῃ,
δέθελαντες τὸν μέλλοντα Πετίωνι γενέσθαι γόνον δια-
φθεῖραι. ὡς δ' ἔτεκε ἡ γυνὴ τάχιστα, πέμπουσι σφέων
αὐτῶν δέκα ἐξ τὸν δῆμον ἐν τῷ λατούητῳ Πετίων,
ἀποκτενέοντας τὸ παιδίον· ἀπικόμενοι δὲ οὗτοι ἐς τὴν
Πέτρην, καὶ παρελθόντες ἐς τὴν αὖλήν τοῦ Πετίωνος,
10 αἴτεον τὸ παιδίον· ἡ δὲ Λάβδα, εἰδὺά τε οὐδὲν τῶν
εἶνεκα ἔκεινοι ἀπικοίατο καὶ δοκέουσά σφεας φιλοφρο-
σύνης τοῦ πατρὸς εἴνειν, φέρουσα ἐρεχείρισε
αὐτῶν ἐντί· τοῖσι δὲ ἄρα ἐβεβούλευτο λατ' ὑπὸν, τὸν
πρῶτον αὐτῶν λαβόντα τὸ παιδίον προσονδίσαι· ἐπει-
15 τε ὅν ἔδωκε φέρουσα ἡ Λάβδα, τὸν λαβόντα τῶν ἀν-
δρῶν θείη τύχη προσεγέλασε τὸ παιδίον· καὶ τὸν,
φρασθέντα τοῦτο, οἰκτύς τις ἵσχει ἀπυκτεῖναι· κα-
τοικείριας δὲ παραδίδοι τῷ δευτέρῳ· ὁ δὲ, τῷ τρίτῳ·
οὗτος δὴ διεξῆλθε διὰ πάντων τῶν δέκα παραδιδόμε-
20 νον οὐδεὶς βουλομένου διεργάσποισαι· ἀποδούντες ὅν
ὑπίσσω τῇ τεκούσῃ τὸ παιδίον καὶ ἔξελθόντες ἔξω, ἐστε-
ῶτες ἐπὶ τῶν θυρέων ἀλλήλων ἀπτοντο καταιτιώμενοι,
καὶ μάλιστα τοῦ πρώτου λαβόντος ὅτι οὐκ ἐποίησε
κατὰ τὰ δεῖημένα· ἐς ὃ ἦή σφι, χρέους ἐγγιωμένου,
25 ἔδοξε αὖτις παρελθόντας πάντας τοῦ φόνου μετισχεῖν.

[The child is hidden by its mother in a corn-bin (*κυψέλη*), whence it receives the name Kypselos, and grows up to be lord of Corinth.]

3.

"Εδει δὲ ἐκ τοῦ Ἡετίωνος γόνου Κορίνθῳ κακὰ ἀναβλαστεῖν· ή Λάβδα γὰρ πάντα ταῦτα ἤκουε ἐστεῶσα πρὸς αὐτῆσι τῇσι θύρῃσι· δείσασα δὲ μή σφι μεταδύξῃ καὶ τὸ δεύτερον λαβόντες τὸ παιδίον ἀποκτείνωσι, φέρουσα κατακρύπτει ἐς τὸ ἀφραστότατόν οἱ ἔφαινετο 5 εἶναι, ἐς κυψέλην, ἐπισταμένη ὡς εἰς ὑποστρέψαντες ἐς ζήτησιν ἀπικοίατο, πάντα ἐρευνήσειν μέλλοιεν· τὰ δὴ καὶ ἐγίνετο. ἐλθοῦσι δὲ καὶ διζημένοισι αὐτοῖσι ὡς οὐκ ἔφαινετο, ἐδύκεε ἀπαλλάσσεσθαι καὶ λέγειν πρὸς τοὺς ἀποπέμψαντας ὡς πάντα ποιήσειαν τὰ ἐκεῖνοι 10 ἐνετείλαντο. οἱ μὲν δὴ ἀπελθόντες ἔλεγον ταῦτα· Ἡετίωνι δὲ μετὰ ταῦτα ὁ πάϊς αὐξάνετο· καὶ οἱ διαφυγόντι τοῦτον τὸν κίνδυνον ἀπὸ τῆς κυψέλης ἐπωνυμίην Κύψελος οὖνομα ἐτέθη.

IX. STORY OF THE ARCADIAN DESERTERS.

(Herod. VIII. 26.)

[Some Arcadian deserters report to Xerxes the occupation
of the Greeks after the battle of Thermopylae:

'They were celebrating the Olympic games!']

"Ηκον δέ σφι αὐτόμολοι ἀνδρες ἀπ' Ἀρκαδίης ὅλγοι
τινὲς, βίου τε δεουμένοι καὶ ἐνεργοὶ ρωμόμενοι εἶναι·
ἄγοντες δὲ τούτους ἐς ὄψιν τὴν βασιλέος, ἐπινθάνοντο
οἱ Πέρσαι περὶ τῶν Ἑλλήνων τὰ ποιέοις· εἰς δέ τις
β πρὸ πάντων ἦν ὁ εἰρωτέων αὐτοὺς ταῦτα· οἱ δέ σφι
ἔλεγον, ὡς Ὁλύμπια ἄγοιεν καὶ θεωρέοιεν ἀγῶνα γυμ-
νικὸν καὶ ἵππικόν· ὁ δὲ ἐπείρετο ὃ τι τὸν πεθλὸν εἴη
σφι κείμενον περὶ ὅτεν ἀγωνίζονται· οἱ δὲ εἶπον τῆς
ἔλαιης τὸν διδόμενον στέφανον. Ἐνθαῦτα εἶπας γρά-
μμην γενναιοτάτην Τριτανταίχμης ὁ Ἀρταβάτον, δει-
λίην ὄφλε πρὸς βασιλέος· πυνθανόμενος γάρ τὸ
πεθλὸν εἶναι στέφανον, ἀλλ᾽ οὐ χρήματα, οὔτε ἢνέσχετο
πιγῶν εἶπε τε ἐς πάντας τύχε· "παπᾶ, Μαρδάνιε,
κοίους ἐπ' αἰδρας ἥγαγες μαχησομένους ἴμέας, οὐ οὐ
περὶ χρημάτων τὸν ἀγωνα ποιεῖται, ἀλλὰ περὶ ἀρε-
τῆς." τούτῳ μὲν ἦ ἡ ταῦτα ειητο.

END OF STORIES FROM HERODOTUS.

HERODOTUS, BOOK VII.

THE SEVENTH BOOK
OF THE
HISTORY OF HERODOTUS.
—
POLYMNIA.

ἘΠΕΙ δὲ ἀγγελίῃ ἀπίκετο περὶ τῆς μάχης τῆς 1
ἐν Μαραθῶνι γενομένης παρὰ βασιλέα Δαρεῖον τὸν
Ὑστάσπεος, καὶ πρὶν μεγάλως κεχαραγμένον τοῖσι
Ἀθηναίοισι διὰ τὴν ἐσβολὴν, καὶ δὴ καὶ
τότε πολλῷ τε δεινότερα ἐποίεε καὶ μᾶλλον ὥρμητο 5
στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. καὶ αὐτίκα μὲν ἐπηγ-
γέλλετο πέμπων ἀγγέλους κατὰ πόλις, ἔτοιμάζειν
στρατιὴν, πολλῷ πλέω ἐπιτάσσων ἢ πρότερον παρ-
εῖχον, καὶ νέας τε καὶ ἵππους καὶ σῖτον καὶ πλοῖα·
τούτων δὲ περιαγγελλομένων, ἡ Ἀσίη ἐδονέετο ἐπὶ 10
τρία ἔτεα, καταλεγομένων τε τῶν ἀρίστων ὡς ἐπὶ τὴν
Ἑλλάδα στρατευσομένων, καὶ παρασκευαζομένων.
τετάρτῳ δὲ ἔτεϊ Αἰγύπτιοι, ὑπὸ Καμβύσεω δουλω-
θέντες, ἀπέστησαν ἀπὸ Περσέων· ἐνθαῦτα δὴ καὶ
μᾶλλον ὥρμητο καὶ ἐπ' ἀμφοτέρους στρατεύεσθαι. 15
Στελλομένου δὲ Δαρείου ἐπ' Αἴγυπτον καὶ Ἀθήνας, 2
τῶν παιῶν αὐτοῦ στάσις ἐγένετο μεγάλη περὶ τῆς
ἡγεμονίης· ὡς δεῖ μιν ἀποδέξαντα βασιλέα κατὰ τὸν
Περσέων νόμον, οὕτω στρατεύεσθαι· ἥσαν γὰρ Δαρείῳ
καὶ πρότερον ἡ βασιλεῦσαι γεγονότες τρεῖς παιδες, 20
ἐκ τῆς προτέρης γυναικὸς Γωβρύεω θυγατρὸς, καὶ
βασιλεύσαντι ἐξ Ἀτόσσης τῆς Κύρου ἔτεροι τέσ-
σερες· τῶν μὲν δὴ προτέρων ἐπρέσβευε Ἀρταβαζά-
νης, τῶν δὲ ἐπιγενομένων Ξέρξης· ἔόντες δὲ μητρὸς
οὐ τῆς αὐτῆς, ἐστασίαζον· ὁ μὲν Ἀρταβαζάντης, 25
κατότι πρεσβύτατός τε εἴη παντὸς τοῦ γόνου καὶ

ὅτι νομιζόμενα εἶη πρὸς πάντων ἀνθρώπων τὸν πρεσβύτατον τὴν ἀρχὴν ἔχειν. Ξέρξης δὲ, ὡς Ἀτόσσης τε παῖς εἴη τῆς Κύρου θυγατρὸς καὶ ὅτι Κύρος εἴη ὁ 3 κτησάμενος τοῖσι Πέρσῃσι τὴν ἐλευθερίην. Δαρείου δὲ οὐκ ἀποδεικνυμένου κω γνώμην, ἐτύγχανε κατὰ τόντο τούτοισι καὶ Δημάρητος ὁ Ἀρίστωνος ἀναβεβηκὼς ἐς Σοῦσα, ἐστερημένος τε τῆς ἐν Σπάρτῃ βασιληῆς καὶ φυγὴν ἐπιβαλὼν ἐωυτῷ ἐκ Λακεδαιμονος· οὗτος διαφορίν, ἐλθὼν, ὡς ηφάτις μιν ἔχει, Ξέρξης συνεβούλευε λέγειν πρὸς τοῖσι ἔλεγε ἐπεσι, ὡς αὐτὸς μὲν γένοιτο Δαρείῳ ηδη βασιλεύοντι καὶ ἔχοντι τὸ Περσέων κράτος· Ἀρταβαζίης δὲ ἐτι ιδιώτῃ ἔσντι Δαρείῳ· οὐκων οὐτ' οἰκὸς εἴη οὔτε δίκαιον ἄλλον 15 τινὰ τὸ γέρας ἔχειν πρὸ ἐωντοῦ· ἐπεὶ γε καὶ ἐν Σπάρτῃ, ἐφη ὁ Δημάρητος ἵποτιθέμενος, οὗτοι τοι μίζεσθαι, ἦν οἱ μὲν προγεγονότες ἐωσι πρὸν η τὸν πατέρα σφέων βασιλεῦσαι· ὁ δὲ βασιλεύοντι ὄφίγονος ἐπιγένηται, τοῦ ἐπιγενομένου τὴν ἕκδεξιν τῆς 20 βασιληῆς γίνεσθαι. χρησαμένου δὲ Ξέρξεω τῇ Δημαρήτου ἵποθήκῃ, γνοὺς ὁ Δαρεῖος ὡς λέγοι δίκαια, βασιλέα μιν ἀπέδεξε. δοκέει δέ μοι καὶ ἄνευ ταίτης τῆς ὑποθήκης βασιλεῦσαι ἀν Ξέρξης· η γὰρ Ἀτοσσα εἶχε τὸ πᾶν κράτος.

4 Ἀποδέξας δὲ βασιλέα Πέρσῃσι Δαρεῖος Ξέρξεα, 25 ὥρμητο στρατείεσθαι· ἀλλὰ γαρ μετὰ ταῦτα τε καὶ Αἰγύπτου ἀπόστασιν τῷ ὑστέρῳ ἐτεῖ παρασκευαζόμενον συνήνεικε αὐτὸν Δαρεῖον βασιλείσαντα τὰ πάντα ἐτει ἐξ τε καὶ τριήκοντα, ἀποθανεῖ, οὐδέ οἱ 30 ἐξεγένετο οὔτε τοὺς ἀπειστεῶτας Αἰγυπτίους οὔτε Ἀθηναίους τιμωρήσασθαι· ἀποθανόντος δὲ Δαρείου, η βασιληὴ ὑνεχώρησε ἐς τὸν παῖδα τὸν ἐκείνου Ξέρξεα.

5 Ο τούνν Ξέρξης ἐπὶ μὲν τὴν Ἑλλάδα οὐδαμῶς 25 πρόθυμος ἦν κατ' ἀρχὰς στρατευεσθαι, ἐπὶ δὲ Αἰγυπτοῦ ἐποιέετο στρατῆς ἀγερσιν παρεῶν δὲ καὶ δω-

μενος παρ' αὐτῷ μέγιστον Περσέων Μαρδόνιος ο Γωβρύεω, ὃς ἦν Ξέρξη μὲν ἀνεψιὸς Δαρείου δὲ ἀδελφεῆς πάις, τοιούτου λόγου εἶχετο, λέγων· “δέσποτα, οὐκ οἰκός ἐστι' Ἀθηναίους ἔργασταμένους πολλὰ ἥδη κακὰ Πέρσας, μὴ οὐ·δοῦναι δίκας τῶν ἐποίησαν 5 ἄλλὰ τὸ μὲν νῦν ταῦτα πρήστοις τάπερ ἐν χερσὶ ἔχεις· ἡμερώσας δὲ Αἴγυπτον τὴν ἔξυβρίσασαν στρατηλάτεε ἐπὶ τὰς Ἀθήνας, ἵνα λόγος τέ σε ἔχῃ πρὸς ἀνθρώπων ἀγαθὸς καί τις ὕστερον φυλάσσηται ἐπὶ γῆν τὴν σὴν στρατεύεσθαι.” οὗτος μέν οἱ ὁ λόγος 10 # ἦν τιμωρός· τοῦ δὲ λόγου παρενθήκην ποιεέσκετο # τήνδε, ὡς ἡ Εὐρώπη περικαλλὴς χώρη, καὶ δένδρεα παντοῖα φέρει τὰ ἥμερα, ἀρετήν τε ἄκρη, βασιλέϊ τε μούνῳ θητῶν ἀξίη ἐκτήσθαι. Ταῦτα ἔλεγε οία 15 νεωτέρων ἔργων ἐπιθυμητὴς ἐὼν καὶ θέλων αὐτὸς τῆς Ἑλλάδος ὕπαρχος εἶναι, χρόνῳ δὲ κατεργάσατο τε καὶ ἀνέπεισε Ξέρξεα ὥστε ποιέειν ταῦτα· συνέλαβε γὰρ καὶ ἄλλα οἱ σύμμαχα γενόμενα ἐς τὸ πείθεσθαι Ξέρξεα· τοῦτο μὲν ἀπὸ τῆς Θεσσαλίης παρὰ τῶν Ἀλευαδέων ἀπιγμένοι ἄγγελοι ἐπεκαλέοντο 20 βασιλέα, πᾶσαν προθυμίην παρεχόμενοι, ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα· οἱ δὲ Ἀλευάδαι οὗτοι ἦσαν Θεσσαλίης βασιλέες. τοῦτο δὲ Πεισιστρατιδέων οἱ ἀναβεβηκότες ἐς Σοῦσα, τῶν τε αὐτῶν λύγων ἔχόμενοι τῶν καὶ οἱ Ἀλευάδαι καὶ δή τι πρὸς τούτοισι 25 ἔτι πλέον προσορέγοντό οἱ, ἔχοντες Ὁνομάκριτον, ἄνδρα Ἀθηναῖον, χρησμολόγον τε καὶ διαθέτην χρησμῶν τῶν Μουσαίου. ἀναβεβήκεσαν γὰρ τὴν ἔχθρην προκαταλυσάμενοι· ἐξηλάσθη γὰρ ὑπὸ Ἰππάρχου τοῦ Πεισιστράτου ὁ Ὁνομάκριτος ἐξ Ἀθηνέων, ἐπ' 30 αὐτοφώρῳ ἀλοὺς ὑπὸ Λάσου τοῦ Ἐρμιονέος ἐμποιέων ἐς τὰ Μουσαίου χρησμὸν, ώς αἱ ἐπὶ Λήμνου ἐπικείμεναι νῆσοι ἀφανιζοίατο κατὰ τῆς θαλάσσης· διὸ ἐξήλασέ μιν ὁ Ἰππαρχος, πρότερον χρεώμενος τὰ μάλιστα. τότε δὲ συναναβὰς, ὅκως ἀπίκοιτο ἐς ὗλὺν τὴν βασιλέος, λεγόντων τῶν Πεισιστρατιδέων περὶ

αἵτοῦ σεμνοὺς λόγους, κατέλεγε τῶν χρησμῶν εἰ μὲν τι ἐνέοι σφάλμα φέρον τῷ βαρβάρῳ, τῶν μὲν ἔλεγε οὐδέν ὁ δὲ τὰ εὐτυχέστατα ἐκλεγόμενος, ἔλεγε τόν τε Ἑλλήσποντον, ὡς ζευχθῆναι χρεὸν εἴη
5 ὑπ' ἄνδρὸς Πέρσεω, τίν τε ἔλασιν ἔξηγεύμενος. οὗτός τε δὴ χρησμωδέων προσεφέρετο, καὶ οἱ τε Πειστρατῖδαι καὶ οἱ Ἀλευάδαι γνώμας ἀποδεικνύμενοι.

7 Ὡς δὲ ἀγεγνώσθη Ξέρξης στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἐνθαῦτα δευτέρῳ μὲν ἔτεῖ μετὰ τὸν θάνατον
10 τὸν Δαρείου, πρῶτα στρατηγὸν ποιέεται ἐπὶ τοὺς ἀπεστεῶτας. τούτους μέν νυν καταστρεψάμενος, καὶ Αἴγυπτον πᾶσαν πολλὸν δουλοτέρην ποιήσας ἢ ἐπὶ Δαρείου ἦν, ἐπιτρέπει Ἀχαιμένεῖ, ἀδελφεῷ μὲν ἔωντοῦ Δαρείου δὲ παιδί. Ἀχαιμένεα μέν νυν ἐπιτροπεύοντα Αἴγυπτου χρόνῳ μετέπειτα ἐφόνευσε Ἰνάριος ὁ Φαρμιτίχου, ἀνὴρ Λίβυς. Ξέρξης δὲ μετὰ Αἴγυπτου ἀλωσιν, ὡς ἐμελλε ἐσ χεῖρας ἀξεσθαι τὸ στράτευμα τὸ ἐπὶ τὰς Ἀθήνας, σύλλογον ἐπίκλητον Περσέων τῶν ἀρίστων ἐποιέετο, ἵνα γνώμας τε πύρην τοις σφέων καὶ αὐτὸς ἐν πᾶσι εἶπῃ τὰ θέλει· ὡς δε συνελέχθησαν, ἔλεξε Ξέρξης τάδε· “ἄνδρες Πέρσαι, οὐτ' αὐτὸς κατηγήσομαι νόμον τόνδε ἐν ἡμῖν τιθεὶς, παραδεξάμενός τε αὐτῷ χρήσομαι· ὡς γὰρ ἐγὼ πυνθάνομαι τῶν πρεσβυτέρων, οὐδαμά κω ητρεμήσαμεν,
25 ἐπεὶ τε παρελάβομεν τὴν ἥγεμονίην τὴνδε παρὰ Μῆδων Κίρου κατελέγτος Ἀστυάγεα· ἀλλὰ θεύς τε οὗτοι ἄγει, καὶ αὐτοῖσι ἡμῖν πολλὰ ἐπέπουσι συμφέρεται ἐπὶ τὸ ἀμεινον. τὰ μέν νυν Κῦρος τε καὶ Καμβύσης πατήρ τε ἐμὸς Δαρεῖος κατεργάσαντο
30 καὶ προσεκτήσαντο ἔθνεα, ἐπισταμένοιτι εὖ οὐκ ἄν τις λέγοι· ἐγὼ δὲ ἐπεὶ τε παρέλαβον τὸν θρόνον, τοῦτο ἐφρόντιζον, ὅκως μὴ λείφομαι τῶν πρότερον γενομένων ἐν τιμῇ τῆς, μηδὲ ἐλάσσω προσκτήσομαι δίγαμιν Πέρσησι. φροντίζων δὲ εἰρίσκω ἀμα μὲν
35 κῦδος ἡμῖν τε προσγινόμενον, χώρην τε τῆς ιὲν ἀκτῆμεθα οὐκ ἀλάσσοντα οὐδὲ φλαυροτέρην, παρφο-

ρωτέρην τε, ἅμα δὲ τιμωρίην τε καὶ τίσιν γινομένην· διὸ ὑμέας νῦν ἐγὼ συνέλεξα, ἵνα τὸ νοέω πρήστειν ὑπερθέωμαι ὑμῖν. μέλλω, ζεύξας τὸν Ἑλλήσποντον, ἐλᾶν στρατὸν διὰ τῆς Εὐρώπης ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἵνα Ἀθηναίους τιμωρήσομαι ὅσα δὴ πεκοιήθησαν πέρσας τε καὶ πατέρα τὸν ἐμόν. ὥρâτε μέν νυν καὶ Δαρεῖον ἴθύοντα στρατεύεσθαι ἐπὶ τοὺς ἄνδρας τούτους· ἀλλ' ὁ μὲν τετελεύτηκε, καὶ οὐκ ἐξεγένετο οἱ τιμωρήσασθαι· ἐγὼ δὲ ὑπέρ τε ἐκείνου καὶ τῶν ἄλλων Περσέων οὐ πρότερον παύσομαι πρὶν 10 ἡ ἐλω τε καὶ πυρώσω τὰς Ἀθήνας· οἵ γε ἐμὲ καὶ πατέρα τὸν ἐμὸν ὑπῆρξαν ἀδίκα ποιεῦντες. πρῶτα μὲν ἐς Σάρδις ἐλθόντες, ἅμα Ἀρισταγόρῃ (τῷ Μιλησίῳ, δούλῳ δὲ ἡμετέρῳ) ἀπικύμενοι, ἐνέπρησαν τά τε ἄλσεα καὶ τὰ ἱρά· δεύτερα δὲ ἡμέας οἷα ἔρξαν 15 ἐς τὴν σφετέρην ἀποβάντας, ὅτε Δάτις τε καὶ Ἀρταφέρνης ἐστρατήγεον, τὰ ἐπίστασθέ κου πάντες· τούτων μέντοι εἴνεκα ἀνάρτημαι ἐπ' αὐτοὺς στρατεύεσθαι· ἀγαθὰ δὲ ἐν αὐτοῖσι τοσάδε ἀνευρίσκω λογιζόμενος, εἰ τούτους τε καὶ τοὺς τούτοισι πλησιονάρους καταστρεψόμεθα, οἱ Πέλοπος τοῦ Φρυγὸς νέμονται χώρην· γῆν τὴν Περσίδα ἀποδέξομεν τῷ Διὸς αἰθέρι ὁμονρέουσαν· οὐ γὰρ δὴ χώρην γε οὐδεμίαν κατόψεται ὁ ἥλιος ὁμονρον ἔσυσαν τῇ ἡμετέρῃ, ἀλλά σφεας πάσας ἐγὼ ἅμα ὑμῖν μίαν χώρην θήσω, 20 διὰ πάσης διεξελθῶν τῆς Εὐρώπης· πυνθάνομαι γὰρ ὃδε ἔχειν· οὔτε τινὰ πόλιν ἀνδρῶν οὐδεμίαν, οὔτε ἔθνος οὐδὲν ἀνθρώπων ὑπολείπεσθαι τὸ ἡμῖν οἶνον τε ἔσται ἐλθεῖν ἐς μάχην, τούτων τῶν κατέλεξα ὑπεξαραρημένων· οὕτω οἵ τε ἡμῖν αἵτιοι ἔξουσι 25 δούλιον ζυγὸν, οἵ τε ἀναίτιοι· ὑμεῖς δ' ἂν μοι τάδε ποιέοντες χαρίζοισθε· ἐπεὰν ὑμῖν σημήνω τὸν χρόνον ἐς τὸν ἥκειν δεῖ, προθύμως πάντα τινὰ ὑμέων χρήσει παρεῖναι· ὃς ἂν δὲ ἔχων ἥκη παρεσκευασμένον στρατὸν κάλλιστα, δώσω οἱ δῶρα τὰ τιμιώτατα τοιμίζεται εἶναι ἐν ἡμετέρου. ποιητέα μέν νυν ταῦτα

ἔστι οὕτω· ἵνα δὲ μὴ ἴδιοβούλεύειν ἴμιν δοκέω, τέθημι τὸ πρῆγμα ἐς μέσον, γνώμην κελεύων ἡμέων τὸν βουλόμενον ἀποφαίγεσθαι." ταῦτα εἶπας ἐπαίστο.

Ω Μετ' αὐτὸν δὲ Μαρδόνιος ἔλεγε· "ὦ δέσποτα, οὐ συμόνον εἰς τῶν γενομένων Περσέων ἄριστος ἀλλὰ καὶ τῶν ἐσομένων· ἐς τά τε ἄλλα λέγων ἐπίκει ἄριστα καὶ ἀληθέστατα, καὶ Ἰωνας τοὺς ἐν τῇ Εἰρώπῃ κατοικημένους οἰκ έάσεις καταγελάσαι νήμιν, ἔντας 10 ἀναξίους· καὶ γὰρ δεινὸν ἄν εἴη πρῆγμα, εἰ Σάκας μὲν καὶ Ἰνδοὶς καὶ Αἰθίοπάς τε καὶ Ἀσσυρίους ἄλλα τε ἔθνεα πολλὰ καὶ μεγάλα, ἀδικήσαντα Πέρσας οὐδὲν ἀλλὰ δύναμιν προσκτᾶσθαι βουλόμενοι, καταστρεψάμενοι δούλους ἔχομεν, Ἐλληνες δὲ ἵπαρξαντας ἀδικίης, οὐ τυμωρησόμεθα· τί δείσαντες; κοίητε πλήθεος συστροφὴν, κοίην δὲ χρημάτων δίναμιν; τῶν ἐπιστάμεθα μὲν τὴν μάχην, ἐπιστάμεθα δὲ τὴν δίναμιν ἔσισαν ἀσθενέα· ἔχομεν δὲ αὐτῶν παῖδας καταστρεψάμενοι τοίτους, οἵ ἐν τῇ νήμετέρῃ κατοικημένοι, Ἰωνές τε καὶ Αἰολέες καὶ Δωριέες καλέονται. ἐπειρήθην δὲ καὶ αὐτὸς ἥδη ἐπελαυνων ἐπὶ τοὺς ἄνδρας τούτους, ἵπο πατρὸς τοῦ σου κελευσθείς· καὶ μοι μέχρι Μακεδονίης ἐλάσαντι, καὶ ὅλγον ἀπολεπόντι ἐς αὐτὰς Ἀθήνας ἀπικέσθαι, οὐδεὶς ἀντιώθη 20 ἐς μάχην. καίτοι γε ἔώθαστε Ἐλληνες, ὡς πινθάνομαι, ἀβουλότατα πολέμους ἰστασθαι, ὑπό τε ἀγνωμοσύνης καὶ σκαιότητος· ἐπεὰν γὰρ ἀλλήλοισι πόλεμον προείπωσι, ἔξευρόντες τὸ κάλλιστον χωρίον καὶ λειότατον, ἐς τοῦτο κατιώντες μάχονται· ωστε σὸν κακῷ μεγάλῳ οἱ νικῶντες ἀπαλλάσσονται· περὶ δὲ τῶν ἐσσωμένων οὐδὲ λέγω ἀρχὴν, ἔξωλεες γὰρ δὴ γίνονται τοὺς χρῆν, ἔόντας ὁμογλώσσους, κήρυξέ τε διαχρεωμένους καὶ ἀγγέλοισι καταλαμβάνειν τὰς διαφορὰς, καὶ παντὶ μᾶλλον ἢ μάχησι· εἰ δὲ πάντως 25 ἔδεε πολεμέειν πρὸς ἄλλοις, ἔξευρίσκειν χρῆν τῷ ἐκάτερῳ εἰσι δισχειρωτότατοι. καὶ ταί τη τεκμῆ-

τρόπῳ τοίνυν οὐ χρηστῷ Ἐλληνες διαχρεώμενοι, ἐμέο
ἔλασαντος μέχρι Μακεδονίης γῆς, οὐκ ἥλθον ἐς τού-
του λόγον ὥστε μάχεσθαι, σοὶ δὲ δὴ μέλλει τις, ὁ
βασιλεῦ, ἀντιώσεσθαι πόλεμον προσφέρων, ἄγοντι
καὶ πλῆθος τὸ ἐκ τῆς Ἀσίης καὶ νέας τὰς ἀπάσας; δ
ώς μὲν ἔγω δοκέω, οὐκ ἐς τοῦτο θράσεος ἀνήκει τὰ
Ἐλλήνων πρήγματα. εἰ δὲ ἄρα ἔγώ γε ψευσθείην
γνώμη, καὶ ἐκεῖνοι ἐπαρθέντες ἀβουλίη ἔλθοιεν ἥμιν
ἐς μάχην, μάθοιεν ἀν ὡς εἰμεν ἀνθρώπων ἄριστοι τὰ
πολεμῆια. ἔστω δ' ὅν μηδὲν ἀπείρητον· αὐτόματον
γὰρ οὐδὲν, ἀλλ' ἀπὸ πείρης πάντα ἀνθρώποισι φιλέει
γίνεσθαι.” Μαρδόνιος μὲν τοσαῦτα ἐπιλεήνας τὴν
Ξέρξεω γνώμην, ἐπέπαυτο.

Σιωπώντων δὲ τῶν ἄλλων Περσέων καὶ οὐ τολ- 10
μώντων γνώμην ἀποδείκνυσθαι ἀντίην τῇ προκειμένῃ,
‘Αρτάβανος ὁ Υστάσπεος πάτρως ἐὰν Ξέρξη, τῷ
δὴ καὶ πίσυνος ἐὼν, ἔλεγε τάδε· “ὦ βασιλεῦ, μὴ
λεχθεισέων μὲν γνωμέων ἀντιέων ἀλλήλησι, οὐκ ἔστι
τὴν ἀμείνων αἵρεόμενον ἐλέσθαι ἀλλὰ δεῖ τῇ εἰρημένῃ
χρῆσθαι· λεχθεισέων δὲ, ἔστι· ὥσπερ τὸν χρυσὸν 20
τὸν ἀκήρατον αὐτὸν μὲν ἐπ’ ἔωντοῦ οὐ διαγινώσκο-
μεν, ἐπεὰν δὲ παρατριψωμεν ἄλλῳ χρυσῷ διαγινώ-
σκομεν τὸν ἀμείνων. ἔγω δὲ καὶ πατρὶ τῷ σῷ ἀδελ-
φεῳ δὲ ἐμῷ, Δαρείῳ, ηγόρευον μὴ στρατεύεσθαι ἐπὶ
Σκύθας, ἄνδρας οὐδαμόθι γῆς ἄστυ νέμοντας· ὁ δὲ 25
ἐλπίζων Σκύθας τοὺς νομάδας καταστρέψεσθαι, ἐμοί
τε οὐκ ἐπείθετο στρατευσάμενός τε πολλούς τε καὶ
ἀγαθοὺς τῆς στρατιῆς ἀποβαλὼν ἀπῆλθε· σὺ δὲ, ὦ
βασιλεῦ, μέλλεις ἐπ’ ἄνδρας στρατεύεσθαι πολλὸν
ἀμείνονας ἢ Σκύθας· οἱ κατὰ θάλασσάν τε ἄριστοι 30
καὶ κατὰ γῆν λέγονται εἶναι. τὸ δὲ αὐτοῖσι ἔνεστι
δεινὸν, ἐμέ σοι δίκαιον ἔστι φράζειν· ζεύξας φῆς τὸν
Ἐλλήσποντον ἐλάν στρατὸν διὰ τῆς Εὐρώπης ἐς τὴν
Ἐλλάδα· καὶ δὴ καὶ συνήνεικε ἦτοι κατὰ γῆν ἢ καὶ
κατὰ θάλασσαν ἐσσωθῆναι, ἢ καὶ κατ’ ἀμφότερα· 35
οἱ γὰρ ἄνδρες λέγονται εἶναι ἄλκιμοι· πάρεστι δὲ

καὶ σταθμώσασθαι, εἰ στρατιήν γε τοσαύτην σὺν Δάτῃ καὶ Ἀρταφέρνῃ ἐλθοῦσαν ἐς τὴν Ἀττικὴν χώρην μοῦνοι Ἀθηναῖοι διέφθειραν. οἵκ τον ἀμφοτέρην σφι ἔχώρησε ἀλλ' ἦν τῆσι ιησὶ ἐμβάλωσι, καὶ δικήσαντες ναυμαχίην πλέωσι ἐς τὸν Ἐλλήσποντον καὶ ἔπειτα λύσωσι τὴν γέφυραν, τοῦτο δὴ, βασιλεῖ, γίνεται δεινόν. ἐγὼ δὲ οὐδεμιῇ σοφίῃ οἰκηήῃ αὐτὸς ταῦτα συμβάλλομαι, ἀλλ' οἶόν κοτε ἡμέας ὄλιγον ἔδεισε καταλαβεῖν πάθος, δτε πατήρ σὸς ζείξας τὸ Βόσπορον τὸν Θρηίκιον, γεφυρώσας δὲ ποταμὸν Ἰστρον διέβη ἐπὶ Σκύθας, τότε παντοῖο ἐγένοντο Σκύθαι δεύμενοι Ἰώνων λῆσαι τὸν πόρον, τοῖσι ἐπιτέτραπτο ἡ φυλακὴ τῶν γεφυρέων τοῦ Ἰστρου· καὶ τότε γε Ἰστιαῖος ὁ Μιλήτου τίραννος εἰ ἐπέσπετο τῶν ἀλλων τυράννων τῇ γυνώμῃ, μηδὲ ἥντιώθη, διέργαστο δὲ τὰ Περσέων πρήγματα· καίτοι καὶ λόγῳ ἀκοῖσαι δεινὸν, ἐπ' ἀνδρὶ γε ἐνὶ πάντα τὰ βασιλέος πρήγματα γεγενῆσθαι. σὺ δὲ μὴ βούλευ ἐς κύδυνον μηδένα τοιοῦτον ἀπικέσθαι, μηδεμιῆς ἀνάγκης ἔουσης· ἀλλ' ἐμοὶ πείθευ· νῦν μὲν τὸν σίλλογον τόνδε διάλυσον· αὐτὸς τε, δταν τοι δοκέῃ, προσκεψάμενος ἐπὶ σεωντοῦ, προαγόρειε τὰ τοι δοκέσι εἴναι ἀριστα· τὸ γὰρ εὖ βούλευεσθαι κέρδος μέγιστον εἰρίσκω ἔν· εἰ γὰρ καὶ ἐναντιωθῆναι τι θέλει, βεβαὶ βούλευται μὲν οὐδὲν ἥσσον εὖ, ἔτσωται δὲ ὑπὸ τῆς τίχης τὸ βούλευμα· ὁ δὲ βούλευσάμενος αἰσχρῶς, εἰ οἱ ἡ τύχη ἐπίσποιτο, εῦρημα εῦρηκε· ἥσσον δὲ οὐδέν οἱ κακῶς βεβούλευται. ὄρᾶς τὰ ὑπερέχοντα ζῶα ὡς κεραυνοῖ ὁ θεὸς οὐδὲ ἐῷ φαντάζεσθαι, τὰ δὲ σμικρὰ οὐδέν μιν κνιζει; ἔρᾶς δὲ ὡς ἐς οἰκήματα τὰ μέγιστα αἰεὶ καὶ δένδρεα τὰ τοιαῦτα ἀποσκήπτει τὰ βέλεα; φιλέει γὰρ ὁ θεὸς τὰ ἵπερέχοντα πάντα κολούνειν. οὕτω δὴ καὶ στρατὸς πολλὸς ὑπὸ ὄλιγου διαφθείρεται κατὰ τοιόνδε· ἐπεάν σφι ὁ θεὸς φθονήσῃ τας φόβον ἐμβάλῃ, ἢ βροντὴν, δι' ἂν ἐφθάρησαν αὐτοῖς ἔωνταν· οὐ γὰρ ἐῷ φρυνέειν μέγα ὁ θεὸς

ἄλλον ἢ ἔωυτόν. ἐπειχθὲναι μέν νυν πᾶν πρῆγμα τίκτει σφάλματα, ἐκ τῶν ζημίαι μεγάλαι φιλέουσι γίνεσθαι· ἐν δὲ τῷ ἐπισχεῖν ἔνεστι ἀγαθὰ, εἰ μὴ παραντίκα δοκέοντα εἶναι, ἀλλ' ἀνὰ χρόνον ἔξεύροι τις ἄν. σοὶ μὲν δὴ ταῦτα, ὡς βασιλεῦ, συμβουλεύω· 5 σὺ δὲ, ὡς παῖ Γωβρύεω Μαρδόνιε, παῦσαι λέγων λόγους ματαίους περὶ Ἑλλήνων, οὐκ ἔοντων ἀξίων φλαύρως ἀκούειν· Ἑλληνας γάρ διαβάλλων, ἐπαιρεῖς αὐτὸν βασιλέα στρατεύεσθαι· αὐτοῦ δὲ τούτου εἴνεκα δοκέεις μοι πᾶσαν προθυμίην ἔκτείνειν. μή, 10 νυν οὗτῳ γένηται· διαβολὴ γάρ ἐστι δεινότατον· ἐν τῇ δύῳ μέν εἰσι οἱ ἀδικέοντες, εἷς δὲ ὁ ἀδικεόμενος· ὁ μὲν γάρ διαβάλλων ἀδικέει οὐ παρεόντος κατηγορέων· ὁ δὲ ἀδικέει, ἀναπειθόμενος πρὶν ἢ ἀτρεκέως ἐκμάθῃ· ὁ δὲ δὴ ἀπεὼν τοῦ λόγου τάδε ἐν αὐτοῖσι 15 ἀδικέεται, διαβληθεὶς τε ὑπὸ τοῦ ἑτέρου καὶ νομισθεὶς πρὸς τοῦ ἑτέρου κακὸς εἶναι. ἀλλ' εἰ δὴ δεῖ γε πάντως ἐπὶ τοὺς ἄνδρας τούτους στρατεύεσθαι, φέρε, βασιλεὺς μὲν αὐτὸς ἐν ἥθεσι τοῖσι Περσέων μενέτω· ἡμέων δὲ ἀμφοτέρων παραβαλλομένων τὰ 20 τέκνα, στρατηλάτεε αὐτὸς σὺ ἐπιλεξάμενός τε ἄνδρας τοὺς ἐθέλεις καὶ λαβὼν στρατιὴν ὁκόσην τινὰ βούλεαι· καὶ ἦν μὲν τῇ σὺ λέγεις ἀναβαίνη βασιλεῖ τὰ πρῆγματα, κτεινέσθων οἱ ἐμοὶ παῖδες πρὸς δὲ αὐτοῖσι καὶ ἐγώ· ἦν δὲ τῇ ἐγὼ προλέγω, οἱ σοὶ 25 ταῦτα πασχόντων σὺν δέ σφι καὶ σὺ, ἦν ἀπονοστήσης· εἰ δὲ ταῦτα μὲν ὑποδύνειν οὐκ ἐθελήσεις, σὺ δὲ πάντως στράτευμα ἀνάξεις ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἀκούσεσθαι τινά φημι τῶν αὐτοῦ τῇδε ὑπολειπομένων. Μαρδόνιον μέγα τι κακὸν ἔξεργασμένον Πέρσας ὑπὸ εο κυνῶν τε καὶ ὄρνιθων διαφορεύμενον, ἣ κου ἐν γῇ τῇ Ἀθηναίων ἣ σέ γε ἐν τῇ Λακεδαιμονίων, εἰ μὴ ἄρα καὶ πρότερον κατ' ὄδὸν, γνόντα ἐπ' οἵους ἄνδρας ἀναγινώσκεις στρατεύεσθαι βασιλέα.”

‘Αρτάβανος μὲν ταῦτα ἔλεξε· Βέρξης δὲ θυμωθεὶς 11 ἀμείβεται τοῖσδε· “’Αρτάβανε, πατρὸς εἴς τοῦ ἐμοῦ

ἀδελφεύς· τοῦτό σε ῥύστεται μηδένα ἄξιον μισθὸν λαβεῖν ἐπέων ματαίων· καὶ τοι ταύτην ἀτιμάρῃ προστίθημι ἐόντι κακῷ τε καὶ ἀθίμῳ, μήτε συστρατεύεσθαι ἔμοι γε ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα αὐτοῦ τε μένειν ὅμα τῇσι γυναιξὶ· ἔγώ δὲ καὶ ἀνευ σέο ὅσταπερ εἴπα ἐπιτελέα ποιήσω· μὴ γὰρ εἶην ἐκ Δαρείου τοῦ Υστάσπεος, τοῦ Ἀρσάμεος, τοῦ Ἀριαράμνεω, τοῦ Τείσπεος, τοῦ Κίρου, τοῦ Καμβύσεω, τοῦ Τείσπεος, τοῦ Ἀχαιμένεος γεγονὼς, μὴ τιμωρησάμενος Ἀθηναίους· εὐ ἐπιστάμενος, ὅτι εἰ ἡμεῖς ἡσυχίην ἀξομεν, ἀλλ' οὐκ ἔκεινοι ἀλλὰ καὶ μάλα στρατεύσονται ἐπὶ τὴν ἡμετέρην, εἰ χρὴ σταθμώσασθαι τοῖσι ἵπαργμένοισι ἐξ ἔκεινων· οἱ Σάρδις τε ἐνέπρησαν καὶ ἥλασαν ἐς τὴν Ἀσίην. οἵκων ἔξαναχωρέειν οἰδετέροιστι δυνατῶς ἔχει, ἀλλὰ ποιέειν ἢ παθέειν προκέεται ἀγάν· ἵνα ἡ τάδε πάντα ὑπὸ Ἑλλησι, ἡ ἔκεινα πάντα ὑπὸ Πέρσησι γένηται· τὸ γὰρ μέσον οὐδὲν τῆς ἔχθρης ἔστι· καλὸν ὅν προπεπονθύτας ἡμέας τιμωρέειν ἥδη γίνεται, ἵνα καὶ τὸ δεινὸν τὸ πείσομαι τοῦτο μάθω, 20 ἐλάσσας ἐπ' ἄνδρας τούτους, τοῖς γε καὶ Πέλοψ ὁ Φρίξ, ἐὼν πατέρων τῶν ἔμων δοῖλος, κατεστρέψατο οἵτω, ὡς καὶ ἐς τόδε αὐτοί τε ὄνθρωποι καὶ ἡ γῆ αὐτῶν ἐπώνυμοι τοῦ καταστρεψαμένου καλέονται."

12 Ταῦτα μὲν ἐπὶ τοσοῦτο ἐλέγετο· μετὰ δὲ, εὐφρόνη τε ἐγάνετο καὶ Ξέρξεα ἐλιξε ἡ Ἀρταβάνου γνώμη· νυκτὶ δὲ βουλὴν διδοὺς, πάγχυ εἴρισκέ οἱ οὐ πρῆγμα εἴναι στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα· δεδουγμένων δέ οἱ αὗτις τούτων, κατύπνωσε· καὶ δή κου ἐν τῇ νυκτὶ εἶδε ὄφιν τοιήνδε, ὡς λέγεται ὑπὸ Περσέων· ἐδύκεε ὁ Ξέρξης ἄνδρα οἱ ἐπιστάντα μέγαν τε καὶ εὐειδέα εἶπεν· "μετὰ δὴ βουλεύεαι, ὃ Πέρσα, στράτευμα μὴ ᾖ; εἰν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, προείπας ἀλίξειν Πέρσας στρατέν; οἵτε ὅν μεταβουλευόμενος ποιέεις εὖ, οἵτε ὁ συγγνωσόμενός τοι πάρα ἀλλ', ὥσπερ τῆς 25 ἡμέρης ἐβουλεύσαο ποιέειν, ταύτην ἴθι τῶν ὅδῶν." 13 Τούμεν, ταῦτα εἴπαγτα, ἐδόκεε ὁ Ξέρξης ἀποκτάσθων

ἡμέρης δὲ ἐπιλαμψάσης, ὃνείρου μὲν τούτου λόγον οὐδένα ἔποιεέτο, ὁ δὲ Περσέων συναλίσας τοὺς καὶ πρότερον συνέλεξε, ἔλεγέ σφι τάδε. “ἄνδρες Πέρσαι, συγγνώμην μοι ἔχετε ὅτι ἀγχίστροφα βουλεύομαι· φρενῶν τε γὰρ ἐσ τὰ ἐμεωυτοῦ πρῶτα οὐ κω ἀνήκω, 5 καὶ οἱ παρηγορεύμενοι κεῖνα ποιέειν οὐδένα χρόνον μεν ἀπέχονται· ἀκούσαντι μέντοι μοι τῆς Ἀρταβάνου γνώμης, παραυτίκα μὲν ἡ νεότης ἐπέζεσε, ὥστε ἀεικέστερα ἀπορρίψαι ἐπεα ἐσ ἄνδρα πρεσβύτερον ἵη χρεόν· νῦν μέντοι συγγνοὺς, χρήσομαι τῇ 10 ἐκείνου γνώμῃ· ὡς ὡν μεταδεδογμένον μοι μὴ στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἡσυχοί ἔστε.” Πέρσαι 14 μὲν ὡς ἥκουσαν ταῦτα, κεχαρηκότες προσεκύνεον· νυκτὸς δὲ γενομένης, αὗτις τώντο ὄνειρον τῷ Ξέρξῃ κατυπνωμένῳ ἔλεγε ἐπιστάν· “ὦ παῖ Δαρείου, καὶ 15 δὴ φαίνεαι ἐν Πέρσησί τε ἀπειπάμενος τὴν στρατηλασίην, καὶ τὰ ἐμὰ ἐπεα ἐν οὐδενὶ ποιεύμενος λόγῳ, ὡς παρ' οὐδενὸς ἀκούσας· εὖ νυν τόδο ἴσθι, ἥνπερ μὴ αὐτίκα στρατηλατέης, τάδε τοι ἐξ αὐτῶν ἀνασχήσειν· ὡς καὶ μέγας καὶ πολλὸς ἐγένεο ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ, 20 οὕτω καὶ ταπεινὸς ὀπίσω κατὰ τάχος ἔσεαι.” Ξέρξης 15 μὲν, περιδεῆς γενόμενος τῇ ὄψει, ἀνά τε ἔδραμε ἐκ τῆς κοίτης, καὶ πέμπει ἄγγελον ἐπὶ Ἀρτάβανον καλέοντα· ἀπικομένῳ δέ οἱ ἔλεγε Ξέρξης τάδε· “Ἀρτάβανε, ἐγὼ τὸ παραυτίκα μὲν οὐκ ἐσωφρόνεον, 25 εἴπας ἐσ σὲ μάταια ἐπεα χρηστῆς εἴνεκα συμβουλίης· μετὰ μέντοι οὐ πολλὸν χρόνον μετέγνων, ἔγνων δὲ ταῦτα μοι ποιητέα ἔόντα τὰ σὺ ὑπεθήκαο. οὐκων δυνατός τοι εἰμὶ ταῦτα ποιέειν βουλόμενος· τετραμένῳ γὰρ δὴ καὶ μετεγνωκότι ἐπιφοιτῶν ὄνειρον 30 φαντάζεται μοι, οὐδαμῶς συνέπαινον ἐὸν ποιέειν με ταῦτα· νῦν δὲ καὶ διαπειλῆσαν οἰχεται· εἰ ὡν θεύς ἔστι ὁ ἐπιπέμπων, καί οἱ πάντως ἐν ηδονῇ ἔστι γενέσθαι στρατηλασίην ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἐπιπτήσεται καὶ σοὶ τώντο τοῦτο ὄνειρον ὅμοίως καὶ ἐμοὶ ἐντελ- 35 λόμενον· εὑρίσκω δὲ ὧδε ἀν γενόμενα ταῦτα, εἰ λάβοις

την ἡμίν σκειὴν πᾶσαν, καὶ ἐνδὺς μετὰ τοῦτο Ἰζούο
ίς τὸν ἔμοὺν θρόνον, καὶ ἐπειτα ἐν κοίτῃ τῇ ἡμῇ
16 κατυπνώσειας." Ξέρειγις μὲν ταῦτά οἱ ἔλεγε· Ἀρτά-
βανος δὲ οὐ τῷ πρώτῳ οἱ κελεῖσμοτι παθύμενος οἷα
οὐκ ἀξιεύμενος ἐς τὸν βασιλίουν θρόνον Ιζεσθαι,
τέλος ὡς ἡγαγκάζετο, εἴπας τάδε ἐποίεε τὸ κελευόμε-
νοι· "ἴσουν ἐκεῖνο, ὁ βασιλεὺς, παρ' ἑμοὶ κέκριται,
φορέειν τε εὖ καὶ τῷ λέγοντι χρηστὰ ἐθέλειν πεύ-
θεσθαι· τὰ σὲ καὶ ἀμφότερα περιήκοντα, ἀνθρώπων
10 κακῶν ὄμιλίαι σφάλλουσι· κατά περ τὴν πάντων
χρησιμωτάτην ἀνθρώπουσι θάλασσαν πνεύματά φασι
ἀνέμων ἐμπίπτοντα, οὐ περιορᾶν φύσει τῇ ἐωυτῆς
χρῆσθαι. ἐμὲ δὲ ἀκούσαντα πρὸς σεῦ κακῶς οὐ
τοσοῦτο ἔδακε λίπη, ὅσον, γιωμέων δίσ προκει-
15 μενέων Πέρσησι,—τῆς μὲν ὑβριν αὐξανούσης τῆς δὲ
καταπαυούσης, καὶ λεγούσης ὡς κακὸν εἴη διδάσκειν
τὴν ψιχὴν πλέον τι διζησθαι αἰεὶ ἔχειν τοῦ παρεόν-
τος,—τοιουτέων προκειμεῖ ἔων γνωμέων, ὅτε τὴν σφα-
ληωτέρην σεωυτῷ τε καὶ Πέρσησι ἀναίρεσθαι
20 ἐτεῖνὴ τέτραφαι ἐπὶ τὴν ἀμείνω, φῆσ τοι μετιέντε
τὸν ἐπ' "Ελληνας στόλον ἐπιφοιτᾶν ὄγειρον θεοῦ
τινος πομπῇ, οἵκ ἐῶντά σε καταλύειν τὸν στόλον·
ἄλλ' οὐδὲ ταῦτά ἔστι, ὁ παῖ, θεῖα· ἐνύπνια γάρ τὰ
ἐς ὀνειρῶντος πεπλαινημένα τοιαῦτά ἔστι οὐαί σε ἐγὼ
25 ἐδάξι, ἔτεσι σεῦ πολλοῖσι πρεσβύτερος ἔών· πε-
πλαινῆσθαι αὖται μάλιστα ἐνίθασι αἱ ὄψιες τῶν ὄνει-
ράτων, τά τις ἡμέρης φροντίζει· ἡμεῖς δὲ τὰς πρὸ^τ
τοῦ ἡμέρας ταίτην τὴν στρατηλασίην καὶ τὸ κάρτα
30 οὐκ ἐγὼ διαιρέω, ἄλλα τι τοῦ θεοῦ μετέχον, σὶ πᾶν
αἰτὸς συλλαβὼν ἐφιγκας· φαιῆτω γὰρ δὴ καὶ ἐμοὶ
οὐς καὶ σοὶ διακελευόμενον. φαιῆται δὲ οὐδὲν μᾶλλον
μοι ὀφεῖλει ἔχοντι τὴν σῆν ἐσθῆτα οὐ καὶ τὴν
ἐμήν· οὐδέ τι μᾶλλον ἐν κοίτῃ τῇ σῇ ἀναπαυομένῳ
35 οὐ καὶ ἐν τῇ ἡμῇ· εἴπερ γε καὶ ἄλλως ἐθέλεις
πατέειν οὐ γὰρ δὴ ἐς τοσοῦτό γε εὐηθεύης ἀνή· ει-

τοῦτο, ὃ τι δή κοτέ ἔστι τὸ ἐπιφαινόμενόν τοι ἐν τῷ
ὕπνῳ, ὥστε δόξει ἐμὲ ὄρῶν σὲ εἶναι, τῇ σῇ ἐσθῆτῃ
τεκμαιρόμενον· εἰ δὲ ἐμὲ μὲν ἐν οὐδενὶ λόγῳ ποιή-
σται, οὐδὲ ἀξιώσται ἐπιφανῆναι, οὔτε ἦν τὴν ἐμὴν
ἐσθῆτα ἔχω οὔτε ἦν τὴν σὴν, σὲ δὲ ἐπιφοιτήσει, τοῦ- 5
το ἦδη μαθητέον ἔστι· εἰ γὰρ δὴ ἐπιφοιτήσει γε
συνεχέως, φαίην ἀν καὶ αὐτὸς θεῖον εἶναι· εἰ δέ τοι
οὗτῳ δεδύκηται γίνεσθαι, καὶ οὐκ οἵᾳ τε αὐτὸς παρ-
τρέψαι, ἀλλ’ ἦδη δεῖ ἐμὲ ἐν κοίτῃ τῇ σῇ κατυπνῶ-
σαι, φέρε, τούτων ἐξ ἐμεῦ ἐπιτελευμένων, φανήτω 10
καὶ ἐμοί· μέχρι δὲ τούτου, τῇ παρεούσῃ γνώμῃ χρή-
στομαὶ.” Τοσαῦτα εἶπας Ἀρτάβανος ἐλπίζων Ξέρ- 17
ξεα ἀποδέξειν λέγοντα οὐδὲν, ἐποίεε τὸ κελευόμενον·
ἐνδὺς δὲ τὴν Ξέρξεω ἐσθῆτα καὶ ιζόμενος ἐς τὸν
Βασιλῆϊον θρόνον, ὡς μετὰ ταῦτα κοῖτον ἐποιέετο, 15
ἥλθε οἱ κατυπνωμένῳ τῶντὸ ὄνειρον τὸ καὶ παρὰ
Ξέρξεα ἐφοίτα· ὑπερστὰν δὲ τοῦ Ἀρταβάνου, εἴπε
τάδε· “ἄρα σὺ δὴ κεῖνος εἰς ὁ ἀποσπεύδων Ξέρξεα
στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ὡς δὴ κηδόμενος
αὐτοῦ; ἀλλ’ οὔτε ἐς τὸ μετέπειτα, οὔτε ἐς τὸ παραν- 20
τίκα νῦν καταπροτέξεαι ἀποτρέπων τὸ χρεὸν γενέσθαι·
Ξέρξεα δὲ τὰ δεῖ ἀνηκουστέοντα παθέειν, αὐτῷ ἐκείνῳ
δεδήλωται.” Ταῦτά τε δὴ ἐδόκεε Ἀρτάβανος τὸ 18
ὄνειρον ἀπειλέειν, καὶ θερμοῖσι σιδηρίοισι ἐκκαίειν
αὐτοῦ μέλλειν τοὺς ὄφθαλμούς· καὶ ὅς, ἀμβώσας 25
μέγα, ἀναθρώσκει, καὶ παριζόμενος Ξέρξη, ὡς τὴν
ὕψιν οἱ τοῦ ἐνυπνίου διεξῆλθε ἀπηγεόμενος, δεύτερά
οἱ λέγει τάδε· “ἐγὼ μὲν, ὡς βασιλεῦ, οἷα ἄνθρωπος
ἰδῶν ἦδη πολλά τε καὶ μεγάλα πεσόντα πρήγματα
ὑπὸ ἡσσόνων, οὐκ ἔων σε τὰ πάντα τῇ ἥλικῃ εἴκειν, 30
ἐπιστάμενος ὡς κακὸν εἴη τὸ πολλῶν ἐπιθυμέειν,
μεμνημένος μὲν τὸν ἐπὶ Μασσαγέτας Κύρου στόλον
ὡς ἐπρηξε, μεμνημένος δὲ καὶ τὸν ἐπ’ Αἰθίοπας τὸν
Καμβύσεω, συστρατεύμενος δὲ καὶ Δαρείῳ ἐπὶ
Σκύθας· ἐπιστάμενος ταῦτα, γνώμην ἔιχον, ἀτρεμί- 35
ζοντά σε μακαριστὸν εἶναι πρὸς πάντων ἀνθρώπων·

ἔπει δὲ δαιμονίη τις γίνεται ὄρμὴ, καὶ Ἐλλῆνας, ὡς
ἔστι, φθορή τις καταλαμβάνει θεῆλατος, ἐγὼ μὲν
καὶ αὐτὸς τράπομαι καὶ τὴν γνώμην μετατίθεμαι·
σὺ δὲ σῆμηνον μὲν Πέρσησι τὰ ἐκ τοῦ θεοῦ πεμπό-
μενα, χρῆσθαι δὲ κέλευε τοῖσι ἐκ σέο πρώτοισι πρ-
ειρημένοισι ἐς τὴν παρασκευήν· ποίει δὲ οὗτω, ὅκως,
τοῦ θεοῦ παραδιδόντος, τῶν σῶν ἐνδεήσει μηδέν.”
τούτων λεχθέντων, ἐνθαῦτα ἐπιρθέντες τῇ ὄψει, ὡς
ἡμέτη ἐ, ἔγετο τάχιστα, Ξέρξης τε ὑπερετίθετο ταῦτα
τῷ Πέρσησι, καὶ Ἀρτάβανος, ὃς πρότερον ἀποσπείδων
μοῖνος ἐφειτο, τότε ἐπιτπεύδων φανερὸς ἦν.

- 19 Ὁρμημερῷ δὲ Ξέρξῃ στρατηλατέειν, μετὰ ταῦτα
τρίτη ὄψις ἐν τῷ ἵπνῳ ἐγένετο, τὴν οἱ μάγοι ἔκριναν
ἀκούσαντες φέρειν τε ἐπὶ πᾶσαν γῆν, δουλεύσειν τέ
οἱ πάντας ἀνθρώπους. ἡ δὲ ὄψις ἦν ἥδε· ἐδόκεε ὁ
Ξέρξης ἐστεφανώσθαι ἐλαίης θαλλῷ· ἀπὸ δὲ τῆς
ἐλαίης τοὺς κλάδους γῆν πᾶσαν ἐπισχεῖν· μετὰ δὲ,
ἀφανισθῆναι περὶ τῇ κεφαλῇ κείμενον τὸν στέφανον.
κρινάντων δὲ ταύτη τῶν μάγων, Περσέων τε τῶν
20 συλλεχθέντων αὐτίκα πᾶς ἀνὴρ ἐς τὴν ἀρχὴν τὴν
ἐωτοῦ ἀπελύσας, εἰχε προθυμίην πᾶσαν ἐπὶ τοῖσι
εἰρημένοισι, θέλων αὐτὸς ἕκαστος τὰ προκείμενα
δῆρα λαβεῖν· καὶ Ξέρξης τοῦ στρατοῦ οὗτῳ ἐπά-
γερσιν ποιέεται, χῶρον πάντα ἐρευνῶν τῆς ἥπαρου.
20 Ἀπὸ γὰρ Αἴγυπτου ἀλώσιος, ἐπὶ μὲν τέσσερα ἔτεα
ιο πλήρεα παραρτέετο στρατιῆν τε καὶ τὰ πρόσφυρα
τῇ στρατιῇ· πέμπτῳ δὲ ἔτει ἀνομένῳ ἐστρατηλάτεες
χειρὶ μεγάλῃ πλήθεος. στόλων γὰρ, τῶν ἡμεῖς ἴδ-
μεν, πολλῷ διὰ μέγιστος οὗτος ἐγένετο· ὥστε μῆτε
30 τὸν Δαρείων τὸν ἐπὶ Σκίθας παρὰ τοῖτον μηδὲν φαί-
νεσθαι, μῆτε τὸν Σκιθικὸν, ὃτε Σκίθαι Κιμμερίους
διώκοντες ἐς τὴν Μηδικὴν χώρην ἐμβαλόντες σχεδὸν
πάντα τὰ ἄνω τῆς Ἀσίης καταστρεψάμενοι ἐνέμοιτο·
τῶν εἶνεκεν ὑστερον Δαρεῖος ἐτιμωρέετο· μῆτε κατὰ
35 τὰ λεγόμενα τὸν Ἀτρειδέων ἐς Ἰλιον, μῆτε τὸν Μυ-
σῶν τε καὶ Τευκρῶν τὸν πρὸ τῶν Τρωϊκῶν γενόμε-

νον· οἱ διαβάντες ἐς τὴν Εὐρώπην κατὰ Βόσπορον,
τούς τε Θρῆικας κατεστρέψαντο πάντας καὶ ἐπὶ τὸν
Ἰόνιον πόντον κατέβησαν, μέχρι τε Πηγειοῦ ποτα- 21
μοῦ τοῦ πρὸς μεσαμβρίης ἥλασαν. Αὗται αἱ πᾶ-
σαι, καὶ οὐδὲ εἰ ἔτεραι πρὸς ταύτησι γενόμεναι στρα- 5
τηλασίαι, μῆτραι τῆσδε οὐκ ἄξιαι. τί γὰρ οὐκ ἥγαγε
ἐκ τῆς Ἀσίης ἔθνος ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα Ξέρξης; κοῖον
δὲ πινόμενόν μιν ὅδωρ οὐκ ἐπέλιπε, πλὴν τῶν μεγά-
λων ποταμῶν; οἱ μὲν γὰρ νέας παρείχοντο, οἱ δὲ
ἐς πεζὸν ἐτετάχατο· τοῖσι δὲ ἵππος προσετέτακτο, 10
τοῖσι δὲ ἵππαγωγὰ πλοῖα ἀμα στρατευομένοισι·
τοῖσι δὲ ἐς τὰς γεφύρας μακρὰς νέας παρέχειν, τοῖσι
δὲ σῖτά τε καὶ νέας.

Καὶ τοῦτο μὲν, ὡς προσπταισάντων τῶν πρώτων 22
περιπλεόντων περὶ τὸν Ἀθων, προετοιμάζετο ἐκ 15
τριῶν ἐτέων κου μάλιστα ἐς τὸν Ἀθων· ἐν γὰρ
Ἐλαιοῦντι τῆς Χερσονήσου ὥρμεον τριήρεες· ἐν-
θεῦτεν δὲ ὄρμεύμενοι, ὥρυσσον ὑπὸ μαστίγων παν-
τοδαποὶ τῆς στρατιῆς διάδοχοι δὲ ἐφοίτων. ὥρυσ-
σον δὲ καὶ οἱ περὶ τὸν Ἀθων κατοικημένοι. Βουβά- 20
ρης δὲ ὁ Μεγαβάζου, καὶ Ἀρταχαίης ὁ Ἀρταίου,
ἀνδρες Πέρσαι, ἐπεστάτεον τοῦ ἔργου. ὁ γὰρ Ἀθως
ἔστι ὄρος μέγα τε καὶ οὔνομαστὸν, ἐς θάλασσαν
κατῆκον, οἰκημένον ὑπὸ ἀνθρώπων· τῇ δὲ τελευτᾷ
ἐς τὴν ἡπειρον τὸ ὄρος, χερσονησοειδές τέ ἐστι καὶ 25
ἰσθμὸς ὡς δώδεκα σταδίων· πεδίον δὲ τοῦτο καὶ κο-
λωνοὶ οὐ μεγάλοι ἐκ θαλάσσης τῆς Ἀκανθίων ἐπὶ[#]
θάλασσαν τὴν ἀντίον Τορώνης· ἐν δὲ τῷ ἰσθμῷ
τούτῳ, ἐς τὸν τελευτᾷ ὁ Ἀθως, Σάνη πόλις Ἑλλὰς
οἰκηται· αἱ δὲ ἐντὸς Σάνης ἔσω δὲ τοῦ Ἀθω οἰκημέ- 30
ναι, τὰς τότε ὁ Πέρσης νησιώτιδας ἀντὶ ἡπειρωτίδων
ὥρμητο ποιέειν, εἰσὶ αὖτε Δίον, Ολόφυξος, Ακράθων,
Θύσσος, Κλεωναί· πόλις μὲν αὗται, αἱ τὸν Ἀθων νέ-
μονται. "Ωρυσσον δὲ ωδεῖς δασάμενοι τὸν χῶρον αἱ 35
βάρβαροι κατὰ ἔθνεα, κατὰ Σάνην πόλιν σχοινοτενὲς ~~τοιησάμενοι~~
ποιησάμενοι· ἐπεὶ δὲ ἐγένετο βιθεῖα ἡ διώρυξ, οἱ

μὲν, κατώτατα ἔστεωτες, ὡς, νυστον· ἔτεροι δὲ παρεδέ-
δυσαν τὸν αἰεὶ ἐξορυσσόμενον χοῦν ἄλλοισι κατ-
υπερθε ἔστεωσι ἐπὶ βάθρων· οἱ δὲ αὖ ἐκδεκόμενοι,
ἔτέροισι, ἕως ἀπίκοιτο ἐς τοὺς ἀνωτάτων οὗτοι δὲ
ἢ ἐξεφόρεύν τε καὶ ἐξέβαλλον. τοῖσι μέν νυν ἄλλοισι,
πλὴν Φοινίκων, καταρργηνύμενοι οἱ κρημνοὶ τοῦ
ὑρύματος πύον διπλήσιον παρεῖχον· ὅτε γὰρ τοῦ
τε ἄνω στόματος καὶ τοῦ κάτω τὰ αὐτὰ μέτρα ποιευ-
μένων, ἔμελλέ σφι τοιοῦτο ἀποβῆσθαι· οἱ δὲ Φοί-
10 νικες σοφίην ἐν τε τοῖσι ἄλλοισι ἔργοισι ἀποδείκνυ-
ται, καὶ δὴ καὶ ἐν ἑκείνῳ ἀπολαχόντες γὰρ μόριον
ὅσον αὐτοῖσι ἐπέβαλλε, ὄρυσσον τὸ μὲν ἄνω στόμα
τῆς διώρυχος ποιεῦντες διπλήσιον ἢ ὅσον ἔδει αὐτὴν
τὴν διώρυχα γενέσθαι προβαίνοντος δὲ τοῦ ἔργου,
15 συνῆγον αἱεί· κάτω τε δὴ ἐγίνετο, καὶ ἔξιστο τοῖσι
ἄλλοισι τὸ ἔργον. ἐνθαῦτα δὲ λειμών ἔστι, ἵνα σφι
ἀγορή τε ἐγίνετο καὶ πρητήριον· σῖτος δέ σφισι πολ-
24 λὸς ἐφοίτα ἐκ τῆς Ἀσίης ἀληλεσμένος. ‘Ως μὲν
ἐμὲ συμβιαλλόμενοι εὐπίσκεψι, μεγαλοφροσύνης εἴ-
20 τεκα αὐτὸν Ξέρξης δρύσσειν ἐκέλευε, ἐθέλων τε δύτα-
μιν ἀποδείκνυσθαι καὶ μνημόσυνα λιπέσθαι· παρεῖν
γὰρ μηδένα πύον λαβόντας τὸν ἴσθμὸν τὰς ιέας
αἰερίσαι, ὄρυσσειν ἐκέλευε διώρυχα τῇ θαλάσσῃ,
εἶρος ὡς δύο τριήρεας πλέειν ἔμοῦ ἐλαστρευμένας.
25 τοῦτο δὲ αὐτοῖσι τούτοισι, τοῖσι περ καὶ τὸ ὄρυγμα,
προσετέτακτο καὶ τὸν Στριμόνα ποταμὸν ζεύξαντας
γεφυρῶσαι.

25 Ταῦτα μέν νυν οὕτω ἐποίεε· παρασκενάζετο δὲ καὶ
ὑπὸλα ἐς τὰς γεφύρας βύβλια τε καὶ λευκολίγου,
30 ἐπιτύξας Φοίνιξ τε καὶ Αἰγυπτίοισι καὶ σιτία τῇ
στρατιῇ καταβάλλειν, ἵνα μὴ λιμήνειε ἢ στρατοῦ,
μηδὲ τὰ ὑποζύγια ἐλαυνόμενα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα· ἡ α-
πυθύμενος δὲ τοῖς χώροις, καταβάλλειν ἐκέλευε ἵνα
ἐπιτηδεώτατον εἴη, ἄλλον ἄλλῃ ἀγωνέοντας ὄλκάσι
ει τε καὶ πορθμηῖσι ἐκ τῆς Ἀσίης πανταχόθεν. τὸν
δὲ ὡς πλεῖστον ἐς Δευκήν τὸν Δεκτήν καλεομένην τῆς

Θρητικης ἀγίνεον, οἱ δὲ ἐς Τυρόδιζαν τὴν Περινθίων,
οἱ δὲ ἐς Δορίσκον, οἱ δὲ ἐς Ἡιόνα τὴν ἐπὶ Στρυμόνι,
οἱ δὲ ἐς Μακεδονίην διατεταγμένοι.

Ἐν τῷ δὲ οὗτοι τὸν προκείμενον πόνον ἐργάζοντο, 26
ἐν τούτῳ ὁ πεζὸς ἅπας συλλελεγμένος ἄμα Ἐέρξη 5
ἐπορεύετο ἐς Σάρδις, ἐκ Κριτάλλων ὄρμηθεὶς τῶν
ἐν Καππαδοκίῃ· ἐνθαῦτα γὰρ εἴρητο συλλέγεσθαι
πάντα τὸν κατ' ἡπειρον μέλλοντα ἄμα αὐτῷ Ἐέρξη
πορεύεσθαι στρατόν. ὃς μέν νυν τῶν ὑπάρχων
στρατὸν κάλλιστα ἐσταλμένον ἀγαγὼν τὰ προκεί- 10
μενα παρὰ βασιλέος ἔλαβε δῶρα, οὐκ ἔχω φράσαι.
οὐδὲ γὰρ ἀρχὴν ἐς κρίσιν τούτου πέρι ἐλθόντας οἶδα.
οἱ δὲ ἐπεί τε διαβάντες τὸν "Αλυν ποταμὸν ὡμίλη-
σαν τῇ Φρυγίῃ, δι' αὐτῆς πορευόμενοι παρεγένοντο
ἐς Κελαινάς· ἵνα πηγαὶ ἀναδιδοῦσι Μαιάνδρου ποτα- 15
μοῦ, καὶ ἔτερον οὐκ ἐλάσσονος ἡ Μαιάνδρου, τῷ
οὐνομα τυγχάνει ἐὸν Καταρρήκτης, ὃς ἐξ αὐτῆς τῆς
ἀγορῆς τῆς Κελαινέων ἀνατέλλων, ἐς τὸν Μαιάνδρου
ἐκδιδοῖ· ἐν τῇ καὶ ὁ τοῦ Σιληνοῦ Μαρσύεω ἀσκὸς ἐν
τῇ πόλι ἀνακρέμαται, τὸν ὑπὸ Φρυγῶν λόγος ἔχει 20
ὑπὸ Ἀπόλλωνος ἐκδαρέντα ἀνακρεμασθῆναι. Ἐν 27
ταύτῃ τῇ πόλι ὑποκατήμενος Πύθιος ὁ Ἀτυος, ἀνὴρ
Λυδὸς, ἐξείνισε τὴν βασιλέος στρατιὴν πᾶσαν ξεινί-
οισι μεγίστοισι καὶ αὐτὸν Ἐέρξεα, χρήματά τε ἐπ-
αγγέλλετο βουλόμενος ἐς τὸν πόλεμον παρέχειν. 25
ἐπαγγελλομένου δὲ χρήματα Πύθιον, εἴρετο Ἐέρξης
Περσέων τοὺς παρεόντας, τίς τε ἐών ἀνδρῶν Πύθιος
καὶ κόσα χρήματα κεκτημένος ἐπαγγέλλοιτο ταῦτα;
οἱ δὲ εἶπαν· "ὦ βασιλεῦ, οὗτός ἐστι ὃς τοι τὸν
πατέρα Δαρεῖον ἐδωρήσατο τῇ πλατανίστῳ τῇ χρυ- 30
σέῃ καὶ τῇ ἀμπέλῳ· ὃς καὶ νῦν ἐστι πρῶτος ἀνθρώ-
πων πλούτῳ, τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, μετὰ σέ." Θωμάσας 28
δὲ τῶν ἐπέων τὸ τελευταῖον Ἐέρξης, αὐτὸς δεύτερα
εἴρετο Πύθιον ὁκόσα οἱ εἴη χρήματα; ὁ δὲ εἶπε·
"ὦ βασιλεῦ, οὔτε σε ἀποκρύψω οὔτε σκήψομαι τὶς
μή εἰδέναι τὴν ἐμεωντοῦ οὐσίην, ἀλλ᾽ ἐπιστάμενος

τοι ἀτρεκέως καταλέξω· ἐπεί τε γὰρ τάχιστά σε
ἐπυθόμην ἐπὶ θάλασσαν καταβαίνοντα τὴν Ἑλλη-
νίδα, βουλόμενός τοι δοῦναι ἐς τὸν πόλεμον χρή-
ματα, ἔξέμαθον, καὶ εὑρον λογιζόμενος, ἀργιρίου
δὲν δύο χιλιάδας ἕουσας μοι ταλάντων, χρυσίου δὲ
τετρακοσίας μιριάδας στατήρων Δαρεικῶν, ἐπιδεού-
σας ἐπτὰ χιλιαδέων. καὶ τοίτοισι σε ἐγὼ δωρέομαι·
αὐτῷ δὲ ἐμοὶ ἀπὸ ἀνδροπόδων τε καὶ γεωπεδίων ἄρ-
29 κέων ἐστὶ βίος.” Ὁ μὲν ταῦτα ἔλεγε· Ξέρξης δὲ
10 ἥσθεὶς τοῖσι εἰρημένοισι, εἶπε· “ξεῖνε Λιδὲ, ἐγὼ
ἐπεί τε ἔξῆλθον τὴν Περσίδα χώρην, οὐδενὶ ἀνδρὶ¹
συνέμιξα ἐς τοδε, ὅστις ἥθελησε ξεῖνα προθεῖναι
στρατῷ τῷ ἐμῷ, οὐδὲ ὅστις ἐς ὅψιν την ἐμὴν κατα-
στὰς αἴτεπάγγελτος ἐς τὸν πόλεμον ἐμοὶ ἥθελησε
15 συμβαλέσθαι χρήματα, ξέω σεν· σὺ δὲ καὶ ἔξεινιστας
μεγάλως στρατὸν τὸν ἐμὸν, καὶ χρήματα μεγάλα
ἐπαγγέλλεαι. σοὶ ὅν ἐγὼ ἀντὶ αὐτῶν γέρεα τοιάδε
δίδωμι· ξεῖνόν τέ σε ποιεῦμαι ἐμὸν καὶ τὰς τετρακο-
σίας μιριάδας τοι τῶν στατήρων ἀποπλήσω παρ’
20 ἐμεωυτοῦ, δοὶς τὰς ἐπτὰ χιλιάδας· ίνα μή τοι ἐπι-
δεέεις ἔωσι αἱ τετρακόσιαι μυριάδες ἐπτὰ χιλιαδέων,
ἀλλ’ ἢ τοι ἀπαρτιλογίη ὑπ’ ἐμέο πεπληρωμένη· κέ-
κτησό τε αὐτὸς τά περ αὐτὸς ἐκτήσαο, ἐπίστασό τε
εἶναι αἱεὶ τοιοῦτος· οὐ γάρ τοι ταῦτα ποιεῦντι οἵτε
25 ἐς τὸ παρεὸν οὗτε ἐς χρόνον μεταμελήσει.”

30 Ταῦτα δὲ εἶπας καὶ ἐπιτελέα ποιήσας, ἐπορεύετο
αἱεὶ τὸ πρόσω. “Ἄναντα δὲ καλεομένην Φρυγῶν πί-
λιν παραμειβόμενος, καὶ λίμνην ἐκ τῆς ἡλεί γίνον-
ται, ἀπίκετο ἐς Κολοσσᾶς, πόλιν μεγάλην Φρυγίης,
20 ἐν τῇ Λύκος ποταμὸς ἐς χάσμα γῆς ἐσβάλλων ἀφαν-
ίζεται, ἐπειτα διὰ σταδίων ὡς πέντε μάλιστά κη ἀγα-
φαινόμενος ἐκδιδοῖ τινὶ οὔγος ἐς τὸν Μαιάνδρον. ἐκ
δὲ Κολοσσέων ὄρμεύμενος ὁ στρατὸς ἐπὶ τοὺς οἴρους
τῶν Φρυγῶν καὶ τῶν Λυδῶν, ἀπίκετο ἐς Κύδραρα
πόλιν· ἔνθα στήλῃ καταπεπηγίαι, σταθεῖστα δὲ ἵπο
Κροίσου, καταμηνύει διὰ γραμμάτων τοὺς οὔρους.

Ως δὲ ἐκ τῆς Φρυγίης ἐσέβαλε ἐς τὴν Λυδίην, σχι. 31
 ζομένης τῆς ὁδοῦ, καὶ τῆς μὲν ἐς ἄριστερὴν ἐπὶ Κα-
 ρίης φερούσης, τῆς δὲ ἐς δεξιὴν ἐς Σάρδις, τῇ καὶ
 πορευομένῳ διαβῆναι τὸν Μαίανδρον ποταμὸν πᾶσα
 ἀνάγκη γίνεται, καὶ οὐνταί παρὰ Καλλάτηβον πόλιν, 5
 ἐν τῇ ἄνδρες δημιοεργοὶ μέλι ἐκ μυρίκης τε καὶ πυ-
 ροῦ ποιεῦσι, ταύτην ἵων ὁ Ξέρξης τὴν ὁδὸν εὗρε
 πλατάνιστον, τὴν κάλλεος εἶνεκα δωρησάμενος κόσ-
 μῳ χρυσέῳ καὶ μελεδωνῷ ἀθανάτῳ ἄνδρὶ ἐπιτρέψας,
 δευτέρῃ ἡμέρῃ ἀπίκετο ἐς τῶν Λυδῶν τὸ ἄστυ. 'Απι-32
 κόμενος δὲ ἐς Σάρδις, πρῶτα μὲν ἀπέπεμπε κήρυκας 11
 ἐς τὴν Ἑλλάδα, αἰτήσοντας γῆν τε καὶ ὕδωρ καὶ
 προερέοντας δεῖπνα βασιλέϊ παρασκευάζειν· πλὴν
 οὐτε ἐς Ἀθήνας οὔτε ἐς Λακεδαιμονίαν ἀπέπεμπε ἐπὶ
 γῆς αἴτησιν, τῇ δὲ ἄλλῃ πάντῃ· τῶνδε δὲ εἶνεκα τὸ 15
 δεύτερον ἀπέπεμπε ἐπὶ γῆν τε καὶ ὕδωρ· ὅσοι πρό-
 τερον οὐκ ἔδοσαν Δαρείῳ πέμψαντι, τούτους πάγχυ
 ἔδόκεε τότε δείσαντας δώσειν· βουλόμενος ὧν αὐτὸ-
 τοῦτο ἐκμαθεῖν ἀκριβῶς, ἔπειτα μετὰ δὲ ταῦτα
 παρεσκευάζετο ὡς ἐλῶν ἐς Ἀβύδον. 20

Οἱ δὲ ἐν τούτῳ τὸν Ἑλλήσποντον ἐζεύγνυσαν ἐκ 33
 τῆς Ἀσίης ἐς τὴν Εύρωπην. ἔστι δὲ τῆς Χερσο-
 νήσου τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ, Σηστοῦ τε πόλιος με-
 ταξὺ καὶ Μαδύτου, ἀκτὴ τραχέα ἐς θάλασσαν κατί-
 κουσα Ἀβύδῳ καταντίου· ἔνθα μετὰ ταῦτα χρόνῳ 25
 ὕστερον οὐ πολλῷ, ἐπὶ Ξανθίππου τοῦ Ἀρίφρονος
 στρατηγοῦ Ἀθηναίων, Ἀρταῦκτην ἄνδρα Πέρσην
 λαβόντες Σηστοῦ ὑπαρχον, ζῶντα πρὸς σανίδα προσ-
 διεπασσάλευσαν· ὃς καὶ ἐς τοῦ Πρωτεστέλεω τὸ ἱρὸν
 ἐς Ἐλαιοῦντα ἀγινεόμενος γυναικας, ἀθέμιτα ἔρδεσκε. 30

'Ἐς ταύτην ὧν τὴν ἀκτὴν ἐξ Ἀβύδου ὄρμεώμενοι 34
 ἐγεφύρουν τοῖσι προσεκέετο, τὴν μὲν λευκολίνου
 Φοίνικες, τὴν δὲ ἐτέρην τὴν βυβλίνην Αἰγύπτιοι·
 ἔστι δὲ ἑπτὰ στάδιοι ἐξ Ἀβύδου ἐς τὴν ἀπαντίον.
 Καὶ δὴ ἐζευγμένου τοῦ πόρου, ἐπιγενόμενος χειμῶν
 μέγας συνέκοψε τε ἐκεῖνα πάντα καὶ διέλυσε· ὡς δ

ἐπίθετο Ξέρξης, δεινὰ ποιεύμενος, τὸν Ἐλλήσποντον ἐκέλευε τριηκοσίαις ἐπικέσθαι μάστιγι πληγὰς, καὶ κατεῖναι ἐς τὸ πέλαιγος πεδέων ζεῦγος. ἥδη δὲ ἤκουσα ὡς καὶ στιγέας ἄμα τούτοισι ἀπέπεμψε στέ-
6 ξοντας τὸν Ἐλλήσποντον ἐνετέλλετο δὴ ὃν ῥαπί-
ζοντας λέγειν βάρβαρά τε καὶ ἀτάσθαλα· “Ἄ πικρὸν
ἴδωρ, δεσπότης τοι δίκην ἐπιτιθεῖ τήνδε, ὅτι μιν ἥδι-
κησας οὐδὲν πρὸς ἐκείνου ἄδικον παθόν· καὶ βασι-
λεὺς μὲν Ξέρξης διαβῆσται σε, ἦν τε σύ γε βούλη
10 ἦν τε μῆ· σοὶ δὲ κατὰ δίκην ἄρα οὐδεὶς ἀιθρώπων
θέει, ὡς ἔοντι δολερῷ τε καὶ ἀλμυρῷ ποταρῷ.” τήν
τε δὴ θάλασσαν ἐιστέλλετο τούτοισι ζημιοῦν, καὶ
τῶν ἐπεστεώτων τῇ ζεύξῃ τοῦ Ἐλλησπόντου ἀποτα-
36 μὲν τὰς κεφαλάς. Καὶ οἱ μὲν ταῦτα ἐποίεον τοῖσι
ιο προσεκέετο αὐτῇ ἡ ἄχαρις τιμῆ· τὰς δὲ ἄλλοι ὄρχι-
τέκτονες ἔζεύγνυσαν· ἔζεύγνυσαν δὲ ὅδε· πεντηκον-
τέρους καὶ τριήρεας συνθέντες, ὑπὸ μὲν τῇν πρὸς τοῦ
Εἰχείνου Πόντου ἔξηκοντά τε καὶ τριηκοσίας, ὑπὸ
δὲ τῇν ἑτέρην τεσσερεσκαΐδεκα καὶ τριηκοσίας, τοῦ
20 μὲν Πόντου ἐπικαρσίας τοῦ δὲ Ἐλλησπόντου κατὰ
ῥόον, ἵνα ἀνακωχείη τὸν τόνον τῶν ὅπλων· συνθέντες
δὲ, ἀγκύρας κατῆκαν περιμήκεας—τὰς μὲν πρὸς τοῦ
Πόντου τῆς ἑτέρης, τῶν ἀνέμων εὗ εκεν τῶν ἐσωθεν
ἔκπνεόντων, τῆς δὲ ἑτέρης [τῆς] πρὸς ἐσπέρης τε καὶ
25 τοῦ Αἰγαίου—εἴρου τε καὶ νότου εἴνεκα· διέκπλοον
δὲ ὑπόφανσιν κατέλιπον τῶν πεντηκοντέρων καὶ τρι-
χοῦ, ἵνα καὶ ἐς τὸν Πόντον ἔχῃ ὁ βουλόμενος πλέειν
πλοίοισι λεπτοῖσι, καὶ ἐκ τοῦ Πόντου ἔξω ταῦτα
δὲ ποιήσαντες, κατέτεινον ἐκ γῆς στρεβλοῦντες ὄνοι-
20 σι ἔνδινοισι τὰ ὅπλα, οὐκέτι χωρὶς ἐκέτερα τάξαντες,
ἄλλα δίο μὲν λευκολίνου δασάμενοι ἐς ἐκατέρην, τέσ-
σερα δὲ τῶν βυβλίων· παχύτης μὲν ἡ αὐτὴ καὶ
καλλονή, κατὰ λόγον δὲ ἦν ἐμβριθέστερα τὰ λίνεα·
τοῦ τάλαντον ὁ πῆχυς εἶλκε. ἐπειδὴ δὲ ἐγεφυρώθη
25 ὁ πύρος, κορμοὺς ξύλων καταπρίσαντες καὶ ποιήσαν-
τες ἴσους τῆς σχιδίης τῷ εὔρει, κύστιφ ἐπετίθεσαν

κατύπερθε τῶν ὅπλων τοῦ τόνου· θέντες δὲ ἐπεξῆς,
ἐνθαῦτα αὐτις ἐπεζεύγνυν· ποιήσαντες δὲ ταῦτα,
ὕλην ἐπεφόρησαν· κόσμῳ δὲ θέντες καὶ τὴν ὕλην,
γῆν ἐπεφόρησαν· κατανάξαντες δὲ καὶ τὴν γῆν,
φραγμὸν παρείρυσαν ἔνθεν καὶ ἔνθεν, ἵνα μὴ φοβέηται
ταὶ τὰ ὑποζύγια τὴν θάλασσαν ὑπερορῶντα καὶ οἱ
ἴπποι.

‘Ως δὲ τά τε τῶν γεφυρέων κατεσκεύαστο καὶ τὰ 37
περὶ τὸν Ἀθων, οἵ τε χυτοὶ περὶ τὰ στόματα τῆς
διώρυχος, (οἵ τῆς ρηχίης εἶνεκεν ἐποιήθησαν ἵνα μὴ 10
πίμπληται τὰ στόματα τοῦ ὄρυγματος,) καὶ αὐτὴ ἡ ~~—~~
διώρυξ παγτελέως πεποιημένη ἄγγελτο· ἐνθαῦτα χει-
μερίσας, ἀμα τῷ ἔαρι παρεσκευασμένος ὁ στρατὸς
ἐκ τῶν Σαρδίων ὠρμάτο ἐλῶν ἐς Ἀβυδον. ὠρμη-
μένῳ δέ οἱ ὁ ἥλιος ἐκλιπὼν τὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ 15
ἔδρην ἀφανῆς ἦν, οὗτ' ἐπινεφέλων ἐόντων, αἰθρίης
τε τὰ μάλιστα· ἀντὶ ἡμέρης τε νὺξ ἐγένετο· ἰδύντι
δὲ καὶ μαθόντι τοῦτο τῷ Ήρέξῃ ἐπιμελὲς ἐγένετο·
καὶ εἴρετο τοὺς μάγους τὸ θέλοι προφαίνειν τὸ
φάσμα. οἱ δὲ ἔφραζον ὡς Ἐλλησι προδεικνύει ὁ 20
θεὸς ἐκλειψιν τῶν πολίων· λέγοντες ἥλιον εἶναι
Ἐλλήνων προδέκτορα, σελήνην δὲ σφέων· πυθόμε-
νος δὲ ταῦτα ὁ Ήρέξης περιχαρῆς ἐὼν ἐποιέετο τὴν
ἔλασιν. ‘Ως δ' ἔξήλαυνε τὴν στρατιὴν, Πύθιος ὁ 38
Λυδὸς καταρρωδήσας τὸ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ φάσμα 25
ἐπαρθείσι τε τοῖσι δωρήμασι, ἐλθὼν παρὰ Ήρέξεα
ἔλεγε τάδε· “ὦ δέσποτα, χρήιπας ἂν τι τεῦ βουλοί-
μην τυχεῖν, τὸ σοὶ μὲν ἐλαφρὸν τυγχάνει ἐὸν ὑπουρ-
γῆσαι, ἐμοὶ δὲ μέγα γενόμενον.” Ήρέξης δὲ πᾶν
μᾶλλον δοκέων μιν χρησεῖν ἦ τὸ ἐδεήθη, ἔφη τε 30
ὑπουργήσειν καὶ διαγορεύειν ἐκέλευε ὅτευ δέοιτο· ὁ
δὲ ἐπεί τε ταῦτα ἤκουσε, ἔλεγε θαρσήσας τάδε· “ὦ
δέσποτα, τυγχάνουσί μοι παιδες ἐόντες πέντε, καὶ
σφεας καταλαμβάνει πάντας ἀμα σοὶ στρατεύεσθαι
ἐπὶ τὴν Ἐλλάδα· σὺ δὲ, ὦ βασιλεῦ, ἐμὲ ἐς τόδε ~~το~~
ἥλικίης ἤκοντα οἰκτείρας, τῶν μοι παιδῶν ἓνα παρά-

λυτον τῆς στρατηγῆς τὸν πρεσβύτατον, ἵνα αὐτοῦ
τε ἐμεῦ καὶ τῶν χρημάτων γῆ μελεδωνός· τοὺς δὲ
τέσσερας ὡγευ ὑμα σεωιντῷ· καὶ πρήξας τὸ νοέεις
39 νοστήσειας ὀπίσω.” Κύρτα τε ἔθιμώθη ὁ Ξέρξης,
δικαὶος ἀμείβετο τοῖσδε· “ὦ κακὲ ἄνθρωπε, σὺ ἐτόλμη-
σας, ἐμεῦ στρατευομένου αὐτοῦ ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα καὶ
ἀγοντος παιδας ἐμοὺς καὶ ἀδελφεοὺς καὶ οἰκηίους καὶ
φίλους, μνήσασθαι περι σέο παιδίς· ἐών ἐμὸς δοῦ-
λος, τὸν χρῆν πανοικίῃ αὐτῇ γυναικὶ συνέπεσθαι;
10 εὖτε ιῦν τόδ' ἔξεπίστασο, ὡς ἐν τοῖσι ὡσὶ τῶν ἀνθρώ-
πων οἰκέει ὁ θιμός· ὃς χρηστὰ μὲν ἀκοίσας τέρψιον
ἐμπιπλέει τὸ σῶμα, ὑπεναντία δὲ τούτοισι ἀκοίσας
ἀνοιδέει· ὅτε μέν τον χρηστὰ ποιήσας ἔτερα τοιαῦ-
τα ἐπηγγέλλεο, εἰργεστίησι βασιλέα οὐ καυχήσεαι
15 ἵπερβαλέσθαι· ἐπεὶ τε δὲ ἐς τὸ ἀναιδέστερον ἴτρά-
πεν, τὴν μὲν ἀξίην οὐ λάμψεαι, ἐλάσσω δὲ τῆς ἀξίης·
σὲ μὲν γὰρ καὶ τοὺς τέσσερας τῶν παιδῶν ἔνεται τὰ
ξεύτα· τοῦ δὲ ἐνὸς, τοῦ περιέχει μάλιστα, τῇ ψυχῇ
ζημιώσεαι.” ὡς δὲ ταῦτα ὑπεκρίνατο, αὐτίκα ἐκέ-
20 λευε τοῖσι προστετάκτῳ ταῦτα πρήστειν, τῷ Πυ-
θίου παιδῶν ἔξευρόντας τὸν πρεσβύτατον μέσον δια-
ταρεῖν· διαταρόντας δὲ τὰ ἡμίτομα διαθέναι, τὸ μὲν
ἐπὶ δεξιᾷ τῆς ὁδοῦ τὸ δὲ ἐπ' ἀριστερά· καὶ ταύτη
διεξιέναι τὸν στρατόν.

40 Ποιησάντων δὲ τούτων τοῦτο, μετὰ ταῦτα διεξήγε-
25 ἕ στρατός· ἥγεοντο δὲ πρῶτοι μὲν οἱ σκευοφόροι
τε καὶ τὰ ὑποζύγια· μετὰ δὲ τούτους στρατὸς παν-
τοίων ἔθνέων ἀναμίξ, οὐδὲ διακεκριμένοι· τῇ δὲ ἵπερη-
μίσεις ἦσαν, ἐνθαῦτα ἐιελέλειπτο· καὶ οὐ συνέμισ-
30 γον οὗτοι βασιλεῖ· προτρυγεῖντο μὲν δὴ ἵππόται
χλίδιοι ἐκ Περσέων πάντων ἀπολελεγμένοι· μετὰ δὲ,
αἰχμοφόροι χλίδιοι, καὶ οὗτοι ἐκ πάντων ἀπολελεγ-
μένοι, τὰς λόγχας κάτω ἐς τὴν γῆν τρέψαντες· μετὰ
δὲ, ίροὶ Νισαῖοι καλεόμενοι ἵπποι δέκα, κεκοσμημέ-
35 νοι οἵ τε καλλιστα. Νισαῖοι δὲ καλέονται ἵπποι ἐπὶ
τοῦδε· ἔστι πεδίον μέγα τῆς Μηδικῆς τῷ οὐνομά-

ἐστι Νίσαιογ· τοὺς ὡν δὴ ἵππους τοὺς μεγάλους
φέρει τὸ πεδίον τοῦτο. ὅπισθε δὲ τούτων τῶν δέκα
ἵππων ἄρμα Διὸς ἱρὸν ἐπετέτακτο, τὸ ἵπποι μὲν εἰλ-
κον λευκοὶ ὀκτώ· ὅπισθε δὲ τῶν ἵππων εἴπετο πεζῇ
ἡνίοχος, ἔχόμενος τῶν χαλινῶν· οὐδεὶς γὰρ δὴ ἐπὶ 5
τοῦτον τὸν θρόνον ἀνθρώπων ἀναβαίνει· τούτου δὲ
ὅπισθεν αὐτὸς Ἡέρξης ἐπ' ἄρματος ἵππων Νισαίων·
παραβέβηκε δέ οἱ ἡνίοχος, τῷ οὐνομα ἦν Πατιράμ-
φης, Ὁτάνεω παῖς ἀνδρὸς Πέρσεω. Ἐξήλασε μὲν 41
οὗτῳ ἐκ Σαρδίων Ἡέρξης· μετεκβαίνεσκε δὲ, ὅκως 10
μιν λόγος αἴρεοι, ἐκ τοῦ ἄρματος ἐς ἄρμάμαξαν.
αὐτοῦ δὲ ὅπισθεν αἰχμοφόροι, Περσέων οἱ ἀριστοί
τε καὶ γενναιότατοι, χίλιοι, κατὰ νόμον τὰς λόγχας
ἔχοντες· μετὰ δὲ, ἵππος ἄλλη χιλίη ἐκ Περσέων
ἀπολελεγμένη· μετὰ δὲ τὴν ἵππον, ἐκ τῶν λοιπῶν 15
Περσέων ἀπολελεγμένοι μύριοι. οὗτος πεζὸς ἦν·
καὶ τούτων χίλιοι μὲν ἐπὶ τοῖσι δόρασι ἀντὶ τῶν
σαυρωτήρων ῥοιὰς εἶχον χρυσέας, καὶ πέριξ συν-
εκλήγον τοὺς ἄλλους· οἱ δὲ εἰνακισχίλιοι ἐντὸς τού-
των ἔοντες ἀργυρέας ῥοιὰς εἶχον. (εἶχον δὲ χρυσέας 20
ῥοιὰς καὶ οἱ εἰς τὴν γῆν τρέποντες τὰς λόγχας, καὶ
μῆλα οἱ ἄγχιστα ἐπόμενοι Ἡέρξῃ.) τοῖσι δὲ μυρί-
οισι ἐπετέτακτο ἵππος Περσέων μυρίη. μετὰ δὲ
τὴν ἵππον διέλειπε καὶ δύο σταδίους, καὶ ἔπειτα ὁ
λοιπὸς ὅμιλος ἦϊε ἀναμίξ. 25

Ἐποιέετο δὲ τὴν ὄδον ἐκ τῆς Λυδίης ὁ στρατὸς 42
ἐπί τε ποταμὸν Κάϊκον καὶ γῆν τὴν Μυσίην· ἀπὸ
δὲ Καϊκου ὄρμεόμενος, Κάνης ὄρος ἔχων ἐν ἀριστε-
ρῇ, διὰ τοῦ Ὁταρνέος ἐς Καρίην πόλιν· ἀπὸ δὲ
ταύτης διὰ Θήβης πεδίου ἐπορεύετο, Ὁταραμύττειόν 30
τε πόλιν καὶ Ὁτανδρον τὴν Πελασγίδα παραμει-
βόμενος· τὴν Ὁδην δὲ λαβὼν ἐς ἀριστερὴν χέρα, ἦϊε
ἐς τὴν Ὁιλάδα γῆν. καὶ πρῶτα μέν οἱ ὑπὸ τῇ Ὁδῇ
νύκτα ἀναμείναντι βρονταί τε καὶ πρηστῆρες ἐπεισ-
πίπτουσι, καί τινα αὐτοῦ ταύτη συχνὸν ὅμιλον 35
διέφθειραν. Ὁπικομένου δὲ τοῦ στρατοῦ ἐπὶ τὸν 43

Σκάμανδρον, ὃς πρῶτος ποταμὸν ἐπεί τε ἐκ Σαρδίων
ὑρμηθέντες ἐπεχείρησαν τῇ ὁδῷ, ἐπέλιπε τὸ ῥέεθρον,
οὐδὲ ἀπέχρησε τῇ στρατιῇ τε καὶ τοῖσι κτήνεσι πι-
γόμενος· ἐπὶ τοῦτον δὴ τὸν ποταμὸν ὡς ἀπίκετο
δὲ Ξέρξης, ἐς τὸ Πριάμου Πέργαμον ἀνέβη, ἵμερον ἔχων
θεῆσασθαι· θεησάμενος δὲ καὶ πυθόμενος κείνων
ἔκαστα, τῇ Ἀθηναίῃ τῇ Ἰλιάδι ἔθνος βοῦς χιλίας,
χοὰς δὲ οἱ μάγοι τοῖσι οὐρανοῖς ἔχέαντο· ταῦτα δὲ ποι-
ησαμένουσι ινκτὸς φόβος ἐς τὸ στρατόπεδον ἐνέπεσε·
10 ἄμα ημέρη δὲ ἐπορεύετο ἐνθεῦτεν, ἐν ἀριστερῇ μὲν
ἀπέργων Ῥοΐτειον πόλιν καὶ Ὀφρύνειον καὶ Δάρδα-
νον, ἥπερ δὴ Ἀβύδῳ ὄμονρός ἐστι, ἐν δεξιῇ δὲ Γέρ-
γιθας Τευκρούς.

44 Ἐπεὶ δὲ ἐγένοντο ἐν Ἀβύδῳ, ηθέλησε Ξέρξης
15 ἰδέσθαι πάντα τὸν στρατόν· καὶ προεπεποίητο γάρ
ἐπὶ κολωνοῦ ἐπέτηδες αὐτῷ ταύτη προεξέδρη λίθου
λεικοῦ· ἐποίησαν δὲ Ἀβυδηνοὶ, ἐντειλαμένοι πρό-
τερον βασιλέος· ἐνθαῦτα ὡς ἴζετο, κατορῶν ἐπὶ τῆς
ιζώνος ἐθηῆτο καὶ τὸν πεζὸν καὶ τὰς νέας· θηεύμε-
20 νος δὲ ἴμερθη τῶν νεῶν ἀμιλλαν γινομένην ἰδέσθαι·
ἐπεὶ δὲ ἐγένετο τε καὶ ἐνίκων Φοίνικες Σιδώνιοι, ἥσθη
45 τε τῇ ἀμιλλῃ καὶ τῇ στρατιῇ· Ὡς δὲ ὥρα πάντα
μὲν τὸν Ἑλλήσποντον ὑπὸ τῶν νεῶν ἀποκεκρυμμέ-
νον, πάσας δὲ τὰς ἀκτὰς καὶ τὰ Ἀβυδηνῶν πεδία
25 ἐπίπλεα ἀνθρώπων, ἐνθαῦτα Ξέρξης ἐωντὸν ἐμακά-
40 ρισε· μετὰ δὲ τοῦτο ἐδάκρυσε. Μαθὼν δέ μιν Ἀρ-
τάβανος ὁ πάτρως, ὃς τὸ πρῶτον γνώμην ἀπεδέξατο
ἐλευθέρως οὐ συμβούλευών Ξέρξη στρατεύεσθαι ἐπὶ
τῇ Ἑλλάδα, οὗτος ὥνηρ φρασθεὶς Ξέρξεα δακρύ-
50 σαντα εἴρετο τάδε· “ὦ βασιλεῦ, ὡς πολὺ ἀλλήλων
κεχωρισμένα ἔργασαο νῦν τε καὶ ὅλιγῳ πρότερον;
μακαρίστας γάρ σεωντὸν δακρύεις·” ὃ δὲ εἶπε· “έσ-
τηλθε γάρ με λογισάμενον κατοικτεῖραι ὡς βραχὺς
εἶη ὁ πᾶς ἀνθρώπινος βίος, εἰ τούτων γε ἔντιων
55 τοσούτων οὐδεὶς ἐς ἑκατοστὸν ἔτος περιέσται·” ὃ δὲ
οὐμείζετο λέγων· “Ἐτερα τούτου παρὰ τὴν ζήτην πε-

πύνθαμεν οἰκτρότερα· ἐν γὰρ οὗτῳ βραχέῃ βίῳ οὐδεὶς οὗτῳ ἄνθρωπος ἔών εὐδαιμων πέφυκε, οὔτε τούτων οὔτε τῶν ἄλλων, τῷ οὐ παραστήσεται πολλάκις καὶ οὐκὶ ἄπαξ τεθνάναι βούλεσθαι μᾶλλον ἢ ζόειν· αἱ τε γὰρ συμφοραὶ προσπίπτουσαι καὶ αἱ νοῦσοι συν- 5 ταράσσουσαι καὶ βραχὺν ἔόντα μακρὸν δοκέειν εἶναι ποιεῦσι τὸν βίον· οὗτῳ ὁ μὲν θάνατος, μοχθηρῆς ἐουσῆς τῆς ζόης, καταφυγὴ αἰρετωτάτη τῷ ἀνθρώπῳ γέγονε· ὁ δὲ θεὸς γλυκὺν γεύσας τὸν αἰῶνα, φθονε- 10 ρὸς ἐν αὐτῷ εὑρίσκεται ἔών.” Εἵρξης δὲ ἀμείβε- 47 το λέγων· “Ἄρταβανε, βιοτῆς μέν νυν ἀνθρωπητῆς 11 πέρι, ἐουσῆς τοιαύτης οἰηνπερ σὺ διαιρέαι εἶναι, παν- σώμεθα, μηδὲ κακῶν μεμνεώμεθα χρηστὰ ἔχοντες πρόγυματα ἐν χερσὶ· φράσον δέ μοι τόδε· εἴ τοι ἡ ὄψις τοῦ ἐνυπνίου μὴ ἐναργῆς οὗτῳ ἐφάνη, εἶχες ἀν 15 τὴν ἀρχαίην γνώμην οὐκ ἔων με στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἢ μετέστης ἄν; φέρε μοι τοῦτο ἀτρε- κέως εἰπέ·” ὁ δὲ ἀμείβετο λέγων· “ὦ βασιλεῦ, ὄψις μὲν ἡ ἐπιφανεῖσα τοῦ ὄνείρου ως βουλόμεθα ἀμφό- 20 τεροι τελευτήσειε· ἐγὼ δ' ἔτι καὶ ἐς τόδε δείματός εἰμι ὑπόπλεος, οὐδ' ἐντὸς ἐμεωντοῦ, ἄλλα τε πολλὰ ἐπιλεγόμενος καὶ δὴ καὶ ὅρέων τοι δύο τὰ μέγιστα πάντων ἔόντα πολεμιώτατα.” Εἵρξης δὲ πρὸς ταῦτα 48 ἀμείβετο τοῖσδε· “δαιμόνιε ἀνδρῶν, κοῖα ταῦτα λέ- γεις εἶναι δύο μοι πολεμιώτατά; κότερά τοι ὁ πεζὸς 25 μεμπτὸς κατὰ τὸ πλῆθος ἔστι, καὶ τὸ Ἑλληνικὸν στράτευμα φαίνεται πολλαπλήσιον ἔσεσθαι τοῦ ἡμε- τέρου; ἢ τὸ ναυτικὸν τὸ ἡμέτερον λείψεσθαι τοῦ ἐκείνων; ἢ καὶ συναμφότερα ταῦτα; εἰ γάρ τοι ταύ- 30 τη ἐνδεέστερα φαίνεται εἶναι τὰ ἡμέτερα πρόγυματα, στρατοῦ ἀν ἄλλου τις τὴν ταχίστην ἄγερσιν ποι- οῖτο.” Ο δ' ἀμείβετο λέγων· “ὦ βασιλεῦ, οὔτε 49 στρατὸν τοῦτον ὄστις γε σύνεσιν ἔχει μέμφοιτ̄ ἄν, οὔτε τῶν νεῶν τὸ πλῆθος· ἦν τε πλεῦνας συλλέξης, τὰ δύο τοι τὰ λέγω πολλῷ ἔτι πολεμιώτερα γίνεται· τὰ δὲ δύο ταῦτα ἔστι γῆ τε καὶ θάλασσα· οὔτε γὰς

τῆς θαλάσσης ἔστι λιμὴν τοσοῖτος οὐδαμόθι, ὡς
 ἐγὼ εἰκάζω, ὅστις ἐγειρομένου χαιμῶνος δεξάμενός
 σεν τοῦτο τὸ ναυτικὸν, φερέγγυνος ἔσται διασῶσαι
 τὰς νέας· καὶ τοι οὐκὶ ἔνα αὐτὸν δεῖ εἶναι τὸν λε-
 β μένα, ἀλλὰ παρὰ πᾶσαν τὴν ἡπειρον, παρ' ἣν δὴ
 κομίεσσι οἰκ ἢν δὴ ἐόντων τοι λιμένων ὑποδεξίων,
 μάθε ὅτι αἱ συμφοραὶ τῶν ἀνθρώπων ἄρχουσι καὶ
 οὐκὶ ἀνθρωποι τῶν συμφορέων· καὶ δὴ τῶν δύο τοι
 τοῦ ἑτέρου εἰρημένου, τὸ ἔτερον ἔρχομαι ἔρεων· γῇ
 10 δὴ πολεμίη τῇδε τοι κατίσταται· εἰ ἐθέλοι τοι μηδὲν
 ἀντίξοον καταστῆναι, τυσούτῳ τοι γίνεται πολεμι-
 τέρη ὅσῳ ἀν προβαίνῃς ἔκαστέρω, τὸ πρόσω αἱεὶ
 κλεπτόμενος. εὐπρηξίης γὰρ οὐκ ἔστι ἀνθρώποισι
 οὐδεμία πληθώρη· καὶ δή τοι, ὡς οὐδενὸς ἐναντιευ-
 15 μένου, λέγω τὴν χώρην πλεῦνα ἐν πλεῦνι χρόνῳ
 γινομένην λιμὸν τέξεσθαι. ἀνὴρ δὲ οὗτῳ ἀν αἴη
 ἄριστος, εἰ βουλευόμενος μὲν ἀρρωδέοι, πᾶν ἐπιλε-
 γόμενος πείσεσθαι χρῆμα, ἐν δὲ τῷ ἔργῳ θρασὺς
 20 εἶη.” Ἀμείβεται Βέρενης τοῖσδε· “Ἄρταβανε, οἱ
 κότως μὲν σύ γε τούτων ἔκαστα διαιρέαι· ἀτὰρ μῆτε
 πάντα φοβέο, μῆτε πᾶν ὁμοίως ἐπιλέγεο· εἰ γὰρ δὴ
 βούλοιο ἐπὶ τῷ αἱεὶ ἐπεσφερομένῳ πρήγματι τὸ πᾶν
 ὁμοίως ἐπιλέγεσθαι, ποιήσεις ἀν οὐδαμὰ οὐδέν·
 κρέστον δὲ πάντα θαρσέοντα ἥμισυ τῶν δεινῶν
 25 πάσχειν μᾶλλον, ἢ πᾶν χρῆμα προδειμαίνοντα μη-
 δαμὰ μηδὲν παθεῖν· εἰ δὲ ἔριζων πρὸς πᾶν τὸ λεγό-
 μενον, μὴ τὸ βέβαιον ἀποδέξεις, σφάλλεσθαι ὀφεί-
 λεις ἐν αὐτοῖσι ὁμοίως καὶ ὁ ὑπεναντία τούτοισι
 λέξας. τοῦτο μέν νυν ἐπίσης ἔχει εἰδέναι δὲ ἀν-
 30 θρωπὸν ἔόντα κῶς χρὴ τὸ βέβαιον; δοκέω μὲν οὐ-
 δαμῶς. τοῖσι τοίνυν βουλομένοισι ποιέειν, ὡς τὸ
 ἐπίπαν φιλέει γίνεσθαι τὰ κέρδεα· τοῖσι δὲ ἐπιλεγο-
 μένοισι τε πάντα καὶ ὄκνησι, οὐ μάλα ἐθέλει. ὅρᾶς
 τὰ Περσέων πρήγματα ἔσθι δυνάμιος προκεχώρηκε
 35 εἰ τοίνυν ἔκεινοι οἱ πρὸς ἐμὲν γενόμενοι βασιλέες
 γνωμῆσι ἔχρεοντο ὁμοίησι καὶ σὺ, ἢ μὴ χρέωμενοι

γνώμησι τοιαύτησι ἄλλους συμβούλους εἶχον τοιούτους, οὐκ ἄν κοτε εἶδες αὐτὰ ἐς τοῦτο προελθόντα· νῦν δὲ κινδύνους ἀναρριπτέοντες ἐς τοῦτο σφεα πρηγάγοντο· μεγάλα γὰρ πρήγματα μεγάλοισι κινδύνοισι ἐθέλει καταιρέεσθαι· ημεῖς τοίνυν, ὁμοιεύμενοι κείνοισι, ὥρην τε τοῦ ἔτεος καλλίστην πορεύομεθα, καὶ καταστρεψάμενοι πᾶσαν τὴν Εὐρώπην νοστήσομεν ὅπίσω, οὗτε λιμῷ ἐντυχόντες οὐδαμόθι οὗτε ἄλλο ἄχαρι παθόντες οὐδέν· τοῦτο μὲν γὰρ αὐτοὶ πολλὴν φορβὴν φερόμενοι πορευόμεθα· τοῦτο δὲ, τῶν ἄν κου ἐπιβέωμεν γῆν καὶ ἔθνος, τούτων τὸν σῖτον ἔξομεν· ἐπ' ἀροτῆρας δὲ καὶ οὐ νομάδας στρατευόμεθα ἄνδρας.” Λέγει Ἀρτάβανος μετὰ ταῦτα· 51 “ὦ βασιλεῦ, ἐπεί τε ἀρρωδέειν οὐδὲν ἔᾶς πρῆγμα, σὺ δέ μεν συμβουλίην ἔνδεξαι· ἀναγκαίως γὰρ ἔχει 15 περὶ πολλῶν πρηγμάτων πλεῦνα λόγον ἐκτεῖναι. Κῦρος ὁ Καμβύσεω Ἰωνίην πᾶσαν, πλὴν Ἀθηναίων, κατεστρέψατο δασμοφόρον εἴναι Πέρσησι· τούτους ὧν τοὺς ἄνδρας συμβουλεύω τοι μηδεμιῆ μηχανῆ 20 ἀγειν ἐπὶ τοὺς πατέρας· καὶ γὰρ ἄνευ τούτων οἷοί τε εἰμὲν τῶν ἔχθρῶν κατυπέρτεροι γίνεσθαι· ἡ γάρ σφεας, ἦν ἔπωνται, δεῖ ἀδικωτάτους γίνεσθαι καταδουλουμένους τὴν μητρόπολιν, ἡ δικαιοτάτους συνελευθεροῦντας. ἀδικώτατοι μέν τυν γινόμενοι, οὐδὲν κέρδος μέγα ημῖν προσβάλλουσι· δικαιότατοι δὲ γι· 25 νόμενοι, οἷοί τε δηλήσασθαι μεγάλως τὴν σὴν στρατιὴν γίνονται. ἐς θυμὸν ὧν βαλεῦ καὶ τὸ παλαιὸν ἐπος ὡς εὖ εἴρηται, τὸ μὴ ἄμα ἀρχῇ πᾶν τέλος καταφαίνεσθαι.” Ἀμείβεται πρὸς ταῦτα Ἐέρξης· “Ἀρ- 52 τάβανε, τῶν ἀπεφήναο γνωμέων σφάλλεαι κατὰ ταύτην δὴ μάλιστα, ὃς Ἰωνας φοβέαι μὴ μεταβάλωσι· τῶν ἔχομεν γνῶμα μέγιστον, τῶν σύ τε μάρτυς γίνεαι καὶ οἱ συστρατευσάμενοι Δαρείῳ ἄλλοι ἐπὶ Σκύθας, ὅτι ἐπὶ τούτοισι ἡ πᾶσα Περσικὴ στρατιὴ ἐγένετο, διαφθεῖραι καὶ περιποιῆσαι οἱ δὲ δικαιοοσύνην καὶ πιστότητα ἐνέδωκαν, ἄχαρι δὲ οὐδέποτε

πάρεξ δὲ τούτου, ἐν τῇ ἡμετέρῃ καταλιπόντας τέκνα τε καὶ γυναῖκας καὶ χρήματα, οὐδὲ ἐπιλέγεσθαι χρὴ νεώτερὸν τι ποιήσειν· οὕτω μηδὲ τοῦτο φοβέο, ἀλλὰ οἱ μὸν ἔχων ἀγαθὸν, σῶζε οἰκόν τε τὸν ἐμὸν καὶ τὸ πραντίδα τὴν ἐμήγε· σοὶ γὰρ ἐγὼ μούνῳ ἐκ πάντων σκῆπτρα τὰ ἐμὰ ἐπιτράπω.”

53 Ταῦτα εἶπας καὶ Ἀρτάβανον ἀποστείλας ἐς Σοῦστα, δεύτερα μετεπέμψατο Ξέρξης Περσέων τοὺς δοκιμωτάτους· ἐπεὶ δέ οἱ παρῆσαν, ἐλεγέ σφι τάδε·
10 ‘ὦ Πέρσαι, τῶνδ’ ἐγὼ ἴμέων χρῆζων συνέλεξα, ἄνδρας τε γίνεσθαι ἀγαθούς, καὶ μὴ καταισχύνειν τὰ πρόσθεν ἐργασμένα Πέρσησι, ἔοντα μεγάλα τε καὶ πολλοῦ ἄξια· ἀλλ’ εἰς τε ἕκαστος καὶ οἱ σύμπαντες προθιμίην ἔχωμεν· ξυνὸν γὰρ τοῦτο πᾶσι ἀγαθὸν
15 σπείδεται. τῶνδε δὲ εἰνεκα προσγορεύω ἀντέχεσθαι τοῦ πολέμου ἐντεταμένως· ὡς γὰρ ἐγὼ πυνθάνομαι,
ἐπ’ ἄνδρας στρατεύμεθα ἀγαθούς· τῶν τὴν κρατήσωμεν, οὐ μὴ τις ἡμῶν ἄλλος στρατὸς ἀντιστῆ κατε ἀνθρώπων. νῦν δὲ διαβαίνωμεν ἐπενξάμενοι τοῖσι
20 θεοῖσι, τοὶ Περσίδα γῆν λελόγχασι.’”

54 Ταύτην μὲν τὴν ἡμέρην παρασκευάζοντο ἐς τὴν διάβασιν· τῇ δὲ ὑστεραίη ἀνέμενον τὸν ἥλιον, ἐθέλοντες ἰδέσθαι ἀνίσχοντα, θυμιήματά τε παντοῖα ἐπὶ τῶν γεφυρέων καταγίζοντες καὶ μυρσίνησι στοργίν-
25 τες τὴν ὁδόν· ὡς δ’ ἐπανέτελλε ὁ ἥλιος, σπένδων ἐκ χρυσέης φιάλης Ξέρξης ἐς τὴν θάλασσαν, εὗχετο πρὸς τὸν ἥλιον, μηδεμίαν οἱ συντυχίην τοιαύτην γενέσθαι τῇ μιν παύσει καταστρέψασθαι τὴν Εὐρώπην πρότερον τῇ ἐπὶ τέρμασι τοῖσι ἐκείνης γένηται.
30 Ιξάμενος δὲ, ἵστεβαλε τὴν φιάλην ἐς τὸν Ἐλλήσποντον καὶ χρίσεον κρητῆρα καὶ Περσικὸν ξίφος τὸν ἀκινάκην καλέυσαι. ταῦτα οὐκ ἔχω ἀτρεκέως διακρίναι, οὔτε εἰ τῷ ἥλιῳ ἀνατιθεὶς κατῆκε ἐς τὸ πέλαγος, οὔτε εἰ μετεμέλησέ οἱ τὸν Ἐλλήσποντον
35 μαστιγώσαγτι καὶ ἀντὶ τούτων τὴν θάλασσαν ἔδωρέ-
5 ετο. Ως δὲ ταῦτα οἱ ἐπεποίηπτο, διέβαινον κατὰ

μὲν τὴν ἔτέρην τῶν γεφυρέων τὴν πρὸς τοῦ Πόντου ὁ πεζός τε καὶ ἡ ἵππος ἄπασα, κατὰ δὲ τὴν πρὸς τὸ Αἰγαῖον τὰ ὑποξύγια καὶ ἡ θεραπήτη· ἥγεοντο δὲ πρῶτα μὲν οἱ μύριοι Πέρσαι ἐστεφανωμένοι πάντες, μετὰ δὲ τούτους ὁ σύμμικτος στρατὸς παντοίων ἐθνέ- 5 ων. ταύτην μὲν τὴν ἡμέρην οὗτοι τῇ δὲ ὑστεραίη, πρῶτοι μὲν οἵ τε ἵπποται καὶ οἱ τὰς λόγχας κάτω τρέποντες· ἐστεφάνωντο δὲ καὶ οὗτοι μετὰ δὲ, οἱ τε ἵπποι οἱ ἵροι καὶ τὸ ἄρμα τὸ ἱρόν· ἐπὶ δὲ, αὐτός τε Ἐέρξης καὶ οἱ αἰχμοφόροι, καὶ οἱ ἵπποται οἱ 10 χίλιοι· ἐπὶ δὲ τούτοισι ὁ ἄλλος στρατός· καὶ αἱ νῆσες ἅμα ἀνήγοντο ἐς τὴν ἀπεναντίον. ἥδη δὴ ἥκουσα καὶ ὑστατον διαβῆναι βασιλέα πάντων.

Ἐέρξης δὲ ἐπεί τε διέβη ἐς τὴν Εὐρώπην, ἐθηεῖτο 56 τὸν στρατὸν ὑπὸ μαστίγων διαβαίνοντα· διέβη δὲ 15 ὁ στρατὸς αὐτοῦ ἐν ἐπτὰ ἡμέρησι καὶ ἐν ἐπτὰ εὐ- φρόνησι, ἐλινύσας οὐδένα χρόνον. ἐνθαῦτα λέγεται, Ἐέρξεω ἥδη διαβεβηκότος τὸν Ἑλλήσποντον, ἄνδρα εἰπεῖν Ἑλλησπόντιον· “ὦ Ζεῦ, τί δὴ ἀνδρὶ εἰδόμε- νος Πέρσῃ καὶ οὐνομα ἀντὶ Διὸς Ἐέρξεα θέμενος, 20 ἀνάστατον τὴν Ἑλλάδα ἐθέλεις ποιῆσαι ἄγων πάν- τας ἀνθρώπους; καὶ γὰρ ἄνευ τούτων ἐξῆν τοι ποιέ- ειν ταῦτα.”

‘Ως δὲ διέβησαν πάντες, ἐς ὁδὸν ὡρμημένοισι τέ- 57 ρας σφι ἐφάνη μέγα, τὸ Ἐέρξης ἐν οὐδενὶ λόγῳ ἐποι- 25 ἤσατο καὶ περ εὐσύμβλητον ἐόν· ἵππος γὰρ ἔτεκε λαγόν. (εὐσύμβλητον ὡν τῇδε τοῦτο ἐγένετο, ὅτι ἔμελλε μὲν ἐλᾶν στρατιὴν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα Ἐέρξης ἄγαυρότατα καὶ μεγαλοπρεπέστατα, ὅπίσω δὲ περὶ ἑωντοῦ τρέχων ἦξειν ἐς τὸν αὐτὸν χῶρον.) ἐγένετο 30 δὲ καὶ ἔτερον αὐτῷ τέρας ἐόντι ἐν Σάρδισι· ἡμίονος γὰρ ἔτεκε ἡμίονον διξά ἔχουσαν αἰδοῖα, τὰ μὲν ἔρσε- νος, τὰ δὲ θηλέης· κατύπερθε δὲ ἦν τὰ τοῦ ἔρτενος.

Τῶν ἀμφοτέρων λόγοι οὐδένα ποιησάμενος, τὸ πρό- 58 σω ἐπορεύετο· σὺν δέ οἱ ὁ πεζὸς στρατός· (ό δὲ ναυ- τικὸς ἔξω τὸν Ἑλλήσποντον πλέων, παρὰ γῆν ἐκο-

μίζετο, τὰ ἔμπαλιν πρήσσων τοῦ πεζοῦ) ὁ μὲν γὰρ πρὸς ἑσπέρην ἐπλεε ἐπὶ Σαρπηδοίης ἀκρης ποιεύμενος τὴν ἄπιξιν, ἐς τὴν αὐτῷ προεύρητο ἀπικομένῳ περιμένειν· ὁ δὲ κατ' ἥπειρον στρατὸς πρὸς ἥῶ τε 5 καὶ ἥλιου ἀνατολὰς ἐποιέετο τὴν ὁδὸν διὰ τῆς Χερσονήσου, ἐν δεξεῖῃ μὲν ἔχων τὸν Ἐλλῆς τάφον τῆς Ἀθάμαντος, ἐν ἀριστερῇ δὲ Καρδίην πόλιν, διὰ μέσης δὲ πορευόμενος πόλιος τῇ οὔνομα τυγχάνει ἐὸν Ἀγορῆ· ἐνθεῦτεν δὲ κάμπτων τὸν κόλπον τὸν Μέλανα καλεόμενον, καὶ Μέλανα ποταμὸν, οὐκ ἀντισχόντα τότε τῇ στρατιῇ τὸ ῥέεθρον ἀλλ' ἐπιλιπόντα, τοῦτον τὸν ποταμὸν διαβὰς (ἐπ' οὖν καὶ ὁ κόλπος οὗτος τὴν ἐπωνυμίην ἔχει) ἥιε πρὸς ἑσπέρην, Αἶνόν τε πόλιν Αἰολίδα καὶ Στεντορίδα λίμνην παρεξιών,
10 50 ἐς δὲ ἀπίκετο ἐς Δορίσκον. (Ο δὲ Δορίσκος ἔστι τῆς Θρηίκης αἰγιαλός τε καὶ πεδίον μέγα· (διὰ δὲ αὐτοῦ
15 ῥέει ποταμὸς μέγας Ἐβρος·) ἐν τῷ τεῖχός τε ἐδεδμητο βασιλῆιον—τοῦτο τὸ δὴ Δορίσκος κέκληται
20 — καὶ Περσέων φρουρὴ ἐν αὐτῷ κατεστήκεε ὑπὸ Δαρείου ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου ἐπεί τε ἐπὶ Σκύθας ἐστρατεύετο. (ἔδοξε δὲ τῷ Σέρξῃ ὁ χῶρος εἶναι ἐπιτήδεος ἐνδιατάξαι τε καὶ ἐξαριθμῆσαι τὸν στράτον· καὶ ἐποίεε ταῦτα. τὰς μὲν δὴ νέας τὰς πάσας ἀπικομένας ἐς Δορίσκον οἱ ναύαρχοι, κελεύσαντος
25 Σέρξεω, ἐς τὸν αἰγιαλὸν τὸν προσεχέα Δορίσκῳ ἐκόμισαν·) ἐν τῷ Σάλη τε Σαμοθρηϊκή πεπόλισται πόλις καὶ Ζώνη, τελευταία δὲ αὐτοῦ Σέρρειον, ἄκρη ὑνυμαστῆ· ὁ δὲ χῶρος οὗτος τὸ παλαιὸν ἦν Κικοῖων. ἐς τοῦτον τὸν αἰγιαλὸν κατασχόντες, τὰς νέας
30 ἀνέψυχον ἀνελκύσαντες· ὁ δὲ ἐν τῷ Δορίσκῳ τοῦτον
35 τὸν χρόνον τῆς στρατιῆς ἀριθμὸν ἐποιέετο. Ὅσον μέν νυν ἔκαστοι παρεῖχον πλῆθος ἐς ἀριθμὸν, οὐκ ἔχω εἴπαι τὸ ἀτρεκές· οὐ γὰρ λέγεται πρὸς οὐδαμῶν αὐθρώπων· σύμπαντος δὲ τοῦ στρατοῦ τὸν πεζὸν
40 50 τὸ πλήθος ἐφάνη ἐβδομήκοντα καὶ ἐκατὸν μυριάδες.
45 ἔγριθμησαν δὲ τόνδε τὸν τρύπον· συναγαγόντες ἐς

ἔνα χῶριν μυριάδα ἀνθρώπων, καὶ συνάξαντες ταύτην ὡς μάλιστα εἶχον, περιέγραψαν ἔξωθεν κύκλον· περιγράψαντες δὲ, καὶ ἀπέντες τοὺς μυρίους, αἰμασιὴν περιέβαλον κατὰ τὸν κύκλον ὑψος ἀνήκουσαν ἀνδρὶ ἐς τὸν ὄμφαλὸν, ταύτην δὲ ποιήσαντες, ἄλλους δὲ σεβίβαζον ἐς τὸ περιοικοδομημένον· μέχρις οὖ πάντας τούτῳ τῷ τρόπῳ ἔξηρίθμησαν· ἀριθμήσαντες δὲ κατὰ ἔθνεα διέτασσον.

Οἱ δὲ στρατευόμενοι οἵδε ἦσαν· Πέρσαι μὲν ὥδε 61 ἐσκευασμένοι· περὶ μὲν τῆσι κεφαλῆσι εἶχον τιάρας 10 καλεομένους, πύλους ἀπαγέας· περὶ δὲ τὸ σῶμα κιθῶνας χειριδωτοὺς ποικίλους, λεπίδος σιδηρέης ὄψιν ἰχθυοειδέος· περὶ δὲ τὰ σκέλεα ἀναξυρίδας, ἀντὶ δὲ ἀσπίδων γέρρα· ὑπὸ δὲ, φαρετρεῶνες ἐκρέμαντο· αἰχμὰς δὲ βραχέας εἶχον, τόξα δὲ μεγάλα, οὕστοὺς 15 δὲ καλαμίνους· πρὸς δὲ, ἐγχειρίδια παρὰ τὸν δεξιὸν μηρὸν παραιωρεύμενα ἐκ τῆς ζώνης. καὶ ἄρχοντα παρείχοντο Ὁτάνεα, τὸν Ἀμήστριος πατέρα, τῆς Σέρξεω γυναικός. (ἐκαλέοντο δὲ πάλαι ὑπὸ μὲν Ἐλλήνων Κηφῆνες, ὑπὸ μέντοι σφέων αὐτῶν καὶ 20 τῶν περιοίκων Ἀρταῖοι· ἐπεὶ δὲ Περσεὺς ὁ Δανάης τε καὶ Διὸς ἀπίκετο παρὰ Κηφέα τὸν Βήλου, καὶ ἔσχε αὐτοῦ τὴν θυγατέρα Ἀνδρομέδην, γίνεται αὐτῷ πάις τῷ οὐνομα ἔθετο Πέρσην· τοῦτον δὲ αὐτοῦ καταλείπει, ἐτύγχανε γὰρ ἅπαις ἐὼν ὁ Κηφεὺς ἕρ- 25 σενος γόνου, ἐπὶ τούτου δὲ τὴν ἐπωνυμίην ἔσχον.) Μῆδοι δὲ τὴν αὐτὴν ταύτην ἐσταλμένοι ἐστρατεύ- 62 οῦτο· Μῆδικὴ γὰρ αὗτη ἡ σκευὴ ἐστι, καὶ οὐ Περσική· οἱ δὲ Μῆδοι ἄρχοντα μὲν παρείχοντο Τιγράνην, ἄνδρα Ἀχαιμενίδην. (ἐκαλέοντο δὲ πάλαι πρὸς 30 πάντων Ἀριοι· ἀπικομένης δὲ Μῆδείης τῆς Κολχίδος ἐξ Ἀθηνέων ἐς τοὺς Ἀρίους τούτους, μετέβαλον καὶ οὗτοι τὸ οὐνομα· αὐτοὶ δὲ περὶ σφέων ὥδε λέγουσι Μῆδοι.) Κίστιοι δὲ στρατευόμενοι τὰ μὲν ἄλλα κατάπερ Πέρσαι ἐσκευάδατο· ἀντὶ δὲ τῶν πί- 35 λων, μιτρηφόροι ἦσαν. Κιστίων δὲ ἦρχε Ἀνάφης

ἢ Ὄτανεω, Υρκάνιοι δὲ κατάπερ Πέρσαι ἐσεσάχατο, ἡγεμόνα παρεχόμενοι Μεγάπανον τὸν Βαβυλῶνος ὑστερον τούτων ἐπιτροπεύσαντα. Ἀσσύριοι δὲ στρατευόμενοι περὶ μὲν τῇσι κεφαλῆσι εἶχεν χάλ-
β κεά τε κράνεα καὶ πεπλεγμένα τρόπον τινὰ βάρβα-
ρον οὐκ εὐαπήγητον· ἀσπίδας δὲ καὶ αἰχμὰς καὶ
ἐγχειρίδια παραπλήσια τῇσι Αἴγυπτίησι εἶχον· πρὸς
δὲ, ῥύπαλα ξύλων τετυλωμένα σιδήρῳ καὶ λινέους
θώρηκας· οὗτοι δὲ ὑπὸ μὲν Ἑλλήνων ἐκαλέοντο
10 Σύριοι, ὑπὸ δὲ τῶν βαρβάρων Ἀσσύριοι ἐκλήθησαν·
τούτων δὲ μεταξὺ, Χαλδαῖοι ἥρχε δέ σφεων Ὄτά-
σπης ὁ Ἀρταχαίου.

04 Βάκτριοι δὲ περὶ μὲν τῇσι κεφαλῆσι ἀγχότατα
τῶν Μηδικῶν ἔχοντες ἐστρατεύοντο, τόξα δὲ καλά-
15 μίνα ἐπιχώρια καὶ αἰχμὰς βραχέας. Σάκαι δὲ [οἱ
Σκύθαι] περὶ μὲν τῇσι κεφαλῆσι κυρβασίας ἐς ὅξὺ
ἀπιγμένας ὄρθιὰς εἶχον πεπηγνίας, ἀναξυρίδας δὲ
ἐνδεδίκεσαν· τόξα δὲ ἐπιχώρια, καὶ ἐγχειρίδια, πρὸς
δὲ καὶ ἀξίνας σταγάρις εἶχον· (τούτους δὲ ἔντας
20 Σκύθας Ἀμυργίους Σάκας ἐκάλεον· οἱ γὰρ Πέρσαι
πάντας τοὺς Σκύθας καλέοντι Σάκας) Βάκτριῶν
δὲ καὶ Σακέων ἥρχε Ὅστασπης, ὁ Δαρείου τε καὶ
65 Ἀτόσσης τῆς Κύρου. Ἰνδοὶ δὲ εἶματα μὲν ἐνδε-
δυκότες ἀπὸ ξύλων πεποιημένα, τόξα δὲ καλάμινα
25 εἶχον καὶ διστοὺς καλαμίνους· ἐπὶ δὲ, σιδηρος ἦν.
ἐσταλμένοι μὲν δὴ ἥσαν οὕτῳ Ἰνδοί· προστετέχατο
δὲ συστρατευόμενοι Φαρναζάθρη τῷ Ἀρταβάτεω.
66 Ἀριοι δὲ τόξοισι μὲν ἐσκενασμένοι ἥσαν Μηδικοῖσι,
τὰ δὲ ἄλλα κατά περ Βάκτριοι· Ἀρίων δὲ ἥρχε Σι-
30 σάμνης ὁ Ὑδάρνεος. Πάρθοι δὲ καὶ Χορασμῖοι καὶ
Σογδοί τε καὶ Γανδάριοι καὶ Δαδίκαι, τὴν αὐτὴν
σκευὴν ἔχοντες τὴν καὶ Βάκτριην, ἐστρατεύοντο· τού-
των δὲ ἥρχον οἶδε· Πάρθων μὲν καὶ Χορασμίων
Ἀρτάβαζος ὁ Φαρνάκεω· Σογδῶν δὲ Ἀλέανης ὁ Ἀρ-
τεῖος· Γανδάριων δὲ καὶ Δαδικέων Ἀπτίφιπος ὁ Δα-
δικός αἰράνος. Κασπιοι δὲ σισύρνας τε ἐνεζυκίτες, καὶ

τόξα ἐπιχώρια καλάμινα ἔχοντες καὶ ἀκινάκας,
 ἐστρατεύοντο· οὗτοι μὲν οὕτω ἐσκευάδατο, ἥγεμόνα
 παρεχόμενοι Ἀριόμαρδον τὸν Ἀρτυφίου ἀδελφεόν.
 Σαράγγαι δὲ εῖματα μὲν βεβαμένα ἐνέπρεπον ἔχον-
 τες· πέδιλα δὲ ἐς γόνυ ἀνατείνοντα εἶχον, τόξα δὲ 5
 καὶ αἰχμὰς Μηδικάς· Σαραγγέων δὲ ἥρχε Φερενδά-
 της ὁ Μεγαβάζου. Πάκτυες δὲ σισυρνοφόροι τε
 ἥσαν καὶ τόξα ἐπιχώρια εἶχον καὶ ἐγχειρίδια. Πάκ-
 τυες δὲ ἄρχοντα παρείχοντο Ἀρτύντην τὸν Ἰθα-
 μάτρεω. Οὔτιοι δὲ καὶ Μύκοι τε καὶ Παρικάνιοι 11
 ἐσκευασμένοι ἥσαν κατάπερ Ηάκτυες. τούτων δὲ 11
 ἥρχον οἵδε· Οὔτιών μὲν καὶ Μύκων Ἀρσαμένης ὁ
 Δαρείου· Παρικανίων δὲ Σιρομίτρης ὁ Οἰοβάζου.
 Ἀράβιοι δὲ ζειρὰς ὑπεζωσμένοι ἥσαν· τόξα δὲ πα- 15
 λίντονα εἶχον πρὸς δεξιὰ, μακρά. Αἰθίοπες δὲ παρ- 15
 δαλέας τε καὶ λεοντέας ἐναμμένοι, τόξα δὲ εἶχον ἐκ
 φοίνικος σπάθης πεποιημένα μακρὰ, τετραπήχεων
 οὐκ ἐλάσσω· ἐπὶ δὲ, καλαμίνους δῆστοὺς μακρούς·
 (ἀντὶ δὲ σιδήρου ἐπῆν λίθος ὁξὺς πεποιημένος, τῷ
 καὶ τὰς σφρηγίδας γλύφουσι·) πρὸς δὲ, αἰχμὰς εἶχον· 20
 ἐπὶ δὲ, κέρας δορκάδος ἐπῆν ὁξὺν πεποιημένον, τρό-
 πον λόγχης· εἶχον δὲ καὶ δύπαλα τυλωτά· τοῦ δὲ
 σώματος τὸ μὲν ἵμισυ ἐξηλείφοντο γύψῳ ιόντες ἐς
 μάχην, τὸ δὲ ἔτερον ἵμισυ μίλτῳ. Ἀραβίων δὲ καὶ
 Αἰθιόπων τῶν ὑπὲρ Αἰγύπτου οἰκημένων ἥρχε Ἀρ- 25
 σάμης, ὁ Δαρείου καὶ Ἀρτυστώνης τῆς Κύρου θυγα-
 τρός· τὴν μάλιστα στέρξας τῶν γυναικῶν Δαρεῖος,
 εἰκὼν χρυσέην σφυρήλατον ἐποιήσατο. τῶν μὲν δὴ
 ὑπὲρ Αἰγύπτου Αἰθιόπων καὶ Ἀραβίων ἥρχε Ἀρσά-
 μης. Οἱ δὲ ἀπὸ ἡλίου ἀνατολέων Αἰθίοπες, (διξοὶ 30
 γὺρος δὴ ἐστρατεύοντο,) προσετετάχατο τοῖσι Ἰνδοῖσι, 31
 διαλλάσσοντες εἶδος μὲν οὐδὲν τοῖσι ἔτεροισι, φω-
 νὴν δὲ καὶ τρίχωμα μοῦνον· οἱ μὲν γὰρ ἀπ' ἡλίου
 Αἰθίοπες ιθύτριχές εἰσι· οἱ δὲ ἐκ τῆς Λιβύης οὐλό-
 τατον τρίχωμα ἔχουσι πάντων ἀνθρώπων. οὗτοι δὲ 35
 οἱ ἐκ τῆς Ἀσίης Αἰθίοπες, τὰ μὲν πλέω κατάπερ

Ίνδοι ἐσεσάχατο, προμετωπίδια δὲ ἵππων εἶχον ἐπὶ τῆσι κεφαλῆσι σύν τε τοῖσι ὡσὶ ἐκδεδαρμένα καὶ τῇ λοφιῇ· καὶ ἀντὶ μὲν λόφου ἡ λοφιὴ κατέχρα· τὰ δὲ ὅτα τῶν ἵππων ὄρθῳ πεπηγότα εἶχον· προβλήματα
 71 δὲ ἀντ' ἀσπίδων ἐποιεῦντο γεράνων δοράς. Λίβυες
 ἔδε σκευὴν μὲν σκυτίνην ἦσαν ἔχοντες, ἀκοντίοισι
 δὲ ἐπικαύτοισι χρεώμενοι· ἄρχοντα δὲ παρείχοντο
 72 Μασσάγην τὸν Ὀαρίζον. Παφλαγόνες δὲ ἐστρατεύοντο ἐπὶ μὲν τῆσι κεφαλῆσι ἔχοντες κράνεα πε-
 10 πλευρέμενα, ἀσπίδας δὲ σμικράς, αἰχμὰς δὲ οὐ μεγά-
 λας· πρὸς δὲ, ἀκόντια καὶ ἐγχειρίδια· περὶ δὲ τοὺς
 πόδας, πέδιλα ἐπιχώρια ἐς μέσην κνήμην ἀνατεί-
 νοντα. Λίγυες δὲ καὶ Ματιηνοὶ καὶ Μαριανδυνοί τε
 καὶ Σύροι τὴν αὐτὴν ἔχοντες Παφλαγόσι ἐστρατεύ-
 15 οντο· οἱ δὲ Σύροι οὗτοι ὑπὸ Περσέων Καππαδόκαι
 καλέονται· Παφλαγόνων μέν νυν καὶ Ματιηνῶν Δῶ-
 τος ὁ Μεγασίδρους ἥρχε· Μαριανδυνῶν δὲ καὶ Λι-
 γύων καὶ Σύρων Γωβρύης ὁ Δαρείου τε καὶ Ἀρτυ-
 73 στώνης. Φρύγες δὲ ἀγχοτάτῳ τῆς Παφλαγονικῆς
 20 σκευὴν εἶχον, ὀλίγον παραλλάσσοντες· οἱ δὲ Φρύγες,
 ὡς Μακεδόνες λέγουσι, ἐκαλέοντο Βρίγες χρόνον
 ὅσον Εὐρωπῆιοι ἔοντες σύνοικοι ἦσαν Μακεδόσι·
 μεταβάντες δὲ ἐς τὴν Ἀσίην, ἀμα τῇ χώρῃ καὶ τὸ
 οὖνομα μετέβαλον ἐς Φρύγας. Ἀρμένιοι δὲ κατά-
 25 περ Φρίγες ἐσεσάχατο, ἔοντες Φρυγῶν ἀποικοι· τού-
 των συναμφοτέρων ἥρχε Ἀρτόχμης, Δαρείου ἔχων
 74 θυγατέρα. Λυδοὶ δὲ ἀγχοτάτῳ τῷ Ἑλληνικῶν εἶ-
 χον ὄπλα· (οἱ δὲ Λυδοὶ Μήίονες ἐκαλεῦντο τὸ πά-
 λαι· ἐπὶ δὲ Λυδοῦ τοῦ Ἀτυος ἔσχον τὴν ἐπωνυμίην,
 30 μεταβαλόντες τὸ οὖνομα·) Μυσοὶ δὲ ἐπὶ μὲν τῆσι
 κεφαλῆσι εἶχον κράνεα ἐπιχώρια, ἀσπίδας δὲ σμι-
 κράς· ἀκοντίοισι δὲ ἔχρεωντο ἐπικαύτοισι· (οὗτοι δέ
 εἰσι Λυδῶν ἀποικοι· ἀπ' Οὐλύμπου δὲ οὔρεος καλέ-
 ονται Οὐλυμπιηνοί·) Λυδῶν δὲ καὶ Μυσῶν ἥρχε Ἀρ-
 35 ταφέρητος ὁ Ἀρταφέρνεος, ὃς ἐς Μαραθῶνα ἐσέβαλε
 75 πια Δάτι. Θρηίκες δὲ, ἐπὶ μὲν τῆσι κεφαλῆσι ἀλο-

πεκέας ἔχοντες ἐστρατεύοντο, περὶ δὲ τὸ σῶμα κιθῶ-
νας ἐπὶ δὲ, ζειρὰς περιβεβλημένοι ποικίλας, περὶ
δὲ τοὺς πόδας τε καὶ τὰς κνήμας πέδιλα νεβρῶν·
πρὸς δὲ, ἀκόντιά τε καὶ πέλτας καὶ ἐγχειρίδια σμι-
κρά. (οὗτοι δὲ διαβάντες μὲν ἐς τὴν Ἀσίην, ἐκλή- 5
θησαν Βιθυνοί· τὸ δὲ πρότερον ἐκαλέοντο, ὡς αὐτοὶ³⁵
λέγουσι, Στρυμόνιοι, οἰκέοντες ἐπὶ Στρυμόνι· ἔξανα-
στῆναι δέ φασι ἔξ ηθέων ὑπὸ Τευκρῶν τε καὶ Μυ-
σῶν.) Θρηίκων δὲ τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ ἥρχε Βασσάκης 76
οὐ Αρταβάνου.ἀσπίδας δὲ ὠμοβοῖνας εἶχον σμι- 10
κρὰς, καὶ προβόλους δύο λυκοεργέας ἔκαστος εἶχε·
ἐπὶ δὲ τῇσι κεφαλῆσι κράνεα χάλκεα· πρὸς δὲ τοῖσι
κράνεσι, ὥτα τε καὶ κέρεα προσῆν βοὸς χάλκεα·
ἐπῆσαν δὲ καὶ λόφοι· τὰς δὲ κνήμας ῥάκεσι φοινι-
κέοισι κατειλίχατο. (ἐν τούτοισι ἀνδράσι Ἄρεός 15
ἐστι χρηστήριον.) Καβηλέες δὲ, οἱ Μητίονες, Λασό- 77
νιοι δὲ καλεύμενοι, τὴν αὐτὴν Κίλιξι εἶχον σκευὴν·
τὴν ἔγῳ, ἐπεὰν κατὰ τὴν Κιλίκων τάξιν διεξιὼν γέ-
νωμαι, τότε σημανέω. Μιλύαι δὲ αἷχμας τε βρα-
χέας εἶχον, καὶ εἴματα ἐνεπεπορπέατο. εἶχον δὲ 20
αὐτῶν τόξα μετεξέτεροι Λύκια· περὶ δὲ τῇσι κεφα-
λῆσι ἐκ διφθερέων πεποιημένας κυνέας. τούτων
πάντων ἥρχε Βάδρης οὐ Υστάνεος. Μόσχοι δὲ περὶ 78
μὲν τῇσι κεφαλῆσι κυνέας ξυλίνας εἶχον, ἀσπίδας
δὲ καὶ αἷχμας σμικράς· λόγχαι δὲ ἐπῆσαν μεγάλαι. 25
Τιβαρηνοὶ δὲ καὶ Μάκρωνες καὶ Μοσύνοικοι κατά-
περ Μόσχοι ἐσκευασμένοι ἐστρατεύοντο· τούτους δὲ
συνέτασσον ἄρχοντες οἵδε· Μόσχους μὲν καὶ Τιβα-
ρηνοὺς, Ἀριόμαρδος οὐ Δαρείου τε παῖς καὶ Πάρμυνος
τῆς Σμέρδιος τοῦ Κύρου, Μάκρωνας δὲ καὶ Μοσυ- 30
νοίκους Αρταῦκτης οὐ Χεράσμιος, οὐδὲ Σηστὸν τὴν ἐν
Ἐλλησπόντῳ ἐπετρόπευε. Μᾶρες δὲ ἐπὶ μὲν τῇσι 79
κεφαλῆσι κράνεα ἐπιχώρια πλεκτὰ εἶχον, ἀσπίδας
δὲ δερματίνας σμικρὰς καὶ ἀκόντια. Κόλχοι δὲ περὶ³⁵
μὲν τῇσι κεφαλῆσι κράνεα ξύλινα, ἀσπίδας δὲ ὡμηρού
βοῖνας σμικρὰς αἷχμας τε βραχέις· πρὸς δὲ, καὶ

μαχαίριας εἶχον. Μαρῶν ἐτούτης καὶ Κόλχων ὥρχε Φαρανδάτης ὁ Τεάσπιτος. Ἀλαρένιοι δὲ καὶ Σάσπειρες κατάπερ Κόλχοι ἐπλισμένοι ἐστρατεύονται· τούτων
80 δὲ Μασίστιος ὁ Σιρομάτρεω ὥρχε. Τὸν δὲ νησιωτικὰ
οἱ θνεατοί τὰ ἐκ τῆς Ἐρυθρῆς θαλάσσης ἐπόμενα, μήσων
δὲ ἐν τῇσι τοὺς ἀναστάστους καλεομένους κατοικίζει
βασιλεὺς, ἀγχοτάτῳ τῶν Μηδικῶν εἰχον ἐσθῆτά τε
καὶ ὄπλα. τούτων δὲ τῶν νησιωτέων ὥρχε Μαρδόνης
τούτης ὁ Βαγαίον, ὃς ἐν Μυκάλῃ στρατηγέων δευτέρῳ
10 ἔτεῖ τούτων ἐτελεύτητε ἐν τῇ μάχῃ.

81 Ταῦτα οὖν τὰ κατ' ἡπειρον οὐκ οὐδενί τε ἔθνεα,
καὶ τεταγμένα ἀστοῦ πεζοῖ. τοίτου ὧν τοῦ στρατοῦ
ἡγχον οἵτοι οἵπερ εἰρέαται· καὶ εἰ διατάξαντες καὶ
15 ἐπιθυμήσαντες οἵτοι οἵσται, καὶ χιλιάρχις τε καὶ
μυριάρχας ἀποδέξαντες ἑκατοντάρχας δὲ καὶ ἑκάρ-
χας οἱ μυριάρχαι. τελέων δὲ καὶ ἔθνεσσι οἵσται ἀλ-
λοι σημάντορες· οἵσται μὲν δὴ οὗτοι, οἵπερ εἰρέαται,
82 ἄρχοντες. Ἐστρατήγοις δὲ τούτων τε καὶ τοῖς σύμ-
παντος στρατοῦ τοῦ πεζοῦ Μαρδοίων τε ὁ Γωβρίεω,
20 καὶ Τριταντάχμης ὁ Ἀρταβάνου τοῦ γνώμην θεμέ-
τοι μὴ στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, καὶ Σμερδο-
μένης ὁ Ὁτάνεω—Δαρείου ἀρφότεροι οὗτοι ἀδελ-
φεῶν παῖδες, Ξέρξης δὲ ἐγίνοντο ἀνεψιοί—καὶ Μασί-
στης ὁ Δαρείου τε καὶ Ἀτύσσης παῖς, καὶ Γέργις ὁ
25 Ἀρίζου, καὶ Μεγύβιζος ὁ Ζωπίροι. Οἵτοι οἵσται
οἱ στρατηγοὶ τοῦ σύμπαντος στρατοῦ πεζοῖ, χωρὶς τῶν
μυρίων τῶν δὲ μυρίων τοίτων Περσέων τῶν ἀπο-
λελεγμένων ἐστρατήγες μὲν Ὑδάρνης ὁ Ὑδάρνεος·
ἐκαλέοντο δὲ Ἀθάνατοι οἱ Πέρσαι οἵτοι ἐπὶ τοῦδε·
30 ἵτις αὐτῶν ἐξέλεπε τὸν ἀριθμὸν ἢ θανάτῳ βιηθεὶς
ἢ τούσῳ, ἄλλος ἀνὴρ ἀραιρῆτο· καὶ ἐγίνοντο οὐδαμὰ
τούτε πλεῦνες μυρίων οἵτε ἐλάσσονες. κόσμον δὲ
πλειστον παρέχοντο διὰ πάντων Ηέρσαι, καὶ αἵτοι
35 ὄμιστοι οἵσται· σκευὴν μὲν τοιαύτην εἶχον ἡπερ ἄρη-
τας. χωρὶς δὲ, χρυσόν τε πολλὸν καὶ ἀφθονον ἔχον-
τες ἐνέπρεπον, εἴτε γάρ τε ἄμμα ἥγοντο ἐν δὲ παλ-

λακὰς, καὶ θεραπηῆν πολλήν τε καὶ εὖ ἐσκευασμένην σῆτα δέ σφι, χωρὶς τῶν ἄλλων στρατιωτέων, κάμηλοί τε καὶ ὑποζύγια ἥγον.

Ίππεύει δὲ ταῦτα τὰ ἔθνεα· πλὴν οὐ πάντα παρεί- 84
χετο ἵππον, ἀλλὰ τοσάδε μοῦνα· Πέρσαι μὲν, τὴν 5
αὐτὴν ἐσκευασμένοι καὶ ὁ πεζὸς αὐτῶν· πλὴν ἐπὶ[#]
τῆσι κεφαλῆσι εἰχον μετεξέτεροι αὐτῶν καὶ χάλκεα
καὶ σιδήρεα ἔξεληλαμένα ποιήματα. Εἰσὶ δέ τινες 85
νομάδες ἄνθρωποι Σαγάρτιοι καλεόμενοι, ἔθνος μὲν
Περσικὸν καὶ φωνῇ, σκευὴν δὲ μισταῖν ἔχουσι πεποι- 10
ημένην τῆς τε Περσικῆς καὶ τῆς Πακτυϊκῆς· οἵ παρ-
είχοντο μὲν ἵππον ὀκτακισχιλίην, ὑπλα δὲ οὐ νομί-
ζουσι ἔχειν οὔτε χάλκεα οὔτε σιδήρεα, ἔξω ἐγχειρι-
δίων· χρέωνται δὲ σειρῆσι πεπλεγμένησι ἐξ ἴμαντων·
ταύτησι πίσυνοι ἔρχονται ἐς πόλεμον. ^η δὲ μάχη 15
τούτων τῶν ἀνδρῶν ἥδε· ἐπεὰν συμμίσγωσι τοῖσι
πολεμίοισι, βάλλουσι τὰς σειρὰς ἐπ' ἄκρῳ βρόχους
ἔχουσας· ὅτεν δ' ἀν τύχῃ, ἦν τε ἵππου ἦν τε ἄνθρω-
που, ἐπ' ἐωυτὸν ἐλκει· οἱ δὲ ἐν ἔρκεσι ἐμπαλασσό-
μενοι διαφθείρονται· τούτων μὲν ^{αὗτη} ἡ μάχη· καὶ 20
ἐπετετάχατο ἐς τοὺς Πέρσας. Μῆδοι δὲ τὴν περ ἐν 86
τῷ πεζῷ εἰχον σκευήν· καὶ Κίστιοι ὡσαύτως. Ἰν-
δοὶ δὲ σκευῇ μὲν ἐσεσάχατο τῇ αὐτῇ καὶ ἐν τῷ πεζῷ,
ἢ λαυνον δὲ κέλητας καὶ ἄρματα· ὑπὸ δὲ τοῖσι ἄρ-
μασι ὑπῆσαν ἵπποι καὶ ὄνοι ἄγριοι. Βάκτριοι δὲ
ἰσκευαδατο ὡσαύτως καὶ ἐν τῷ πεζῷ, καὶ Κάσπιοι 25
όμοίως. Λίβυες δὲ καὶ αὐτοὶ κατάπερ ἐν τῷ πεζῷ·
ἢ λαυνον δὲ καὶ οὗτοι πάντες ἄρματα. ὡς δ' αὗτως
Κάσπειροι καὶ Παρικάνιοι ἐσεσάχατο ὄμοίως καὶ ἐν
τῷ πεζῷ. Ἀράβιοι δὲ σκευὴν μὲν εἰχον τὴν αὐτὴν 30
ἥν καὶ ἐν τῷ πεζῷ· ἢ λαυνον δὲ πάντες καμήλους,
ταχυτῆτα οὐ λειπομένας ἵππων. Ταῦτα τὰ ἔθνεα 87
μοῦνα ἵππευεν· ἀριθμὸς δὲ τῆς ἵππου ἐγένετο ὀκτώ
μυριάδες, πάρεξ τῶν καμήλων καὶ τῶν ἄρμάτων. οἱ
μέν νυν ἄλλοι ἵππέες ἐτετάχατο κατὰ τέλεα, Ἀρά-
βιοι δὲ ἐσχατοι ἐπετετάχατο· ὅτε γὰρ τῶν ἵππων

ίτι ἀνεχομένων τὰς καμῆλους ὑστεροὶ ἐτετάχατο,
ἢ δῆμα μὴ φοβέοιτο τὸ ἵππικόν. Ἰππαρχοὶ δὲ οἱσαν
Ἀρμαμίθρης τε καὶ Τίθαιος, Δάτιος παῖδες· ὁ δὲ
τρίτος σφι συνίππαρχος Φαρνούχης καταλέλειπτο ἢν
ἢ Σάρδισι νοσέων· ὡς γὰρ ὅρμέωντο ἐκ Σαρδίων, ἐπὶ¹⁰
συμφορὴν ἐνέπεσε ἀνεθέλητον· ἐλαύνοντι γάρ οἱ,
ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ ἵππου ὑπέδραμε κύων· καὶ ὁ
ἵππος οὐ προϊδὼν, ἐφοβήθη τε καὶ στὰς ὥρθες ἀπ-
εστίσατο τὸν Φαρνούχεα· πεσὼν δὲ, αἷμά τε ἥμεε,
καὶ ἐς φθίσιν περιῆλθε ηὔνοσος· τὸν δὲ ἵππον αὐ-
τίκα κατ' ἀρχὰς ἐποίησαν οἱ οἰκέται ὡς ἐκέλευε· ἐς
τὸν χῶρον ἐν τῷπερ κατέβαλε τὸν δεσπότεα ἀπαγα-
γόντες, ἐν τοῖσι γοίνασι ἀπέταμον τὰ σκέλεα. Φαρ-
νούχης μὲν οὗτῳ παρελίθη τῆς ἥγεμονίης.

89 Τῶν δὲ τριήρεων ἀριθμὸς μὲν ἐγένετο ἑπτὰ καὶ
τοις διηκόσιαι καὶ χίλιαι· παρείχοντο δὲ αὐτὰς οἵδε· Φοί-
νικες μὲν σὺν Συρίοισι τοῖσι ἐν τῇ Παλαιστίνῃ τριη-
κοσίαις, ἄδε ἐσκευασμένοι· περὶ μὲν τῆσι κεφαλῆσι
κυνέας εἶχον ἀγχοτάτῳ πεποιημένας τρύπαν τὸν Ἐλ-
ληνικόν· ἐνδεδυκότες δὲ θώρηκας λινέους, ἀσπίδας
δὲ ἵτυς οὐκ ἔχοίσας εἶχον, καὶ ἀκέντια· οὗτοι δὲ
οἱ Φοίνικες τὸ παλαιὸν οἴκεον, ὡς αὐτοὶ λέγουσι,
ἐπὶ τῇ Ἐρυθρῇ θαλάσσῃ· ἐνθεῦτεν δὲ ὑπερβάντες,
τῆς Συρίης οὐκέουσι τὰ παρὰ θάλασσαν· τῆς δὲ Συ-
ρίης τοῦτο τὸ χωρίον, καὶ τὸ μέχρι Αἰγύπτου πᾶν,
Παλαιστίνη καλέεται. Αἰγύπτιοι δὲ νέας παρεί-
χοντο διηκοσίας· οὗτοι δὲ εἶχον περὶ μὲν τῆσι κεφα-
λῆσι κράνεα χηλευτὰ, ἀσπίδας δὲ κοῖλας τὰς ἵτυς
μεγάλας ἔχοίσας, καὶ δόρατά τε ναύμαχα, καὶ τύ-
ποις μεγάλους· τὸ δὲ πλῆθος αὐτῶν θωρηκοφόροι
ἦσαν, μαχαίρας δὲ μεγάλας εἶχον. οὗτοι μὲν οὗτῳ
ἔσταλάδατο. Κύπριοι δὲ παρείχοντο νέας πεντη-
κούτα καὶ ἑκατὸν, ἐσκευασμένοι ἄδε· τὰς μὲν κε-
φαλὰς εἰλίχατο μίτρῃσι οἱ βασιλέες αὐτῶν· οἱ δὲ
ἄλλοι εἶχον κιθῶνας· τὰ δὲ ἄλλα κατάπερ Ἐλληνες.
τούτων δὲ τοσάδε ἔθνεα ἔστι· οἱ μὲν ἀπὸ Σαλιμίνων

καὶ Ἀθηνέων· οἱ δὲ ἀπὸ Ἀρκαδίης· οἱ δὲ ἀπὸ Κύθνου· οἱ δὲ ἀπὸ Φοινίκης· οἱ δὲ ἀπὸ Αἰθιοπίης, ὡς αὐτοὶ Κύπριοι λέγουσι. Κίλικες δὲ ἑκατὸν παρείχοντο νέας· οὗτοι δ' αὖ περὶ μὲν τῆσι κεφαλῆσι κράνεα ἐπιχώρια, λαισῆιά τε εἶχον ἄντ' ἀσπίδων 91 ὡμοβοέης πεποιημένα, καὶ κιθῶνας εἵρινέους ἐνδε- 6 δυκότες· δύο δὲ ἀκόντια ἔκαστος καὶ ξίφος εἶχον, ἀγχοτάτῳ τῆσι Αἰγυπτίησι μαχαίρησι πεποιημένα. οὗτοι μὲν τὸ παλαιὸν Ὑπαχαιοὶ ἐκαλέοντο· ἐπὶ δὲ Κίλικος τοῦ Ἀγήνορος, ἀνδρὸς Φοίνικος, ἔσχον τὴν 10 ἐπωνυμίην. Πάμφυλοι δὲ τριήκοντα παρείχοντο νέας Ἐλληνικοῖσι ὅπλοισι ἐσκευασμένοι· οἱ δὲ Πάμφυλοι οὗτοι εἰσὶ τῶν ἐκ Τροίης ἀποσκεδασθέντων
άμα Ἀμφιλόχῳ καὶ Κάλχαντι. Λύκιοι δὲ παρεί- 92 χοντο νέας πεντήκοντα, θωρηκοφόροι τε ἔόντες καὶ 15 κυημιδοφόροι· εἶχον δὲ τόξα κρανέῖνα, καὶ ὅϊστοὺς καλαμίνους ἀπτέρους καὶ ἀκόντια· ἐπὶ δὲ, αἰγὸς δέρματα περὶ τοὺς ὕμους αἰωρεύμενα· περὶ δὲ τῆσι κεφαλῆσι πίλους πτεροῖσι περιεστεφανωμένους· ἐγχειρῖδια δὲ καὶ δρέπανα εἶχον. Λύκιοι δὲ Τερμίλαι 20 ἐκαλέοντο, ἐκ Κρήτης γεγονότες· ἐπὶ δὲ Λύκου τοῦ Πανδίονος, ἀνδρὸς Ἀθηναίου, ἔσχον τὴν ἐπωνυμίην. Δωρίεes δὲ οἱ ἐκ τῆς Ἀσίης τριήκοντα παρείχοντο 93 νέας, ἔχοντές τε Ἐλληνικὰ ὅπλα καὶ γεγονότες ἀπὸ Πελοποννήσου. Κάρες δὲ ἑβδομήκοντα παρείχοντο 25 νέας, τὰ μὲν ἄλλα κατάπερ Ἐλληνες ἐσταλμένοι· εἶχον δὲ καὶ δρέπανα καὶ ἐγχειρῖδια. οὗτοι δὲ οἵτινες πρότερον ἐκαλέοντο, ἐν τοῖσι πρώτοισι τῶν λόγων εἴρηται. "Ιωνες δὲ ἑκατὸν νέας παρείχοντο,
ἐσκευασμένοι ως Ἐλληνες. "Ιωνες δὲ, ὅσον μὲν 94 χρόνον ἐν Πελοποννήσῳ οἴκεον τὴν νὺν καλεομένην 31 Ἀχαιῆν, καὶ πρὶν ἡ Δάναον τε καὶ Ήσυθον ἀπικέσθαι ἐς Πελοπόννησον, ως Ἐλληνες λέγουσι, ἐκαλέοντο Πελασγοὶ Αἰγιαλέες· ἐπὶ δὲ "Ιωνος τοῦ Ήσου^{τοῦ} "Ιωνες. Νησιώται δὲ ἑπτακαΐδεκα παρείχοντες 95 νέας, ὥπλισμένοι ως Ἐλληνες· καὶ τοῦτο Πελασ-

κὸν ἔθνος, ὃστερον δὲ Ἰωνικὸν ἐκλήθη κατὰ τὸν
ἀντὸν λόγον καὶ οἱ δυωδεκαπόλιες Ἰωνεῖς οἱ ἀπὸ^τ
Ἀθηνέων. Αἰολέες δὲ ἔξηκοντα νέας παρείχοντο,
ἔτκενασμένοι τε ὡς Ἑλλῆνες καὶ τὸ πάλαι καλεό-
μενοι Πελασγοὶ, ὡς Ἑλλήνων λόγος. Ἑλλησπόν-
τιοι δὲ, πλὴν Ἀβυδηνῶν· (Ἄβυδηνοῖσι γὰρ προσ-
ετέτακτο ἐκ βασιλέος, κατὰ χώρην μένουσι, φίλακοι;
εἴναι τῶν γεφυρέων) οἱ δὲ λοιποὶ ἐκ τοῦ Πόντου
στρατευόμενοι, παρείχοντο μὲν ἐκατὸν νέας, ἔτκεν-
το ασμένοι δὲ ἦσαν ὡς Ἑλλῆνες. οὗτοι δὲ Ἰώνων καὶ
Δωριέων ἄποικοι.

95 Ἐπεβάτευον δὲ ἐπὶ πασέων τῶν νεῶν Πέρσαι καὶ
Μῆδοι καὶ Σάκαι. τούτων δὲ ἄριστα πλεούσας παρεί-
χοντο νέας Φοίνικες, καὶ Φοινίκων Σιδώνιοι. τούτοισι
τοῦ πᾶσι, καὶ τοῖσι ἐς τὸν πεζὸν τεταγμένοισι αὐτῶν,

ἐπῆσαν ἐκδιστοισι ἐπιχώριοι ἥγεμόνες· τῶν ἐγὼ, οὐ
γὰρ ἀναγκαῖη ἔξεργομαι ἐς ἴστορίης λόγον, οὐ παρα-
μέλιημαι· οὔτε γὰρ ἔθνεος ἐκάστου ἐπάξιοι ἦσαν οἱ
ἥγεμόνες, ἐν τε ἔθνεῖ ἐκάστῳ ἕσαιπερ πύλεις, τοσ-
τον οὔτοι καὶ ἥγεμόνες ἦσαν· εἶποντο δὲ ὡς οὐ στρα-
τηγοὶ, ἀλλ' ὁσπερ οἱ ἄλλοι στρατευόμενοι δοῖλοι·
ἐπεὶ στρατηγοί τε οἱ τὸ πᾶν ἔχοντες κράτος καὶ
ὑρχοντες τῶν ἔθνέων ἐκάστων, ὅσοι αὐτῶν ἦσαν

97 Πέρσαι, εἰρέαται μοι. Τυῦ δὲ ναυτικοῦ ἐστρατῆγεον
οὗτοι οἵδε· Ἀριαβίγνης τε ὁ Δαρείοι, καὶ Πρηξάσπης ὁ

Λοπαθίνεω, καὶ Μεγάβαζος ὁ Μεγαβάτεω, καὶ Ἀχαι-
μένης ὁ Δαρείου· τῆς μὲν Ἰάδος τε καὶ Καρικῆς στρα-
τηγὸς Ἀριαβίγνης, ὁ Δαρείου τε παῖς καὶ τῆς Γωβρύεω
θυγατρός· Αἴγυπτίων δὲ ἐστρατῆγες Ἀχαιμένης,
100 Ξέρξεω ἐών ἀπὸ ἀμφοτέρων ἀδελφεός· τῆς δὲ ἄλλης
στρατηγὸς ἐστρατῆγεον οἱ δύο. τριηκόντεροι δὲ, καὶ
πέντηκόντεροι, καὶ κέρκοροι, καὶ ἵππαγωγὴ πλοῖα
μακρὰ συνελθόντα ἐς τὸν ὄριθμὸν ἐφάνη τρισχιλια.

103 Τῶν δὲ ἐπιπλεόντων μετά γε τοὺς στρατηγοὺς οἵδε
105 ἦσαν οἱ ὄνομαστότατοι· Σιδώνιος Τετράμυνηστος

Ἀνύσου, καὶ Τύριος Μάπην Σιρώμου, καὶ Ἀράδιος

Μέρβαλος Ἀγβάλου, καὶ Κιλιξ Συέντεσις Ὄρομέδοντος, καὶ Λύκιος Κυβερνίσκος Σίκα· καὶ Κύπριοι, Γόργος τε ὁ Χέρσιος, καὶ Τιμῶναξ ὁ Τιμαγόρεω· καὶ Καρῶν Ἰστιαιός τε ὁ Τύμνεω καὶ Πίγρης ο Σελδώμον καὶ Δαμασίθυμος ὁ Κανδαύλεω. Τῶν 99 μέν νυν ἄλλων οὐ παραμέμνημαι ταξιαρχέων, ώς 6 οὐκ ἀναγκαζόμενος. Ἀρτεμισίης δὲ, τῆς μάλιστα θῶμα ποιεῦμαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα στρατευσαμένης, γυναικός· ἥτις, ἀποθανόντος τοῦ ἀνδρὸς, αὐτή τε ἔχουσα τὴν τυραννίδα καὶ παιδὸς ὑπάρχοντος νεηνίεω, 10 ὑπὸ λήματός τε καὶ ἀνδρητῆς ἐστρατεύετο, οὐδεμιῆς ἔοισης οἱ ἀναγκαίης. οὕνομα μὲν δὴ ἦν αὐτῇ Ἀρτεμισίη, θυγάτηρ δὲ ἦν Λυγδάμιος· γένος δὲ ἐξ Ἀλικαρνησσοῦ τὰ πρὸς πατρὸς, τὰ μητρόθεν δὲ Κρῆσσα. ἥγεμόνευε δὲ Ἀλικαρνησσέων τε καὶ Κώων καὶ 15 Νισυρίων τε καὶ Καλυμνίων, πέντε νέας παρεχομένη· καὶ συναπάσης τῆς στρατιῆς, μετά γε τὰς Σιδωνίων, νέας εὑδοξοτάτας παρείχετο, πάντων τε τῶν συμμάχων γνώμας ἀρίστας βασιλέϊ ἀπεδέξατο· τῶν δὲ κατέλεξα πολίων ἥγεμονεύειν αὐτὴν, τὸ ἔθνος ἀπο- 20 φαίνω πᾶν ἐὸν Δωρικόν. Ἀλικαρνησσῆας μὲν Τροιζηνίους, τοὺς δὲ ἄλλους Ἐπιδαυρίους. ἐς μὲν τοσόνδε ὁ ναυτικὸς στρατὸς εἴρηται.

— Ξέρξης δὲ, ἐπεὶ ἡρίθμησέ τε καὶ διετάχθη ὁ 100 στρατὸς, ἐπεθύμησε αὐτός σφεας διεξελάσας θεή- 25 σασθαι· μετὰ δὲ ἐποίεε ταῦτα, καὶ διεξελαύνων ἐπὶ ἄρματος παρὰ ἔθνος ἐν ἔκαστον, ἐπυνθάνετο· καὶ ἀπέγραφον οἱ γραμματισταί· ἕως ἐξ ἐσχάτων ἐς ἔσχατα ἀπίκετο καὶ τῆς ἵππου καὶ τοῦ πεζοῦ. ώς δὲ ταῦτά οἱ ἐπεποίητο, τῶν νεῶν κατελκυσθεισέων ἐς 30 θάλασσαν, ἐνθαῦτα ὁ Ξέρξης μετεκβὰς ἐκ τοῦ ἄρματος ἐς νέα Σιδωνίην, ὥζετο ὑπὸ σκηνῆ χρυσέῃ· καὶ παρέπλεε παρὰ τὰς πρώρας τῶν νεῶν, ἐπειρωτῶν τε ἔκάστας ὄμοιώς καὶ τὸν πεζὸν καὶ ἀπογραφόμενος· τὰς δὲ νέας οἵ ναύαρχοι ἀναγαγύντες ὅσον τε τέσσερα 35 πλέθρα ἀπὸ τοῦ αἰγιαλοῦ ἀνεκώχευον, τὰς πρώρας ἐς

γῆν τρέψαντες πάντες μετωπηδὸν, καὶ ἔξοπλίσαντες τοὺς ἐπιβάτας ὡς ἐς πόλεμον· ὁ δὲ ἐντὸς τῶν πρωρέων πλέων ἐθηεῖτο καὶ τοῦ αἰγιαλοῦ. —

101 Ως δὲ καὶ ταύτας διεξέπλωσε καὶ ἔξερη ἐκ τῆς σνεὸς, μετεπέμψατο Δημάρητον τὸν Ἀρίστωνος, συστρατευόμενον αὐτῷ ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα· καλέσας δὲ αὐτὸν εἶρετο τάδε· “Δημάρητε, νῦν μοὶ σε ἵδυ τι ἐστὶ ἐπείρεσθαι τὰ θέλω· σὺ εἰς Ἑλλήν τε, καὶ ὡς ἐγὼ πινθίνομαι σεν τε καὶ τῷ ἄλλων Ἑλλήνων τῶν 10 ἐμοὶ ἐς λόγους ἀπικνεομένων, πόλιος οὗτος ἐλαχίστης οὗτος ἀσθενεστάτης· νῦν ὅν μοι τόδε φράσον, εἰ Ἑλλῆνες ὑπομενέουσι χεῖρας ἐμοὶ ἀνταειρόμενοι· οὐ γάρ, ὡς ἐγὼ δοκέω, οὐδὲ εἰ πάντες Ἑλλῆνες καὶ οἱ λοιποὶ οἱ πρὸς ἐσπέρης οἰκέοντες ἄνθρωποι συλλιεχθείησαν, οὐκ ἀξιόμαχοί εἰσι ἐμὲ ἐπιόντα ὑπομεναῖ, μηδ ἔσοντες ἄρθριοι· ἐθέλω μέντοι καὶ τὸ ἀπὸ σεν, ὅκοιόν τι λέγεις περὶ αὐτῶν, πιθέσθαι.” ὁ μὲν ταῦτα εἶρώτα· ὁ δὲ ὑπολαβὼν ἔφη· “Βασιλεῦ, κότερα ἀληθῆνη χρῆσθαι πρὸς σὲ ἢ ηδονὴ;” ὁ δέ μιν 20 ἀληθῆνη χρῆστασθαι ἐκέλευε, φὰς οὐδέν οἱ ἀηδέστερον ἔσεσθαι ἢ πρότερον ἦν· ὡς δὲ ταῦτα ἴσκουσε Δημάρητος, ἔλεγε τάδε. “Βασιλεῦ, ἐπειδὴ ἀληθῆνη διαχρήστασθαι πάντως με κελεύεις, ταῦτα λέγοντα τὰ μὴ ψευδόμενός τις ὑστερον ὑπὸ σεν ἀλώσεται, τῇ 25 Ἑλλαδὶ πενίη μὲν αἰεί κοτε σύντροφος σίνεστι, ἀρετὴ δὲ ἐπακτός ἐστι, ἀπό τε σοφίης κατεργασμένη καὶ νόμου ἴσχυρον· τῇ διαχρεωμένῃ ἡ Ἑλλὰς, τῇν τε πενίην ἀπαμύνεται καὶ τὴν δεσποσίνην. αἰνέω μέν νυν πάντας Ἑλλήνας τοὺς περὶ κείνους τοὺς 30 Δωρικοὺς χώρους οἰκημένους· ἔρχομαι δὲ λέξων οὐ περὶ πάντων τούσδε τοῖς λόγους, ἀλλὰ περὶ Λακεδαιμονίων μούνων· πρῶτα μὲν, ὅτι οὐκ ἐστι ὅκως κοτὲ σους δέξονται λόγους δουλοσύνην φέροντας τῇ Ἑλλαδὶ· αἵτις δέ, ὡς ἀντιώσονται τοι ἐς μάχην, καὶ ἦν 35 οἱ ἄλλοι Ἑλλῆνες πάντες τὰ σὰ φρονέωσιν ἀριθμὸν δέ πέρι, μιγῇ πύθη ὅσοι τινὲς ἔόντες ταῦτα ποιέειν οὐκ

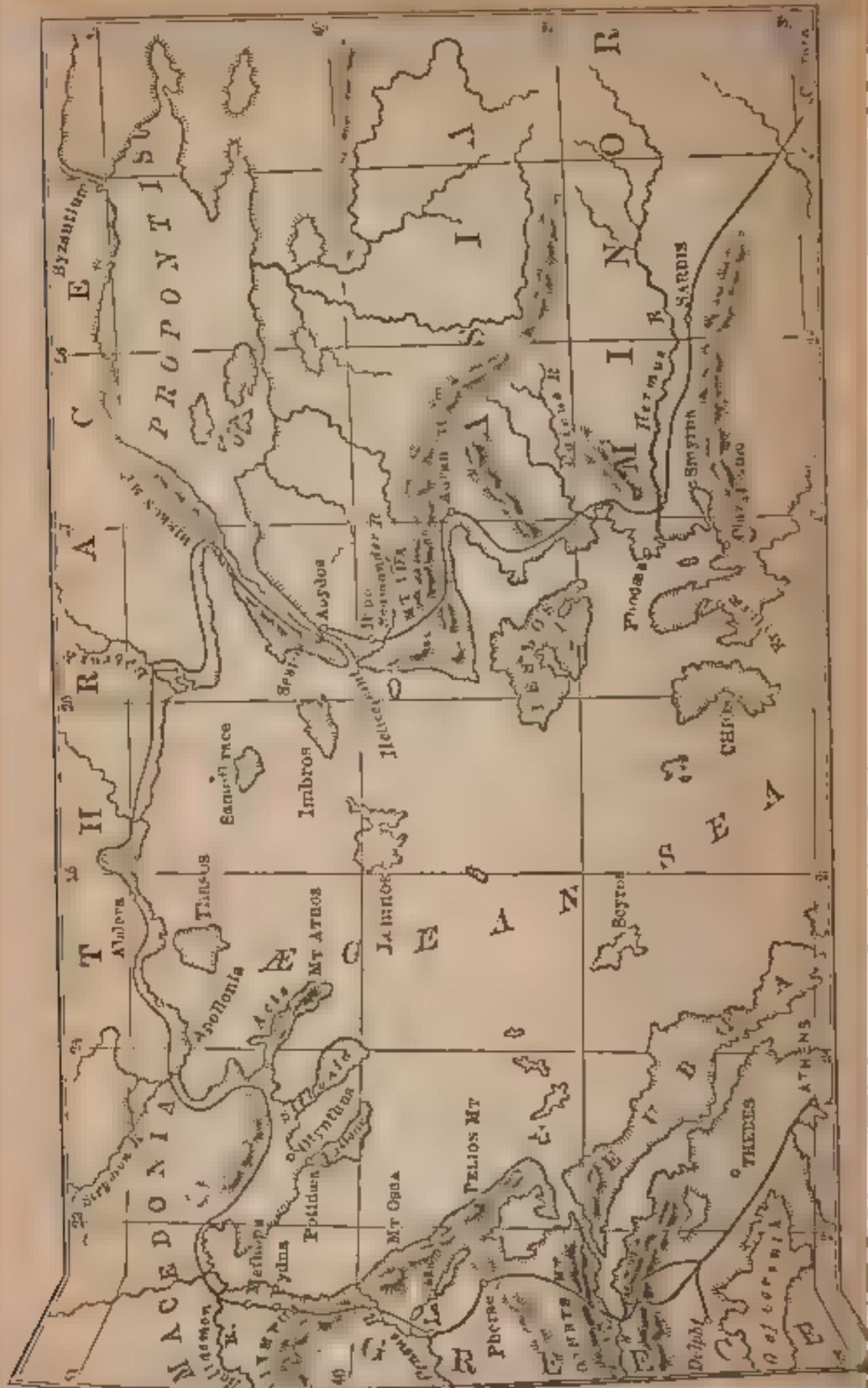
τέ εἰσι· ἦν τε γὰρ τύχωσι ἔξεστρατευμένοι χίλιοι,
οὗτοι μαχήσονται τοι, ἦν τε ἐλάσσονες τούτων, ἦν
τε καὶ πλεῦνες.” Ταῦτα ἀκούσας Ἐέρξης, γελάσας 103
ἔφη· “Δημάρητε, οἷον ἐφθέγξαο ἔπος, ἄνδρας χιλί-
ους στρατιῆς τοσῷδε μαχήσασθαι· ἄγε, εἰπέ μοι, σὺ 5
φῆς τούτων τῶν ἀνδρῶν αὐτὸς βασιλεὺς γενέσθαι;
σὺ ὧν ἐθελήσεις αὐτίκα μάλα πρὸς ἄνδρας δέκα
μάχεσθαι; καίτοι εἰ τὸ πολιτικὸν ὑμῖν πᾶν ἔστι
τοιοῦτον οἷον σὺ διαιρέεις, σέ γε τὸν κείνων βασιλέα
πρέπει πρὸς τὸ διπλήσιον ἀντιτάσσεσθαι κατὰ νό- 10
μους τοὺς ὑμετέρους. εἰ γὰρ κείνων ἕκαστος δέκα
ἀνδρῶν τῆς στρατιῆς τῆς ἐμῆς ἀντάξιός ἔστι, σὲ δέ
γε δίζημαι εἴκοσι εἶναι ἀντάξιον· καὶ οὕτω μὲν ὄρθοῖτ'
ἄν ὁ λόγος ὁ παρὰ σεῦ εἰρημένος. εἰ δὲ, τοιοῦτοι
τε ἔόντες καὶ μεγάθεα τοσοῦτοι οἷς σύ τε καὶ 15
οἱ παρ' ἐμὲ φοιτῶσι Ἑλλήνων ἐσ λόγους, αὐχεῖτε
τοσοῦτον, ὅρα μὴ μάτην κόμπος ὁ λόγος οὗτος
εἰρημένος εἴη. ἐπεὶ φέρε ἵδω παντὶ τῷ οἰκότι· κῶς
ἄν δυναίατο χίλιοι, ἢ καὶ μύριοι, ἢ καὶ πεντακισ-
μύριοι, ἔόντες γε ἐλεύθεροι πάντες ὁμοίως καὶ μὴ ὑπὸ 20
ἐνὸς ἀρχόμενοι, στρατῷ τοσῷδε ἀντιστῆναι; ἐπεί
τοι πλεῦνες περὶ ἔνα ἕκαστον γινόμεθα ἢ χίλιοι,
ἔόντων ἐκείνων πέντε χιλιαδέων. ὑπὸ μὲν γὰρ ἐνὸς
ἀρχόμενοι κατὰ τρόπον τὸν ἡμέτερον, γενοίατ' ἄν
δειμαίνοντες τοῦτον καὶ παρὰ τὴν ἔωστῶν φύσιν 25
ἀμείνονες, καὶ ἵοιεν ἀναγκαζόμενοι μάστιγι ἐσ πλεῦ-
νας ἐλάσσονες ἔόντες· ἀνειμένοι δὲ ἐσ τὸ ἐλεύθερον,
οὐκ ἄν ποιέοιεν τούτων οὐδέτερα· δοκέω δὲ ἔγωγε
καὶ ἀνισωθέντας πλήθεϊ χαλεπῶς ἄν Ἑλληνας
Πέρσησι μούνοισι μάχεσθαι· ἀλλὰ παρ' ἡμῖν τοῦτι 30
ἔστι τὸ σὺ λέγεις· ἔστι γε μέντοι εἰ πολλὸν, ἀλλὰ
σπάνιον· εἰσὶ γὰρ Πέρσέων τῶν ἐμῶν αἰχμοφόρων οἱ
ἐθελήσουσι Ἑλλήνων ἀνδράσι τρισὶ ὁμοῦ μάχεσθαι
τῶν σὺ ἔών ἄπειρος, πολλὰ φλυττέεις.” Πρὸς ταῦτα 104
Δημάρητος λέγει· “ὦ βασιλεῦ, ἀρχῆθεν ἡ πιστάμην
ὅτι ἀληθηῖη χρεώμενος οὐ φίλα τοι ἐρέω· σὺ δὲ ἐπεὶ

ηνάγκαστας λέγειν τῶν λόγων τοῖς ἀληθεστάτους,
ὅλεγον τὰ κατήκοντα Σπαρτιῆτῃσι· καίτοι ὡς ἔγω
τυγχάνω τὰ νῦν τάδε ἐστοργὸς ἐκείνους αὐτὸς μά-
λιστα ἔξεπίστεαι, οἵ με τιμήν τε καὶ γέρεα ἀπελόμενοι
in πατρῶια ἄπολύν τε καὶ φυγάδα πεποιήκασι, πατὴρ δὲ
σὸς ἵποδεξάμενος βίον τέ μοι καὶ οἴκον δέδωκε· οὐκων
οἴκος ἔστι ἄνδρα τὸν σώφρονα εὔνοίην φανομένην
διωθέεσθαι, ἀλλὰ στέργειν μάλιστα. ἔγω δὲ οὕτε
δέκα ἄνδρασι ὑπίσχομαι οὗτος τε εἶναι μάχεσθαι,
10 οὕτε δυοῖσι· ἔκών τε εἶναι οὐδὲ ἄν μουνομαχέοιμι· εἰ
δὲ ἀναγκαίη εἴη ἢ μέγας τις ὁ ἐποτρύνων ἄγων,
μαχοίμην ἀν πάντων ἥδεστα ἐνὶ τούτων τῶν ἄνδρῶν,
οἱ Ἕλλήνων ἔκαστος φῆσι τριῶν ἄξιος εἶναι· ὡς δὲ
καὶ Λακεδαιμόνιοι, κατὰ μὲν ἔνα μαχεόμενοι οὐδαμῶν
15 εἰσι κακίουνες ἄνδρῶν, ἀλλέες δὲ ἀριστοὶ ἄνδρῶν ἀπάν-
των· ἐλεύθεροι γάρ ἔόντες οὐ πάντα ἐλεύθεροί εἰσι·
ἔπειτι γάρ σφι δεσπότης νόμος, τὸν ἵποδειμαίνουσι
πολλῷ ἔτι μᾶλλον ἢ οἱ σοὶ σέ· ποιεῦσι γῶν τὰ ἀν
ἐκεῖνος ἀνώγγη· ἀνώγει δὲ τώντὸς αἰεὶ, οὐκ ἔων φεύγειν
20 οὐδὲν πλῆθος ἀνθρώπων ἐκ μάχης, ἀλλὰ μένοντας
ἐν τῇ τάξει ἐπικρατέειν ἢ ἀπόλλυσθαι. σοὶ δὲ εἰ
φαίνομαι ταῦτα λέγων φλυηρέειν, τάλλα σιγᾶν ἐθέλω
τὸ λοιπὸν, νῦν δὲ ἀναγκασθεὶς ἐλεῖα· γένοιτο μέντοι
κατὰ νόον τοι, βασιλεῦ."

105 'Ο μὲν δὴ ταῦτα ἀμείψατο· Ξέρξης δὲ ἐς γελωτά
25 τε ἔτρεψε, καὶ οἴκ ἐποιήσατο ὄργην οὐδεμίαν, ἀλλ'
ἢ τίς αὐτὸν ἀπεπέμψατο. τούτῳ δὲ ἐς λύγοντος ἐλθὼν
Ξέρξης, καὶ ὑπαρχον ἐν τῷ Δορίσκῳ τούτῳ κατα-
στήσας Μασκάμην τὸν Μεγαδόστεω, τὸν δὲ ἵππο
30 Δαρείου σταθέντα καταπάνσας, ἔξηλαννε τὸν στρα-
106 τὸν διὰ τῆς Θρηίκης ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. Κατέλιπε
δὲ ἄνδρα τούνδε Μασκάμην γενόμενον, τῷ μούνῳ
Ξέρξης δῶρα πέμπεσκε, ὡς ἀριστεύοντι πάντων ὅσους
κατέστησε αὐτὸς ἢ Δαρεῖος ὑπάρχους· πέμπεσκε δὲ
35 ἀνὰ πᾶν ἔτος· ὡς δὲ καὶ Ἀρταξέρξης ὁ Ξέρξεω τοῖσι
Μασκαρείοισι ἐκγύνοιστε. κατέστασεν γὰρ ἐτι πολ-

τερον ταύτης τῆς ἐλάσιος ὑπαρχοι ἐν τῇ Θρηίκῃ καὶ τοῦ Ἑλλησπόντου πανταχῆ· οὗτοι ὡν πάντες, οἵ τε ἐκ Θρηίκης καὶ τοῦ Ἑλλησπόντου, πλὴν τοῦ ἐν Δορίσκῳ, ὑπὸ Ἑλλήνων ὕστερον ταύτης τῆς στρατηλασίης ἔξηρέθησαν· τὸν δὲ ἐν Δορίσκῳ Μασκάμην οὐδαμοί κω 5 ἐδυνάσθησαν ἔξελεῖν, πολλῶν πειρησαμένων· διὰ τοῦτο δέ οἱ τὰ δῶρα πέμπεται παρὰ τοῦ βασιλεύοντος αἰεὶ ἐν Πέρσῃσι. Τῶν δὲ ἔξαιρεθέντων ὑπὸ Ἑλλή- 107 νων οὐδένα βασιλεὺς Ξέρξης ἐνόμισε εἶναι ἄνδρα ἀγαθὸν, εἰ μὴ Βόγην μοῦνον, τὸν ἔξ ’Ηιόνος· τοῦτον δὲ 10 αἰνέων οὐκ ἐπαύετο, καὶ τοὺς περιεόντας αὐτοῦ ἐν Πέρσῃσι παιᾶντας ἐτίμα μάλιστα· ἐπεὶ καὶ ἄξιος αἴνου μεγάλου ἐγένετο Βόγης· ὃς ἐπειδὴ ἐπολιορκέετο ὑπὸ Ἀθηναίων καὶ Κίμωνος τοῦ Μιλτιάδεω, παρεὸν αὐτῷ ὑπόσπονδον ἔξελθεῖν καὶ νοστῆσαι ἐς τὴν Ἀσίην, οὐκ 15 ἐθέλησε, μὴ δειλίη δόξει περιεῖναι βασιλέϊ, ἀλλὰ διεκαρτέρεε ἐς τὸ ἔσχατον· ως δὲ οὐδὲν ἔτι φορβῆς ἐνῆν ἐν τῷ τείχεϊ, συνηήσας πυρὴν μεγάλην, ἔσφαξε τὰ τέκνα καὶ τὴν γυναικα καὶ τὰς παλλακὰς καὶ τοὺς οἰκέτας· καὶ ἐπειτα ἐσέβαλε ἐς τὸ πῖρ· μετὰ δὲ ταῦτα, 20 τὸν χρυσὸν ἄπαντα τὸν ἐκ τοῦ ἀστεος καὶ τὸν ἄργυρον ἔσπειρε ἀπὸ τοῦ τείχεος ἐς τὸν Στρυμόνα, ποιήσας δὲ ταῦτα, ἐωυτὸν ἐπέβαλε ἐς τὸ πῦρ. οὕτω μὲν οὗτος δικαίως αἰνέεται ἔτι καὶ ἐς τόδε ὑπὸ Περσέων.

Ξέρξης δὲ ἐκ τοῦ Δορίσκου ἐπορεύετο ἐπὶ τὴν 108 Ἑλλάδα· τοὺς δὲ αἰεὶ γινομένους ἐμποδὼν συστρα- 20 τεύεσθαι ἥναγκαζε.) ἐδεδούλωτο γὰρ, ως καὶ πρότερον μοι δεδήλωται, ἡ μέχρι Θεσσαλίης πᾶσα, καὶ ἡν ὑπὸ βασιλέα δασμοφόρος, Μεγαβάζου τε καταστρεψαμένου καὶ ὕστερον Μαρδονίου. παραμείβετο 30 δὲ πορευόμενος ἐκ Δορίσκου, πρῶτα μὲν τὰ Σαμοθρηίκια τείχεα, τῶν ἔσχάτη πεπόλισται πρὸς ἐσπέρην πόλις τῇ οὔνομά ἔστι Μεσαμβρίη· ἔχεται δὲ ταύτης Θασίων πόλις, Στρύμη· διὰ δέ σφεων τοῦ μέσου Λίσσος ποταμὸς διαρρέει· ὃς τότε οὐκ ἀντέσχε τὸν ὅδωρ παρέχων τῷ Ξέρξεω στρατῷ, ἀλλ ἐπέλιπε· ἦ

δὲ χώρη αὗτη πάλαι μὲν ἐκαλέετο Γαλλαικὴ νῦν ἡ
Βριαντική· ἔστι μέντοι τῷ δικαιοτάτῳ τῶν λόγων καὶ
αὕτη Κικόνων. Διαβὰς δὲ τοῦ Λίσσου ποταμοῦ 109
τὸ ρέεθρον ἀποξηρασμένον, πόλις Ἐλληνίδας τάσδε
παραμείβετο· Μαρώνειαν, Δίκαιαν, Ἀβδηρα· ταύτας 5
τε δὴ παρεξῆγε, καὶ κατὰ ταύτας δὲ, λίμνας ὄνομασ-
τὰς τάσδε· Μαρωνείης μὲν μεταξὺ καὶ Στρύμης
κειμένην Ἰσμαρίδα· κατὰ δὲ Δίκαιαν, Βιστονίδα, ἐς
τὴν ποταμοὶ δύο ἔστιεν τὸ ὕδωρ, Τραῦός τε καὶ
Κόμψατος· κατὰ δὲ Ἀβδηρα, λίμνην μὲν οὐδεμίαν 10
ἔονταν οὔνομαστὴν παραμείψατο Ξέρξης, ποταμὸν
δὲ Νέστον ρέοντα ἐς θάλασσαν. μετὰ δὲ ταύτας
τὰς χώρας ἵων τὰς ἡπειρώτιδας πόλις παρῆγε· τῶν
ἐν μιῇ λίμνῃ ἔοντα τυγχάνει ὥσει τριήκοντα σταδίων
μάλιστά κη τὴν περίοδον, ἰχθυώδης τε καὶ κάρτα 15
ἀλμυρή· ταύτην τὰ ὑποζύγια μοῦνα ἀρδόμενα ἀνεξ-
ήρηνε· τῇ δὲ πόλι ταύτῃ οὔνομά ἔστι Πίστυρος·
ταύτας μὲν δὴ τὰς πόλις, τὰς παραθαλασσίας τε καὶ
Ἐλληνίδας, ἐξ εὐωνύμου χειρὸς ἀπέργων παρεξῆγε.
Ἐθνεα δὲ Θρηίκων, δι' ᾧν τῆς χώρης ὄδὸν ἐποιέετο, 110
τοσάδε· Παῖτοι, Κίκονες, Βίστονες, Σαπαῖοι, Δερ- 21
σαῖοι, Ἡδωνοὶ, Σάτραι· τούτων οἱ μὲν παρὰ θάλασ-
σαν κατοικημένοι ἐν τῇσι νησὶ εἴποντο· οἱ δὲ αὐτῶν
τὴν μεσόγαιαν οἰκέοντες, καταλεχθέντες τε ὑπ' ἐμεῦ,
πλὴν Σατρέων οἱ ἄλλοι πάντες πεζῇ ἀναγκαζόμενοι 25
εἴποντο. Σάτραι δὲ οὐδενός κω ἀνθρώπων ὑπήκοοι 111
ἐγένοντο, ὅσον ἡμεῖς ἴδμεν· ἀλλὰ διατελεῦσι τὸ μέχρι
ἐμεῦ αἱεὶ ἔοντες ἐλεύθεροι μοῦνοι Θρηίκων· οἰκέουσί
τε γὰρ οὔρεα ὑψηλὰ ἴδησί τε παντοίησι καὶ χιόνι
συνηρεφέα, καὶ εἰσὶ τὰ πολέμια ἄκροι. οὗτοι οὖν τοῦ 30
Διονύσου τὸ μαντήϊόν εἰσι ἐκτημένοι· τὸ δὲ μαντῆϊον
τοῦτο ἔστι μὲν ἐπὶ τῶν οὔρέων τῶν ὑψηλῶτάτων·
Βησσοὶ δὲ τῶν Σατρέων εἰσὶ οἱ προφητεύοντες τοῦ
ίροῦ, πρόμαντις δὲ η̄ χρέουσα, κατάπερ ἐν Δελφοῖσι,
καὶ οὐδὲν ποτειλώτερον.

Παραμειψάμενος δὲ ὁ Ξέρξης τὴν εἰρημένην, 11³⁵

δεύτερα τούτων παραμείβετο τείχεα τὰ Πιέρων· τῶν
καὶ ἐἰ Φάγρης ἔστι οὖνομα, καὶ ἐτέρῳ Πέργαμος·
ταύτῃ μὲν δὴ παρ' αὐτὰ τὰ τείχεα τὴν ὄδὸν ἐποιέετο,
ἐκ δεξιῆς χερὸς τὸ Πάγγαιον οἴρις ἀπέργων, ἡσὶ⁵
δι μέγα τε καὶ ἴψηλόν· ἐν τῷ χρίσεύ τε καὶ ὑργίρει
ἔνι μέταλλα, τὰ νέμονται Πιέρες τε καὶ Ὀδύμαντοι.

113 καὶ μάλιστα Σάτραι. Ὑπεροικέοντας δὲ τὸ Πάγ-
γαιον πρὸς βορέω ἀνέμου Παιόνιας Δέβηράς τε καὶ
Παιόπλας παρεξιῶν, ἥσε πρὸς ἐσπέρην· ἐσ δ ἀπόκετο
10 ἐπὶ ποταμὸν τε Στρυμόνα καὶ πόλιν Ἡίόνα, τῆς ἔτι
ζώσες ἐών ἥρχε Βόγης, τοῦ περ ὀλέγω πρότερον τού-
των λόγον ἐποιεύμην· ἡ δὲ γῆ αὐτῇ τῇ περὶ τὸ Πάγ-
γαιον ὄρος καλέεται Φελλίς· κατατείνουσα, τὰ μὲν
πρὸς ἐσπέρην, ἐπὶ ποταμὸν Ἄγγίτην ἐκδιδόντα ἐς
15 τὸν Στρυμόνα· τὰ δὲ πρὸς μεσαμβρίην, τείνουσα ἐς
αὐτὸν τὸν Στρυμόνα, ἐς τὸν οἱ Μάγοι ἐκαλλιρέντο

114 σφάζοντες ἵππους λευκούς. Φαρμακεύσαντες δὲ
ταῦτα ἐς τὸν ποταμὸν, καὶ ἄλλα πολλὰ πρὸς τού-
τοισι, ἐν Ἐννέᾳ Ὁδοῖσι τῆσι Ἡδωνῶν ἐπορεύοντο
20 κατὰ τὰς γεφύρας, τὸν Στρυμόνα εἰρόντες ἐξευγμένον.
Ἐννέα δὲ Ὁδοὺς πυνθανόμενοι τὸν χῶρον τοῦτον
καλέεσθαι, τοσούτους ἐν αὐτῷ παιδίς τε καὶ παρθέ-
νους ἄνδρῶν τῶν ἐπιχωρίων ζώοντας κατώρυσπον.

(Περσικὸν δὲ τὸ ζώοντας κατορίσσειν ἐπεὶ καὶ
25 Ἀμηστριν τὴν Ξέρξεω γυναικα πυνθάνομαι γηράσα-
σαν δις ἐπτὰ Περσέων παιδίας ἔοντων ἐπιφανέων
ἄνδρῶν ὑπὲρ ἔωστῆς τῷ ἕπο γῆν λεγομένῳ εἶναι θεῷ
ἀντιχαρίζεσθαι κατορύσσονταν)

115 Ως δὲ ἀπὸ τοῦ Στρυμόνος ἐπορεύετο ὁ στρατὸς,
οἱ ἐιθαντα πρὸς ἥλιου δυσμέων ἔστι αἰγιαλὸς, ἐν τῷ
οἰκημένην Ἀργιλον πόλιν Ἐλλάδα παρεξήσει αἵ τη
δὲ καὶ ἡ κατύπερθε ταύτης καλέεται Βισαλτίη·
ἐνθεῖτεν δὲ, κόλπον τὸν ἐπὶ Ποσειδῆιον ἐξ ἡριστερῆ,
χερὸς ἔχων, ἥσε διὰ Συλέους πεδίου καλεομένον, Στά-
35 γειραν πόλιν Ἐλλάδα παραμειβόμενος, καὶ ὑπίκετο
εἰς Ἀλανθανᾶμα ἀγύρμει οἱ τοί τῶν ἐκπιπτον τῶν ἔθνεων.

καὶ τῶν περὶ τὸ Πάγγαιον ὅρος οἰκεόντων ὄμοίως καὶ τῶν πρότερον κατέλεξα, τοὺς μὲν παρὰ θάλασσαν ἔχων οἰκημένους ἐν νησὶ στρατευομένους, τοὺς δὲ ἵπερ θαλάσσης πεζῇ ἐπομένους· τὴν δὲ ὁδὸν ταύτην, τῇ βασιλεὺς Εέρξης τὸν στρατὸν ἤλασε, οὗτε συγχέουσι Θρῆκες οὗτοι ἐπισπείρουσι, σέβονται τε μεγάλως τὸ μέχρι ἐμεῦ. ‘Ως δὲ ἄρα ἐς τὴν Ἀκανθον 116 ἀπίκετο, ξεινίην τε ὁ Πέρσης τοῖσι Ἀκανθίοισι προεῖπε καὶ ἐδωρήσατο σφεας ἐσθῆτι Μηδικῇ, ἐπαίνεε τε ὄρέων αὐτοὺς προθύμους ἔόντας ἐς τὸν πόλεμον 117 καὶ τὸ ὅρυγμα ἀκούων.

Ἐν. Ἀκάνθῳ δὲ ἔόντος Εέρξεω, συνήνεικε ύπὸ 117 νούσου ἀποθανεῖν τὸν ἐπεστεῶτα τῆς διώρυχος Ἀρταχαίην, δόκιμον ἔόντα παρὰ Εέρξη καὶ γένος Ἀχαιμενίδην, μεγάθετον μέγιστον ἔόντα Περσέων—ἀπὸ 15 γὰρ πέντε πηχέων βασιληίων ἀπέλιπε τέσσερας δακτύλους—φωνέοντύ τε μέγιστον ἀνθρώπων· ὥστε Εέρξεα, συμφορὴν ποιησάμενον μεγάλην, ἐξενείκαί τε αὐτὸν κάλλιστα καὶ θάψαι· ἐτυμβοχόεε δὲ πᾶσα τῇ στρατιῇ· τούτῳ δὲ τῷ Ἀρταχαίῃ θύουσι Ἀκάνθιοι 20 ἐκ θεοπροπίου ὡς ἡρωῖ, ἐπονομάζοντες τὸ οὔνομα. βασιλεὺς μὲν δὴ Εέρξης, ἀπολομένου Ἀρταχαίεω, ἐποιέετο συμφορὴν.

Οἱ δὲ ύποδεκόμενοι Ἑλλήνων τὴν στρατιὴν καὶ 118 δειπνίζοντες Εέρξεα ἐς πᾶν κακοῦ ἀπικέατο, οὕτω 25 ὥστε ἀνάστατοι ἐκ τῶν οἰκίων ἐγίνοντο· ὅκου γε Θασίοισι ύπὲρ τῶν ἐν τῇ ἡπείρῳ πολίων τῶν σφετέρων δεξαμένοισι τὴν Εέρξεω στρατιὴν καὶ δειπνίσασι Ἀντίπατρος ὁ Ὁργέος ἀραιρημένος, τῶν ἀστῶν ἀνὴρ δόκιμος ὄμοια τῷ μάλιστα, ἀπέδεξε ἐς τὸ δεῖ- 30 πνον τετρακόσια τάλαντα ἀργυρίου τετελεσμένα,— ‘Ως δὲ παραπλησίως καὶ ἐν τῇσι ἄλλῃσι πόλισι 119 οἱ ἐπεστεῶτες ἀπεδείκνυσαν τὸν λόγον· τὸ γὰρ δεῖ- πνον τοιόνδε τι ἐγίνετο, δία ἐκ πολλοῦ χρόνου πρειρημένον καὶ περὶ πολλοῦ ποιεύμενον· τοῦτο μὲν, ὡς ἐπύθοντο τάχιστα τῶν κηρύκων τῶν περιαγγελ-

λόντων, δασάρμενοι σῖτον ἐν τῇσι πόλισι οἱ ἀστοὶ
 ἀλειρά τε καὶ ἄλφιτα ἐποίευν πάντες ἐπὶ μῆνας
 συχνούς· τοῦτο δὲ, κτήνεα σιτεύεσκον ἔξειρίσκοντες
 τιμῆς τὰ κάλλιστα, ἔτρεφόν τε ὅρνιθας χερσαίους
 δικαιολόγους ἐν τε οἰκήμασι καὶ λάκκοισι, ἐς ὑπο-
 δοχὰς τοῖσι στρατοῖ· τοῦτο δὲ, χρύσεά τε καὶ ἀργύρεα
 ποτήριά τε καὶ κρητῆρας ἐποιεῦντο, καὶ τὰ ἄλλα
 ὅσα ἐπὶ τράπεζαν τιθέαται πάντα· ταῦτα μὲν δὴ
 αὐτῷ τε βασιλέϊ καὶ τοῖσι ὅμοσίτοισι μετ' ἐκείνου
 10 ἐπεποίητο, τῇ δὲ ἄλλῃ στρατιῇ τὰ ἐς φορβὴν μοῖνα
 τασσόμενα. ὅκως δὲ ἀπίκοιτο ἡ στρατιὴ, σκηνὴ
 μὲν ἔσκε πεπηγυῖα ἐτοίμη ἐς τὴν αὐτὸς σταθμὸν
 ποιεέσκετο Εέρξης· ἡ δὲ ἄλλῃ στρατιῇ ἔσκε ἵπαι-
 θριος· ὡς δὲ δείπνου γίνοιτο ὥρη, οἱ μὲν δεκόμενοι
 15 ἔχεσκον πόνον· οἱ δὲ, ὅκως πλησθέντες νύκτα αὐτοῦ
 ἀγάγοιεν, τῇ ὑστεραίῃ τὴν τε σκηνὴν ἀνασπάσαντες
 καὶ τὰ ἐπιπλα πάντα λαβόντες, οὗτῳ ἀπελαύνεσκον,
 — 120 λείποντες οὐδὲν, ἀλλὰ φερόμενοι· Ἐνθα δὴ Μεγα-
 κρέοντος ἀνδρὸς Ἀβδηρίτεω ἐπος εὖ εἰρημένον ἐγένε-
 20 το, ὃς συνεβούλευσε Ἀβδηρίτησι, πανδημεὶ αὐτοὺς
 καὶ γυναικας ἐλθόντας ἐς τὰ σφέτερα ἴρα, ἵζεσθαι
 οἴκετας τῶν θεῶν, παραιτεομένους καὶ τὸ λοιπόν σφι
 ἀπαμύνειν τῶν ἐπιόντων κακῶν τὰ ἡμίστεα· τῶν τε
 παροιχομένων ἔχειν σφι μεγάλην χάριν, ὅτι βασι-
 25 λεὺς Εέρξης οὐ διε ἐκάστης ἡμέρης ἐνόμισε σῖτον
 αἰρέεσθαι· παρέχειν γὰρ ἀν Ἀβδηρίτησι, εἰ καὶ
 ἄριστον προείρητο ὁμοία τῷ δείπνῳ παρασκευάζειν,
 ἡ μὴ ὑπομένειν Εέρξεα ἐπιόντα, ἡ καταμείναντας
 κάκιστα πάντων ἀιθρώπων διατριβῆναι. οἱ μὲν δὴ
 30 πιεζόμενοι ὅμοιώς τὸ ἐπιτασσόμενον ἐπετέλεον.

121 Εέρξης δὲ ἐκ τῆς Ἀκάνθου, ἐντειλάμενος τοῖσι
 στρατηγοῖσι τὸν ναυτικὸν στρατὸν ὑπομένειν ἐν Θέρ-
 μῃ, ἀπῆκε ἀπ' ἐωντοῦ πορεύεσθαι τὰς νέας· (Θέρμῃ
 δὲ τῇ ἐν τῷ Θερμαίῳ κόλπῳ οἰκημένῃ, ἀπ' ἣς καὶ
 35 κόλπος οὗτος τῇν ἐπωνυμίην ἔχει·) ταῦτη γὰρ ἐπι-
 θάνετο συντομώτατον εἶναι. μέχρι μὲν γὰρ Ἀκάν-

θου ὥδε τεταγμένος ὁ στρατὸς ἐκ Δορίσκου τὴν ὄδὸν ἐποιέετο· τρεῖς μοίρας ὁ Ξέρξης δασάμενος πάντα τὸν πεζὸν στρατὸν, μίαν αὐτέων ἔταξε παρὰ θάλασσαν ἰέναι ὅμοῦ τῷ ναυτικῷ· ταύτης μὲν δὴ ἐστρατήγεον Μαρδόνιός τε καὶ Μασίστης· ἔτέρη δὲ τεταγμένη ἦτορ τοῦ στρατοῦ τριτημορὶς τὴν μεσόγαιαν, τῆς ἐστρατήγεον Τριτανταίχμης τε καὶ Γέργις· ἡ δὲ τρίτη τῶν μοιρέων, μετ' ἣς ἐπορεύετο αὐτὸς ὁ Ξέρξης, ἦτορ μὲν τὸ μέσον αὐτέων, στρατηγοὺς δὲ παρείχετο Σμερδομένεα τε καὶ Μεγάβυζον.

10

‘Ο μέν νυν ναυτικὸς στρατὸς ὡς ἀπείθη ὑπὸ Ξέρ- 122 ξεω, καὶ διεξέπλωσε τὴν διώρυχα τὴν ἐν τῷ Ἀθῷ γενομένην διέχουσαν δὲ ἐς κόλπον ἐν τῷ Ἀσσα τε πόλις καὶ Πίλωρος καὶ Σίγγος καὶ Σάρτη οἰκηται· ἐνθεῦτεν, ὡς καὶ ἐκ τουτέων τῶν πολίων στρατιὴν 15 παρέλαβε, ἐπλεε ἀπιέμενος ἐς τὸν Θερμαϊον κόλπον, κάμπτων δὲ Ἀμπέλον τὴν Τορωναίην ἄκρην, παραμείβετο Ἐλληνίδας τάσδε πόλις ἐκ τῶν νέας τε καὶ στρατιὴν παρελάμβανε· Τορώνην, Γαληψὸν, Σερμύλην, Μηκύβερναν, Ὁλυνθον· ἡ μέν νυν χώρη αὗτη 20 Σιθωνίη καλέεται. ‘Ο δὲ ναυτικὸς στρατὸς ὁ Ξέρ- 123 ξεω, συντάμνων ἀπ’ Ἀμπέλου ἄκρης ἐπὶ Κανάστραιον ἄκρην, τὸ δὴ πάσης τῆς Παλλήνης ἀνέχει μάλιστα, ἐνθεῦτεν νέας τε καὶ στρατιὴν παρελάμβανε ἐκ Ποτιδαίης, καὶ Ἀφύτιος, καὶ Νέης Πόλιος, 25 καὶ Αἴγης, καὶ Θεράμβω, καὶ Σκιώνης, καὶ Μένδης, καὶ Σάνης· αὗται γάρ εἰσι αἱ τὴν νῦν Παλλήνην πρότερον δὲ Φλέγρην καλεομένην νεμόμεναι. παραπλέων δὲ καὶ ταύτην τὴν χώρην ἐπλεε ἐς τὸ προειρημένον, παραλαμβάνων στρατιὴν καὶ ἐκ τῶν 30 προστεχέων πολίων τῇ Παλλήνῃ, ὅμουρεουσέων δὲ τῷ Θερμαίῳ κόλπῳ, τῆσι οὖνόματά ἔστι τάδε· Λίπαξος, Κώμβρεια, Λίσαι, Γίγωνος, Κάμψα, Σμύλα, Αἴνεια· ἡ δὲ τουτέων χώρη Κροσσαίη ἔτι καὶ ἐς τόδε καλέεται ἀπὸ δὲ Αἰνείης, ἐς τὴν ἐτελεύτην καταλέγων τὰς πόλεις, ἀπὸ ταύτης ἥδη ἐς αὐτὸν

τον θερμαῖον κόλπον ἐγίνετο τῷ ναυτικῷ στρατῷ
ὁ πλόος καὶ γῆν τὴν Μυγδονίην· πλέων δὲ ἀπίκετο
ἔς τε τὴν προειρημένην Θέρμην καὶ Σινδὸν τε πόλιν
καὶ Χαλέστρην, ἐπὶ τὸν Ἀξιὸν ποταμόν· ὃς οὐρίζει
5 χώρην τὴν Μυγδονίην τε καὶ Βοττιαιίδα, τῆς ἔχουσι
τὸ παρὰ θάλασσαν στειρὸν χωρίον πόλις Ἰχναὶ τε
καὶ Πέλλα.

124 'Ο μὲν δὴ ναυτικὸς στρατὸς, αὐτοῦ περὶ Ἀξιὸν
ποταμὸν καὶ πόλιν Θέρμην καὶ τὰς μεταξὺ πόλις
10 ταυτέων, περιμένων βασιλέα, ἐστρατοπεδεύετο. Εἴρ-
ξης δὲ καὶ ὁ πεζὸς στρατὸς ἐπορεύετο ἐκ τῆς
Ἀκάνθου, τὴν μεσόγαιαν τάμνων τῆς ὁδοῦ, βουλό-
μενος ἐς τὴν Θέρμην ἀπικέσθαι· ἐπορεύετο δὲ διὰ
τῆς Παιονικῆς καὶ Κρηστωνικῆς ἐπὶ ποταμὸν Ἐχε-
ιδῶρον, ἃς ἐκ Κρηστωναίων ἀρξάμενος, βέει διὰ
Μυγδονίης χώρης, καὶ ἐξίει παρὰ τὸ ἔλος τὸ ἐπ'
125 Ἀξιῷ ποταμῷ. Πορευομένῳ δὲ ταύτῃ, λέοντες οἱ
ἐπεθήκαντο τῇσι σιτοφόροισι καμήλοισι· καταφοι-
τέοντες γὰρ οἱ λέοντες τὰς νύκτας, καὶ λείποντες
20 τὰ σφέτερα ἥθεα, ἄλλου μὲν οὐδενὸς ἅπτοντο οὔτε
ὑποζυγίου οὔτε ἀνθρώπου, οἱ δὲ τὰς καμήλους ἐκε-
ράζοντες μούνας. Θωμάζω δὲ τὸ αἴτιον ὃ τι κοτὲ ἦν,
τῶν ἄλλων τὸ ἀναγκάζον ἀπεχομένους τοὺς λέοντας
τῇσι καμήλοισι ἐπιτίθεσθαι· τὸ μήτε πρότερον
126 ὅπώπεσαν θηρίον, μήτ' ἐπεπειρέατο αὐτοῦ. Εἰσὶ
25 δὲ κατὰ ταῦτα τὰ χωρία καὶ λέοντες πολλοὶ, καὶ
βύες ἄγριοι τῶν τὰ κέρεα ὑπερμεγάθεά ἔστι, τὰ ἐς
Ἐλληνας φοιτέοντα. οὗρος δὲ τοῖσι λέοντις ἔστι ὃ
τε δι' Ἀβδήρων ρέων ποταμὸς Νέστος, καὶ ὃ δι'
30 Ἀκαρνανίης ρέων Ἀχελῷος· οὔτε γὰρ τὸ πρὸς τὴν
ἥω τοῦ Νέστου οὐδαμόθι πάσης τῆς ἔμπροσθεν
Σιρώπης ἴδοι τις ἀν λέοντα, οὔτε πρὸς ἐσπέρης τοῦ
Ἀχελῷου ἐν τῇ ἐπιλοίπῳ ἥπειρῳ· ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ
τούτων τῶν ποταμῶν γίνονται.

127 'Ως δὲ ἐς τὴν Θέρμην ἀπίκετο ὁ Εἴρξης, θύμων
αὐτοῦ τὴν στρατιήν· ἐπέσχε δὲ ὁ στρατὸς αὐτοῦ

στρατοπεδευόμενος τὴν παρὰ θάλασσαν χώρην τοσ-
ήνδε· ἀρξάμενος ἀπὸ Θέρμης πόλιος καὶ τῆς Μυγ-
δονίης, μέχρι Λυδίεώ τε ποταμοῦ καὶ Ἀλιάκμονος,
οἵ οὐρίζουσι γῆν τὴν Βοττιαιίδα τε καὶ Μακεδονίδα
ἐς τῶντὸ δέεθρον τὸ ὄντωρ συμμίσγοντες· ἐστρατοπε- 5
δεύοντο μὲν δὴ ἐν τούτοισι τοῖσι χωρίοισι οἱ βάρ-
βαροι. τῶν δὲ καταλεχθέντων τούτων ποταμῶν, ἐκ
Κρηστωναίης ρέων Ἐχείδωρος μοῦνος οὐκ ἀντέχρησε
τῇ στρατιῇ πινόμενος, ἀλλ' ἐπέλιπε. Ἐέρξης δὲ 128
όρέων ἐκ τῆς Θέρμης οὔρεα τὰ Θεσσαλικὰ, τόν τε 10
Ολυμπον καὶ τὴν Ὀσσαν, μεγάθεῖ τε ὑπερμήκεα
ἔόντα, διὰ μέσου τε αὐτῷ αὐλῶνα στεινὸν πυνθανό-
μενος εἴναι δι' οὐ δέει ὁ Πηγειὸς, ἀκούων τε εἴναι
ταύτη ὄδὸν ἐς Θεσσαλίην φέρουσαν, ἐπεθύμησε πλώ-
σας θεήσασθαι τὴν ἐκβολὴν τοῦ Πηγειοῦ· ὅτι τὴν 15
ἄνω ὄδὸν ἔμελλε ἐλāν διὰ Μακεδόνων τῶν κατύπερθε
οἰκημένων, ἐς Περραιβοὺς παρὰ Γόννον πόλιν· ταύτῃ
γὰρ ἀσφαλέστατον ἐπινθάνετο εἴναι· ὡς δὲ ἐπεθύ-
μησε, καὶ ἐποίεε ταῦτα· ἐσβὰς ἐς Σιδωνίην νέα, ἐς
τήνπερ ἐσέβαινε αἰεὶ ὅκως τι ἐθέλοι τοιοῦτο ποιῆσαι, 20
ἀνέδεξε σημῆιον καὶ τοῖσι ἄλλοισι ἀνάγεσθαι, κατα-
λιπὼν αὐτοῦ τὸν πεζὸν στρατόν· ἐπεὶ δὲ ἀπίκετο καὶ
ἐθεήσατο Ἐέρξης τὴν ἐκβολὴν τοῦ Πηγειοῦ, ἐν θώματι
μεγάλῳ ἐνέσχετο· καλέσας δὲ τοὺς κατηγεμόνας τῆς
όδοιο, εἴρετο εἰ τὸν ποταμόν ἐστι παρατρέψαντα ἐτέρη 25
ἐς θάλασσαν ἔξαγαγεῖν; (Τὴν δὲ Θεσσαλίην λόγος 129
ἐστὶ τὸ παλαιὸν εἴναι λίμνην, ὥστε γε συγκεκλη-
σμένην πάντοθεν ὑπερμήκεσι οὔρεσι· τὰ μὲν γὰρ
αὐτῆς πρὸς τὴν ἡῶ ἔχοντα τό τε Πήλιον οὔρος καὶ ἡ
Ὀσσα ἀποκλήει συμμίσγοντα τὰς ὑπωρείας ἀλλή- 30
λοισι, τὰ δὲ πρὸς βορέω ἀνέμου ὁ Οὐλυμπος, τὰ δὲ
πρὸς ἐσπέρην Πίνδος· τὰ δὲ πρὸς μεσαμβρίην τε
καὶ ἄνεμον νότον ἡ Ὀθρυς· τὸ μέσον δὲ τούτων τῶν
λεχθέντων οὔρέων ἡ Θεσσαλίη ἐστὶ, ἐσύσα κοίλη·
ώστε ὡν ποταμῶν ἐς αὐτὴν καὶ ἄλλων συχνῶν ἐσβαλ-
λόντων, πέντε δὲ τῶν δοκίμων μάλιστα τῶνδε, Πη-

νεισῦ, καὶ Ἀπιδανοῦ, καὶ Ονοχώρου, καὶ Ἐνιπέους,
 καὶ Παμίσου, οἱ μέν νυν ἐς τὸ πεδίον τοῦτο συλλε-
 γόμενοι ἐκ τῶν οἰρέων τῶν περικλητῶν τὴν Θεσ-
 σαλίην οἰνομάζόμενοι, δι' ἑνὸς αὐλῶνος, καὶ τούτου
 5 στειγοῦ, ἔκροον ἔχοντι ἐς θάλασσαν, προστιμίσγοι-
 τες τὸ ὕδωρ πάντες ἐς τῶντό· ἐπεὰν δὲ συμμιχθέωσι
 τάχιστα, ἐνθεῦτεν ἡδη ὁ Πηγεὺς τῷ οἰνόματι κατα-
 κρατέων, ἀνωνύμους τοὺς ἄλλους εἶναι ποιέει· τὸ δὲ
 παλαιὸν λέγεται, οὐκ ἔόντος κω τοῦ αὐλῶνος καὶ
 10 διεκρόου τούτου, τοὺς ποταμοὺς τούτους, καὶ πρὶς
 τοῖσι ποταμοῖσι τούτοισι τὴν Βοιβηίδα λίμνην, οὗτε
 οὖνομάζεσθαι κατάπερ νῦν ἔρειν τε οὐδὲν ἥσσον ἡ
 νῦν· ἔρεντας δὲ ποιέειν τὴν Θεσσαλίην πᾶσαν
 πέλαγος· αὐτοὶ μέν νυν Θεσσαλοὶ φασι Ποσειδέωτα
 15 ποιῆσαι τὸν αὐλῶνα δι' οὗ ἔρει ὁ Πηγεὺς, οἰκύτα
 λέγοντες· ὅστις γὰρ νομίζει Ποσειδέωνα τὴν γῆν
 σείειν, καὶ τὰ διεστεῶτα ὑπὸ σεισμοῦ τοῦ θεοῦ
 τούτου ἔργα εἶναι, καὶ ἀν ἐκεῖνο ίδων φαίη Ποσει-
 δέωνα ποιῆσαι· ἔστι γὰρ σεισμοῦ ἔργον, ὡς ἐμοὶ
 130 ἐφαίνετο εἶναι, η διάστασις τῶν οὐρέων.) Οἱ δὲ
 21 κατηγεόμενοι, εὑρομένου Ξέρξεω εἰ ἔστι ἄλλη ἔξοδος
 ἐς θάλασσαν τῷ Πηγεῷ, ἐξεπιστάμενοι ἀτρεκέως,
 εἶπον· “βασιλεῦ, ποταμῷ τούτῳ οὐκ ἔστι ἄλλη
 ἔξήλυσις ἐς θάλασσαν κατήκουσα, ἀλλ’ ἡδε αὐτῇ·
 25 οὔρεσι γὰρ περιεστεφάνωται πᾶσα Θεσσαλίη.”
 Ξέρξεα δὲ λέγεται εἰπεῖν πρὸς ταῦτα· “σοφοὶ
 ἄνδρες εἰσὶ Θεσσαλοί· ταῦτ' ἄρα πρὸ πολλοῦ ἐφυ-
 λάξαντο γνωσιμαχέοντες, καὶ τἄλλα καὶ ὅτε χώρην
 ἄρα εἶχον εὐαίρετόν τε καὶ ταχνάλωτον.” τὸν γὰρ
 30 ποταμὸν πρῆγμα ἀν ἦν μοῖνον ἐπεῖναι σφεαν ἐπὶ
 τὴν χώρην, χώματι ἐκ τοῦ αἰλῶνος ἐκβιβάσαντα,
 καὶ παρατρέψαντα δι' ὧν νῦν ἔρει ῥεόθρων· ὥστε Θεσ-
 σαλίην πᾶσαν ἔξω τῶν οὐρέων ὑπόβρυχα γενέσθαι.
 ταῦτα δὲ ἔχοντα ἔλεγε ἐς τοὺς Ἀλεύεω πάνδοι, Κιλι-
 35 πρῶτοι Ἑλλήνων, ἔοντες Θεσσαλοὶ, ἐδοσαν ἔωντιλε
 βασιλεῖ;) δοκέων ὁ Ξέρξης ἀπὸ παντός σφεας τῷ

ἔθνεος ἐπαγγέλλεσθαι φιλίην· εἴπας δὲ ταῦτα, καὶ θεησάμενος, ἀπέπλεε ἐς τὴν Θέρμην.

— 'Ο μὲν δὴ περὶ Πιερίην διέτριβε νῆμέρας συχνάσ· 131

τὸ γὰρ δὴ οὔρος τὸ Μακεδονικὸν ἔκειρε τῆς στρατιῆς τριτημορὶς, ἵνα ταύτη διεξίη ἄπασα ἡ στρατιὴ ἐς δ

Περραιβούς. [οἱ δὲ δὴ κήρυκες οἱ ἀποπεμφθέντες ἐς τὴν Ἑλλάδα ἐπὶ γῆς αἰτησιν ἀπικέατο· οἱ μὲν κεινοὶ,

οἱ δὲ φέροντες γῆν τε καὶ ὕδωρ. . τῶν δὲ δόντων 132

ταῦτα ἐγένοντο οἵδε· Θεσσαλοὶ, Δόλοπες, Ἐνιῆνες, Περραιβοὶ, Λοκροὶ, Μάγνητες, Μηλιέες, Ἀχαιοὶ οἱ 10

Φθιώται, καὶ Θηβαῖοι, καὶ οἱ ἄλλοι Βοιωτοὶ πλὴν Θεσπιέων τε καὶ Πλαταιέων. ἐπὶ τούτοισι οἱ Ἑλ-

ληνες ἔταμον ὄρκιον οἱ τῷ βαρβάρῳ πόλεμον ἀειρά-
μενοι· τὸ δὲ ὄρκιον ὅδε εἶχε· “ὅσοι τῷ Πέρσῃ

ἔδοσάν σφεας αὐτοὺς Ἑλλήνες ἔοντες, μὴ ἀναγκασ- 15

θέντες, καταστάντων σφι εὖ τῶν πρηγμάτων, τούτους δεκατεῦσαι τῷ ἐν Δελφοῖσι θεῷ.” τὸ μὲν δὴ ὄρκιον

ὅδε εἶχε τοῖσι Ἑλλησι. Ἐς δὲ Ἀθήνας καὶ Σπάρτην 133

οὐκ ἀπέπεμψε ὁ Πέρσης ἐπὶ γῆς αἰτησιν κήρυκας τῶνδε εἴνεκα· πρότερον Δαρείου πέμψαντος ἐπ’ αὐτὸ

τοῦτο, οἱ μὲν αὐτῶν τοὺς αἰτέοντας ἐς τὸ βάραθρον οἱ δὲ ἐς φρέαρ ἐσβαλόντες, ἐκέλευον γῆν τε καὶ ὕδωρ

ἐκ τούτων φέρειν παρὰ βάσιλέα· τούτων μὲν εἴνεκα οὐκ ἔπειψε Ξέρξης τοὺς αἰτήσοντας. ὅ τι δὲ τοῖσι

Ἀθηναίοισι ταῦτα ποιήσασι τοὺς κήρυκας συνήνεικε 25

ἀνεθέλητον γενέσθαι, οὐκ ἔχω εἴπαι, πλὴν ὅτι σφέων ἡ χώρη καὶ ἡ πόλις ἔδηιώθη· ἀλλὰ τοῦτο οὐ διὰ

ταῦτην τὴν αἰτίην δοκέω γενέσθαι.] Τοῖσι δὲ ὧν Λα- 134

κεδαιμονίοισι μῆνις κατέσκηψε Ταλθυβίου τοῦ Ἀγα-
μέμνονος κήρυκος· (ἐν γὰρ Σπάρτῃ ἔστι Ταλθυβίου 30

ἱρόν· εἰσὶ δὲ καὶ ἀπόγονοι Ταλθυβίου, Ταλθυβιάδαι καλεόμενοι, τοῖσι αἱ κηρυκηίαι αἱ ἐκ Σπάρτης πᾶσαι γέρας δέδονται·) μετὰ δὲ ταῦτα, τοῖσι Σπαρτιῆται

καλλιερήσαι θυομένοισι οὐκ ἔδύνατο· τοῦτο δὲ ἐπὶ χρόνον συχνὸν ἦν σφι· ἀχθομένων δὲ καὶ συμφορῆς χρεωμένων Λακεδαιμογίων, ἀλίης τε πολλάκις συλ-

λεγομένης, καὶ κύριγμα τοιώνδε ποιευμένων, εἰ τις
 βούλοιτο Λακεδαιμονίων πρὸ τῆς Σπάρτης ἀποθνή-
 σκειν, Σπερθίης τε ὁ Ἀνηρίστου καὶ Βοῦλισός Νικόλεω,
 ἄνδρες Σπαρτιῆται, φύσει τε γεγονότες εὖ καὶ λογί-
 οι μασι ἀνήκοντες ἐς τὰ πρῶτα, ἔθελονται ὑπέδυσται
 ποιηὴν τίσαι Ξέρξη τῶν Δαρείων κηρίκων τῶν ἐν
 Σπάρτῃ ἀπολομένων οὗτῳ Σπαρτιῆται τοίτους ὡς
 135 ἀποθανειμένους ἐς Μήδους ἀπέπεμψαν. Λῦτη τε ἡ
 τόλμα τούτων τῶν ἀνδρῶν θάματος ἀξίη, καὶ τάδε
 10 πρὸς τούτους τὰ ἔπεια πορευόμενοι γὰρ ἐς Σοῦσα,
 ἀπικνέονται παρὰ Ὑδάρνεα· ὁ δὲ Ὑδάριης ἦν μὲν
 γένος Πέρσης, στρατηγὸς δὲ τῶν παραθαλασσίων
 ἀνθρώπων τῶν ἐν τῇ Ἀσίᾳ· ὃς σφεας, ζείνια προ-
 θέμενος, εἰστία· ξεινίζων δὲ, εἴρετο λέγων τάδε·
 15 “Ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι, τί δὴ φεύγετε βασιλέϊ φίλιι
 γενέσθαι; ὅρατε γὰρ ὡς ἐπίσταται βασιλεὺς ἄνδρας
 ἀγαθὸν τιμᾶν, ἐς ἐμέ τε καὶ τὰ ἐμὰ πρήγματα ἀπο-
 βλέποντες· οὗτῳ δὴ καὶ ὑμεῖς εἰ δοίητε ἴμέας αὐτοὺς
 βασιλέϊ, δεδόξωσθε γὰρ πρὸς αὐτοῦ ἄνδρες εἴναι
 20 ἀγαθοὶ, ἔκαστος ἀν ὑμέων ἄρχοι γῆς Ἐλλάδος, δύντος
 βασιλέος.” πρὸς ταῦτα ὑπεκρίναντο τάδε· “Ὑδαρνες,
 οἵκτικοι ἔσθαι γίνεται ἡ συμβουλίη ἡ ἐς ἡμέας τεί-
 νουσα· τοῦ μὲν γὰρ πεπειρημένος συμβουλεύεις, τοῦ
 δὲ ἀπειρος ἐών· τὸ μὲν γὰρ δοῦλος εἶναι ἐξεπίστεαι,
 25 ἐλευθερίης δὲ οὐκω ἐπειριγθῆς, οὐτ' εἰ ἔστι γλυκὺ οὐτ'
 εἰ μή· εἰ γὰρ αὐτῆς πειρήσαιο, οὐκ ἀν δόρασι συμ-
 βιουλεύοις ἡμῖν περὶ αὐτῆς μάχεσθαι, ἀλλὰ καὶ
 136 πελέκεσι.” Ταῦτα μὲν Ὑδάρνεα ἀμείψαντο· ἐνθεῦτεν
 δὲ ὡς ἀνέβησαν ἐς Σοῦσα καὶ βεσιλέϊ ἐς ὄψιν
 30 ἥλθον, πρῶτα μὲν τῶν δορυφόρων κελευσίτων καὶ
 ἀνάγκην σφι προσφερόντων προσκυνέειν βασιλέα
 προσπίπτοντας, οὐκ ἔφασαν, ὀθεόμενοι πρὸς αὐτῶν
 ἐπὶ κεφαλήν, ποιήσειν ταῦτα οὐδαμά· οὔτε γάρ σφι
 ἐν νόμῳ εἶναι ἀνθρωπὸν προσκυνέειν, οὔτε κατα-
 35 ταῦτα γέκειν· ὡς δὲ ἀπεμαχέσαντο τοῦτο, δεύτερά σφι
 λέγουσι τάδε καὶ λόγου τοιοῦ δε ἔχειν, “ὦ βασιλεῦ

Μῆδων, ἔπειμψαν ήμέας Λακεδαιμόνιοι ἀντὶ τῶν ἐν Σπάρτη ἀπολομένων κηρύκων, ποιητὴν ἐκείνων τίσοντας” λέγουσι δὲ αὐτοῖσι ταῦτα Ξέρξης ὑπὸ μεγαλοφροσύνης οὐκ ἔφη ὁμοῖος ἔσεσθαι Λακεδαιμονίοισι· κείνους μὲν γὰρ συγχέαι τὰ πάντων ἀνθρώπων νόμιμα, 5 ἀποκτείναντας κήρυκας· αὐτὸς δὲ τὰ κείνοισι ἐπιπλήσσει ταῦτα οὐ ποιήσειν, οὐδὲ ἀνταποκτείνας ἐκείνους, ἀπολύσειν Λακεδαιμονίους τῆς αἰτίης. Οὗτω 137 ἡ Ταλθυβίου μῆνις, καὶ ταῦτα ποιησάντων Σπαρτιητέων, ἐπαύσατο τὸ παραυτίκα, καίπερ ἀπονοσ- 10 τησάντων ἐς Σπάρτην Σπερθίεώ τε καὶ Βούλιος· χρόνῳ δὲ μετέπειτα πολλῷ ἐπηγέρθη, κατὰ τὸν Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων πόλεμον, ὡς λέγουσι Λακεδαιμόνιοι. τοῦτό μοι ἐν τοῖσι θειότατον φαίνεται γενέσθαι. ὅτι μὲν γὰρ κατέσκηψε ἐς ἄγγελους 15 ἡ Ταλθυβίου μῆνις, οὐδὲ ἐπαύσατο πρὶν ἦ ἐξῆλθε, τὸ δίκαιον οὕτω ἔφερε· τὸ δὲ συμπεσεῖν ἐς τοὺς παιᾶς τῶν ἀνδρῶν τούτων τῶν ἀναβάντων πρὸς βασιλέα διὰ τὴν μῆνιν, ἐς Νικόλαν τε τὸν Βούλιος, καὶ ἐς Ἀνήριστον τὸν Σπερθίεω, ὃς εἶλε ἀλιέας τοὺς 20 ἐκ Τίρυνθος, ὄλκάδι καταπλώσας πλήρεϊ ἀνδρῶν· δῆλον ὃν μοι ὅτι θεῖον ἐγένετο τὸ πρῆγμα ἐκ τῆς μῆνιος· οἱ γὰρ, πεμφθέντες ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἄγγελοι ἐς τὴν Ἀσίην, προδοθέντες δὲ ὑπὸ Σιτάλκεω τοῦ Τήρεω Θρηίκων βασιλέος, καὶ Νυμφοδώρου τοῦ 25 Πύθεω ἀνδρὸς Ἀβδηρίτεω, ἥλωσαν κατὰ Βισάνθην τὴν ἐν Ἑλλησπόντῳ, καὶ ἀπαχθέντες ἐς τὴν Ἀττικὴν ἀπέθανον ἵπο Ἀθηναίων· μετὰ δὲ αὐτῶν καὶ Ἀριστέας ὁ Ἀδειμάντου, Κορίνθιος ἀνήρ· ταῦτα μέν νυν πολοῖσι ἔτεσι ὕστερον ἐγένετο τοῦ βασιλέος στόλου· 30 ἐπάνειμι δὲ ἐπὶ τὸν πρότερον λόγον.

Ἐ ‘Η δὲ στρατηλασίη ἡ βασιλέος οὔνομα μὲν εἶχε 138 ὡς ἐπ’ Ἀθήνας ἐλαύνει, κατίετο δὲ ἐς πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα· πυνθανόμενοι δὲ ταῦτα πρὸ πολλοῦ οἱ Ἑλληνες, οὐκ ἐν ὁμοίῳ πάντες ἐποιεῦντο· οὐ μὲν γὰρ αὐτῶν δόντες γῆν τε καὶ ὕδωρ τῷ Πέρσῃ εἶχο-

θάρσος ὡς οὐτεν πεισμένοι ἄχαρι πρὸς τοῦ βαρ-
βάρου· οἱ δὲ οὐ δύναται ἐν δειματὶ μεγάλῳ επτέ-
στασαι, μέτε οὐτε νεῶν ἐπισέων ἐν τῇ Ἑλλάδι ἀριθμὸν
ἀξιομάχων δέκεσθαι τὸν ἐπιόντα, οὔτε βουλομένων
τῶν πολλῶν ἀντάπτεσθαι τοῦ πολέμου, μηδιζόντων δὲ
130 προθίμως. Ἐνθαῦτα ἀναγκαῖη ἔξεργομαι γνώμην
ἀποδέξασθαι ἐπίφθονον μὲν πρὸς τῶν πλεύνιον αἰ-
θρώπων ὅμως δὲ, τῇ γέ μοι φαίνεται εἶναι ἀληθές,
οἷς ἐπισχήσω· εἰ Ἀθηναῖοι καταρρωδήσαντες τι·
10 ἐπιύντα κύνδυνον ἔξελιπον τὴν σφετέρην, η̄ καὶ μὴ
ἐκλιπόντες ἀλλὰ μείναυτες ἔδοσται σφέας αὐτοῖς;
Ξέρεη, κατὰ τὴν θάλασσαν οἴδαμε· ἂν ἐπειρῶντο
ἀντιεύμενοι βασιλέες· εἰ τούτων κατὰ τὴν θάλασσαν
μηδεὶς ἦντιοῦτο Ξέρεη, κατά γε ἀν τὴν ἥπερον
15 τοιάδε ἐγίνετο· εἰ καὶ πολλοὶ τειχέων κιθῶνες ἦσαν
ἔληλαμένοι διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ Πελοποννησίοισι, προ-
δούσείτος ἀν Δακεδαιμόνιοι ἵπο τῶν συμμάχων, οὐκ
ἐκόντων ἀλλ' ὑπὸ ἀναγκαῖη· κατὰ πόλις ἀλισκο-
ρένων ἵπο τοῦ ναυτικοῦ σ ρατοῦ τοῦ βαρβάρου,
20 ἐμονιώθησαν μουνωθέντες δὲ ἀν, καὶ ἀποδεξάμενοι
ἔργα μεγίλα, ἀπέθανον γενναίως· η̄ ταῦτα ἀν ἐπα-
θούν, η̄ πρὸ τοῦ, ὀρέωντες ἀν καὶ τοὺς ἄλλους Ἑλ-
ληπας μηδιζόντας, ὅμολογή ἀν ἐχρήσαντο πρὸς
Ξέρεη· καὶ οἵτω ἀν ἐπ' ἀμφότερα η̄ Ἑλλὰς ἐγίνετο
25 ὑπὸ Πέρσησ τὴν γὰρ ὀφελίην τὴν τῶν τειχέων
τῶν διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ ἔληλαμένων οὐ δύναμαι πυθέυ-
θαι η̄τις ἀν ἦν, βασιλέος ἐπικρατέοντος τῆς θαλά-
σσης· τὸν δὲ Ἀθηναίους ἀν τις λέγων σωτῆρας γει ἐπ-
θοι τῆς Ἑλλάδος, οἷς ἀν ἀμαρτάνοι τὸ ἀληθές,
30 οὗτοι γάρ ἐπὶ ἐκύτερα τῶν πριγγμάτων ἐτράπουι το·
ταῦτα δέ τις ἐμελλε· ἔλόμενοι δὲ τὴν Ἑλλάδα περι-
εῖναι ἔλειθέρην, τοῦτο τὸ Ἑλληνικὸν πᾶν τὸ λοιπόν,
ὅσον μὴ ἐμήδισε, αὐτοὶ οἵτοι ησαν οἱ ἐπεγένεντες,
καὶ βασιλέα μετά γε θεοὺς ἀνωσάμενοι· οὐδέ τις
25 χρηστήρια φοβερὰ ἐλθόντα ἐκ Δελφῶν, καὶ ἐς δέμαρα
βαλόντα, ἐπεισε ἐκλιπεῖν τὴν Ἑλλάδας ἄλλη κατα-

μείναντες ἀνέσχοντο τὸν ἐπιόντα ἐπὶ τὴν χώρην δέξασθαι.

Πέμψαντες γὰρ οἱ Ἀθηναῖοι ἐς Δελφοὺς θεο- 140 πρόπους, χρηστηριάζεσθαι ἵσαν ἔτοιμοι· καὶ σφι ποιήσασι περὶ τὸ ἱρὸν τὰ νομιζόμενα, ὡς ἐς τὸ δι μέγαρον ἐσελθόντες ἴζοντο, χρᾶ ἡ Πυθίη τῇ οὔνομα ἦν Ἀριστονίκη τάδε·

Ὥ μέλεοι, τί κάθησθε; λιπῶν φεῦγ' ἔσχατα γαῖης
δῶματα καὶ πόλιος τροχοειδέος ἅκρα κάρηνα.

οὐτε γὰρ ἡ κεφαλὴ μένει ἔμπεδον, οὐτε τὸ σῶμα,
οὐτε πόδες νέατοι, οὐτ' ὧν χέρες, οὐτε τι μέσσης
λείπεται, ἀλλ' ἄξηλα πέλει· κατὰ γάρ μιν ἐρείπει
πῦρ τε καὶ δξὺς Ἀρῆς Συριηγενὲς ἄρμα διώκων.

πολλὰ δὲ καλλ' ἀπολεῖ πυργώματα, κού τὸ σὸν οἶον·

πολλοὺς δ' ἀθανάτων νηὸν μαλερῷ πυρὶ δώσει,

οἴ που νῦν ἰδρῶτι φεούμενοι ἐστήκασι,

δείματι παλλόμενοι· κατὰ δ' ἀκροτάτοις δρόφοισι
αἷμα μέλαν κέχυται, προϊδὸν κακότητος ἀνάγκας.

ἀλλ' ἵτον ἐξ ἀδύτοιο, κακοῖς δ' ἐπικίδνατε θυμόν.

10

15

Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ τῶν Ἀθηναίων θεοπρόποι, 141 συμφορῇ τῇ μεγίστῃ ἔχρέωντο· προβάλλουσι δὲ 21 σφέας αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ κακοῦ τοῦ κεχρησμένου, Τίμων ὁ Ἀνδροβούλου, τῶν Δελφῶν ἀνὴρ δόκιμος ὅμοια τῷ μάλιστα, συνεβούλευε σφι ἵκετηρίην λαβοῦσι, δεύτερα αὖτις ἐλθόντας χρᾶσθαι τῷ χρηστηρίῳ ὡς 25 ἵκέτας· πειθομένοισι δὲ ταῦτα τοῖσι Ἀθηναίοισι, καὶ λέγουσι· “ὦναξ, χρῆσον ἡμῖν ἄμεινόν τι περὶ τῆς πατρίδος, αἰδεσθεὶς τὰς ἵκετηρίας τάσδε τὰς τοι ἥκομεν φέροντες· ἡ οὐ τοι ἅπιμεν ἐκ τοῦ ἀδύτου,
ἀλλ' αὐτοῦ τῇδε μενέομεν, ἐστ' ἀν καὶ τελευτήσω- 30 μεν.” ταῦτα δὲ λέγουσι ἡ πρόμαντις χρᾶ δεύτερα τάδε·

Οὐ δύναται Παλλὰς Δι' Ὀλύμπιον ἐξιλάσσασθαι,
λισσομένη πολλοῖσι λόγοις καὶ μήτιδι πυκνῆ.

σοὶ δὲ τόδ' αὖτις ἐπος ἐρέω, Ἀδάμαντι πελάσσας
τῶν ἄλλων γάρ ἀλισκομένων, δσα Κέκροπος οὐρος
ἐντὸς ἔχει κευθυμῶν τε Κιθαιρῶνος ζαθέωιο,
τεῖχος Τριτογενεῖ ξύλινον διδοῖ εὑρύσκα Ζεὺς

35

μοῦνον ἀπόρθητον τελέσειν, τὸ σὲ τέκνα τ' ὄνισσεν.
μηδὲ σύ γ' ἵπποσθνην τε μένειν καὶ πεῖδυ Λύντα
πολλὰς ἀπ' ἡπείρου στρατὸν ἥσυχος, ἀλλ' ὑποχωρεῖν
νθτον ἐπιστρέψας· ἔτι τοι κατέ κάντιος ἐσσγ.

5 ὡς θείη Σαλαμίς, ἀπολεῖς δὲ σὺ τέκνα γυναικῶν,
η̄ που εκιδναμένης Δημήτερος, η̄ συνιούσης.

142 Ταῦτα, σφι η̄ πιώτερα γὰρ τῶν προτέρων καὶ ἵν καὶ
ἔδοκεε εἶναι, συγγραψάμενοι ἀπαλλάσσοντο ἐς τὰς
Αθήνας· ως δὲ ἀπελθόντες οἱ θεοπρόποι ἀπήγγελ
10 λον ἐς τὸν δῆμον, γνῶμαι καὶ ἄλλαι πολλαὶ ἐγίνοντα
διζημένων τὸ μαντῆῖον, καὶ αἵδε συνεστηκοῦσαι μάλισ-
τα· τῶν πρεσβυτέρων Ἐλεγον μετεξέτεροι, δοκέειν σφι
τὸν θεὸν τὴν ἀκρόπολιν χρῆσαι περιέστεσθαι· η̄ γὰρ
ἀκρόπολις τὰ πάλαι τῶν Αθηνέων ῥηχῷ ἐπέφρακτο·
15 οἱ μὲν δὴ κατὰ τὸν φραγμὸν συνεβάλλοντο τοῦτο τὸ
ξύλινον τεῖχος εἶναι· οἱ δὲ αὖ Ἐλεγον τὰς νέας ση-
μαίνειν τὸν θεὸν, καὶ ταύτας παραρτέεσθαι ἐκέλευον
τὰ ἄλλα ἀπέντας. τοὺς ὅν δὴ τὰς νέας λέγοντας
εἶναι τὸ ξύλινον τεῖχος ἐσφαλλε τὰ δύο τὰ τελευταῖα
20 ῥηθέντα ὑπὸ τῆς Πιθίης·

ὡς θείη Σαλαμίς, ἀπολεῖς δὲ σὺ τέκνα γυναικῶν,
η̄ που εκιδναμένης Δημήτερος η̄ συνιούσης.

κατὰ ταῦτα τὰ ἔπεια συνεχέοντο αἱ γυνᾶμαι τῶν
φαμέρων τὰς νέας τὸ ξύλινον τεῖχος εἶναι· οἱ γυν-
25 χρησμολόγοι ταύτη ταῦτα ἐλάμβανον, ως ἀμφὶ Σα-
λαμῖνα δεῖ σφέας ἐσσωθῆναι, ταιμαχήην παρασκευα-
143 σαμένους. *Ην δὲ τῶν τις Αθηναίων ἀνὴρ ἐς πρώ-
τους νεωστὶ παριὼν, τῷ οὔνομα μὲν ἦν Θεμισ-
τοκλέης, παῖς δὲ Νεοκλέος ἐκαλέετο· οὗτος ὕιστη
30 οὐκ ἔφη πᾶν ὄρθως τοὺς χρησμολόγους στριβάλ-
λεσθαι, λέγων τοιάδε· εἰ ἐσ Αθηναίους εἶχε τὸ πάθος
εἰρημένον ἔόντως, οὐκ ἀν οὕτω μιν δοκέειν η̄ πίως
χρησθῆναι, ἀλλὰ ὡδε· ὡς σχετλίη Σαλαμίς· ἀντὶ τοῦ
ωθείη Σαλαμίς· εἴπερ γε ἔμελλον οἱ οἰκιστορεις ἀμφὶ
35 τοῦτη τελευτήσειν· ἀλλὰ γὰρ ἐς τοὺς πλεμένας τῷ
θεῷ εἰρῆνθαι τὸ χρηστήριον, στιλλαριζόντει κατε-

τὸ ὄρθὸν, ἀλλ' οὐκ ἐσθαι ὡν αὐτοὺς ὡς ναυμαχήσοντας συνεβούλευε, ὡς τούτου ἔόντος τοῦ ξυλίνου τείχεως. ταύτη Θεμιστοκλέος ἀποφαινομένου, Ἀθηναῖοι ταῦτά σφι ἔγνωσαν· αἱρετώτερα εἶναι μᾶλλον ἢ τὰ τῶν χρησμολόγων· οἵ οὐκ δὲ ἔων ναυμαχίην ἀρτέεσθαι, τὸ δὲ σύμπαν εἶναι, οὐδὲ χεῖρας ἀνταείρεσθαι ἀλλὰ ἐκλιπόντας χώρην τὴν Ἀττικὴν ἄλλην τινὰ οἰκίζειν. Ἐτέρη τε Θεμιστοκλέῃ 144 γνώμη ἔμπροσθε ταύτης ἐσθαι καιρὸν ἥριστευσε. ὅτε Ἀθηναίοισι γενομένων χρημάτων μεγάλων ἐν τῷ 10 κοινῷ, τὰ ἐκ τῶν μετάλλων σφι προσῆλθε τῶν ἀπὸ Λαυρείου, ἐμελλον λάξεσθαι ὄρχηδὸν ἔκαστος δέκα δραχμάς· τότε Θεμιστοκλέης ἀνέγνωσε Ἀθηναίους, τῆς διαιρέστιος ταύτης παυσαμένους νέας τούτων τῶν χρημάτων ποιήσασθαι διηκοσίας, ἐσ τὸν πόλεμον 15 τὸν πρὸς Αἰγαίην λέγων· οὗτος γὰρ ὁ πόλεμος συστὰς ἔσωσε τότε τὴν Ἑλλάδα, ἀναγκάσας θαλασσίους γενέσθαι Ἀθηναίους· αἱ δὲ ἐσ τὸ μὲν ἐποιήθησαν οὐκ ἔχρήσθησαν· ἐσ δέον δὲ οὕτω τῇ Ἑλλάδι ἐγένοντο· αὗταί τε δὴ αἱ νέες τοῖσι Ἀθηναίοισι 20 προποιηθεῖσαι υπῆρχον, ἐτέρας τε ἔδει προσναυπηγέεσθαι· ἔδοξέ τε σφι, μετὰ τὸ χρηστήριον βουλευομένοισι, ἐπιόντα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα τὸν βάρβαρον δέκεσθαι τῇσι νησὶ πανδημεὶ, τῷ θεῷ πειθομένοις, ὥμα Ἑλλήνων τοῖσι βουλομένοισι, τὰ μὲν δι; 25 χρηστήρια ταῦτα τοῖσι Ἀθηναίοισι ἐγεγόνεε.

Συλλεγομένων δὲ ἐσ τῶντὸ τῶν περὶ τὴν Ἑλλάδα 145 Ἑλλήνων τῶν τὰ ἀμείνω φρονεόντων, καὶ διδόντων σφίσι λόγον καὶ πίστιν, ἐνθαῦτα ἔδοκεε βουλευομένοισι αὐτοῖσι, πρῶτον μὲν χρημάτων πάντων καταλλάσσεσθαι τάς τε ἔχθρας καὶ τοὺς κατ' ἄλλήλους ἔόντας πολέμους· ἦσαν δὲ πρός τινας καὶ ἄλλους ἐγκεχρημένοι, ὁ δὲ ὡν μέγιστος Ἀθηναίοισι τε καὶ Αἰγαίησι· μετὰ δὲ, πυνθανόμενοι οἱέρξεα σὺν τῷ στρατῷ εἶναι ἐν Σάρδισι, ἐβουλεύσαντο κατασκόπους πέμπειν ἐσ τὴν Ἀσίην τῶν βασιλέως πρηγμάτων, ἐς

"Αργος τε ἀγγέλους ὄμασχμίην συνθησομένους πρὶς τὸν Πέρσην· καὶ ἐς Σικελίην ἄλλους πέμπειν παρὰ Γέλωνα τὸν Δεινομένεος, ἐς τε Κέρκυραν, κελείσοντας βοηθέειν τῇ Ἑλλάδι, καὶ ἐς Κρήτην ἄλλους· φριγί-
5 σαντες εἴ κως ἐν τε γένοιτο τὸ Ἑλληνικὸν καὶ τὶ συγκίψαντες τώντο τριήσσοιεν πάντες, ώς δειπᾶν ἐπιόντων ὅμοιώς τᾶσι Ἑλλησι.) τὰ δὲ Γέλωνος πρήγματα μεγάλα ἐλέγετο εἶναι, οἱ δὲ μῶν Ἑλληνικῶν τῶν οὐ πολλὸν μέζω.

146 'Ως δὲ ταῦτα σφι ἔδοξε, καταλυσάμενοι τὰς
11 ἔχθρας, πρῶτα μὲν κατασκόπους πέμπουσι ἐς τὴν
'Ασάνην ἄνδρας τρεῖς· οἱ δὲ ἀπικόμενοί τε ἐς Σάρδις
καὶ καταμαθόντες τὴν βασιλέος στρατιὴν, ώς ἐπάσπι-
τοι ἐγένοντο, βασανισθέντες ὑπὸ τῶν στρατηγῶν
15 τοῦ πεζοῦ στρατοῦ ἀπῆγοντο ώς ἀπολείμενοι· καὶ
τοῖσι μὲν κατακέκριτο θάνατος. Ξέρξης δὲ ώς ἐπί-
θετο ταῦτα, μεμφθεὶς τῶν στρατηγῶν τὴν γυνώμην,
πέμπει τῶν τινας δορυφόρων, ἐντειλάμενος, τὸν κατα-
λάβωσι τοὺς κατασκόπους ζῶντας, ἄγειν παρ' ἐωντόν·
20 ώς δὲ ἔτι περιεόντας αὐτοὺς κατέλαβον καὶ ἦγον ἐς
ὅψιν τὴν βασιλέος, τὸ ἐνθεῦτεν, πυθόμενος ἐπ' οἷσι
ἦλθον, ἐκέλευε σφέας τοὺς δορυφόρους περιάγοντας
ἐπιδείκνυσθαι πάντα τε τὸν πεζὸν στρατὸν καὶ τὴν
ἵππον· ἐπεὰν δὲ ταῦτα θηεύμενοι ἔωσι πλίρεες,
25 ἀποπέμπειν ἐς τὴν ἀν αὐτοὶ ἐθέλωσι χώρην ἀσινέας.
147 Επιλέγων δὲ τὸν λόγον τόνδε ταῦτα ἐνετέλλετο, ώς
εἰ μὲν ἀπώλοντο οἱ κατάσκοποι, οὔτε ἀν τὰ ἐωυτοῦ
πρήγματα προεπύθοντο οἱ Ἑλληνες ἔοντα λόγου
μέζω, οὖτ' ἀν τι τοὺς πολεμίους μέγα ἐσινέατο
εο ἄνδρας τρεῖς ἀπολέσαντες· νοστησάντων δὲ τούτων
ἐς τὴν Ἑλλάδα, δοκέειν (ἔφη) ἀκούσαντας τοὺς
Ἐλληνας τὰ ἐωυτοῦ πρήγματα, πρὸ τοῦ στόλου τοῦ
γινομένου παραδώσειν σφέας τὴν ἰδίην ἐλειθερίην,
καὶ οὕτω οὐδὲ δεήσειν ἐπ' αὐτοὺς στρατηλατέοντας
35 πρήγματα ἔχειν. οἷκε δὲ αὐτοῦ αὗτη ἡ γυνώμη τῇ
γε ἄλλῃ· ἔων γὰρ ἐν Ἀβύδῳ ὁ Ξέρξης ἐδε πλοῦσι

ἐκ τοῦ Πόντου σιταγωγὰ διεκπλώντα τὸν Ἑλλήσποντον, ἐς τε Αἴγιναν καὶ Πελοπόννησον κομιζόμενα· οἱ μὲν δὴ πάρεδροι αὐτοῦ, ως ἐπύθοντο πολέμια εἶναι τὰ πλοῖα, ἔτοιμοι ἥσαν αἱρέειν αὐτὰ, ἐσβλέποντες ἐς τὸν βασιλέα ὄκότε παραγγελέει· ὁ δὲ Ξέρξης δεῖρετο αὐτοὺς, ὅκη πλέοιεν; οἱ δὲ εἶπαν· “ἐς τοὺς σους πολεμίους, ὡς δέσποτα, σῆτον ἄγοντες·” ὁ δὲ ὑπολαβὼν ἔφη· “οὐκ ὡν καὶ ἡμεῖς ἐκεῖ πλέομεν ἐνθαπέρ καὶ οὗτοι τοῖσι τε ἄλλοισι ἔξηρτυμένοι καὶ σίτῳ; τί δῆτα ἀδικέουσι οὗτοι ἡμῖν σιτία παρακομένοις;” οἱ μέν νυν κατάσκοποι οὕτω θεησάμενοί τε καὶ ἀποκεμφθέντες ἐνόστησαν ἐς τὴν Εὐρώπην.

Οἱ δὲ συνωμόται Ἑλλήνων ἐπὶ τῷ Πέρσῃ, μετὰ 148 τὴν ἀπόπεμψιν τῶν κατασκόπωι, δεύτερα ἐπεμπονοῦσι "Ἀργος ἀγγέλους. Ἀργεῖοι δὲ λέγουσι τὰ κατ' 15 ἐωντοὺς γενέσθαι ὥδε· πυθέσθαι γὰρ αὐτίκα κατ' ἀρχὰς τὰ ἐκ τοῦ Βαρβάρου ἐγειρόμενα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, πυθόμενοι δὲ, καὶ μαθόντες ὡς σφεας οἱ Ἑλληνες πειρήσονται παραλαμβάνοντες ἐπὶ τὸν Πέρσην, πέμψαι θεοπρόπους ἐς Δελφοὺς, τὸν θεὸν ἐπειρησο- 20 μένους ὡς σφι μέλλει ἄριστον ποιεῦσι γενέσθαι; νεωστὶ γὰρ σφέων τεθνάναι ἔξακισχιλίους ὑπὸ Λακεδαιμονίων καὶ Κλεομένεος τοῦ Ἀναξανδρίδεω· τῶνδε δὴ εἰνεκα πέμπειν· τὴν δὲ Πυθίην ἐπειρωτῶσι αὐτοῖσι ἀνελεῖν τάδε·

25

'Εχθρὲ περικτιόνεσσι, φίλ' ἀθανάτοισι θεοῖσι,
εἴσω τὸν προβόλαιον ἔχων πεφυλαγμένος ἥσο,
καὶ κεφαλὴν πεφύλαξο· κάρη δὲ τὸ σῶμα σαώσει.

ταῦτα μὲν τὴν Πυθίην χρῆσαι πρότερον· μετὰ δὲ, ως ἐλθεῖν τοὺς ἀγγέλους ἐς δὴ τὸ Ἀργος, ἐπελθεῖν 30 ἐπὶ τὸ βουλευτήριον καὶ λέγειν τὰ ἐντεταλμένα· τοὺς δὲ πρὸς τὰ λεγόμενα ὑποκρίνασθαι, ως ἔτοιμοί εἰσι Ἀργεῖοι ποιέειν ταῦτα, τριήκοντα ἔτεα εἰρήνην σπεισάμενοι Λακεδαιμονίοισι καὶ ἡγεόμενοι κατὰ τὸ ἥμισυ πάσης τῆς συμμαχίης· καίτοι κατά γε τὸ 35 δίκαιον γίνεσθαι τὴν ἡγεμονίην ἐωντῶν, ἀλλὰ ὅμως

140 σφι ἀποχρᾶν κατὰ τὸ ημισυ ἡγεομένοισι. Ταῦτα μὲν λέγουσι τὴν βουλὴν ὑποκρίνασθαι, καίπερ ἀπαγορεύοντός σφι τοῦ χρηστηρίου μὴ ποιέεσθαι τὴν πρὸς τοὺς Ἑλληνας συμμαχίην σπουδὴν δὲ ἔχειν εἰς σπουδὰς γενέσθαι τριηκονταέτιδας καίπερ τὸ χρηστήριον φαβεομένοισι, ἵνα δὴ σφι οἱ παῖδες ἄνδρωθέωσι ἐν τούτοισι τοῖσι ἔτεσι· μὴ δὲ σπουδέων ἔουσέων, ἐπιλέγεσθαι, ἦν ἄρα σφέας καταλάβη πρὸς τῷ γεγονότι κακῷ ἄλλο πταισμα πρὸς τὸν Πέρσην,
 10 μὴ τὸ λοιπὸν ἔωσι Λακεδαιμονίων ὑπῆκοοι· τῶν δὲ ἀγγέλων τοὺς ἀπὸ τῆς Σπάρτης πρὸς τὰ ῥηθέντα ἐκ τῆς βουλῆς ἀμείψασθαι τοῖσδε· περὶ μὲν σπουδέων ἀνοίστειν ἐς τοὺς πλεῦνας· περὶ δὲ ἡγεμονίης αἰτοῖσι ἐντετάλθαι ὑποκρίνασθαι, καὶ δὴ λέγειν, σφὶ μὲν
 15 εἶναι δύο βασιλέας, Ἀργείοισι δὲ ἕνα· οὐκων δυνατὸν εἶναι τῶν ἐκ Σπάρτης οὐδέτερον παῦσαι τῆς ἡγεμονίης· μετὰ δὲ δύο τῶν σφετέρων ὅμοψηφον τὸν Ἀργεῖον εἶναι κωλύειν οὐδέν. οὗτῳ δὴ οἱ Ἀργεῖοι φασι οὐκ ἀνασχέσθαι τῶν Σπαρτιητέων τὴν πλεονεξίην,
 20 ἀλλ' ἐλέσθαι μᾶλλον ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἀρχεσθαι· ἢ τι ἱπέειται Λακεδαιμονίοισι· προειπεῖν τε τοῖσι ὑγγέλοισι πρὸ δύντος ηλίου ἀπαλλάσσεσθαι ἐκ τῆς Ἀργείων χώρης· εἰ δὲ μὴ, περιέψεσθαι ὡς πολεμίους.
 150 Αἱ τοὶ μὲν Ἀργεῖοι τοσαῦτα τούτων πέρι λέγουσι.
 25 ἔστι δὲ ἄλλος λόγος λεγόμενος ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα, ὡς Ξέρξης ἐπειψε κήρυκα ἐς Ἀργος πρότερον ἢ περ
 δρυμῆσαι στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα· ἐλθόντα
 δὲ τοῦτον λέγεται εἰπεῖν· “ἄνδρες Ἀργεῖοι, βασιλεὺς
 30 Ξέρξης τάδε ὑμῖν λέγει· ημεῖς νομίζομεν Πέρσην
 Δανάης, γεγονότα ἐκ τῆς Κηφέος θυγατρὸς Ἀνδρομέδης· οὗτῳ ἀν ᾧν εἴημεν ὑμέτεροι ἀπόγονοι· οὔτε
 ὧν ημέας οἰκός ἐπὶ τοὺς ημετέρους προγόνους ἐκ-
 στρατεύεσθαι, οὔτε ὑμέας ἄλλοισι τιμωρέοντας ημῖν
 εἰς ἀντιξόους γενέσθαι, ἀλλὰ παρ' ὑμῖν αὐτοῖσι ησυχίην
 ἔχοντας κατήσθαι· ἦν γὰρ ἐμοὶ γένηται κατὰ νόσον.

οὐδαμοὺς μέζονας ὑμέων ἄξω.” ταῦτα ἀκούσαντας Ἀργείους λέγεται πρῆγμα ποιήσασθαι, καὶ πιρα-
χρῆμα μὲν οὐδὲν ἐπαγγελλομένους μεταιτέειν· ἐπεὶ
δέ σφεας παραλαμβάνειν τοὺς Ἐλληνας, οὗτω δὴ,
ἐπισταμένους ὅτι οὐ μεταδώσουσι τῆς ἀρχῆς Λακε- 5
δαιμόνιοι, μεταιτέειν, ἵνα ἐπὶ προφάσιος ἡσυχίην
ἄγωσι. Συμπεσεῖν δὲ τούτοισι καὶ τόνδε τὸν λόγον 151 ~~λέγουσί~~
λέγουσί τινες Ἐλλήνων, πολλοῖσι ἔτεσι ὕστερον
γενόμενον τούτων· τυχεῖν ἐν Σούσοισι τοῖσι Μεμνο-
νίοισι ἔόντας ἐτέρου πρήγματος εἰνεκα ἀγγέλους 10
Ἀθηναίων, Καλλίην τε τὸν Ἰππονίκου καὶ τοὺς μετὰ
τούτου ἀναβάντας· Ἀργείους δὲ, τὸν αὐτὸν τοῦτον
χρόνον πέμψαντας καὶ τούτους ἐς Σοῦσα ἀγγέλους,
εἰρωτᾶν Ἀρταξέρξεα τὸν Ἡέρξεω εἴ σφι ἔτι ἐμμένει
τὴν πρὸς Ἡέρξεα φιλίην συνεκεράσαντο, ἢ νομιζοίατο 15
πρὸς αὐτοῦ εἶναι πολέμιοι: βασιλέα δὲ Ἀρταξέρξεα
μάλιστα ἐμμένειν φάναι, καὶ οὐδεμίαν νομίζειν πόλιν
Ἀργεος φιλιωτέρην. Εἰ μέν τινι Ἡέρξης τε ἀπέ- 152
πεμψε ταῦτα λέγοντα κήρυκα ἐς Ἀργος, καὶ Ἀργείων
ἀγγελοι ἀναβάντες ἐς Σοῦσα ἐπειρώτων Ἀρταξέρξεα 20
περὶ φιλίης, οὐκ ἔχω ἀτρεκέως εἰπεῖν· οὐδέ τινα
γνώμην περὶ αὐτῶν ἀποφαίνομαι ἄλλην γε ἢ τήνπερ
αὐτοὶ Ἀργεῖοι λέγουσι. [ἐπίσταμαι δὲ τοσοῦτο,
ὅτι, εἰ πάντες ἄνθρωποι τὰ οἰκηῖα κακὰ ἐς μέσον
συνενείκαιεν ἀλλάξασθαι βουλόμενοι τοῖσι πλησί- 25
οισι, ἐγκύψαντες ἀν ἐς τὰ τῶν πέλας κακὰ ἀσπασίως
ἔκαστοι αὐτῶν ἀποφεροίατο ὅπίσω τὰ ἐσενείκαντο·]
οὗτω δὴ οὐκ Ἀργείοισι αἰσχιστα πεποίηται· ἐγὼ δὲ
ὁφείλω λέγειν τὰ λεγόμενα, πείθεσθαι γε μὴν οὐ
παντάπασι ὁφείλω· καὶ μοι τοῦτο τὸ ἔπος ἔχέτω ἐς 30
πάντα τὸν λόγον· ἐπεὶ καὶ ταῦτα λέγεται, ὡς ἄρα
Ἀργεῖοι ἥσαν οἱ ἐπικαλεσάμενοι τὸν Πέρσην ἐπὶ
τὴν Ἑλλάδα, ἐπειδή σφι πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους
κακῶς ἡ αἰχμὴ ἐστήκεε, πᾶν δὴ βουλόμενοί σφι
εἴναι πρὸ τῆς παρεούσης λύπης. τὰ μὲν περὶ Ἀρ- 35
γείων εἴριγται.

153 Ἐς δὲ τὴν Σικελίην ἄλλοι τε ἀπίκατο ἄγγελοι
ἀπὸ τῶν συμμάχων συμμίξοντες Γέλωνι, καὶ διὰ καὶ
ἀπὸ τῶν Λακεδαιμονίων Σύαγρος. τοῦ δὲ Γέλωνος
τοίτου πρόγονος, οὐκήτωρ ἐών Γέλης, ἦν ἐκ νήσου
5 Τήλου τῆς ἐπὶ Τριοπίῳ κειμένης ὃς κτιζομένης
Γέλης ὑπὸ Λινδίων τε τῶν ἐκ Ρόδου καὶ Ἀντιφῆμου,
οἰκέτει φίθη· ἀνὰ χρόνον δὲ αἵτοῦ οἱ ἀπόγονοι γε-
νύμενοι ἴροφάνται τῶν χθονίων θεῶν διετέλεον ἔόντες,
Τηλίνεω ἐνύς τεν τῶν προγόνων κτησαμένου τρύπῃ
10 τοιῷδε· ἐς Μακτώριου πόλιν τὴν ὑπὲρ Γέλης οἰκη-
μένην ἔφυγον ἄνδρες Γελώνι, ἐσσωθέντες στάσι-
τούτους ὥν ὁ Τηλίνης κατήγαγε ἐς Γέλην, ἔχων οὐδε-
μίαν ἀιδρῶν δύναμιν ἀλλ' ἵρα τούτων τῶν θεῶν.
Ωθεν δὲ αἵτινα ἔλαβε ἢ αὐτὸς ἐκτήσατο, τοῦτο οἴκ
15 ἔχω εἰπεῖν· τοίτοισι δ' ὃν πίσυνος ἐών, κατήγαγε
ἐπ' ᾧ τε οἱ ἀπόγονοι αἵτοῦ ἴροφάνται τῶν θεῶν
ἔσοιται. θῶμά μοι ὥν καὶ τοῦτο γέγονε πρὸς τὰ
πινθάνομαι κατεργάσασθαι Τηλίνην ἔργον τοσοῦτον·
τὰ τοιαῦτα γάρ ἔργα οὐ πρὸς τοῦ ἀπαντος ἀνδρὸς
20 νειρόμικα γίνεσθαι, ἀλλὰ πρὸς ψυχῆς τε ἀγαθῆς καὶ
ῥώμης ἀιδρῆης· ὃ δὲ λέγεται πρὸς τῆς Σικελίης τῶν
εἰκητόρων τὰ ὑπεναντία τούτων, πεφικέναι θηλιδώνης
τε καὶ μαλακώτερος ἀνήρ· οὗτοι μέν νυν ἐκτήσατο
154 τοῦτο τὸ γέρας· Κλεάνδρου δὲ τοῦ Παντάρεος το-
25 λευτήσαντος τὸν βίον, ἐς ἐτυράννευσε μὲν Γέλης
ἐπτὰ ἔτεα ἀπέθανε δὲ ὑπὸ Σαβίλλου ἀνδρὸς Γελώνι,
ἐνθαῦτα ἀναλαμβάνει τὴν μουναρχίην Ἰπποκράτην,
Κλεάνδρου ἐών ἀδελφεύς· ἔχοντος δὲ Ἰπποκράτεος
τὴν τυραννίδα, ὁ Γέλων, ἐών Τηλίνεω τοῦ ἴροφάντεω
30 ἀπόγονος, πολλῶν μετ' ἄλλων καὶ Λίνησιδήμου τοῦ
Παταίκου ὃς ἦν δορυφόρος Ἰπποκράτεος μετὰ
δὲ οὐ πολλὸν χρόνον δι' ἀρετὴν ἀπεδέχθη πάστης τῆς
Ἴππου εἶναι ἵππαρχος· πολιορκέοντος γὰρ Ἰππο-
κράτεος Καλλιπολίτας τε καὶ Ναξίους, καὶ Ζαγ-
ροκλαίους τε καὶ Λεοιτίους, καὶ πρὸς Συρηκούσίους
τε καὶ τῶν βαρβάρων συχνοὺς, ἀνήρ ἔφαινετο ἡ

τούτοισι τοῖσι πολέμοισι ἐὼν ὁ Γέλων λαμπρότατος· τῶν δὲ εἰπον πολίων, τουτέων πλὴν Συρηκουσέων σύδεμία πέφευγε δουλοσύνην πρὸς Ἰπποκράτεος· Συρηκουσίους δὲ Κορίνθιοί τε καὶ Κερκυραῖοι ἐρρύσαντο μάχῃ ἐσσωθέντας ἐπὶ ποταμῷ Ἐλώρῳ. ἐρρύσαντο δὲ οὗτοι ἐπὶ τοῖσδε καταλλάξαντες, ἐπ' ὧτε Ἰπποκράτεϊ Καμάριναν Συρηκουσίους παραδοῦναι· Συρηκουσίων δὲ ἦν Καμάρινα τὸ ἀρχαῖον. Ὡς δὲ 155 καὶ Ἰπποκράτεα τυραννεύσαντα ἵσα ἔτεα τῷ ἀδελφεῷ Κλεάνδρῳ κατέλαβε ἀποθανεῖν πρὸς πόλι Υβλη, 10 στρατευσάμενον ἐπὶ τοὺς Σικελοὺς, οὗτω δὴ ὁ Γέλων τῷ λόγῳ τιμωρέων τοῖσι Ἰπποκράτεος παισὶ Εὐκλείδῃ τε καὶ Κλεάνδρῳ, οὐ βουλομένων τῶν πολιητέων κατηκόων ἔτι εἶναι, τῷ ἔργῳ, ώς ἐπεκράτησε μάχῃ τῶν Γελών, ἥρχε αὐτὸς ἀποστερήσας τοὺς Ἰπποκράτεος παῖδας· μετὰ δὲ τοῦτο τὸ εὑρῆμα, τοὺς γαμόρους καλεομένους τῶν Συρηκουσίων ἐκπεσόντας ὑπό τε τοῦ δήμου καὶ τῶν σφετέρων δούλων (καλεομένων δὲ Κυλλυρίων) ὁ Γέλων καταγαγὼν τούτους ἐκ Κασμένης πόλιος ἐς τὰς Συρηκούσας, ἔσχε καὶ 20 ταύτας· ὁ γὰρ δῆμος ὁ τῶν Συρηκουσίων ἐπιόντι Γέλωνι παραδιδοῖ τὴν πόλιν καὶ ἔωντόν. Ὁ δὲ 156 ἐπεί τε παρέλαβε τὰς Συρηκούσας, Γέλης μὲν ἐπικρατέων λόγον ἐλάσσω ἐποιέετο, ἐπιτρέψας αὐτὴν Ἱέρωνι ἀδελφέῳ ἔωντον· ὁ δὲ τὰς Συρηκούσας ἐκράτυνε, καὶ ἥσαν ἅπαντά οἱ Συρήκουσαι. αἱ δὲ παρατίκα ἀνά τ' ἔδραμον καὶ ἀνέβλαστον· τοῦτο μὲν γὰρ Καμαριναίους ἅπαντας ἐς τὰς Συρηκούσας ἀγαγὼν πολιήτας ἐποίησε, Καμαρίνης δὲ τὸ ἄστυ κατέσκαψε· τοῦτο δὲ Γελών ὑπερημίσεας τῶν ἀστῶν τῶντὸ 30 τοῖσι Καμαριναίοισι ἐποίησε· Μεγαρέας τε τοὺς ἐν Σικελίῃ, ώς πολιορκεόμενοι ἐς ὁμολογίην προσεχώρησαν, τοὺς μὲν αὐτῶν παχέας, ἀειραμένους τε πόλεμον αὐτῷ καὶ προσδοκέοντας ἀπολέσθαι διὰ τοῦτο, ἄγων ἐς τὰς Συρηκούσας πολιήτας ἐποίησε· τὸν δὲ 35 δῆμον τῶν Μεγαρέων, οὐκ ἔοντα μεταίτιον τοῦ πολέ-

μου τούτου οὐδὲ προσδεκόμενον κακὸν οὐδὲν πείσεσθαι, ἀγαγὼν καὶ τούτους ἐς τὰς Συρηκούσας ἀπέδοτο ἐπ' ἔξαγωγῇ ἐκ Σικελίης. τάντο δὲ τοῦτο καὶ Εὐβοέας τοὺς ἐν Σικελίῃ ἐποίησε, διακρίνας· ἐποίεε δὲ οἱ ταῦτα τούτους ἀμφοτέρους, νομίσας δῆμον εἶναι συνοίκημα ἀχαριτώτατον. τοιούτῳ μὲν τρόπῳ τίραννος ἐγγόνεε μέγας ὁ Γέλων.

157 Τότε δὲ, ὡς οἱ ἄγγελοι τῶν Ἑλλήνων ἀπίκαπτο ἐς τὰς Συρηκούσας, ἐλθόντες αὐτῷ ἐς λόγους ἔλεγον
10 τάδε· “ἔπειμψαν ἡμέας Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ τούτων σύμμαχοι, παραλαμψομένους σε πρὸς τὰν βάρβαρον τὸν γὰρ ἐπιόντα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα πάντως καν πυνθάνει· ἔτι Πέρσης ἀντὶρ μέλλει, ζεύξας τὸν Ἑλλήσποντον καὶ ἐπάγων πάντα τὸν ἥψον στρατὸν ἐκ τῆς
15 Ἀσίης, στρατηλατήσειν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, πρόσχημα μὲν ποιεύμενος ὡς ἐπ' Ἀθήνας ἐλαύνει, ἐν νόῳ δὲ ἔχων πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα ὑπ' ἐωսτῷ ποιήσασθαι. σὺ δὲ δυνάμιός τε ἡκεις μεγάλης, καὶ μοῦρά τοι τῆς
20 Ἑλλάδος οὐκ ἐλαχίστη μέτα, ἀρχοντί γε Σικελίης βοήθει τε τοῖσι ἐλευθεροῖσι τὴν Ἑλλάδα, καὶ συνελειθέρουν. ἄλλης μὲν γὰρ γνωμένη πᾶσα ἡ Ἑλλὰς χεὶρ μεγάλη συνάγεται, καὶ ἀξιόμαχοι γνόμεθα τοῖσι ἐπιοῦσι· ἦν δὲ ἡμέων οἱ μὲν καταπροδιδῶσι οἱ δὲ μὴ θέλωσι τιμωρέειν, τὸ δὲ ὑγιαῖνον τῆς Ἑλλάδος
25 ἡ ὀλέγον, τοῦτο δὲ ἥδη δεινὸν γίνεται μὴ πέσῃ πᾶσα ἡ Ἑλλάς. μὴ γὰρ ἐλπίσῃς, ἦν ἡμέας καταστρέψηται ὁ Πέρσης μάχῃ κρατήσας, ὡς οἱ κὶ ἦξει παρὰ σέ γε ἀλλὰ πρὸ τούτου φύλαξαι· βοηθέων γὰρ ἡμῖν σεωτῷ τιμωρέεις· τῷ δὲ εὖ βουλευθέντι πρήγματι
30 τελευτὴ ὡς τὸ ἐπίπαν χρηστὴ ἐθέλει ἐπιγίνεσθαι.”

158 Οἱ μὲν ταῦτα ἔλεγον· Γέλων δὲ πολλὸς ἐνέκειτο λέγων τοιάδε· “ἄνδρες Ἑλληνες, λόγον ἔχοντες πλεονέκτην ἐτολμήσατε ἐμὲ σύμμαχον ἐπὶ τὸν βάρβαρον παρακαλέοντες ἐλθεῖν· αὐτοὶ δὲ, ἐμεῦ πρότερον
35 δεηθέντος βαρβαρικοῦ στρατοῦ συνεπάψασθαι ὅτε μοι πρὸς Καρχηδονίους νεῖκος συνῆπτο, ἐπισκήπ-

τοντός τε τὸν Δωριέος τοῦ Ἀναξανδρίδεω πρὸς Ἐγεσταίων φόνον ἐκπρήξασθαι, ὑποτείνοντός τε τὰ ἐμπόρια συνελευθεροῦν, ἀπ’ ὃν ὑμῖν μεγάλαι ὡφελίαι τε καὶ ἐπαυρέσιες γεγόνασι, οὗτε ἐμεῦ εἴνεκα ἥλθετε βοηθήσοντες οὗτε τὸν Δωριέος φόνον ἐκπρηξόμενοι, τό δέ τε κατ’ ὑμέας τάδε ἄπαντα ὑπὸ βαρβάροισι νέμεται· ἀλλὰ εὖ γὰρ ἥμīν καὶ ἐπὶ τὸ ἄμεινον κατέστη· νῦν δὲ ἐπειδὴ περιελήλυθε ὁ πόλεμος καὶ ἀπίκται ἐς ὑμέας, οὕτω δὴ Γέλωνος μνῆστις γέγονε. ἀτιμίης δὲ πρὸς ὑμέων κυρήσας οὐκ ὅμοιώσομαι ὑμῖν ἀλλ’ 10 ἔτοιμός εἰμι βοηθέειν, παρεχόμενος διηκοσίας τε τριήρεας καὶ δισμυρίους ὄπλίτας, καὶ δισχιλίην ἵππον, καὶ δισχιλίους τοξότας, καὶ δισχιλίους σφενδονήτας, καὶ δισχιλίους ἵπποδρόμους ψιλούς· σίτον τε ἄπαση τῇ Ἑλλήνων στρατιῇ ἔστ’ ἀν διαπολεμήσωμεν ὑπο- 15 δέκομαι παρέξειν· ἐπὶ δὲ λόγῳ τοιῷδε τάδε ὑπίσχομαι· ἐπ’ ᾧ στρατηγός τε καὶ ἡγεμὼν τῶν Ἑλλήνων ἔσομαι πρὸς τὸν βάρβαρον· ἐπ’ ἄλλῳ δὲ λόγῳ οὗτ’ ἀν αὐτὸς ἔλθοιμι οὗτ’ ἀν ἄλλους πέμψαιμι.” Ταῦτα ἀκούσας 159 οὗτε ἡνέσχετο ὁ Σύαγρος εἰπέ τε τάδε· “ἢ κε μέγ’ 20 οἷμώξειεν ὁ Πελοπίδης Ἀγαμέμνων, πυθόμενος Σπαρτιῆτας τὴν ἡγεμονίην ἀπαραιρῆσθαι ὑπὸ Γέλωνός τε καὶ Συρηκουσίων· ἀλλὰ τούτου μὲν τοῦ λόγου μηκέτι μνησθῆσ, ὅκως τὴν ἡγεμονίην τοι παραδώσομεν· ἀλλ’, εἰ μὲν βούλεαι βοηθέειν τῇ Ἑλλάδι, ἵσθι 25 ἀρξόμενος ὑπὸ Λακεδαιμονίων· εἰ δ’ ἄρα μὴ δικαιοῖς ἄρχεσθαι, σὺ δὲ μὴ βοηθέειν.” Πρὸς ταῦτα ὁ Γέ- 160 λων, ἐπειδὴ ὥρα ἀπεστραμμένους τοὺς λόγους τοῦ Συάγρου, τὸν τελευταῖόν σφι τόνδε ἔξεφαινε λόγον· “ὦ ξεῖνε Σπαρτιῆτα, ὃνειδεα κατιόντα ἀνθρώπῳ φί- 30 λέει ἐπανάγειν τὸν θυμόν· σὺ μέντοι ἀποδεξάμενος ὑβρίσματα ἐν τῷ λόγῳ, οὗ με ἐπεισας ἀσχήμονα ἐν τῇ ἀμοιβῇ γενέσθαι· ὅκου δὲ ὑμεῖς οὕτω περιέχεσθε τῆς ἡγεμονίης, οἰκὸς καὶ ἐμὲ μᾶλλον ὑμέων περιέχεσθαι, στρατιῆς τε ἔόντα πολλαπλασίης ἡγεμόνα καὶ νηῶν πολὺ πλεύνων· ἀλλ’ ἐπεὶ τε ὑμῖν ὁ λόγος

οὗτῳ προσάντης κατίσταται, ήμεῖς τι ὑπείχομεν τοῦ
ἀρχαίου λόγου· εἰ τοῦ μὲν πεζοῦ ὑμεῖς ἡγέοισθε,
τοῦ δὲ ναυτικοῦ ἔγω· εἰ δὲ ίμῦν ἡδονὴ τοῦ κατὰ
θάλασσαν ἡγεμονείειν, τοῦ πεζοῦ ἔγω θέλω· καὶ ἡ
π τούτοισι ὑμέας χρέων ἔστι ἀρέσκεσθαι, η ἀπιέναι
16! συμμάχων τοιῶνδε ἐρήμους.” Γέλων μὲν διῇ ταῦτα
προτείνετο· φθάσας δὲ ὁ Ἀθηναίων ἄγγελος τὸν
Λακεδαιμονίων, ἀμείβετό μιν τοῦσδε· “ὦ βασιλεῦ
Συρηκουσίων, οἴκ τι γέμονος δεομένη η Ἑλλὰς ἀπέ-
10 πεμψεν ἡμέας πρὸς σὲ, ἀλλὰ στρατιῆς· σὺ δὲ δκως
μὲν στρατιὴν πέμψεις μὴ ἡγεύμενος τῆς Ἑλλάδος
εὐ προφαίνεις, ως δὲ στρατηγῆσαις αὐτῆς γλίχεαι·
δυσον μέν νυν παντὸς τοῦ Ἑλλήιων στρατοῦ ἔδεον
15 ἡγέεσθαι, ἐξήρκει ημῖν τοῖσι Ἀθηναίοισι ἡσυχίην
ἀγειν, ἐπισταμένοισι ως ὁ Λάκων ἰκανός τοι ἐμελλε
ἔσεσθαι καὶ οὐπέρ ἀμφοτέρων ἀπολογείμενος· ἐπεὶ
τε δὲ ἀπάσης ἀπελατινόμενος δέεαι τῆς ναυτικῆς
ἀρχειν, οὕτῳ ἔχει τοι· οὐδὲ ην ὁ Λάκων ἐπίη τοι ἀρ-
χειν αὐτῆς, ημεῖς ἐπήσομεν· ἡμετέρη γάρ ἔστι αἵτη
20 γε, μή αἵτων βουλομένων Λακεδαιμονίων· τούτοισι
μὲν ὅν ἡγέεσθαι βουλομένοισι οἴκ ἀντιτείνομεν,
ἄλλω δὲ παρήσομεν οὐδενὶ ναναρχέειν· μάτην γάρ
ὅν ὁδε πάραλον Ἑλλήνων στρατὸν πλεῖστον εἶημεν
ἐκτημένοι, εἰ Συρηκουσίοισι ἔόντες Ἀθηναῖοι συγ-
25 χωρήσομεν τῆς ἡγεμονίης, ἀρχαιότατον μὲν ἔθνος
παρεχόμενοι μοῦνοι δὲ ἔόντες οὐ μετανάσται Ἑλλή-
νων· τῶν καὶ Ὅμηρος δέ ποποὺς ἀνδρα ἀριστον
ἔφησε ἐς Ἰλιον ἀπικέσθαι, τάξαι τε καὶ διακοσμῆσαι
στρατόν· οὗτῳ οὐκ ὄνειδος οὐδὲν ημῖν ἔστι λέγειν
162 ταῦτα.” ἀμείβετο Γέλων τοῦσδε· “ξεῖνε Ἀθηναῖε,
31 ίμεῖς οἶκατε τοὺς μὲν ἀρχοντας ἔχειν τοὺς δὲ ἀρξο-
μένους οὐκ ἔχειν· ἐπεὶ τοίνυν οὐδὲν ὑπιέντες ἔχειν
τὸ πᾶν ἔθέλετε, οἴκ ἀν φθάνοιτε τὴν ταχίστην ὄπίσω
ἀπαλλασσόμενοι καὶ ἀγγέλλοντες τῇ Ἑλλάδι ὅτι ἐκ
35 τοῦ ἐνιαυτοῦ τὸ ἕαρ αὐτῇ ἐξαραίρηται.” οὗτος δὲ ο
ιός τοῦδε τοῦ βῆματος, τὸ ἔθέλει λέγειν ὑηλια γάρ

ώς ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἔστι τὸ ἕαρ δοκιμώτατον, τῆς δὲ τῶν Ἑλλήνων στρατιῆς τὴν ἑωντοῦ στρατιῆν· στερισκομένην ὡν τὴν Ἑλλάδα τῆς ἑωντοῦ συμμαχίης εἴκαζε, ως εἰ τὸ ἕαρ ἐκ τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐξαραιρημένον εἴη.

Οἱ μὲν δὴ τῶν Ἑλλήνων ἄγγελοι τοσαῦτα τῷ 163 Γέλωνι χρηματισάμενοι ἀπέπλεον· Γέλων δὲ πρὸς ταῦτα, δείσας μὲν περὶ τοῖσι Ἑλλησι μὴ οὐδυνέωνται τὸν βάρβαρον ὑπερβαλέσθαι, δεινὸν δὲ καὶ οὐκ ἀνασχετὸν ποιησάμενος ἐλθὼν ἐς Πελοπόννησον ἄρχεσθαι ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἐὼν Σικελίης τύραννος, 10 ταύτην μὲν τὴν ὁδὸν ἡμέλησε, ὃ δὲ ἄλλης εἶχετο· ἐπεὶ τε γὰρ ταχιστα ἐπύθετο τὸν Πέρσην διαβεβηκότα τὸν Ἑλλήσποντον, πέμπει πεντηκοντέροισι τρισὶ Κάδμον τὸν Σκύθεω, ἄνδρα Κῷον, ἐς Δελφοὺς, ἔχοντα χρήματα πολλὰ καὶ φιλίους λόγους· καρα- 15 δοκήσοντα τὴν μάχην ἦ πεσέεται· καὶ ἦν μὲν ὁ βάρβαρος νικᾶ, τά τε χρήματα αὐτῷ διδόναι καὶ γῆν τε καὶ ὕδωρ τῶν ἄρχει ὁ Γέλων· ἦν δὲ οἱ Ἑλληνες, ὀπίσω ἀπάγειν.

Ο δὲ Κάδμος οὗτος, πρότερον τούτων παρα- 164 δεξάμενος παρὰ πατρὸς τὴν τυραννίδα Κῷων εὐ²¹ βεβηκύιαν, ἐκών τε εἶναι καὶ δεινοῦ ἐπιόντος οὐδενὸς, ἄλλα ἀπὸ δικαιοσύνης, ἐς μέσον Κῷοισι καταθεῖς τὴν ἄρχην, οἴχετο ἐς Σικελίην· ἐνθα μετὰ Σαμίων ἔσχε τε καὶ κατοίκησε πόλιν Ζάγκλην τὴν ἐς Μεσ- 25 σήνην μεταβαλοῦσαν τὸ οὖνομα.

Τοῦτον δὴ ὡν ὁ Γέλων τὸν Κάδμον καὶ τοιούτῳ τρόπῳ ἀπικόμενον, διὰ δικαιοσύνην τὴν οἱ αὐτὸς ἄλλην συνήδεε ἐοῦσαν, ἐπεμπε· ὃς ἐπὶ τοῖσι ἄλλοισι δικαίοισι τοῖσι ἐξ ἑωντοῦ ἐργασμένοισι, καὶ τόδε οὐκ³⁰ ἐλάχιστον τούτων ἐλείπετο· κρατήσας γὰρ μεγάλων χρημάτων τῶν οἱ Γέλων ἐπετράπετο, παρεὸν κατασχέσθαι, οὐκ ἐθέλησε, ἀλλ' ἐπεὶ οἱ Ἑλληνες ἐπεκράτησαν τῇ ναυμαχίῃ, καὶ Εέρξης οἰχώκεε ἀπελαύνων, καὶ δὴ καὶ ἐκεῖνος ἀπίκετο ἐς τὴν Σικελίην³⁵ ἀπὸ πάντα τὰ χρήματα ἄγων.

163 Λέγεται δὲ καὶ τάδε ἐπὸ τῶν ἐν Σικελίῃ οἰκημένων,
ώς ὅμως καὶ μέλλων ἀρχεσθαι ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἐ¹
Γέλων ἐβοήθησε ἀν τοῖσι Ἑλλησι, εἰ μὴ ὑπὸ Θήρω²
νος τοῦ Λίνησιδήμου Ἀκραγαντίνων μονάρχου ἔξε-
σ λασθεὶς ἐξ Ἰμέρης Τήριλλος ὁ Κριόππου, τύραννος
ἐὼν Ἰμέρης, ἐπῆγε ἵπ³ αὐτὸν τὸν χρόνον τοῦτον
Φουίκων καὶ Λιβύων καὶ Ἰβήρων καὶ Λιγύων καὶ
Ἐλισύκων καὶ Σαρδονίων καὶ Κυρνίων τριήκοντα
μυριάδας, καὶ στρατηγὸν αὐτῶν Ἀμύλκαν τὸν Ἀινω-
10 νος Καρχηδονίων ἔόντα βασιλέα· κατὰ ξενίην τε
τὴν ἑωτοῦ ὁ Τήριλλος ἀναγγώσας, καὶ μάλιστα διὰ
τὴν Ἀναξίλεω τοῦ Κρητίνεω προθιμίηι, ὃς Ῥηγίουν
ἐὼν τίραννος, τὰ ἑωτοῦ τέκνα δοὺς ὄμηρους Ἀμύλκα
ἐπῆγε μιν ἐπὶ τὴν Σικελίην, τιμωρέων τῷ πειθερῷ.
15 Τηρίλλου γὰρ εἶχε θυγατέρα Ἀναξίλεως τῇ σύνομᾳ
ἥν Κιδύππη· οὗτῳ δὴ οὐκ οἷόν τε γενόμενον βοηθέειν
τὸν Γέλωνα τοῖσι Ἑλλησι, ἀποπέμπειν ἐς Δελφοὺς
160 τὰ χρήματα. Πρὸς δὲ καὶ τάδε λέγουσι, ώς συνέβη
τῆς αὐτῆς ἡμέρης ἐν τῇ Σικελίῃ Γέλωνα καὶ
20 Θήρωνα νικᾶν Ἀμύλκαν τὸν Καρχηδόνιον, καὶ ἐν
Σαλαμῖνι τοὺς Ἑλληνας τὸν Πέρσην τὸν δὲ Ἀμύλ-
καν Καρχηδόνιον ἔόντα πρὸς πατρὸς μητρόθεν δὲ
Συρηκούσιον, βασιλεύσαντά τε κατ' ἀνδραγαθίην
Καρχηδονίων, ως η συμβολή τε ἐγίνετο καὶ ώς
25 ἐσσοῦτο τῇ μάχῃ, ἀφανισθῆναι πυνθάνομαι· οὗτε
γὰρ ζῶντα οὔτε ἀποθανόντα φανῆναι οὐδαμοῦ γῆς.
167 τὸ πᾶν γὰρ ἐπεξελθεῖν διζήμενον Γέλωνα. Ἐστι
δὲ ὑπὸ αὐτῶν Καρχηδονίων ὅδε ὁ λόγος λεγόμενος
εἰκότι χρεωμένων, ώς οἱ μὲν βάρβαροι τοῖσι Ἑλλησι
οἱ ἐν τῇ Σικελίῃ ἐμάχοντο ἐξ ηοῖς ἀρξάμενοι μέχρι
δεύλης ὄφίης (ἐπὶ τοσοῦτο γὰρ λέγεται ἐλκύσαι
τὴν σύπτασιν) ὁ δὲ Ἀμύλκας ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ
μένων ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἐθύετο καὶ ἐκαλλιρέετο,
ἐπὶ πυρῆς μεγάλης σώματα ὅλα καταγίζον, ἵδων δὲ
25 τροπὴν τῶν ἑωτοῦ γινομένην, ώς ἔτεχε ἐπισπένδειν
τοῖσι ἥροῖσι, ὡσεὶ ἑωτὸν ἐς τὸ πῦρ· οὗτῳ δη κατα-

καυθέντα ἀφανισθῆναι. ἀφανισθέντι δὲ Ἀμίλκα τρόπῳ εἴτε τοιούτῳ ως Φοίνικες λέγουσι, εἴτε ἔτερῳ ως Συρηκούσιοι, Καρχηδόνιοι τοῦτο μέν οἱ θύουσι, τοῦτο δὲ μνήματα ἐποίησαν ἐν πάσῃσι τῇσι πόλισι τῶν ἀποικίδων, ἐν αὐτῇ τε μέγιστον Καρχηδόνι. τὰ δὲ μὲν ἀπὸ Σικελίης τοσαῦτα.

Κερκυραῖοι δὲ τάδε ὑποκρινάμενοι τοῖσι ἄγγελοισι 168 τοιάδε ἐποίησαν· καὶ γὰρ τούτους παρελάμβανον οἱ αὐτοὶ οἵπερ καὶ ἐς Σικελίην ἀπίκατο, λέγοντες τοὺς αὐτοὺς λόγους τοὺς καὶ πρὸς Γέλωνα ἔλεγον· οἱ δὲ 10 παραυτίκα μὲν ὑπίσχοντο πέμψειν τε καὶ ἀμυνέειν, φράζοντες ως οὗ σφι περιοπτέη ἐστὶ ή 'Ελλὰς ἀπολλυμένη· ἡν γὰρ σφαλῆ, σφεῖς γε οὐδὲν ἄλλο ἢ δουλεύσοντες τῇ πρώτῃ τῶν ημερέων· ἀλλὰ τιμωρητέον εἶη ἐς τὸ δυνατώτατον. ὑπεκρίναντο μὲν οὕτω εὑπρόσ- 15 ωπα· ἐπεὶ δὲ ἔδει βοηθέειν, ἄλλα νοεῦντες ἐπλήρωσαν νέας ἔξηκοντα, μόγις δὲ ἀναχθέντες προσέμιξαν τῇ Πελοποννήσῳ· καὶ περὶ Πύλον καὶ Ταίναρον γῆς τῆς Λακεδαιμονίων ἀνεκώχευνον τὰς νέας, καραδοκέοντες καὶ οὗτοι τὸν πόλεμον ἥ πεσέεται· 20 ἀελπτέοντες μὲν τοὺς 'Ελληνας ὑπερβαλέεσθαι, δοκέοντες δὲ τὸν Πέρσην κατακρατήσαντα πολλὸν ἄρξειν πάσης τῆς 'Ελλάδος· ἐποίειν ὅν ἐπίτηδες, ἵνα ἔχωσι πρὸς τὸν Πέρσην λέγειν τοιάδε· “ ὁ βασιλεῦ, ημεῖς, παραλαμβανόντων τῶν 'Ελλήνων ημέας ἐς τὸν 25 πόλεμον τοῦτον, ἔχοντες δύναμιν οὐκ ἐλαχίστην, οὐδὲ ιέας ἐλαχίστας παρασχόντες ἂν, ἀλλὰ πλείστας μετά γε 'Αθηναίους, οὐκ ἐθελήσαμέν τοι ἐναντιοῦσθαι, οὐδέ τι ἀποθύμιον ποιήσαι·” τοιαῦτα λέγοντες ἥλπιζον πλέον τι τῶν ἄλλων οἴσεσθαι· τάπερ ἂν καὶ ἐγένετο, 30 ως ἐμοὶ δοκέει. πρὸς δὲ τοὺς 'Ελληνάς σφι σκῆψις ἐπεποίητο, τῇπερ δὴ καὶ ἐχρήσαντο· αἰτιωμένων γὰρ τῶν 'Ελλήνων ὅτι οὐκ ἐβοήθεον, ἔφασαν πληρώσαι μὲν ἔξηκοντα τριήρεας ὑπὸ δὲ ἐτησιέων ἀνέμων ὑπερβαλέειν Μαλέην οὐκ οἷοί τε γενέσθαι· οὕτω οὐκ ἀπικέυθαι ἐς Σαλαμῖνα, καὶ σύδεμιῇ κακότητι λε-

φθῆναι τῆς ναυμαχίης. οὗτοι μὲν οὕτω διεκρούσαντο τοὺς Ἑλληνας.

160 Κρῆτες δὲ, ἐπεί τέ σφεας παρελάμβανον οἱ ἐπὶ τούτοισι ταχθέντας Ἑλλήνων, ἐποίησαν τοιύνδε·
ο πέμψαντες κοινῇ θεοπρόπους ἐς Δελφοὺς τὸν θεὸν
ἐπειρώτων, εἴ σφι ἀμεινον γίνεται τιμωρέουσι τὴν
Ἑλλάδι; ηδὲ Πυθίῃ ὑπεκρύνατο· “ὦ νήπιοι, ἀπι-
μέμφεσθε ὅσα ίμῦν ἐκ τῶν Μενέλεῳ τιμωρημάτων
Μάνως ἐπεμψε μητίων δακρύματα, ὅτι οἱ μὲν οὐ
10 συνεξεπρήξαντο αὐτῷ τὸν ἐν Καρίκῳ θάνατον γενό-
μενον, ίμεῖς δὲ κείνοισι τὴν ἐκ Σπάρτης ἀρπαχθεῖσαν
ὑπ' ἀνδρὸς βαρβάρου γυναῖκα.” ταῦτα οἱ Κρῆτες
ὡς ἀπενειχθέντα ἤκουσαν, ἔσχοντο τῆς τιμωρίης.
170 Λέγεται γάρ Μάνων κατὰ Λύγησιν Δαιδάλου ἀπι-
15 κόμενον ἐς Σικανίην τὴν νῦν Σικελίην καλεομένην,
ἀποθανεῖν βιαίῳ θανάτῳ· ἀνὰ δὲ χρόνον Κρῆτας,
θεοῦ σφε ἐποτρύναντος, πάντας τλήν Πολιχνιτέων
τε καὶ Πραισίων ἀπικομένοις στόλῳ μεγάλῳ ἐς
Σικανίην, πολιορκέειν ἐπ' ἔτεα πέντε πόλιν Κάμικον.
20 τὴν κατ' ἐμὲ Ἀκραγαντῶν ένέμοντο· τέλος δὲ, οὐ
δυναμένους οὔτε ἐλεῖν, οὔτε παραμένειν λιμῷ συνεσ-
τεῶτας, ἀπολιπόντας οἰχεσθαι· ὡς δὲ κατὰ Ιηπυγίην
γειέσθαι πλώοντας, ὑπολαβόντα σφέας χειμῶνα
μέγαν ἐκβιλέειν ἐς τὴν γῆν· συναραχθέντων δὲ τῶν
25 πλοίων, οἵδερίαν γάρ σφι ἔτι κομδὴν ἐς Κρήτην
φαινεσθαι, ἐνθαῦτα Υρίην πόλιν κτίσαντας κατα-
μεῖναι τε καὶ μεταβαλόντας ἀντὶ μὲν Κρητῶν γενέσ-
θαι Ιηπυγας Μεσσαπίους, ἀντὶ δὲ εἶναι νησιώτας,
ηπειρώτας· ἀπὸ δὲ Υρίης πόλιος τὰς ἄλλας οἰκίσας·
30 τὰς δὴ Ταραντίνοις χρόνῳ ὕστερον πολλῷ ἐξαιτι-
τάντες προσέπταισαν μεγάλως· ὥστε φόνος Ἑλ-
ληνικὸς μέγιστος οὗτος δὴ ἐγένετο πάντων τῶν ήμεῖς
ἴδμεν, αὐτῶν τε Ταραντίνων καὶ Τρηγίνων, οἵ τούς
Μικίθου τοῦ Χοίρου ἀναγκαζόμενοι τῶν ἀστῶν καὶ
οἱ απικόμενοι τιμωροὶ Ταραντίνοισι, ἀπέθανον τρισ-
χύλιοι οὖτοι· αὐτῶν δὲ Ταραντίνων οὐκ ἐπέλην ὁρθοί·

ό δὲ Μίκυθος, οἰκέτης ἐὼν Ἀναξίλεω, ἐπίτροπος
 ‘Ρηγίου καταλέλειπτο· οὗτος ὅσπερ ἐκπεσὼν ἐκ
 ‘Ρηγίου καὶ Τεγέην τὴν Ἀρκάδων οἰκήσας, ἀνέθηκε
 ἐν Ὁλυμπίῃ τοὺς πολλοὺς ἀνδριάντας. Ἀλλὰ τὰ 171
 μὲν κατὰ ‘Ρηγίους τε καὶ Ταραντίους τοῦ λόγου 5
 μοι παρενθήκη γέγονε· ἐσ δὲ τὴν Κρήτην ἐρημω-
 θεῖσαν, ως λέγουσι Πραίσιοι, ἐσοικίζεσθαι ἄλλους τε
 ἀνθρώπους καὶ αὐλιστα “Ελληνας· τρίτη δὲ γενεῇ
 μετὰ Μίνωα τελευτήσαντα γενέσθαι τὰ Τρωϊκά· ἐν
 τοῖσι οὐ φλαυροτατούς φαίνεσθαι ἔόντας Κρῆτας 10
 τιμωροὺς Μενελεῷ· ἀντὶ τούτων δέ σφι ἀπονοσ-
 τήσασι ἐκ Τροίης λιμόν τε καὶ λοιμὸν γενέσθαι, καὶ
 αὐτοῖσι καὶ τοῖσι προβάτοισι· ἐσ τε, τὸ δεύτερον
 ἐρημωθείσης Κρήτης, μετὰ τῶν ὑπολοίπων τρίτους
 αὐτὴν νῦν νέμεσθαι Κρῆτας. η μὲν δὴ Πυθίη ὑπο- 15
 μνήσασα ταῦτα, ἐσχε βουλομένους τιμωρέειν τοῖσι
 “Ελλησι.

Θεσσαλοὶ δὲ ὑπὸ ἀναγκαίης τὸ πρῶτον ἐμῆδισαν, 172.
 ως διέδεξαν ὅτι οῦ σφι ἥνδανε τὰ οἱ Ἀλευάδαι
 ἐμηχανέωντο· ἐπεί τε γὰρ ἐπυθέατο τάχιστα μέλ- 20
 λοντα διαβαίνειν τὸν Πέρσην ἐσ τὴν Εὐρώπην, πέμ-
 πουσι ἐσ τὸν Ἰσθμὸν ἀγγέλους· ἐν δὲ τῷ Ἰσθμῷ
 ἦσαν ἀλισμένοι πρόβουλοι τῆς Ἑλλάδος, ἀραιρη-
 μένοι ἀπὸ τῶν πολίων τῶν τὰ ἀμείνω φρονεουσέων
 περὶ τὴν Ἑλλάδα· ἀπικόμενοι δὲ ἐπὶ τούτους τῶν 25
 Θεσσαλῶν οἱ ἄγγελοι ἔλεγον· “ἄνδρες Ἑλληνες, δεῖ
 φυλάσσεσθαι τὴν ἐσβολὴν τὴν Ὁλυμπικὴν, ἵνα Θεσ-
 σαλίη τε καὶ η σύμπασα ἡ Ἑλλὰς ἐν σκέπῃ τοῦ
 πολέμου· ημεῖς μέν νυν ἐτοῦμοί είμεν συμφυλάσσειν·
 πέμπειν δὲ χρὴ καὶ ὑμέας στρατιὴν πολλήν· ως, εἰ 30
 μὴ πέμψετε, ἐπίστασθε ημέας ὁμολογήσειν τῷ Πέρσῃ·
 οὐ γάρ τοι προκατημένους τοσοῦτο πρὸ τῆς ἄλλης
 Ἑλλάδος, μούνους πρὸ ιμέων δεῖ ἀπολέσθαι. βοη-
 θέειν δὲ οὐ βουλόμενοι, ἀναγκαίην ημῖν οὐδεμίαν
 οἷοί τέ ἐστε προσφέρειν· οὐδαμὰ γὰρ ἀδυνασίης 35
 ἀνάγκη κρέσσων ἔφυ· ημεῖς δὲ πειρησόμεθα αὐτοῖς

φθῆναι τῆς ναυμαχίης. οὗτοι μὲν οἵτω διεκρού-
τούσι Ἑλλήνας.

160 Κρῆτες δὲ, ἐπεὶ τέ σφεας παρελάμβανο-
έπι τούτοισι ταχθέντας Ἑλλήνων, ἐποίησαν τε
οἱ πέμψαντες κοινῇ θεοπρόπους ἐς Δελφοὺς τὸν
ἐπειρώτων, εἴ σφι ἄμεινον γίνεται τιμωρέουμ-
Ἐλλάδι; ή δὲ Ηιθίη ὑπεκρίνατο· “ὦ νήπιοι
μέμφεσθε ὅστα ἡμῖν ἐκ τῶν Μενέλεῳ τιμωρη-
Μίρως ἐπεμψε μητέρων δακρύματα, ὅτι οἱ μητέρες
10 συνεξεπρήξαντο αὐτῷ τὸν ἐν Καμίκῳ θάνατον
μενον, ὑμεῖς δὲ κείνοισι τὴν ἐκ Σπάρτης ἀρπαχθε-
ὑπ’ ἀνδρὸς βαρβάρου γυναικα.” ταῦτα οἱ Ελλήνες
ἀπενειχθέντα ἤκουσαν, ἔσχοντο τῆς τιμωρη-
170 Λέγεται γὰρ Μύρων κατὰ Λίγτησιν Δαιδάλο-
15 κόμενον ἐς Σικανίην τὴν νῦν Σικελίην καλεού-
ἀποθανεῖν βιαίῳ θανάτῳ· ἀνὰ δὲ χρόνον Κρητικού
θεοῦ σφε ἐποτρύναντος, πάντας πλινθούσας
τε καὶ Πραισίων ἀπικομένους στόλῳ μεγάλῳ
Σικανίην, πολεμοκέαν ἐπ’ ἔτεα πέντε πόλιν Κρητού-
20 τὴν κατ’ ἐμὲ Ἀκραγαντίνοι ἐνέμοντο· τέλος
δυναμένους οὔτε ἐλεῖν, οὔτε παραμένειν λιμη-
τεῶτας, ἀπολιπόντας οἰχεσθαι· ὡς δὲ κατὰ τούτην
γενέσθαι πλώοντας, ὑπολαβόντα σφέας
μέγαν ἐκβιλέειν ἐς τὴν γῆν· συναραχθέντες
25 πλοίων, οὐδεμίαν γάρ σφι ἔτε κομιδὴν ἐ-
φαίνεσθαι, ἐνθαῦτα Υρίην πόλιν κτίσαν
μεναι τε καὶ μεταβαλόντας ἀντὶ μὲν Κρητού
οἰνού Ιήπυγας Μεσσαπίους, ἀντὶ δὲ εἶναι
ἡπειρώτας· ἀπὸ δὲ Υρίης πόλιος τὰς ἄλλας
30 τὰς δὴ Ταραντίνοι χρόνῳ ὕστερον πολι-
τάντες προσέπταισαν μεγάλως· ὥστε
ληγυκὸς μέγιστος οὗτος δη ἐγένετο πάντα
ἴδμεν, αὐτῶν τε Ταραντίνων καὶ Ρήγων
Μικέθου τοῦ Χοέρου ἀναγκαζόμενοι τούτοις
35 ἀπικόμενοι τιμωροὶ Ταραντίνοισι, ἀλλαγήσαντες
χάριτος οὕτω αὐτῶν δὲ Ταραντίνων οὐδέ-

• *Ein Spe*

τριών καὶ
Ιρακλέος ἐπί^τ
τεύτας τὸς ἐπίσταν
πησαν ἔδει μεσαν
.. οἱ Θεσσαλοὶ ἥλοοι
.. τὴν Αἰωλίδα, τήν περ
μερέγων τῶν Θεσσαλοῖ

173 τινα σωτηρίην μηχανεώμενοι." ταῦτα ἔλεγον οἱ Θεσσαλοί. Οἱ δὲ Ἕλληνες πρὸς ταῦτα ἐβουλεύσαντο ἐς Θεσσαλίην πέμπειν κατὰ θάλασσαν πεζὸν στρατὸν, φυλάξοντα τὴν ἐσβολήν. ὡς δὲ συνελέχθη ὁ στρατὸς, ἔπλεε δι' Εὐρίπου ἀπικόμενος δὲ τῆς Ἀχαιῆς ἐς Ἀλον, ἀποβὰς ἐπορεύετο ἐς Θεσσαλίην, τὰς νέας αὐτοῦ καταλιπών· καὶ ἀπίκετο ἐς τὰ Τέμπεα ἐς τὴν ἐσβολήν, ἥπερ ἀπὸ Μακεδονίης τῆς κάτω ἐς Θεσσαλίην φέρει παρὰ Πηγειὸν ποταμὸν, μεταξὺ δὲ 10 Οὐλίμπου τε οἴρεος ἔόντα καὶ τῆς Ὀσσης. ἐνθαῦτα ἐστρατοπεδεύοντο τῶν Ἑλλήνων κατὰ μυρίους ὄπλιται συλλεγέντες· καὶ σφι προσῆν ἡ τῶν Θεσσαλῶν ἵππος· ἐστρατήγεε δὲ Λακεδαιμονίων μὲν Εὐαίνετος ὁ Καρήγουν ἐκ τῶν πολεμάρχων ἀραιρημένος, γένεος 15 μέντοι ἐὼν οὐ τοῦ βασιληίου, Ἀθηναίων δὲ Θεμιστοκλέης ὁ Νεοκλέος. ἔμειναν δὲ ὄλγας ἡμέρας ἐνθαῦτα· ἀπικόμενοι γάρ ἄγγελοι παρὰ Ἀλεξάνδρου τοῦ Ἀμίντεω, ἀνδρὸς Μακεδόνος, συνεβούλευνόν σφι ἀπαλλάσσεσθαι, μηδὲ μένοντας ἐν τῇ ἐσβολῇ καταπάτηθῆναι υπὸ τοῦ στρατοῦ ἐπιόντος· σημαίνοντες τὸ πλῆθός τε τῆς στρατῆς καὶ τὰς νέας· ὡς δὲ οὗτοί σφι ταῦτα συνεβούλευν (χρηστὰ γάρ ἐδόκεον συμβιουλεύειν, καὶ σφι εὑροος ἐφαίνετο ἐὼν ὁ Μακεδών), ἐπείθοντο· δοκέειν δέ μοι, ἀρρωδίη ἦν τὸ πεῖθον, ὡς 20 25 ἐπίθοντο καὶ ἄλλην ἐσταν ἐσβολήν ἐς Θεσσαλούς κατὰ τὴν ἄνω Μακεδονίην διὰ Περραιβῶν κατὰ Γόννον πόλιν· τῇπερ δὴ καὶ ἐσέβαλε ἡ στρατιὴ ἡ Ξέρξεω· καταβάντες δὲ οἱ Ἕλληνες ἐπὶ τὰς νέας, 174 ὀπίσω ἐπορεύοντο ἐς τὸν Ἰσθμὸν. Αὕτη ἐγένετο ἡ 30 ἐς Θεσσαλίην στρατηγίη, βασιλέος τε μέλλοντος διαβαίνειν ἐς τὴν Εὐρώπην ἐκ τῆς Ἀσίης καὶ ἔόντος ἦδη ἐν Ἀβίδῳ Θεσσαλοὶ δὲ ἐρημωθέντες στριμάχων, οὗτω δὴ ἐμιδοσαν πρυθύμως οὐδὲ τοι εἰδοιαστῶς· οἵστε ἐν τοῖσι πρήγμασι ἐφαίνοντο βασιλεῖς ἄνδρες 35 ἔοιτες χρησιμώτατοι.

175 Οἱ δὲ Ἕλληνες ἐπεὶ τε ἀπίκατο ἐς τὸν Ἰσθμὸν,

ἔβουλεύοντο πρὸς τὰ λεχθέντα ἐξ Ἀλεξάνδρου, ἢ τε στήσονται τὸν πόλεμον καὶ ἐν οἴοισι χώροισι· η νικῶσα δὲ γνώμη ἐγένετο, τὴν ἐν Θερμοπύλῃσι ἐσβολὴν φυλάξαι· στεινοτέρη γὰρ ἐφαίνετο ἔοῦσα τῆς ἐς Θεσσαλίην, καὶ μία, ἀγχοτέρη τε τῆς ἔωστῶν· τὴν δὲ ἀτραπὸν δι' ἣν ἥλωσαν οἱ ἀλόντες Ἑλλήνων ἐν Θερμοπύλῃσι, οὐδὲ ἥδεσαν ἔοῦσαν πρότερον ἡπερ ἀπικόμενοι ἐς Θερμοπύλας ἐπύθοντο Τρηχινίων· ταύτην ὡν ἔβουλεύσαντο φυλάσσοντες τὴν ἐσβολὴν, μὴ παριέναι ἐς τὴν Ἑλλάδα τὸν βάρβαρον· τὸν δὲ ναυτικὸν στρατὸν πλέειν γῆς τῆς Ἰστιαιώτιδος ἐπὶ Ἀρτεμίσιον· ταῦτα γὰρ ἀγχοῦ τε ἀλλήλων ἔστι, ὅστε πυνθάνεσθαι τὰ κατὰ ἑκατέρους ἔόντα. Qī 176 τε χῶροι οὕτως ἔχουσι· τοῦτο μὲν, τὸ Ἀρτεμίσιον ἐκ τοῦ πελάγεος τοῦ Θρηϊκίου ἐξ εὐρέος συνάγεται ἐς 15 στεινὸν πόρον, τὸν μεταξὺ ἔόντα νήσου τε Σκιάθου καὶ ἡπείρου Μαγνησίης· ἐκ δὲ τοῦ στεινοῦ τῆς Εἰβοίης ἥδη τὸ Ἀρτεμίσιον δέκεται αἰγιαλός· ἐν δὲ, Ἀρτέμιδος ἱρον. ἡ δὲ αὖ διὰ Τρηχίνος ἐσοδος ἐς τὴν Ἑλλάδα ἔστι, τῇ στεινοτάτῃ, ἡμίπλεθρον· οὐ 20 μέντοι κατὰ τοῦτο γ' ἔστι τὸ στεινότατον τῆς χώρης τῆς ἄλλης, ἀλλ' ἔμπροσθέ τε Θερμοπυλέων καὶ ὅπισθε· κατά τε Ἀλπηνοὺς ὅπισθε ἔόντας ἔοῦσα ἀμαξιτὸς μούνη, καὶ ἔμπροσθε κατὰ Φοίνικα ποταμὸν, ἀγχοῦ Ἀνθηλῆς πόλιος, ἀμαξιτὸς ἄλλη μούνη. 25 τῶν δὲ Θερμοπυλέων τὸ μὲν πρὸς ἐσπέρης, ὄρος ἄβατόν τε καὶ ἀπόκρημνον, ύψηλὸν, ἀνατείνον ἐς τὴν Οἴτην· τὸ δὲ πρὸς τὴν ηῶ τῆς ὁδοῦ, θάλασσα ὑποδέκεται καὶ τενάγεα; ἔστι δὲ ἐν τῇ ἐσύδῳ ταύτῃ θερμὰ λουτρὰ, τὰ Χύτρους καλέονται οἱ ἐπιχώριοι, 30 καὶ βωμὸς ἴδρυται Ἡρακλέος ἐπ' αὐτοῖσι· ἐδεδμῆτο δὲ τεῖχος κατὰ ταύτας τὰς ἐσβολὰς, καὶ τό γε παλαιὸν πύλαι ἐπῆσαν· ἔδειμαν δὲ Φωκέες τὸ τεῖχος δείσαντες, ἐπεὶ Θεσσαλοὶ ἥλθον ἐκ Θεσπρωτῶν οἰκήσοντες γῆν τὴν Αἰολίδα, τήνπερ νῦν ἐκτέαται, ἀτε Δηὴ πειρωμένων τῶν Θεσσαλῶν καταστρέφεσθαι

σφεας, τοῦτο προεφιλάξαντο οἱ Φωκέες· καὶ τὸ
ιδωρ τὸ θερμὸν τότε ἐπῆκαν ἐπὶ τὴν ἔσοδον, ὡς ἂν
χαραδραθείη ὁ χῶρος· πᾶν μηχανεώμενοι ὅκως μή
σφι ἐσβάλοιεν οἱ Θεσσαλοὶ ἐπὶ τὴν χώρην· τὸ μέν
5 νῦν τεῖχος τὸ ἀρχαῖον ἐκ παλαιοῦ τε ἐδέδμητο, καὶ
τὸ πλέον αὐτοῦ ἥδη ἵπο χρόνου ἐκειτο· τοῖσι δὲ,
αὗτις ὄρθωσασι, ἔδοξε ταύτῃ ἀπαμύνειν ἀπὸ τῆς
Ἐλλάδος τὸν βάρβαρον. κώμη δέ ἔστι ἀγχοτάτῳ
τῆς ὁδοῦ, Ἀλπηνοὶ οὖνομα· ἐκ ταύτης δὲ ἐπιστιεῖ-
10 σθαι ἐλογίζοντο οἱ Ἑλλῆνες.

177 Οἱ μέν νῦν χῶροι οὗτοι τοῖσι Ἑλλησι εἶναι ἐφαί-
νοντο ἐπιτίθεοι ἀπαντα γὰρ προσκεφάμενοι, καὶ
ἐπιλογισθέντες ὅτι οὔτε πλήθει ἔξουσι χρᾶσθαι οἱ
βάρβαροι οὔτε ἵππῳ, ταύτῃ σφι ἔδοξε δέκεσθαι τὸν
15 ἐπιώντα ἐπὶ τὴν Ἐλλάδα· ὡς δὲ ἐπύθοντο τὸν Πέρ-
σην ἔόντα ἐν Πιερίῃ, διαλυθέντες ἐκ τοῦ Ἰσθμοῦ,
ἐστρατεύοντο αὐτῶν οἱ μὲν ἐς Θερμοπύλας πεζῇ,
ἄλλοι δὲ κατα θάλασσαν ἐπ' Ἀρτεμίσιον.

178 Οἱ μὲν δὴ Ἑλλῆνες κατὰ τάχος ἐβοήθεον δια-
20 ταχθέντες. Δελφοὶ δὲ ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ἐχρηστη-
ριάζοντο τῷ θεῷ, ὑπὲρ ἔωντῶν καὶ τῆς Ἐλλάδος
καταρρωδηκύτες· καὶ σφι ἐχρήσθη ἀνέμοισι εὔχε-
σθαι· μεγάλους γὰρ τούτους ἔστεσθαι τῇ Ἐλλάδι
συμμάχους. Δελφοὶ δὲ δεξάμενοι τὸ μαντήιον,
25 πρῶτα μὲν, Ἐλλήνων τοῖσι βούλομένοισι εἶναι ἐλευ-
θέροισι ἐξίγγειλαν τὰ χρησθέντα αὐτοῖσι· καὶ σφι
δεινῶς καταρρωδέοντι τὸν βάρβαρον ἐξαγγείλαντες,
χάριψ ἀθάνατον κατέθεντο· μετὰ δὲ ταῦτα, οἱ Δελφοὶ
τοῖσι ἀνέμοισι βωμόν τε ἀπέδεξαν ἐν Θιήῃ, τῇπερ
30 τῆς Κηφισοῦ θυγατρὸς Θιής τὸ τέμενός ἔστι, ἐπ'
ἥς καὶ ὁ χῶρος οὗτος τὴν ἐπωνυμίην ἔχει· καὶ θυ-
σίγσι σφεας μετήσαν. Δελφοὶ μὲν δὴ κατὰ τὸ
χρηστήριον ἔτι καὶ νῦν τοὺς ἀνέμους ἰλάσκονται.

179 Ὁ δὲ ναυτικὸς Ξέρξεω στρατὸς, ὅρμεώμενος ἐκ
35 Θέρμης πόλιος, παρέβαλε νησὸν τῇσι ἄριστα πλεού-
σησι δέκα ίθὺ Σκιάθου· ἐνθα ἦσαν προφυλάσσουσται

νέες τρεῖς Ἐλληνίδες, Τροιζηνίη τε καὶ Αἰγιναίη καὶ
 Ἀττική· προϊδόντες δὲ οὗτοι τὰς νέας τῶν βαρβά-
 — ρων, ἐς φυγὴν ὥρμησαν.] Τὴν μὲν δὴ Τροιζηνίην, 180
 τῆς ἡρχείας Πρηξῆνος, αὐτίκα αἴρεουσι ἐπισπόμενοι οἱ
 βάρβαροι· καὶ ἔπειτα τῶν ἐπιβατέων αὐτῆς τὸν δ
 καλλιστεύοντα ἀγαγόντες ἐπὶ τῆς πρώρης τῆς νηὸς
 ἔσφαξαν, διαδέξιον ποιεύμενοι τὸν εἶλον τῶν Ἐλλή-
 νων πρώτον καὶ κάλλιστον· τῷ δὲ σφαγιασθέντι
 τούτῳ οὔνομα ἦν Λέων· τάχα δ ἄν τι καὶ τοῦ οὐνό-
 ματος ἐπαύροιτο· Ἡ δὲ Αἰγιναίη, τῆς ἐτριηράρχεε 181
 Ἀσωνίδης, καὶ τινά σφι θόρυβον παρέσχε, Πυθέω 11
 τοῦ Ἰσχενόου ἐπιβατεύοντος ἀνδρὸς ἀρίστου γενο-
 μένου ταύτην τὴν ἡμέρην· ὃς ἐπειδὴ ἡ ναῦς ἡλίσκετο,
 ἐς τοῦτο ἀντεῖχε μαχόμενος, ἐς ὃ κατεκρεουργήθη
 ἄπας· ως δὲ πεσὼν οὐκ ἀπέθανε ἀλλ' ἦν ἔμπνοος, οἱ 15
 Πέρσαι, οἵπερ ἐπεβάτευον ἐπὶ τῶν νεῶν, δι’ ἀρετὴν
 τὴν ἐκείνου περιποιῆσαι μιν περὶ πλείστου ἐποιή-
 σαντο, σμύρνησί τε ἵωμενοι τὰ ἔλκεα καὶ σινδόνος
 βυσσίνης τελαμῶσι κατειλίσσοντες· καί μιν, ως
 ὅπίσω ἀπίκοντο ἐς τὸ ἔωντῶν στρατόπεδον, ἐπεδεί- 20
 κνυσαν ἐκπαγλεόμενοι πάσῃ τῇ στρατιῇ, περιέ-
 ποντες εὖ· τοὺς δὲ ἄλλους τοὺς ἔλαβον ἐν τῇ νηὶ
 ταύτῃ περιεῖπον ως ἀνδράποδα. Αἱ μὲν δὴ δύο τῶν 182
 νεῶν οὗτω ἔχειρώθησαν· ἡ δὲ τρίτη, τῆς ἐτριηράρχεε
 Φόρμος, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, φεύγουσα ἔξοκέλλει ἐς τὰς 25
 ἐσβολὰς τοῦ Πηνειοῦ· καὶ τοῦ μὲν σκάφεος ἐκράτη-
 σαν οἱ βάρβαροι τῶν δὲ ἀνδρῶν οὗ· ως γὰρ δὴ τά-
 χιστα ἐπώκειλαν τὴν νέα οἱ Ἀθηναῖοι, ἀποθορόντες,
 κατὰ Θεσσαλίην πορευόμενοι ἐκομίσθησαν ἐς Ἀθή-
 νας. ταῦτα οἱ Ἐλληνες οἱ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ στρατο- 30
 πεδεύόμενοι πυνθάνονται παρὰ πυρσῶν ἐκ Σκιάθου·
 πυθόμενοι δὲ καὶ καταρρωδήσαντες, ἀπὸ τοῦ Ἀρτε-
 μισίου μετωρμίζοντο ἐς Χαλκίδα, φυλάξοντες μὲν
 τὰν Εὔριπον, λείποντες δὲ ἡμεροσκόπους περὶ τὰ
 ιψηλὰ τῆς Εύβοίης. [Τῶν δὲ δέκα νεῶν τῶν βαρ- 183
 βάρων τρεῖς ἐπέλασαν περὶ τὸ ἔρμα τὸ μεταξὺ ἐν

Σκιάθου τε καὶ Μαγνησίης, καλεόμενον δὲ Μέρμηκα.
Ἐνθαῦτα οἱ βάρβαροι ἐπειδὴ στήλην λίθου ἐπέθηκαν
κομίσαντες ἐπὶ τὸ ἔρμα, ὅρμηθέντες αὐτοὶ ἐκ Θέρμης,
ὡς σφι τὸ ἐμπαδὸν ἔγεγόνεε καθαρὸν, ἐπέπλεον
ο πάγησι τῇσι νηυσὶ, ἐνδεκα ἡμέρας παρέντες μετὰ
τὴν βασιλέος ἔξελασιν ἐκ Θέρμης· τὸ δὲ ἔρμα σφι
κατηγήσατο, ἐὸν ἐν πόρῳ μάλιστα, Πάμμων Σκύριος·
πανημερὸν δὲ πλώσοντες οἱ βάρβαροι ἔξανόνσι τῆς
Μαγνησίης χώρης ἐπὶ Σηπιάδα τε καὶ τὸν αἰγιαλὸν
10 τὸν μεταξὺ Κασθαναίης τε πόλιος ἔόντα καὶ Σηπιάδος
ἀκτῆς.

184 Μέχρι μέν νυν τούτου τοῦ χώρου καὶ Θερμο-
πυλέων, ἀπαθήσετε κακῶν ἦν ὁ στρατὸς, καὶ πλῆθος
ἦν τηνικαῖτα ἔτι, ὡς ἐγὼ συμβαλλόμενος εἰρίσκω,
15 τόσον τῶν μὲν ἐκ τῶν νεῶν τῶν ἐκ τῆς Ἀσίης ἔνυ-
σέων ἐπτὰ καὶ διηκοσιέων καὶ χιλιέων, τὸν μὲν ἄρ-
χαῖον ἐκάστων τῶν ἔθνέων ἔόντα ὄμιλον τέσσερας
καὶ εἴκοσι μυριάδας, καὶ πρὸς, χιλιάδα τε καὶ τετρα-
κοσίους, ὡς ἀιδὲ διηκοσίους ἄνδρας λογιζομένουσι ἐν
20 ἐκάστη γηῖ· ἐπεβάτερον δὲ ἐπὶ τουτέων τῶν νεῶν,
χωρὶς ἐκάστων τῶν ἐπιχωρίων, ἐπιβατέων Περσέων
τε καὶ Μήδων καὶ Σακέων τριήκοντα ἄνδρες· οὗτος
ἄλλος ὄμιλος γίνεται τρισμίριοι καὶ ἔξακισχίλιοι,
καὶ πρὸς, διηκόσιοι τε καὶ δέκα· προσθήσω δ' ἔτι
25 τούτῳ καὶ τῷ προτέρῳ ἄριθμῷ τοὺς ἐκ τῶν πεντη-
κοντέων, ποιήσας, ὃ τι πλέον ἦν αὐτέων ἢ ἐλασσον,
ἀν' ὄγδωκοντα ἄνδρας ἐνεῖναι· συνελέχθη δὲ ταῦτα
τὰ πλοῖα, ὡς καὶ πρότερον μοι εἰρέθη, τρισχίλια·
ηδη ὡν ἄνδρες ἀν εἰεν ἐν αὐτοῖσι τέσσερες μυριάδες
30 καὶ εἴκοσι· τοῦτο μέν νυν τὸ ἐκ τῆς Ἀσίης ναυτικὸν
ἦν, σύμπαν ἐὸν πεντήκοντα μυριάδες καὶ μία, χιλιάδες
τε ἐπειστε ἐπὶ ταύγησι ἐπτὰ, καὶ πρὸς, ἑκατοντάδες
ἔξι, καὶ δεκάς. τοῦ δὲ πεζοῦ ἐβδομήκοντα καὶ ἑκατὸν
μυριάδες ἐγίνοντο· τῶν δὲ ἵππων ὀκτὼ μυριάδες·
35 προσθήσω δ' ἔτι τούτοισι τὰς καρῆλους τοὺς ἐλαύ-
νοντας Λραβίους, καὶ τοὺς τὰ ἀρματα Λίβνας, πλίθας

ποιήσας δισμυρίους ἄνδρας. καὶ δὴ τό τε ἐκ τῶν νεῦν καὶ τοῦ πεζοῦ πλῆθος συντιθέμενον γίνεται διηκόσιαι τε μυριάδες καὶ τριήκοντα καὶ μία, καὶ πρὸς, χιλιάδες ἑπτὰ καὶ ἑκατοντάδες ἔξι καὶ δεκάς. τοῦτο μὲν τὸ ἔξι αὐτῆς τῆς Ἀσίης στράτευμα 5 ἀναχθὲν εἴρηται, ἅνευ τε τῆς θεραπητῆς τῆς ἐπομένης καὶ τῶν σιταγωγῶν πλοίων, καὶ ὅσοι ἐνέπλεον τούτοισι. τὸ δὲ δὴ ἐκ τῆς Εὐρώπης ἀγόμενον στράτευμα 185 ἔτι προσλογιστέα τούτῳ παντὶ τῷ ἔξηριθμημένῳ δόκησιν δὲ δεῖ λέγειν· νέας μέν νυν οἱ ἀπὸ 10 Θρηίκης Ἑλληνες, καὶ ἐκ τῶν νήσων τῶν ἐπικειμένων τῇ Θρηίκῃ, παρείχοντο εἴκοσι καὶ ἑκατόν· ἐκ μέν νυν τουτέων τῶν νεῶν ἄνδρες τετρακισχίλιοι καὶ δισμύριοι γίνονται. πεζοῦ δὲ, τὸν Θρηίκες παρείχοντο, καὶ Παίονες, καὶ Ἑορδοὶ, καὶ Βοτιαῖοι, καὶ τὸ 15 Χαλκιδικὸν γένος, καὶ Βρύγοι, καὶ Πίερες, καὶ Μακεδόνες, καὶ Περραιβοὶ, καὶ Ἐνιῆνες, καὶ Δόλοπες, καὶ Μάγνητες, καὶ Ἀχαιοὶ, καὶ ὅσοι τῆς Θρηίκης τὴν παραλίην νέμονται, τούτων τῶν ἐθνέων τριήκοντα μυριάδας δοκέω γενέσθαι· αὐταὶ ὅντις αἱ μυριάδες κείνησι 20 προστεθεῖσαι τῇσι ἐκ τῆς Ἀσίης γίνονται αἱ πᾶσαι ἄνδρῶν αἱ μάχιμοι μυριάδες διηκόσιαι καὶ ἑξήκοντα καὶ τέσσερες, ἐπεισὶ δὲ ταύτησι ἑκατοντάδες ἑκκαΐδεκα καὶ δεκάς. Τοῦ μαχίμου δὲ τούτου ἐόντος 186 ἀριθμὸν τοσούτου, τὴν θεραπητὴν τὴν ἐπομένην τούτοισι, καὶ τοὺς ἐν τοῖσι σιταγωγοῖσι ἀκάτοισι ἐόντας, καὶ μάλα ἐν τοῖσι ἄλλοισι πλοίοισι τοῖσι ἄμα πλέουσι τῇ στρατιῇ, τούτους τῶν μαχίμων ἄνδρῶν οὐ δοκέω εἶναι ἐλάσσονας, ἀλλὰ πλεῦνας· καὶ δῆ σφεας ποιέω ἵσους ἐκείνοισι εἶναι, καὶ οὔτε πλεῦνας, 20 οὔτε ἐλάσσονας οὐδέν· ἐξισούμενοι δὲ οὗτοι τῷ μαχίμῳ, ἐκπληροῦσι τὰς ἵσας μυριάδας ἐκείνησι· οὕτω πεντηκοσίας τε μυριάδας καὶ εἴκοσι καὶ ὀκτὼ, καὶ χιλιάδας τρεῖς, καὶ ἑκατοντάδας δύο, καὶ δεκάδας δύο ἄνδρῶν ἥγαγε Σέρξης ὁ Δαρείου μέχρι Σιηπιάδος 25 καὶ Θερμοπυλέων. Οὗτος μὲν δὴ τοῦ συνάπαντος 187

τοῦ Ξέρξεω στρατείματος ἀριθμός γυναικῶν ἐν σιτοποιέων, καὶ παλλακέων, καὶ εὐνούχων, οὐδεὶς ἢν εἴποι ἀτρεκέα ἀριθμόν· οὐδὲ αὖτις γίγνεται τῶν ἄλλων κτηνέων τῶν ἀχθοφόρων· καὶ κινῶν δ' Ἰνδικῶν τῶν ἐπομένων, οὐδὲ ἢν τούτων ὑπὸ πλίθεος οὐδεὶς ἢν εἴποι ἀριθμόν. οὕτως οἰδέν μοι θῶμα παρίσταται προδοῦναι τὰ ῥέεθρα τῶν ποταμῶν ἔστι τῶν, ἀλλὰ μᾶλλον ὅκους τὰ σιτία ἀντέχρησε, θῶμά μοι, μιριάσι τοσαῦτησι· εἰρίσκω γάρ σιμβαλλό-
10 μενος, εἰ χοώνικα πυρῶν ἔκαστος τῆς ἡμέρης ἐλάμ-
βανε καὶ μηδὲν πλέον, ἔνδεκα μυριάδας μεδίμνων
τελεομένας ἐπ' ἡμέρῃ ἐκάστῃ, καὶ πρὸς, τριηκοσίους
τε ἄλλους μεδίμνους καὶ τεσσεράκοντα· γυναιξὶ δὲ
καὶ εὐνούχοισι καὶ ὑποζυγίοισι καὶ κυσὶ, οὐ λογί-
15 ζομαί. ἀνδρῶν δὲ ἔουσέων τοσούτεων μυριαδέων,
κάλλεος τε εἶνεκα καὶ μεγάθεος οὐδεὶς αἰτῶν
ἀξιονικότερος ἦν αὐτοῦ Ξέρξεω ἔχει τοῦτο τὸ
κράτος.

188 Οὐδὲ δὴ ναυτικὸς στρατὸς ἐπεί τε ὁρμηθεὶς ἐπλεε,
20 καὶ κατέσχε τῆς Μαγνησίης χώρης ἐς τὸν αἰγαλὸν
τὸν μεταξὺ Κασθαναίης τε πόλιος ἐόντα καὶ Σηπι-
άδος ἀκτῆς, αἱ μὲν διῆ πρῶται τῶν νεῶν ὄρμεον πρὸς
γῆ, ἄλλαι δὲ ἐπ' ἐκείνησι ἐπ' ἀγκυρέων· ἀτε γάρ τοῦ
αἰγαλοῦ ἐόντος οὐ μεγάλου, πρόκροσσαι ὁρμέοντο
25 ἐς πόντον, καὶ ἐπὶ ὁκτὼ νέας· ταύτην μὲν τὴν εὐφρό-
νην οὗτων ἄμα δὲ ὁρθρῷ, ἐξ αἰθρίης τε καὶ νηιεμίης
τῆς θαλάσσης ζεσάσης, ἐπέπεσέ σφι χειμῶν τε
μέγας καὶ πολλὸς ἀνεμος ἀπηλιώτης, τὸν δὴ Ἑλλησ-
ποντίην καλέουσι οἱ περὶ ταῦτα τὰ χωρία οἰκημένοι.
30 οὗτοι μέν νυν αὐτῶν αἰξόμενον ἐμαθον τὸν ἀνεμον
καὶ τοῖσι οὗτω εἶχε ὄρμον, οἱ δὲ ἐφθησαν τὸν χειμῶνα
ἀνασπάσαντες τὰς νέας, καὶ αὐτοὶ τε περιῆσαν καὶ
αἱ νέες αὐτῶν· οἵσας δὲ τῶν νεῶν μεταρτίας ἔλαβε,
τὰς μὲν ἐξέφερε πρὸς Ἰπνοὺς καλεομένας τιὺς ἐν
35 Πηλίῳ, τὰς δὲ ἐς τὸν αἰγαλόν· αἱ δὲ περὶ αὐτὴν τὴν
Σηπιάδα περιέπιπτον, αἱ δὲ ἐς Μελίθοιαν πόλιν, αἱ

δὲ ἐς Κασθαναίην ἔξεβράσσοντο· ἦν τε τοῦ χειμῶνος
χρῆμα ἀφόρητον. Λέγεται δὲ λόγος, ώς Ἀθηναῖοι 189
τὸν Βορῆν ἐκ θεοπροπίου ἐπεκαλέσαντο, ἐλθόντος
σφι ἄλλου χρηστηρίου τὸν γαμβρὸν ἐπίκουρον κα-
λέσασθαι· Βορῆς δὲ, κατὰ τὸν Ἑλλήνων λόγον, 5
ἔχει γυναικα Ἀττικὴν Ὡρείθυιαν τὴν Ἐρεχθέος·
κατὰ δὴ τὸ κῆδος τοῦτο σὶ Ἀθηναῖοι, ώς φάτις ὥρ-
μηται, συμβαλλόμενοί σφι τὸν Βορῆν γαμβρὸν
εἶναι, ναυλοχέοντες τῆς Εὐβοίης ἐν Χαλκίδι, ώς
ἔμαθον αὐξόμενον τὸν χειμῶνα (ἢ καὶ πρὸ τούτου), 10
ἐθύοντό τε καὶ ἐπεκαλέοντο τὸν τε Βορῆν καὶ τὴν
Ὀρείθυιαν, τιμωρῆσαι σφι καὶ διαφθεῖραι τῶν βαρ-
βάρων τὰς νέας, ώς καὶ πρότερον περὶ Ἀθων. εἰ
μέν νυν διὰ ταῦτα τοῖσι βαρβάροισι ὄρμέουσι ὁ
Βορῆς ἐπέπεσε, οὐκ ἔχω εἰπεῖν· οἱ δ' ὡν Ἀθηναῖοι 15
σφι λέγουσι βοηθήσαντα τὸν Βορῆν πρότερον, καὶ
τότε ἐκεῖνα κατεργάσασθαι· καὶ ἵρὸν ἀπελθόντες
Βορέω ἰδρύσαντο παρὰ ποταμὸν Ἰλισσόν.

'Ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ νέας οἱ ἐλαχίστας λέγουσι 190
διαφθαρῆναι, τετρακοσιέων οὐκ ἐλάσσονας ἄνδρας τε 20
ἀναριθμήτους, χρημάτων τε πλῆθος ἄφθονον· ὥστε
Ἀμεινοκλέῃ τῷ Κρητίνεω ἀνδρὶ Μάγνητι, γηοχέοντι
περὶ Σηπιάδα, μεγάλως ἡ ναυηγίη ἐγένετο χρηστή·
ὅς πολλὰ μὲν χρύσεα ποτήρια ὑστέρῳ χρόνῳ ἐκ-
βρασσόμενα ἀνείλετο, πολλὰ δὲ ἀργύρεα· θησαυρούς 25
τε τῶν Περσέων εὗρε, ἄλλα τε χρύσεα ἄφατα χρή-
ματα περιεβάλλετο. (ἄλλ' ὁ μὲν τάλλα οὐκ εὔτυ-
χέων, εὑρήμασι μέγα πλούσιος ἐγένετο· ἦν γάρ τις
καὶ τοῦτον ἄχαρις συμφορὴ λυπεῦσα παιδοφόνος.)
Σιταγωγῶν δὲ ὄλκάδων καὶ τῶν ἄλλων πλοίων 191
διαφθειρομένων οὐκ ἐπῆν ἀριθμός· ὥστε δείσαντες 31
οἱ στρατηγοὶ τοῦ ναυτικοῦ στρατοῦ μή σφι κεκακω-
μένοισι ἐπιθέωνται οἱ Θεσσαλοὶ, ἔρκος ὑψηλὸν ἐκ
τῶν ναυηγίων περιεβάλοντο· ημέρας γὰρ δὴ ἔχει-
μαζε τρέις· τέλος δὲ, ἔντομά τε ποιεῦντες καὶ καταεί- 35
δοντες γόησι τῷ ἀνέμῳ οἱ Μάγοι, πρὸς τε τούτοις

καὶ τῇ Θέτι καὶ τῇσι Νηρηῖσι θίουτες, ἐπενσαν
τετάρτῃ ἡμέρῃ· ἢ ἄλλως κως αἵτος ἐθέλων ἐκόπασε·
τῇ δὲ Θέτι ἔθνον, πιθόμενοι παρὰ τῶν Ἰώνων τὸν
λόγον, ως ἐκ τοῦ χέρου τούτου ἀρπασθείη ὑπὸ⁵
Πηλέος, εἴη τε ἄπασα ἡ ἀκτὴ ἡ Σηπιὰς ἐκείης τε
καὶ τῶν ἄλλων Νηρηίδων· ὁ μὲν δὴ τετάρτῃ ἡμέρᾳ
192 ἐπέπαυτο. Τοῖσι δὲ Ἑλλησι οἱ ἡμεροσκόποι ἀπὸ¹⁰
τῶν ἀκρων τῶν Εὐβοϊκῶν καταδραμέντες δευτέρῃ
ἡμέρῃ ἀπ' ἣς ὁ χειμὼν ὁ πρῶτος ἐγέιστο, ἐσῆμαινεν
πάντα τὰ γενόμενα περὶ τὴν ναυηγόην· εἰ δὲ ως
ἐπύθοντο, Ποσειδεωνι Σωτῆρι εἰξάμενοι, καὶ σπονδὰς
προχέαντες, τὴν ταχίστην ὑπίσω ἡπείγοντο ἐπὶ τὸ
Ἀρτεμίσιον· ἐλπίσαντες ὅλιγας τινάς σφι ἀντιξύοις
ἔσεσθαι νέας. οἱ μὲν δὴ τὸ δεύτερον ἐλθόντες, περὶ¹⁵
τὸ Αρτεμίσιον ἐναυλόχεον, Ποσειδέωνος Σωτῆρος
ἐπωνυμίην ἀπὸ τούτου ἔτι καὶ ἐς τόδε νομίζοντες.

193 Οἱ δὲ βάρβαροι, ως ἐπαίσσατό τε ὁ ἄνεμος καὶ τὸ
κῦμα ἐστρωτο, κατασπάσαντες τὰς ηῆς ἐπλεον
παρὰ τὴν ἵπειρον· κάμψαντες δὲ τὴν ἀκρην τῆς²⁰
Μαγνησίης, ὥσπειν ἐπλεον ἐς τὸν κόλπον τὸν ἐπὶ²⁵
Παγασέων φέροντα. ἔστι δὲ χῶρος ἐν τῷ κόλπῳ
τούτῳ τῆς Μαγνησίης, ἐνθα λέγεται τὸν Ἡρακλέα
καταλειφθῆναι ὑπὸ Ἰήσονός τε καὶ τῶν συνεταίρων
ἐκ τῆς Ἀργοῦς ἐπ' ὑδωρ πεμφθέντα, εὗτ' ἐπὶ τὸ
κῶας ἐπλεον ἐς Λίαν τὴν Κολχίδα· ἐνθεῖτεν γὰρ
ἔμελλον ὑδρευσάμενοι ἐς τὸ πέλαγος ἀφύσειν· ἐπὶ³⁰
τούτου δὲ τῷ χώρῳ οὔνομα γέγονε Ἀφέται. ἐν
τούτῳ ὧν ὄρμον οἱ Ξέρξεω ἐποιεῖντο.]

194 Πεντεκαίδεκα δὲ τῶν ηῶν τουτέων ἔτιχόν τε³⁵
ὑστάται πολλὸν ἔξαναχθεῖσαι, καὶ κως κατεῖδον τὰς
ἐπ' Ἀρτεμισίῳ τῶν Ἑλλήνων ηῆς, ἔδοξάν τε δὴ τὰς
σφετέρας εἶναι οἱ βάρβαροι, καὶ πλέοντες ἐσέπεσον
ἐς τοὺς πολεμίους· τῶν ἐστρατήγες ὁ ἀπὸ Κύμης
τῆς Αἰολίδως ἵπαρχος Σανδώκης ὁ Θαμασίου· τὸν
δὴ πρότερον τούτων βασιλεὺς Δαρεῖος, ἐπ' αἰτίῃ
τοιῆδε λαβὼν ἀνεσταίρωσε, ἔντα τὸν βασιλέαν

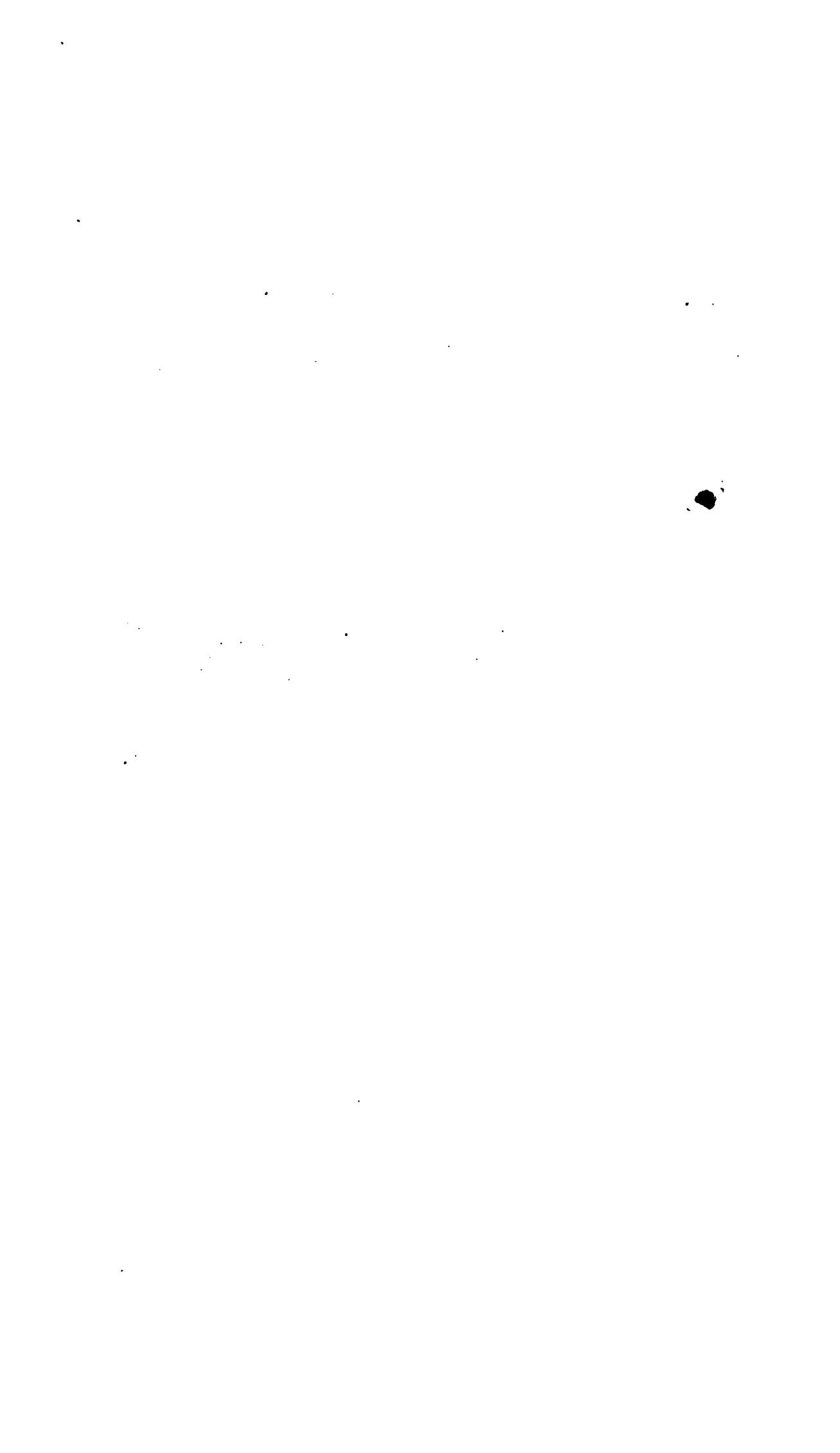
δικαστέων· ὁ Σανδώκης ἐπὶ χρήμασι ἀδικον δίκην
ἔδικασε· ἀνακρεμασθέντος ὧν αὐτοῦ, λογιζόμενος ὁ
Δαρεῖος εὑρέ οἱ πλέω ἀγαθὰ τῶν ἀμαρτημάτων πε-
ποιημένα ἐς οἶκον τὸν βασιλῆιον· εὑρὼν δὲ τοῦτο ὁ
Δαρεῖος, καὶ γνοὺς ὡς ταχύτερα αὐτὸς ἦ σοφώτερα 10
ἔργασμένος εἴη, ἔλυσε. βασιλέα μὲν δὴ Δαρεῖον
οὗτῳ διαφυγὴν μὴ ἀπολέσθαι, περιῆν· τότε δὲ ἐς
τοὺς Ἑλληνας καταπλώσας, ἔμελλε οὐ τὸ δεύτερον
διαφυγὴν ἔσεσθαι· ὡς γάρ σφεας εἰδὸν προσπλέοντας
οἱ Ἑλληνες, μαθόντες αὐτῶν τὴν γινομένην ἀμαρ- 15
τάδα, ἐπαναχθέντες, εὐπετέως σφέας εἶλον. Ἐν 195
τουτέων μιῇ Ἀριδῶλις πλέων ἥλω, τύραννος Ἀλα-
βάνδων τῶν ἐν Καρίῃ· ἐν ἑτέρῃ δὲ, ὁ Πάφος
στρατηγὸς Πενθύλος ὁ Δημονόου, ὃς ἦγε μὲν δυώ-
δεκα νῆσος ἐκ Πάφου, ἀποβαλὼν δέ σφεων τὰς 20
ἔνδεκα τῷ χειμῶνι τῷ γενομένῳ κατὰ Σηπιάδα, μιῇ
τῇ περιγενομένῃ καταπλέων ἐπ' Ἀρτεμίσιον ἥλω.
τούτους οἱ Ἑλληνες, ἔξιστορήσαντες τὰ ἐβούλοντο
πυθέσθαι ἀπὸ τῆς Ἡέρξεω στρατιῆς, ἀποπέμπουσι
δεδεμένους ἐς τὸν Κορινθίων Ἰσθμόν. . 20

‘Ο μὲν δὴ ναυτικὸς ὁ τῶν βαρβάρων στρατὸς, 196
πύρεξ τῶν πεντεκαιδεκα νεῶν τῶν εἰπον Σανδώκεα
στρατηγέειν, ἀπίκετο ἐς Ἀφέτας. Ἡέρξης δὲ καὶ ὁ
πεζὸς, πορευθεὶς διὰ Θεσσαλίης καὶ Ἀχαιῆς, ἐσβε-
βληκὼς ἦν καὶ δὴ τριταῖος ἐς Μηλιέας· ἐν Θεσσαλίῃ 25
μὲν ἄμιλλαν ποιησάμενος ἵππων τῶν ἔωντοῦ, ἀπο-
πειρώμενος καὶ τῆς Θεσσαλίης ἵππου, πυθόμενος
ὡς ἀρίστη εἴη τῶν ἐν Ἑλλησι· ἐνθα δὴ αἱ Ἑλληνίδες
ἵπποι ἐλίποντο πολλόν. τῶν μέν νυν ἐν Θεσσαλίῃ
ποταμῶν, Ὁνόχωνος μοῦνος οὐκ ἀπέχρησε τῇ 30
στρατιῇ τὸ ρέεθρον, πινόμενος· τῶν δὲ ἐν Ἀχαιῇ
ποταμῶν ῥεόντων, οὐδὲ ὅστις ὁ μέγιστος αὐτῶν ἐστὶ
Ἡπιδανὺς, οὐδὲ οὗτος ἀντέσχε, εἰ μὴ φλαύρως.

Ἐς Ἀλον δὲ τῆς Ἀχαιῆς ἀπικομένῳ Ἡέρξῃ, οἱ 197
κατηγεμόνες τῆς ὁδοῦ βουλόμενοι τὸ πᾶν ἐξηγήσθαι, 35
ἀλεγόν οἱ ἐπιχώριον λόγον, τὰ περὶ τὸ ἱρὸν τοῦ

Λαφυστίου Διός· ὡς Ἀθάμας ὁ Αἰόλου ἐμηχαιρύσατο
 Φρίξῳ μόρον, σὺν Ἰνοῖ βούλείσας· μετέπειτα δὲ,
 ὡς ἐκ θεοπροπίου Ἀχαιοὶ προτιθέσθαι τοῖσι ἐκείνου
 ἀπογόνοισι ἀέθλους τοιούσδε· ὃς ἂν γένεος
 5 τούτου πρεσβύτατος, τεύτῳ ἐπιτάξαντες ἔργεσθαι
 τοῦ πρυτανῆσ, αὐτοὶ φυλακὰς ἔχουσι· (λήπτον δὲ
 καλέουσι τὸ πρυτανῆσ οἱ Ἀχαιοί) ἦν δὲ ἐσέλθυ,
 οὐκ ἔστι ὅκως ἔξεισι πρὸν ἢ θύσεσθαι μέλλῃ· ὡς τε
 ἔτι πρὸς τούτοισι, πολλοὶ ἥδη τῶν μελλόντων τού-
 10 των θύσεσθαι, δείσαντες, οὐχοντο ἀποδράντες ἐς
 ἄλλην χώρην· χρόνου δε προιόντος ὅπίσω κατελ-
 θόντες, ἦν ἀλίσκωνται ἐσελθόντες ἐς τὸ πρυτανῆσ,
 ὡς θίεται τε, ἔξηγέοντο, στέμμασι πᾶς πυκασθεὶς
 καὶ ὡς σὺν πομπῇ ἔχαχθείς ταῦτα δὲ πάσχουσι οἱ
 15 Κυτισσώρου τοῦ Φρίξου παιδὸς ἀπύγονοι, διότι
 καθαρμὸν τῆς χάρης ποιευμένων Ἀχαιῶν ἐκ θεο-
 προπίου Ἀθάμαντα τὸν Αἴόλου, καὶ μελλόντων μιν
 θέειν, ἀπικόμενος οἵτος ὁ Κυτίσσωρος ἐξ Αἶης τῆς
 Κολχίδος ἐρρύσατο· ποιήσας δὲ τοῦτο, τοῖσι ἐπι-
 20 γενομένοισι ἐξ ἔωντοῦ μῆνιν τοῦ θεοῦ ἐνέβαλε.
 Ξέρξης δὲ ταῦτα ἀκούσας, ὡς κατὰ τὸ ἄλσος
 ἐγένετο, αὐτός τε ἔργετο αὐτοῦ καὶ τῇ στρατιῇ πάσῃ
 παρήγγειλε· τῶν τε Ἀθάμαντος ἀπογόνων τὴν οἰκίην
 ὅμοιῶς καὶ τὸ τέμενος ἐσέβετο.

158 Ταῦτα μὲν τὰ ἐν Θεσσαλίῃ καὶ τὰ ἐν Ἀχαιῇ·
 25 ἀπὸ δὲ τούτων τῶν χώρων ἥσε ἐς τὴν Μηλίδα παρὰ
 κόλπον θαλάσσης, ἐν τῷ ἀμπωτίς τε καὶ ῥηχίῃ ἀνὰ
 πᾶσαν ἡμέρην γίνεται· περὶ δὲ τὸν κόλπον τοῖς τούτοις
 ἔστι χῶρος πεδινὸς, τῇ μὲν εὐρὺς, τῇ δὲ καὶ κάρτα
 30 στεινός· περὶ δὲ τὸν χῶρον οὔρεα ὑψηλὰ καὶ ἄβατα
 περικλητεῖ πᾶσαν τὴν Μηλίδα γῆν, Τρηχώνιαι πέτραι
 καλεόμεναι· πρώτη μέν νυν πόλις ἔστι ἐν τῷ κόλπῳ
 ἴοντι ἀπὸ Ἀχαΐης, Ἀντικύρη· παρ' ἣν ποταμὸς
 Σπερχῆς ῥέων ἐξ Ενιήνων ἐς θάλασσαν ἐκδιδοῦ·
 35 ἀπὸ δὲ τούτου, διὰ εἴκοσί κου σταδίων, ἄλλος πα-
 ταμὸς, τῷ οὖνομα κεῖται Δύρας, τὸν βοηθέοντ

‘Ηρακλεῖ καιομένῳ λύγος ἔστι ἀναφανῆναι· ἀπὸ δὲ τούτου, δὶ’ ἄλλων εἴκοσι σταδίων, ἄλλος ποταμός ἔστι, ὃς καλέεται Μέλας. Τρηχὶς δὲ πόλις ἀπὸ τοῦ 199 Μέλανος τούτου ποταμοῦ πέντε στάδια ἀπέχει· ταύτῃ δὲ καὶ εὐρύτατόν ἔστι πάσης τῆς χώρης ταύτης ἐκ τῶν 5 οὐρέων ἐς θάλασσαν, κατ’ ἣν Τρηχὶς πεπόλισται· δισχίλιά τε γὰρ καὶ δισμύρια πλέθρα τοῦ πεδίου ἔστι· τοῦ δὲ οὔρεος τὸ περικλητεῖ τὴν γῆν τὴν Τρηχινήν, ἔστι διασφάξ πρὸς μεσαμβρίην Τρηχῖνος· διὰ δὲ τῆς διασφάγος Ἀσωπὸς ποταμὸς ῥέει παρὰ 10 τὴν υπωρέην τοῦ οὔρεος. “Ἐστι δὲ ἄλλος Φοίνιξ 200 ποταμὸς οὐ μέγας, πρὸς μεσαμβρίην τοῦ Ἀσωποῦ· ὃς ἐκ τῶν οὐρέων τούτων ῥέων, ἐς τὸν Ἀσωπὸν ~~τοῦ~~ ἐκδιδοῖ· κατὰ δὲ τὸν Φοίνικα ποταμὸν στεινότατόν ἔστι· ἀμάξιτὸς γὰρ μία μούνη δέδμηται· ἀπὸ δὲ τοῦ 15 Φοίνικος ποταμοῦ πεντεκαΐδεκα στάδια ἔστι ἐς Θέρμοπύλας· ἐν δὲ τῷ μεταξὺ Φοίνικος ποταμοῦ καὶ Θερμοπυλέων κώμη τέ ἔστι, τῇ οὔνομα Ἀνθήλη κεῖται, παρ’ ἣν δὴ παραρρέων ὁ Ἀσωπὸς ἐς θάλασσαν ἐκδιδοῖ, καὶ χῶρος περὶ αὐτὴν εὐρὺς, ἐν τῷ Δήμητρός τε ἰρὸν Ἀμφικτυονίδος ἴδρυται, καὶ ἔδραι εἰσὶ ^{τοῦ} Ἀμφικτυόσι, καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἀμφικτυόνος ἴρον.

Βασιλεὺς μὲν δὴ Ξέρξης ἔστρατοπεδεύετο τῆς 201 Μηλίδος ἐν τῇ Τρηχινή· οἱ δὲ δὴ Ἑλληνες, ἐν τῇ διόδῳ· (καλέεται δὲ ὁ χῶρος οὗτος ύπὸ μὲν τῶν 25 πλεόνων Ἑλλήνων Θερμοπύλαι, ύπὸ δὲ τῶν ἐπιχωρίων καὶ περιοίκων Πύλαι.) ἔστρατοπεδεύοντο μέν νυν ἑκάτεροι ἐν τούτοισι τοῖσι χωρίοισι· ἐπεκράτεε δὲ ὁ μὲν τῶν πρὸς Βορῆν ἄνεμον ἔχόντων πάντων μέχρι Τρηχῖνος, οἱ δὲ τῶν πρὸς νότον καὶ μεσαμβρίην 30 φερόντων, τὸ ἐπὶ ταύτης τῆς ηπείρου.

‘Ησαν δὲ οἵδε Ἑλλήνων οἱ υπομένοντες τὸν 202 Πέρσην ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ· Σπαρτιητέων τε τριηκόσιοι ὄπλιται, καὶ Τεγεητέων καὶ Μαντινέων χίλιοι, ημίσεes ἑκατέρων· ἐξ Ὁρχομενοῦ τε τῆς Ἀρκαδίης 35 εἴκοσι καὶ ἑκατὸν, καὶ ἐκ τῆς λοιπῆς Ἀρκαδίης χίλιοι..

τοσοῦτοι μὲν Ἀρκάδων· ἀπὸ δὲ Κορίνθου τετρακόσιοι·
καὶ ἀπὸ Φλιωντος διηκόσιοι· καὶ Μικηναίων ὅγδα-
κοντα. οἵτοι μὲν ἀπὸ Πελοπονῆσου παρῆσαν· ἀπὸ
δὲ Βοιωτῶν, Θεσπιέων τε ἑπτακόσιοι καὶ Θηβαίων
203 τετρακόσιοι. Πρὸς τοίτοις ἐπίκλητοι ἐγένοντο
6 Λοκροί τε οἱ Ὀπούντιοι πανστρατιῆ, καὶ Φωκέων
χίλιοι. αὗτοὶ γάρ σφεας ἐπεκαλέσαντο οἱ Ἑλληνες,
λέγοντες δι' ἄγγελων ως αὐτοὶ μὲν ἥκοιεν πρόδρομοι
τῶν ἄλλων, οἱ δὲ λοιποὶ τῶν σιμμάχων προσδόκιμοι
10 πᾶσαν εἰς ἡμέρην· ἡ θάλασσά τέ σφι εἶη ἐν φυλακῇ,
ιπ' Ἀθηναίων τε φρουρεομένη καὶ Αἰγαητέων καὶ
τῶν ἐς τὸν ναυτικὸν στρατὸν ταχθέντων, καὶ σφι εἴη
δεινὸν οἰδάν· οὐ γὰρ θεῖν εἴναι τὸν ἐπιόντα ἐπὶ¹
τὴν Ἑλλάδα, ἀλλ' ἄνθρωπον· εἴναι δὲ θυητὸν οὐδένα,
15 οὐδὲ ἔσεσθαι, τῷ κακὸν ἐξ ἀρχῆς γινομένῳ οὐ συνε-
μίχθη· τοῖσι δὲ μεγίστοισι αὐτῶν μέγιστα· ὄφελειν
ῶν καὶ τὸν ἐπελαίνοντα, ως ἔντα θυητον, ἀπὸ τῆς
δόξης πεσέειν ἂν· οἱ δὲ ταῦτα πνιθανόμενοι ἐβυήθεον
ἐς τὴν Τρηλήνα.

204 Τούτοισι ἥσαν μέν τιν καὶ ἄλλοι στρατιγοὶ κατὰ
21 πύλιας ἐκάστων· ὃ δὲ θωμαζόμενος μάλιστα καὶ
παντὸς τοῦ στρατεύματος ἡγεόμενος Λακεδαιμόνιος
ἡν Λεωνίδης ὁ Ἀναξανδρίδεω, τοῦ Λέοντος, τοῦ
Εὐρικρατίδεω, τοῦ Ἀιαξάνδροι, τοῦ Σύρυκράτεος,
25 τοῦ Πολυδώρου, τοῦ Ἀλκαμένεος, τοῦ Τηλέκλου, τοῦ
Ἀρχέλεω, τοῦ Ηγησίλεω, τοῦ Δορίσσου, τοῦ Λεω-
βύτεω, τοῦ Ἐχεστράτου, τοῦ Ἡγίος, τοῦ Εὐρυ-
σθένεος, τοῦ Ἀριστοδίμου, τοῦ Ἀριστομάχου, τοῦ
Κλεοδαίου, τοῦ Υλλευ, τοῦ Ἡρακλέος, κτησάμενος
205 τὴν βασιληὴν ἐν Σπάρτῃ ἐξ ἀπροσδοκήτου. Διξῶν
26 γύροις οἱ ἔντων πρεσβυτέρων ἀδελφεῶν, Κλεομένεος
τε καὶ Δωριέος, ἀπελήλατο τῆς φρυντίδος περὶ τῆς
βασιληῆς· ἀπιθανόντος δὲ Κλεομένεος ἄπαιδος
ἔρσειος γόνου, Δωριέος τε οἰκέτη ἔύιτος ἄλλὰ τελευ-
τῷ τῆς γαντος καὶ τούτου ἐν Σικελίῃ, οὕτω δὴ ἐς Λεωνίτι-
στρέβαινε τῇ βασιληῇ· καὶ διέτε πρότερος ἐγένετο

Κλεομβρότου, (οὗτος γὸρ ἦν νεώτατος Ἀναξανδρῖδεω παῖς,) καὶ δὴ καὶ εἶχε Κλεομένεος θυγατέρα· ὃς τότε ἦτορ ἐσθιτὸς ἦν Θερμοπύλας, ἐπιλεξάμενος ἄνδρας τε τοὺς κατεστεῶτας τριηκοσίους καὶ τοῖσι ἐτύγχανον παῖδες ἔγενται· παραλαβὼν δὲ ἀπίκετο καὶ Θηβαίων τοὺς ἐσθιτούς ἀριθμὸν λογισάμενος εἶπον, τῶν ἐστρατήγες Λεοντιάδης ὁ Εὐρυμάχου· τοῦδε δὲ εἴνεκα τούτους σπουδὴν ἐποιήσατο Λεωνίδης μούνους Ἑλλήνων παραλαβεῖν, ὅτι σφέων μεγάλως κατηγόρητο μηδίζειν· παρεκάλεε ὡν ἐσθιτούς τὸν πόλεμον, θέλων εἰδέναι εἴτε συμπέμψουσι, εἴτε καὶ ἀπερέουσι ἐκ τοῦ ἐμφανέος τὴν Ἑλλήνων συμμαχίην· οἱ δὲ ἀλλοφρονέοντες ἐπεμπονοῦσι.

Τούτους μὲν τοὺς ἀμφὶ Λεωνίδην πρώτους ἀπέ- 206 πεμψαν Σπαρτιῆται, ἵνα τούτους ὄρωντες οἱ ἄλλοι 15 σύμμαχοι στρατεύωνται· μηδὲ καὶ οὗτοι μηδίσωσι, ἦν αὐτοὺς πυνθάνωνται ὑπερβαλλομένους· μετὰ δὲ, Κάρνεια γάρ σφι ἦν ἐμποδὼν, ἐμελλον ὄρτασαντες καὶ φυλακὰς λιπόντες ἐν τῇ Σπάρτῃ, κατὰ τάχος βοηθέειν πανδημεῖ. ὡς δὲ καὶ οἱ λοιποὶ τῶν συμ- 20 μάχων ἐνενῶντο καὶ αὐτοὶ ἔτερα τοιαῦτα ποιήσειν· ἦν γὰρ κατὰ τώντο Ὁλυμπιὰς τούτοισι τοῖσι πρήγμασι συμπεσοῦσα· οὐκων δοκέοντες κατὰ τάχος οὕτω διακριθήσεσθαι τὸν ἐν Θερμοπύλῃσι πόλεμον, ἐπεμπονοῦσι τοὺς προδρόμους. Οὗτοι μὲν δὴ οὕτω διενε- 207 νῶντο ποιήσειν· οἱ δὲ ἐν Θερμοπύλῃσι Ἑλληνες, 26 ἐπειδὴ πέλας ἐγένετο τῆς ἐσβολῆς ὁ Πέρσης, καταρρωδέοντες, ἐβουλεύοντο περὶ ἀπαλλαγῆς· τοῖσι μέν τυν ἄλλοισι Πελοπονησίοισι ἐδόκεε, ἐλθοῦσι ἐς Πελοπόννησον τὸν Ἰσθμὸν ἔχειν ἐν φυλακῇ· Λεωνί- 30 δης δὲ, Φωκέων καὶ Λοκρῶν περισπερχεόντων τῇ γνώμῃ ταύτῃ, αὐτοῦ τε μένειν ἐψηφίζετο πέμπειν τε ἀγγέλους ἐσθιτούς τὰς πόλιας κελεύοντάς σφι ἐπιβοηθέειν, ώς ἐόντων αὐτῶν ὄλιγων στρατὸν τῶν Μήδων ἀλέξασθαι.

Ταῦτα βουλευομένων σφέων, ἐπεμπε ^{περιστρέψας} οὐκέτης κα-

τάσκοπον ἵππεα, ιδέσθαι ὁκόσοι τέ εἰσι καὶ ὁ τι πυλέουτεν; ἀκηκύεε δὲ ἔτι ἐών ἐν Θεσσαλίῃ, ὡς ἀλισμένη εἴη ταύτη στρατιὴ ὄλγη, καὶ τοὺς ἥγεμόνας ὡς εἶησαν Λακεδαιμόνιοί τε καὶ Λεωνίδης ἐών γέρος
 5 Ἡρακλεῖδης· ὡς δὲ προσέλασε ὁ ἵππεὺς πρὸς τὸ στρατόπεδον, ἐθηεῖτο τε καὶ κατάρα πᾶν μὲν οὐ τὸ στρατόπεδον· τοὺς γὰρ ἦσαν τεταγμένους τοῦ τείχεος, τὸ ἀνορθώσαντες εἶχον ἐν φυλακῇ, οὐκ οἶστε τὸν κατιδέσθαι· ὁ δὲ τοὺς ἔξω ἐμάνθανε τοῖσι πρὸς τοῦ
 10 τείχεος τὰ ὅπλα ἔκειτο· ἔτυχον δὲ τοῦτον τὸν χρόνον Λακεδαιμόνιοι ἔξω τεταγμένοι· τοὺς μὲν δὴ ὥρα γυμναζομένους τῶν ἀνδρῶν, τοὺς δὲ τὰς κόμας κτενιζομένους· ταῖτα δὴ θεώμενος ἐθώμαζε, καὶ τὸ πλῆθος
 15 ἐμάνθανε, μαθὼν δὲ πάντα ἀτρεκέως ἀπήλαυνε ὅπίσω
 κατ' ἡσυχίην· οὐτε γάρ τις ἐδώκε ἀλογίης τε ἐνεκύρησε πολλῆς· ἀπελθὼν δὲ ἐλεγε πρὸς Ξέρξεα τάπερ
 20 ὅπώπες πάντα. Ἀκούων δὲ Ξέρξης οἰκεῖ εἶχε συμβαλέσθαι τὸ ἐὸν, ὅτι παρασκευάζοιτο ὡς ἀπολείμενοί τε καὶ ἀπολέοντες κατὰ δύναμιν· ἀλλ' αὐτῷ
 25 γελοῖα γάρ ἐφαίνοντο πολέειν, μετεπέμψατο Δημάρητον τὸν Ἀρίστωνος ἔόντα ἐν τῷ στρατοπέδῳ· ἀπικόμενον δέ μιν εἰρώτα Ξέρξης ἔκαστα τούτων, ἐθέλων
 μαθέειν τὸ ποιεύμενον πρὸς τῶν Λακεδαιμονίων· ὁ δὲ εἶπε· “ἡκουσας μέν μεν καὶ πρότερον, εὗτε
 ὄρμῶμεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, περὶ τῶν ἀνδρῶν τοίτων·
 ἀκούσας δὲ, γέλωτά με ἐθευ λέγοντα τάπερ ὥρων
 ἐκβησόμενα πρήγματα ταῦτα· ἐμοὶ γάρ τὴν ἀληθήēην
 ἀσκέειν ἀντία σεῦ, ὃ βασιλεῦ, ἀγῶν μέγιστος ἔστι·
 ἀκούσον δὲ καὶ νῦν· οἱ ἄνδρες οἵτοι ἀπίκαται μαχεθο
 σόμει οι ημῖν περὶ τῆς ἐσόδου, καὶ ταῦτα παρασκευάζονται· νόμος γάρ σφι οὗτοι ἔχων ἔστι· ἐπεὰν μέλλωσι· λινδυτεύειν τῇ ψυχῇ, τότε τὰς κεφαλὰς κοσμέονται· ἐπίσταο δὲ, εἰ τούτους τε καὶ τὸ ἴπομένον
 35 ἐν Σπάρτῃ καταστρέψει, ἔστι οἰδὲν ἄλλο ἐθνος
 ἀνθρώπων τὸ σὲ, βασιλεῦ, ὑπομενέει χεῖρος ἀνταεπόμενον νῦν γάρ πρὸς βασιλῆην τε καὶ καλλίστην

πόλιν τῶν ἐν "Ελλησι προσφέρεαι, καὶ ἄνδρας ἀρίστους." κάρτα τε δὴ ἄπιστα Ξέρξη ἐφαίνετο τὰ λεγόμενα εἶναι, καὶ δεύτερα ἐπειρώτα ὅντινα τρόπου τοσοῦτοι ἔόντες τῇ ἑωυτοῦ στρατιῇ μαχέσονται; ὁ δὲ ἐιπε· "ὦ βασιλεῦ, ἐμοὶ χρᾶσθαι ὡς ἀνδρὶ ψεύστῃ, 5 θῆν μὴ ταῦτά τοι ταύτη ἐκβῆ τῇ ἐγὼ λέγω."

Ταῦτα λέγων οὐκ ἐπειθε τὸν Ξέρξεα· τέσσερας 210 μὲν δὴ παρεξῆκε ημέρας, ἐλπίζων αἰεὶ σφεας ἀποδρήσεσθαι· πέμπτη δὲ, ὡς οὐκ ἀπαλλάσσοντο, ἀλλά οἱ ἐφαίνοντο ἀναιδείῃ τε καὶ ἀβουλίῃ διαχρεώμενοι 10 μένειν, πέμπτει ἐπ' αὐτοὺς Μῆδους τε καὶ Κισσίους θυμωθεὶς, ἐντειλάμενός σφεας ζωγρήσαντας ἄγειν ἐς ὕψιν τὴν ἑωυτοῦ· ὡς δὲ ἐπέπεστον φερόμενοι ἐς τοὺς "Ελληνας οἱ Μῆδοι, ἐπιπτον πολλοί· ἄλλοι δὲ ἐπεσῆσαν, καὶ οὐκ ἀπελαύνοντο καίπερ μεγάλως προσ- 15 πταίοντες· δῆλον δὲ ἐποίευν παντί τεῳ καὶ οὐκ ἥκιστα αὐτῷ βασιλεῖ, ὅτι πολλοὶ μὲν ἀνθρωποι εἴεν ὀλίγοι δὲ ἄνδρες. ἐγίνετο δὲ η συμβολὴ δι' ημέρης. Ἐπεί 211 τε δὲ οἱ Μῆδοι τρηχέως περιείποντο, ἐνθαῦτα οὗτοι μὲν ὑπεξῆσαν, οἱ δὲ Πέρσαι ἐκδεξάμενοι ἐπῆσαν 20 τοὺς ἀθανάτους ἐκάλεε βασιλεὺς, τῶν ἥρχε Υδάρης, ὡς δὴ οὗτοί γε εὐπετέως κατεργασύμενοι· ὡς δὲ καὶ οὗτοι συνέμισγον τοῖστ "Ελλησι, οὐδὲν πλέον ἐφέροντο τῆς στρατιῆς τῆς Μηδικῆς ἀλλὰ τὰ αὐτὰ, ἅτε ἐν στεινοπόρῳ τε χώρῳ μαχόμενοι καὶ δόρασι βρα- 25 χυτέροισι χρεώμενοι ἥπερ οἱ "Ελληνες, καὶ οὐκ ἔχοντες πλήθεϊ χρήσασθαι. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἐμάχοντο ἀξίως λόγου, ἀλλα τε ἀποδεικνύμενοι ἐν οὐκ ἐπισταμένοισι μάχεσθαι ἐξεπιστάμενοι, καὶ ὅκως ἐντρέψειαν τὰ νῶτα, ἀλέες φεύγεσκον δῆθεν· οἱ δὲ βάρβαροι 30 ὄρέωντες φεύγοντας βοῆ τε κιν πατάγῳ ἐπῆσαν, οἱ δὲ ἀν καταλαμβανόμενοι ὑπέστρεφον ἀντίοι εἶναι τοῖσι βαρβάροισι· μεταστρεφόμενοι δὲ κατέβαλλον πλήθεϊ ἀναριθμήτους τῶν Περσέων· ἐπιπτον δὲ καὶ αὐτῶν τῶν Σπαρτιητέων ἐνθαῦτα ὀλίγοι. ἐπεὶ δὲ τοιούδεν ἐδυνέατο παραλαβεῖν οἱ Πέρσαι τῆς ἐπόδου

παρεύμενοι, καὶ κατὰ τέλεα καὶ παντοῖς προσβίλλοιτες, ἀπῆλαυνον ὑπίσω. ἐν ταύτησι τῇσι πρισόδοισι τῆς μάχης λέγεται βασιλέα θηεύμενον τρὸς ἀναδραμεῖν ἐκ τοῦ θρόνου, δείσαντα περὶ τῇσι στρατιῇ.

212 Τότε μὲν οἵτω ἡγωνίσαντο· τῇ δὲ ὑστεραίῃ εἰς βάρβαροι οἱδὲν ἄμεινον ἀέθλεον· ἀτε γάρ ὀλίγων ἔντων, ἐλπίσαντές σφεας κατατετρωματίσθαι τε καὶ οὐκ οἶνος τε ἔσεσθαι ἔτι χεῖρας ἀνταείρασθαι, σὺν ἐβαλλον· οἱ δὲ Ἑλληνες κατὰ τάξις τε καὶ κατὰ τοῦ ἔθνεα κεκοσμημένοι ἦσαν, καὶ ἐν μέρεῃ ἕκαστοι ἐμάχοντο, πλὴν Φωκέων· οὗτοι δὲ ἐς τὸ οὔρος ἐτάχθησαν φυλάξοντες τὴν ἀτραπόν· ὡς δὲ οὐδὲν εὑρισκον ἀλλοιότερον οἱ Πέρσαι ἢ τῇ προτεραιῇ ἐνώρων, ἀπῆλαυνον.

213 Ἀπορέοντος δὲ βασιλέος ὅτι χρήσεται τῷ παρεόντι πρήγματι, Ἐπιάλτης ὁ Εἰρυδήμου ἀνὴρ Μηλιεὺς ἦλθε οἱ ἐς λόγους, ὡς μέγα τι παρὰ βασιλέος δοκέων οἴσεσθαι· ἔφρασέ τε τὴν ἀτραπὸν τὴν διὰ τοῦ οὔρεος φέρουσαν ἐς Θερμοπύλας, καὶ διέφθειρε τοὺς ταίτηρον ὑπομείναντας Ἑλλήνων· ἵστερον δὲ δείσας Λακεδαιμονίους ἔφυγε ἐς Θεσσαλίην· καί οἱ φυγόντι ὑπὸ τῶν Πυλαγόρων (τῶν Ἀρμικτυόνων ἐς τὴν Πελαίην συλλεγομένων) ὑργίριον ἐπεκτρίχθη· χρόνῳ δὲ ὑστερον, κατῆλθε γάρ ἐς Ἀντικύρην, ἀπέθανε ὑπὸ Ἀθηνάδεω ἀνδρὸς Τρηχινίου· ὁ δὲ Ἀθηνάδης οὗτος ἀπέκτεινε μὲν Ἐπιάλτεα δι' ἄλλην αἰτίην, τὴν ἐγὼ ἐν τοῖσι ὅπισθε λόγοισι σημανέω· ἐπιμήθη μέντοι ὑπὸ Λακεδαιμονίων οὐδὲν ἥσσον. Ἐπιάλτης μὲν οὕτω ὑστερον ταύτων ἀπέθανε.

214 Ἐστι δὲ ἔτερος λεγόμενος λόγος, ὡς Ὁνήτης τε οἱ Φαναγόρεω ἀνὴρ Καρύστιος καὶ Κορυδαλλὸς Ἀντικύρεὺς εἰσὶ οἱ εἴπαντες πρὸς βασιλέα τούτους τοὺς λόγους, καὶ περιηγησάμενοι τὸ οὔρος τοῖσι Πέρσῃσι, οὐδαμῶς ἐμοὶ γε πιστός· τοῖτο μὲν γάρ τῷδε λρῆστι σταθμώσασθαι, ὅτι οἱ τῶν Ἑλλήνων Πυλαγύρες ἐπεκήρυξαν οἰκεῖπλατη τε καὶ Κορυδαλλὸς ὁργί-

ριον, ἀλλ' ἐπὶ Ἐπιάλτη τῷ Ηρακλείῳ πόλις εἰ τὸ
ἀτρεκέστατον πεδίοντα πόλιν ἡ οὐρανού τοι
Ἐπιάλτην τούτην τὸν πόλιν μάζας ἔγινε καὶ
γάρ ἄν, καὶ ἐστὶ γῆ Μεταλλεύς. Τοσοῦτον τὸν εἰδεῖν
Ονήτης εἰ τῇ χώρᾳ ταῦτα μάζαταν εἴτε ἀλλα
ἄλτης γάρ ἐστι ὁ τελετουργός τι μάζας τοις τοι
ἀτραποῖς, τούτης φέτος νίκησε.

Εέρξης δέ, ἐτέ οί πρεστε τοι τοτετι επαναποτι
κατεργάσεσθαι, αἵτινε τελεκύπετον πονούσε πέπλο
Υδάρνεα, καὶ τόν ἀπομενούς Τιμονή μενοντι ε
δὲ περὶ λίχνων ἔνεστις ἐτοι τοι τοποτέρων τοι το
ἀτραπὸν τούτην ἔσειστο μεν οὐ πεποντα Καστονα,
ἔξευρότες δέ θεοπεποντος σεπτηποντος ετοι θεοντα.
τότε, ότε οι Φυγέες ουλέσανται τοι τοποτέρων τοι θεοντα
ησαν ἐν σκέπῃ τοι τοποτέρων τοι τοποτέρων τοι θεοντα ε
δέδεκτο ξόσα επίστρεψεν Ζεύσαν. Ζεύς δέ τοι τοποτέρων
ώδε η ἀτραπὸς τούτην οὐρανον μεν ιστι τοι τοποτέρων
ποταμοῖ τοι δια τῆς διαβούντος ιστιντος οὐρανον ε
τῷ οὐρεῖ τούτῳ καὶ τῇ πεποντα τοποτέρων τοτετι.
τοποτέρων τείνει δέ η Ἀζύπεια ποτε τοι θεοντα τοι θεοντα
λίγης δῆ κατά τε Ζεύσαν τοι τοποτέρων τοι θεοντα
τῶν Δοκρίνων τρισ τῶν Μεγάλων οντι οντι θεοντα
πυγόν τε καλέσαντο επέντονται οντι οντι θεοντα
έδρας τῇ καὶ τη στεπονταντοντα. Χαρακτηρίζεται
δὴ τὴν ἀτραπὸν τοι θεοντα θεοντα ε. Λιγύστη τοι το
Ἀσωπὸν σιαρίστες ἐπερρίστε τοι τοποτέρων τοι θεοντα ε
δεξιῆ μεν ἔχοντες πίστει τοι τοποτέρων τοι θεοντα ε
τὰ Τρηχωτον οὔτε τοι τοποτέρων τοι θεοντα ε
άκρωτηρίῳ τοι τοποτέρων τοι τοποτέρων τοι θεοντα ε
έφιλασσον, ὃς τοι τοποτέρων τοι τοποτέρων τοι θεοντα ε
χίλιοι ὄπλιται, ἡνίκαντο τοι τοποτέρων τοι θεοντα ε
φροντέοντες τοι τοποτέρων τοι τοποτέρων τοι θεοντα ε
έφιλασσον οὕτοι τοι τοποτέρων τοι τοποτέρων τοι θεοντα ε
ἀτραπὸν ἐβελατοι θεοντας θεοντας θεοντας. Αποτίνει
έφιλασσον. Εργάτης δέ οὐρανον, οὐ πεποντα θεοντα θεοντα ε
βεβηκότας ἀνεβάνονται γινεται ποτετι τοι τοποτέρων τοι θεοντα ε

τὸ οῖρος πᾶν ἔὸν δρυῶν ἐπίπλεον· ἦν μὲν δὴ νηγεμίῃ,
ψόφου δὲ γαιομένου πολλοῦ ὡς οὐκὸς ἦν φύλλων
ὑποκεχυμένων ἵπὸ τοῖσι ποσὶ, ἀνά τε ἔδραμον εἰ
Φωκέες καὶ ἔδυντο τὰ ὄπλα, καὶ αὐτίκα οἱ βάρβαροι
5 παρῆσται· ὡς δὲ εἴδον ἄνδρας ἐνδυομένοις ὄπλα, ἐ·
θώματι ἐγένοντα· ἐλπόμενοι γὰρ οἵδεν σφι φαγή-
σεσθαι ἀντίξουν ἐνεκύρησαν στρατῷ· ἐνθαῦτα Ὅδαρ-
νης καταρρωδήσας μὴ οἱ Φωκέες ἔωσι Λακεδαιμόνιοι,
εἴητο τὸν Ἐπιάλτεα ποδαπὸς εἶη ὁ στρατός; πυθά-
10 μενος δὲ ἀτρεκέως, διέτασσε τοὺς Πέρσας ὡς ἐς
μάχην· οἱ δὲ Φωκέες, ὡς ἐβάλλοντο τοῖσι τοξείμασι
πολλοῖσι τε καὶ πυκνοῖσι, οἰχοντο φεύγοντες ἐπὶ τοῦ
οὔρεος τὸν κόρυμβον, ἐπιστάμενοι ὡς ἐπὶ σφέας
ώρμηθησαν ἀρχῆν, καὶ παρεσκευάδατο ὡς ἀπολεύ-
15 μενοι· οὗτοι μὲν δὴ ταῦτα ἐφρόνεον, οἱ δὲ ἀμφὶ¹
Ἐπιάλτεα καὶ Ὅδαρνεα Πέρσαι Φωκέων μὲν οὐδένα
λόγον ἐποιεῖντο, οἱ δὲ κατέβαινον τὸ οὔρος κατὰ
τάχος.

219 Τοῖσι δὲ ἐν Θερμοπύλῃσι ἑοῦσι Ἑλλήνων, πρῶτον
20 μὲν ὁ μάντις Μεγιστίης ἐσιδῶν ἐς τὰ ἱρὰ ἐφρατε
τὸν μέλλοντα ἐτεσθαι ἀμα ἥσοι σφι θάνατον· ἐπὶ δὲ
καὶ αὐτόμολοι ἥσταν οἱ ἐξαγγείλαντες τῶν Περσέων
τὴν περίοδον· οὗτοι μὲν ἔτι νυκτὸς ἐσήμηναν· τρίτοι
δὲ οἱ ἡμεροσκόποι καταδραμόντες ἀπὸ τῶν ἄκρων,
25 ἥδη διαφαινούσης ἥμέρης. ἐνθαῦτα ἐβούλεύοντο οἱ
Ἑλληνες, καὶ σφεων ἐσχίζοντο αἱ γνῶμαι· οἱ μὲν
γὰρ οὐκ ἔων τὴν τάξιν ἐκλιπεῖν, οἱ δὲ ἀντέτειον
μετὰ δὲ τοῦτο διακριθέντες, οἱ μὲν ἀπαλλάσσοντο
καὶ διασκεδασθέντες κατὰ πόλις ἔκαστοι ἐτράποντο,
30 οἱ δὲ αὐτῶν ἀμα Λεωνίδη μένειν αὐτοῦ παρασκευά-
220 δατο. Λέγεται δὲ ὡς αὐτὸς σφεας ἀπέπεμψε Λεω-
νίδης, μὴ ἀπόλωνται κηδύμενος· αὐτῷ δὲ καὶ Σπαρ-
τιητέων τοῖσι παρεοῦσι οὐκ ἔχειν εὐπρεπέως ἐκλιτ εἰν
τὴν τάξιν ἐς τὴν ἥλθον φυλάξοντες ἀρχήν. ταίτη
35 καὶ μᾶλλον τῇ γνώμῃ πλεῖστος Έμι, Λεωνίδην, ἐπεὶ
τε ὥσθετο τοὺς συμμάχους ἔοντας ἀπροθίμους καὶ

οὐκ ἐθέλοντας συνδιακυδυνεύειν, κελεῦσαι σφεας ἀπαλλάσσεσθαι· αὐτῷ δὲ ἀπίέναι οὐ καλῶς ἔχειν. μένοντι δὲ αὐτοῦ κλέος μέγα ἐλείπετο, καὶ ή Σπάρτης εὐδαιμονίη οἰκ ἐξηλείφετο· ἐκέχρητο γὰρ ὑπὸ τῆς Πυθίης τοῖσι Σπαρτιήτησι, χρεωμένοισι περὶ τοῦ πολέμου τούτου αὐτίκα κατ' ἀρχὰς ἐγειρομένου, ἡ Λακεδαίμονα ἄναστατον γενέσθαι ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἡ τὸν βασιλέα σφεων ἀπολέεσθαι. ταῦτα δέ σφι ἐν ἔπεσι ἔξαμέτροισι ἔχοντα χρᾶ, λέγοντα ὥδε·

Τμῆμα δ', ὦ Σπάρτης οἰκήτορες εύρυχόροιο,
ἢ μέγα ἀστυνομεῖς ὑπὸ ἀνδράσι Περσεΐδησι
πέρθεται· ἡ τὸ μὲν οὔχι, ἀφ' Ἡρακλέους δὲ γενέθλης
πενθήσει βασιλῆ φθίμενον Λακεδαίμονος οὔρος.
οὐ γὰρ τὸν ταύρων σχήσει μένος οὐδὲ λεόντων
ἀντιβίην· Ζηνὸς γὰρ ἔχει μένος· οὐδέ ἐ φημὶ¹⁵
σχήσεσθαι, πρὶν τῶνδ' ἔτερον διὰ πάντα δάσηται.

ταῦτα τε δὴ ἐπιλεγόμενον Λεωνίδην, καὶ βουλόμενον
κλέος καταθέσθαι μοῦνον Σπαρτιητέων, ἀποπέμψαι
τοὺς συμμάχους μᾶλλον, ἡ γνώμῃ διενεχθέντας
οὗτῳ ἀκόσμως οἴχεσθαι τοὺς οἰχομένους. Μαρτύ-221
ριον δέ μοι καὶ τόδε οὐκ ἐλάχιστον τούτου πέρι
γέγονε· οὐ γὰρ μοῦνον τοὺς ἄλλους ἀλλὰ καὶ τὸν
μάντιν ὃς εἶπετο τῇ στρατιῇ ταύτῃ, Μεγιστίην τὸν
Ἀκαρνῆνα λεγόμενον εἶναι τὰ ἀνέκαθεν ἀπὸ Μελάμ-
ποδος, τοῦτον εἴπαντα ἐκ τῶν ἵρων τὰ μελλοντά σφι
ἐκβαίνειν φανερός ἐστι Λεωνίδης ἀποπέμπων, ἵνα
μὴ συναπόληται σφι· ὁ δὲ ἀποπεμπόμενος αὐτὸς
μὲν οὐκ ἀπελίπετο, τὸν δὲ παῖδα συστρατεύμενον
ἔόντα οἱ μουνογενέα ἀπέπεμψε.

Οἱ μέν τυν σύμμαχοι οἱ ἀποπεμπόμενοι οἴχοντό
τε ἀπιόντες, καὶ ἐπείθοντο Λεωνίδη· Θεσπιέες δὲ
καὶ Θηβαῖοι κατέμειναν μοῦνοι παρὰ Λακεδαιμονί-
οισι· τούτων δὲ Θηβαῖοι μὲν ἀέκοντες ἔμενον, καὶ οὐ
βουλόμενοι· κατεῖχε γάρ σφεας Λεωνίδης ἐν ὅμηρων
λόγῳ ποιεύμενος· Θεσπιέες δὲ ἐκόντες μάλιστα, οἱ
οὐκ ἔφασαν ἀπολιπόντες Λεωνίδην καὶ τοὺς μετ-

εὗτοῦ ἀπαλλάξεσθαι, ἀλλὰ καταμείναντες συνιαπέθανον· ἐστρατήγεε δὲ αὐτῶν Δημόφιλος Διαδρύμενος.

223 Εέρειης δὲ ἐπεὶ ἡλίου ἀνατελλαντος σποιδαὶς ἐποιῆσατο, ἐπισχὼν χρόνον, ἐς ἀγορῆς κου μάλιστα
6 πλιθώρην πρόσωδον ἐποιέετο· καὶ γὰρ ἐπέσταλτο ἐξ Ἐπιάλτεω οὗτω· ἀπὸ γὰρ τοῦ οἴρεος ἡ κατάβασις συντομωτέρη τέ ἔστι, καὶ βραχύτερος ὁ χῶρος πολλὸν, ἥπερ ἡ περίοδός τε καὶ ἀνάβασις. οἱ τε δὴ βάρβαροι οἱ ἀμφὶ Εέρεα προσῆκαν, καὶ οἱ ἄμφι 10 Λεωνίδην Ἑλληνες, ὡς τὴν ἐπὶ θανάτῳ ἔξοδον ποιείμενοι, ἥδη πολλῷ μᾶλλον ἢ κατ' ἀρχὰς ἐπεξῆγαν ἐς τὸ εἰρύτερον τοῦ αὐχένος· τὸ μὲν γὰρ ἔρμα τοῦ τείχεος ἐφυλάσσετο, οἱ δὲ ἀνὰ τὰς προτέρας ἡμέρας ἐπεξιώντες ἐς τὰ στεινόπορα ἐμάχοντο.
15 τίτε δὴ συμμίσγοντες ἔξω τῶν στεινῶν, ἐπιπτον πλήθει πολλοὶ τῶν βαρβάρων· ὅπισθε γὰρ οἱ ἥγεμονες τῶν τελέων ἔχοντες μάστιγας, ἐρράπιζον πάντα ἄνδρα αἰεὶ ἐς τὸ πρόσω ἐποτρύνοντες. πολλοὶ μὲν δὴ ἐσέπιπτον αὐτῶν ἐς τὴν θάλασσαν, καὶ 20 διεφθείροντο· πολλῷ δὲ ἔτι πλεῦνες κατεπατέοντο ζωοὶ ὑπ' ἄλληλων· ἦν δὲ λόγος οὐδεὶς τοῦ ἀπολλυμένου. ἄτε γὰρ ἐπιστάμενοι τὸν μέλλοντά σφι ἐπεσθαι θάνατον ἐκ τῶν πειθόντων τὸ οἴρος, ἀπεθείκιντο ῥώμης ὅσον εἶχον μέγιστον ἐς τοὺς βαρ-
224 βίρους, παραχρεώμενοί τε καὶ ἀτέοντες. Δόρατα 25 μέν νυν τοῖσι πλεύνεσιν αὐτῶν τηγικαῦτα ἥδη ἐτύγχανε κατεπγύτα, οἱ δὲ τοῖσι ξίφεσι διεργάζοντο τοὺς Πέρσας· καὶ Λεωνίδης τε ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ πίπτει, ἀντὶρ γενόμενος ἄριστος, καὶ ἔτεροι μετ' αὐτοῦ ὄνομαστοὶ Σπαρτιητέων, τῶν ἐγὼ ὡς ἀνδρῶν ἀξίων γενομένων ἐπιθόμην τὰ οὐνόματα· ἐπιθόμην δὲ καὶ ἀπάντων τῶν τριηκοσίων· καὶ δὴ καὶ Περσέων πίπταντι ἐνθαῦτα ἄλλοι τε πολλοὶ καὶ ὄνομαστοί· ἐν δὲ δῃ καὶ Δαρείου δέο παῖδες, Ἀβροκόμης τε καὶ 30 Ὑπεράίθης, ἐκ τῆς Ἀρτάνεω θυγατρὸς Φραταγούν· γεγονότες Δαρείῳ· ὃ δὲ Ἀρτάνης Δαρείου ἦν

βασιλέος ἦν ἀδελφεὸς, Υστάσπεως δὲ τοῦ Ἀρσάμεω παῖς· ὃς καὶ ἐκδιδοὺς τὴν θυγατέρα Δαρείῳ, τὸν οἶκον πάντα τὸν ἔωντοῦ ἐπέδωκε, ὡς μούνου οἱ ἐούσης ταύτης τέκνου. Εέρξεώ τε δὴ δύο ἀδελφεοὶ ἐνθαῦτα πίπτουσι μαχεόμενοι ὑπὲρ τοῦ νεκροῦ τοῦ 5 Λεωνίδεω· Περσέων τε καὶ Λακεδαιμονίων ὀθισμὸς 225 ἐγένετο πολλός· ἐσ ὁ τοῦτον τε ἀρετῇ οἱ Ἐλλῆνες ἵπεξείρυσπιν, καὶ ἐτρέψαντο τοὺς ἐναντίους τετράκις. τοῦτο δὲ συνεστήκεε μέχρι οὗ οἱ σὺν Ἐπιάλτῃ παρεγένοντο· ὡς δὲ τούτους ἤκειν ἐπύθοντο οἱ Ἐλ- 10 ληνες, ἐνθεῦτεν ἥδη ἐτεροιοῦτο τὸ νεῖκος· ἐσ τε γὰρ τὸ στεινὸν τῆς ὁδοῦ ἀνεχώρεον ὅπίσω, καὶ παραμειψάμενοι τὸ τεῖχος ἐλθόντες ἵζοντο ἐπὶ τὸν κολωνὸν πάντες ἀλέες οἱ ἄλλοι, πλὴν Θηβαίων· ὃ δὲ κολωνός ἐστι ἐν τῇ ἐσόδῳ ὅκου νῦν ὁ λίθινος λέων ἔστηκε ἐπὶ 15 Λεωνίδῃ· ἐν τούτῳ σφέας τῷ χώρῳ ἀλεξομένους μαχαίρησι, τοῖσι αὐτῶν ἐτύγχανον ἔτι περιεοῦσαι, καὶ χερσὶ καὶ στόμασι, κατέχωσαν οἱ βάρβαροι βάλλοντες, οἱ μὲν ἐξ ἐναντίης ἐπισπόμενοι καὶ τὸ ἔρυμα τοῦ τείχεος συγχώσαντες, οἱ δὲ περιελθόντες 20 πάντοθε περισταδόν.

• Λακεδαιμονίων δὲ καὶ Θεσπιέων τοιούτων γενο- 226 μένων, ὅμως λέγεται ἀνὴρ ἄριστος γενέσθαι Σπαρτιῆτης Διηνέκης· τὸν τόδε φασὶ εἶπαι τὸ ἔπος πρὶν ἡ συμμίξαι σφέας τοῖσι Μήδοισι, πυθόμενον πρὸς τεν 25 τῶν Τρηχινίων ὡς ἐπεὰν οἱ βάρβαροι ἀπιέωσι τὰ τοξεύματα, τὸν ἥλιον ὑπὸ τοῦ πλήθεος τῶν ὕστων ἀποκρύπτουσι· τοσοῦτό τι πλήθος αὐτῶν εἶναι· τὸν δὲ οὐκ ἐκπλαγέντα τούτοισι, εἰπεῖν, ἐν ἀλογίῃ ποιεύμενον τὸ τῶν Μήδων πλήθος, ὡς πάντα σφι ἀγαθὰ 30 ὁ Τρηχίνιος ξεῖνος ἀγγέλλοι, εἰ ἀποκρυπτόντων τῶν Μήδων τὸν ἥλιον ὑπὸ σκιῇ ἐσοιτο πρὸς αὐτοὺς ἡ μάχη, καὶ οὐκ ἐν ἥλιῳ. ταῦτα μὲν καὶ ἄλλα τοιούτοροπα ἐπεά φασι Διηνέκεα τὸν Λακεδαιμόνιον λιπέσθαι μημόσυνα. Μετὰ δὲ τοῦτον ἀριστεῦσαι 227 λέγονται Λακεδαιμόνιοι δύο ἀδελφοὶ, Ἀλφέος τε

καὶ Μάρων, Ὁρσιφύντου παῖδες. Θεσπιέων δὲ εὐδοκίμες μάλιστα τῷ οὔνομα ἦν Διθίραμβος Ἀρματίδεω.

228 Θαφθεῖσι δέ σφι αὐτοῦ ταύτη τῇπερ ἔπεισον, καὶ τοῖσι πρότερον τελευτήσας ἢ υπὸ Λεωνίδεω ἀποπεμφθέντας οἰχεσθαι, ἐπιγέγραπται γράμματα λέγοντα τάδε·

Μεριασιν ποτὲ τῇδε τριηκοσίαις ἡμέραις
ἐκ Πελοποννάσου χιλιάδες τέτορες.

10 ταῦτα μὲν δὴ τοῖσι πᾶσι ἐπιγέγραπται· τοῖσι δὲ Σπαρτιήτησι ἴδε·

"Ω ξεῖν, ἀγγέλλειν Λακεδαιμονίοις, δτι τῇδε
κείμεθα τοῖς κείνων φίμασι πειθώμενος.

Λακεδαιμονίοισι μὲν δὴ τοῦτο τῷ δὲ μάντι, τόδι·

15 Μνῆμα τόδε κλεψοῦ Μεγαστία, δν ποτε Μῆδος
Σπερχειδης ποταμὸν κτεῖναν ἀμειψάμενος,
μάντιος, δι τότε κῆρας ἐπερχομένας σάφα εἰδὼς,
οὐκ ἔτλη Σπάρτης ἥγεινας προλιπεῖν.

20 ἐπιγράμμασι μέν νιν καὶ στίλησι, ἔξῳ ἢ τὸ τοῦ
μάντιος ἐπίγραμμα, Ἀμφικτυόνες εἰσὶ σφέας οἱ
ἐπικοσμήσαντες· τὸ δὲ τοῦ μάντιος Μεγιστίεω,
Σιμωνίδης ὁ Λεωπρέπεος ἐστι κατὰ ξεινίην ὁ ἐπι-
γράφας.

229 Δύο δὲ τούτων τῶν τριηκοσίων λέγεται Εῖρυτέν
25 τε καὶ Ἀριστόδημον, παρεὸν αὐτοῖσι ἀμφοτέροισι
κοινῷ λόγῳ χρησαμένουισι, ἢ ἀποστωθῆναι ὅμοι ἐς
Σπάρτην, ώς μεμετιμένοι τε ἦσαν ἐκ τοῦ στρατο-
πέδου υπὸ Λεωνίδεω, καὶ κατεκέατο ἐν Ἀλπηνοῖσι
οὐφθαλμιῶντες ἐς τὸ ἐσχατον· ἢ, εἴγε μὴ ἐβούλουτο
30 νοστῆσαι, ἀποθανέειν ἀμα τοῖσι ἄλλοισι παρεόν
σφι τούτων τὰ ἔτερα ποιέειν, οὐκ ἐθελῆσαι ὅμο-
φροιέειν· ἀλλὰ γνώμῃ διενειχθέντας, Εῖρυτον μὲν
πυθόμενον τῶν Περσέων τὴν περίοδον, αἰτήσαντά τε
τὰ ὄπλα καὶ ἐνδύντα, ἄγειν αὐτὸν κελεῦσαι τὸν
35 εἶλωτα ἐς τοὺς μαχομένοις· ὅκως δὲ αὐτὸν ἤγαγε,
τὸν μὲν ἀγαγόντα οἰχεσθαι φεύγοντα, τὸν δὲ ἐσπε-

σόντα ἐς τὸν ὅμιλον διαφθαρῆναι· Ἀριστόδημον δὲ λειποψυχέοντα λειφθῆναι. εἰ μέν νυν ἡνὶ μοῦνον Ἀριστόδημον ἀλγήσαντα ἀπονοστῆσαι ἐς Σπάρτην ἥτις καὶ ὁμοῦ σφέων ἀμφοτέρων τὴν κομιδὴν γενέσθαι, δοκέειν ἐμοὶ, οὐκ ἄν σφι Σπαρτιήτας μῆνιν οὐδεμίαν προσθέσθαι· νυνὶ δὲ, τοῦ μὲν αὐτῶν ἀπολομένου, τοῦ δὲ τῆς μὲν αὐτῆς ἔχομένου προφάσιος οὐκ ἐθελήσαντος δὲ ἀποθνήσκειν, ἀναγκαίως σφι ἔχειν μηνίσαι μεγάλως Ἀριστοδήμῳ. Οἱ μέν νυν οὗτω σωθῆναι 230 λέγουσι Ἀριστόδημον ἐς Σπάρτην, καὶ διὰ πρόφασιν 10 τοιήνδε· οἱ δὲ ἄγγελον πεμφθέντα ἐκ τοῦ στρατοπέδου, ἐξεὸν αὐτῷ καταλαβεῖν τὴν μάχην γινομένην, οὐκ ἐθελῆσαι ἀλλ' ὑπομείναντα ἐν τῇ ὁδῷ περιγενέσθαι· τὸν δὲ συνάγγελον αὐτοῦ ἀπικόμενον ἐς τὴν μάχην ἀποθανεῖν. Ἀπονοστήσας δὲ ἐς Λακεδαι- 231 μονα ὁ Ἀριστόδημος ὄνειδός τε εἶχε καὶ ἀτιμίην, 16 πάσχων δὲ τοιάδε ἡτίμωτο· οὔτε οἱ πῦρ οὐδεὶς ἔναντε Σπαρτιητέων οὔτε διελέγετο, ὄνειδός τε εἶχε ὁ τρέσας Ἀριστόδημος καλεόμενος· ἀλλ' ὁ μὲν ἐν τῇ ἐν Πλαταιῇσι μάχῃ ἀνέλαβε πᾶσαν τὴν ἐπενεχ- 20 θεῖσάν οἱ αἰτίην. Λέγεται δὲ καὶ ἄλλον ἀποπεμφ- 232 θέντα ἄγγελον ἐς Θεσσαλίην τῶν τριηκοσίων τούτων περιγενέσθαι, τῷ οὐνομα εἴναι Παντίτην· νοστήσαντα δὲ τοῦτον ἐς Σπάρτην, ως ἡτίμωτο, ἀπάγ-
ξασθαι.

25

Οἱ δὲ Θηβαῖοι, τῶν ὁ Λεοντιάδης ἐστρατήγεε, 233 τέως μὲν μετὰ τῶν Ἑλλήνων ἐόντες ἐμάχοντο ὑπὸ ἀναγκαῖης ἔχόμενοι πρὸς τὴν βασιλέος στρατιήν· ως δὲ εἶδον κατυπέρτερα τῶν Περσέων γινόμενα τὰ πρήγματα, οὕτω δὴ τῶν σὺν Λεωνίδῃ Ἑλλήνων 30 ἐπειγομένων ἐπὶ τὸν κολωνὸν, ἀποσχισθέντες τούτων, χειράς τε προέτεινον καὶ ἥσσαν ἀσσον τῶν βαρβάρων, λέγοντες τὸν ἀληθέστατον τῶν λόγων, ως καὶ μηδίζουσι καὶ γῆν τε καὶ ὕδωρ ἐν πρώτοισι ἔδοσαν βασιλέϊ, ὑπὸ δὲ ἀναγκαῖης ἔχόμενοι ἐς Θερ- 35 μοπύλας ἀπικοίατο, καὶ ἀναίτιοι εἰεν τοῦ τρώματος

τοῦ γεγονότος βασιλέϊ. ὅστε ταῦτα λέγοντες, περιεγάνοντο· εἶχον γὰρ καὶ Θεσσαλοὺς τῶν λόγων τούτων μάρτυρας· οἱ μέντοι τά γε πάντα εὐτίχησαν· ὡς γὰρ αὐτοῖς Ἑλαβον οἱ βύρβαροι ἐλθύιταις, τοῖς μὲν 5 τινας καὶ ἀπέκτειναν προσιώντας, τοῖς δὲ πλεῖνας αὐτῶν, κελεύσαντος Ξέρξεω, ἔστιζον στύγματα βασιλῆια, ἀρξάμενοι ἀπὸ τοῦ στρατηγοῦ Δεοντιάδεω· τοῦ τὸν παῖδα Εἰρίμαχον χρόνῳ μετέπειτα ἐφόρευσαν Πλαταιέες, στρατηγήσαντα ἄνδρῶν Θηβαίων 10 τετρακοσίων καὶ σχόντα τὸ ἄστυ τὸ Πλαταιέων.

234 Οἱ μὲν δὴ περὶ Θερμοπύλας Ἔλληνες οἵτω ἦγανται· Ξέρξης δὲ καλέσας Δημάρητον, εἰρώτα ἀρξάμενος ἐνθένδε· “Δημάρητε, ἀνὴρ εἰς ἀγαθός· τεκμαίρομαι δὲ τῇ ἀληθηῇ· ὅσα γὰρ εἶπας, ἀπαντα 15 τα ἀπέβη οἵτω· οὐν οὐέ μοι εἰπὲ, κόσοι τινές εἰσι οἱ λοιποὶ Λακεδαιμόνιοι, καὶ τούτων ὃκύσοι τοιοῦτοι τὰ πολέμια, εἴτε καὶ ἅπαντες;” ὁ δὲ εἶπε· “ὦ βασιλεῦ, πλῆθος μὲν πάντων τῶν Λακεδαιμονίων πολλὸν καὶ πόλις πολλαῖ, τὸ δὲ θέλεις ἐκμαθέειν 20 εἰδίσεις· ἔστι ἐν τῇ Δακεδαιμονίᾳ Σπάρτη, πόλις ἀιδρῶν ὀκτακισχιλίων μάλιστά κῃ· οὗτοι πάντες εἰσὶ ὄμοιοι τοῖσι ἐνθάδε μαχεσαμένοισι· οὐ γε μὲν ἄλλοι Λακεδαιμόνιοι τούτουστι μὲν οὐκ ὄμοιοι, ἀγαθοὶ δέ.” εἶπε πρὸς ταῦτα Ξέρξης· “Δημάρητε, τέῳ τρόπῳ 25 ἀπονητότατα τῶν ἀνδρῶν τούτων ἐπικρατήσομεν; οἴθι ἐξηγέο· σὺ γὰρ ἔχεις αὐτῶν τὰς διεξόδους τῶν 235 βουλευμάτων, οἷα βασιλεὺς γενέμενος.” Ὁ δὲ ἀμείβετο· “ὦ βασιλεῦ, εἰ μὲν δὴ σιμβοιλείεσί μοι προθίμως, δίκαιον μέ σοι ἔστι φράζειν τὸ ἄριστον. 30 εἰ τῆς ναυτικῆς στρατιῆς νέας τριηκοσίας ἀποστέι λειας ἐπὶ τὴν Λάκαιναν χάρην· ἔστι δὲ ἐπ’ αὐτῇ νῆσος ἐπικειμένη τῇ οὔνομά ἔστι Κίθηρα, τὴν Χίλων, ἀνὴρ παρ’ οὐμάν σοφώτατος γενόμενος, κέρδος μέζον, ἔφη, εἶναι Σπαρτιῆτης κατὰ τῆς θαλάσσης 35 καταδεδυκέναι μᾶλλον ή οὐπερέχειν, αἰεί τι πρωτοδικῶν ἀπ’ αἰτῆσι τοιοῦτο ἔσεσθαι οὖν τι ἐγὼ ξειρε-

μπαί· οὗτι τὸν σὸν στόλον προειδὼς, ἀλλὰ πάντα
ὅμοίως φοβεόμενος ἀνδρῶν στόλον· ἐκ ταύτης ὥν
τῆς νήσου ὄρμεώμενοι, φοβεόντων τοὺς Λακεδαι-
μονίους· παροίκουν δὲ πολέμου σφι ἔύντος οἰκητίου,
οὐδὲν δεινὸί ἔσονται τοι, μὴ τῆς ἄλλης Ἐλλάδος 5
ἄλισκομένης ὑπὸ τοῦ πεζοῦ βοηθέωσι ταύτῃ· κατα-
δουλωθείσης δὲ τῆς ἄλλης Ἐλλάδος, ἀσθενὲς ἦδη
τὸ Λακωνικὸν μοῦνον λείπεται. ἦν δὲ ταῦτα μὴ
ποιῆσι, τάδε τοι προσδόκα ἔσεσθαι· ἔστι τῆς Πελο-
ποννήσου ἴσθμὸς στεινός· ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ πάντων 10
Πελοποννησίων συνομοσάντων ἐπὶ σοὶ, μάχας ἴσχυ-
ροτέρας ἄλλας τῶν γενομένων προσδέκεο ἔσεσθαι τοι·
ἔκεινο δὲ ποιήσαντι ἀμαχητὶ ὅ τε ἴσθμὸς οὗτος καὶ
αἱ πόλις προσχωρήσουσι.” Λέγει μετὰ τοῦτον 236
‘Αχαιμένης, ἀδελφεύς τε ἐών Ξέρξεω καὶ τοῦ ναυτικοῦ 15
στρατοῦ στρατηγὸς, παρατυχών τε τῷ λόγῳ, καὶ
δείσας μὴ ἀναγνωσθῆ Ξέρξης ποιέειν ταῦτα· “ὦ
βασιλεῦ, ὁρέω σε ἀνδρὸς ἐνδεκόμενον λόγους ὃς
φθονέει τοι εὖ πρήσσοντι, ἢ καὶ προδιδοῖ πρήγματα
τὰ σά· καὶ γὰρ δὴ καὶ τρόποισι τοιούτοισι χρεώμενοι 20
οἱ Ἐλληνες χαίρουσι· τοῦ τε εὔτυχέειν φθονέουσι
καὶ τὸ κρέσσον στυγέουσι. εἰ δὲ ἐπὶ τῇσι παρε-
ούσησι τύχησι, τῶν νέες νεναυηγήκασι τετρακόσιαι,
ἄλλας ἐκ τοῦ στρατοπέδου τριηκοσίας ἀποπέμψεις
περιπλώειν Πελοπόννησον, ἀξιόμαχοί τοι γίνονται 25
οἱ ἀντίπαλοι· ἄλλης δὲ ἐών ὁ ναυτικὸς στρατὸς δυσ-
μεραχείριστός τε αὐτοῖσι γίνεται, καὶ ἀρχὴν οὐκ
ἀξιόμαχοί τοι ἔσονται· καὶ πᾶς ὁ ναυτικὸς τῷ πεζῷ
μρήξει καὶ ὁ πεζὸς τῷ ναυτικῷ, ὅμοῦ πορευόμενος· εἰ
δὲ διασπάσεις, οὕτε σὺ ἔσεαι κείνοισι χρήσιμος οὕτε 30
κεῖνοι σοί. τὰ σεωντοῦ δὲ τιθέμενος εὖ, γνώμην ἔχε
τὰ τῶν ἀντιπολέμων μὴ ἐπιλέγεσθαι πρήγματα, τῇ
τε στήσονται τὸν πύλεμον, τά τε ποιήσουσι, ὅσοι τε
πλῆθος εἰσι· ἵκανοὶ γὰρ ἔκεινοί γε αὐτοὶ ἔωντῶν πέρι
φροντίζειν εἰσὶ, ἡμεῖς δὲ ἡμέων ὕστατως. Λακεδαι- 35
μόνιοι δὲ ἦγε ἵωσι· ἀνγία Ηέρμης ἐς μάχην, οὐδὲ ἐν

237 τὸ παρεὺν τρῶμα ἀνιεῦνται." Ἀμείβεται Ξέρξης τοῖσδε "Ἄχαιμενες, εὐ τέ μοι δοκέεις λέγειν, καὶ ποσῆσω ταῖτα. Δημάρητος δὲ λέγει μὲν τὰ ἄριστα ὅλπεται εἶναι ἐμοὶ, γνώμη μέντοι ἔσπουται ὑπὸ σεῦ.
 οὐ γὰρ δὴ κεῦνό γε ἐνδέξομαι, ὅκως οὐκ εὐνοέει τοῖσι
 ἐμοῖσι πρήγμασι, τοῖσι ἵ τε λεγομένοισι πρότερον ἐκ
 τούτου σταθμώμει τε, καὶ τῷ ἔντι, ὅτι πολιήτης μὲν
 πολιήτης εὐ πρήσσοντι φθονέει, καὶ ἔστι δυσμενῆς τῇ
 σιγῇ· οὐδ' ἀν, συμβουλευομένου τοῦ ἀστοῦ, πολιήτῃ
 ἀνὴρ τὰ ἄριστά οἱ δοκέοντα εἶναι ἵ ποθέοιτο, εἰ μὴ
 πρόσω ἀρετῆς ἀνήκαι· σπάνιοι δ' εἰσὶ οἱ τοιοῦτοι·
 ξεῖνος δὲ ξείνῳ εὐ πρήσσοιτί ἔστι εἰμενέστατον
 πάντων, συμβουλευομένου τε ἀν συμβουλεύσει τὰ
 ἄριστα· οἵτω ὡν κακολογίης πέρι τῆς ἐς Δημάρητον,
 15 ξύντος ἐμοὶ ξείνου, ἔχεσθαι τινα τοῦ λοιποῦ κελεύω."
 238 Ταῦτα εἶπας Ξέρξης διεξήγε διὰ τῶν νεκρῶν καὶ
 Λεωνίδεω, ἀκηκοὼς ὅτι βασιλεὺς τε ἦν καὶ στρατηγὸς
 Λακεδαιμονίων, ἐκέλευσε ἀποταμόντας τὴν κεφαλὴν
 ἀπασταυρῶσαι. δῆλά μοι πολλοῖσι μὲν καὶ ἄλλοισι
 20 τεκμηρίοισι, ἐν δὲ δὴ καὶ τῷδε οὐκ ἥκιστα γέγονε, ὅτι
 βασιλεὺς Ξέρξης πάντων δὴ μάλιστα ἀνδρῶν ἐθυμώθη
 ζώοντι Λεωνίδῃ· οὐ γὰρ ἀν κοτε ἐς τὸν νεκρὸν ταῦτα
 παρενόμησε· ἐπεὶ τιμᾶν μάλιστα νομίζουσι τῶν ἐγὼ
 οἴδα ἀνθρώπων Πέρσας ἀνδρας ἀγαθοὺς τὰ πόλεμα.
 25 οἱ μὲν δὴ ταῦτα ἐποίευν τοῖσι ἐπετέτακτο ποιέειν.
 239 "Ανειμι δὲ ἐκεῖσε τοῦ λόγου, τῇ μοι τὸ πρότερον
 ἐξέλιπε. ἐπύθυντο Λακεδαιμόνιοι ὅτι βασιλεὺς
 στέλλοιτο ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, πρῶτοι· καὶ οὗτω δὴ
 ἐς τὸ χρηστήριον τὸ ἐς Δελφοὺς ἀπέπεμψαν, ἐνθα δὴ
 30 σφι ἐχρήσθη τὰ ὄλιγῷ πρότερον εἴπον· ἐπύθοιτο δὲ
 τρόπῳ θωμασίῳ· Δημάρητος γὰρ ὁ Ἀρίστωνος φυγὼν
 ἐς Μήδους, ὡς μὲν ἐγὼ δοκέω καὶ τὸ οἰκὸς ἐμοὶ συμ-
 μάχεται, οὐκ ἦν εὔνοος Λακεδαιμονίοισι· πάρεστι δὲ
 εἰκάζειν, εἴτε εἰνοίη ταῦτα ἐποίησε εἴτε καὶ κατα-
 35 χαίρων· ἐπεὶ τε γὰρ Ξέρξης ἔδοξε στρατηλατέειν ἐπὶ
 τὴν Ἑλλάδα, ἐών ἐν Σοίσιαις ὁ Δημάρητος καὶ

ιενος ταῦτα, ἡθέλησε Λακεδαιμονίοισι ἔξαγ-
ι. ἄλλως μὲν δὴ οὐκ εἶχε σημῆναι· ἐπικίνδυνον
ἦ μὴ λαμφθείη· ὁ δὲ μηχανᾶται τοιάδε· δελτίον
ιχόν λαβὼν τὸν κηρὸν αὐτοῦ ἔξεκυησε, καὶ
αὖτις τῷ ξύλῳ τοῦ δελτίου ἔγραψε τὴν βασιλέος 5
ην ποιήσας δὲ ταῦτα ὅπίσω ἐπέτηξε τὸν κηρὸν
ἃ γράμματα, ἵνα φερόμενον κεινὸν τὸ δελτίον
ἢ πρῆγμα παρέχοι οἵ πρὸς τῶν ὁδοφυλάκων· ἐπεὶ
ἢ ἀπίκετο ἐς τὴν Λακεδαιμόνια, οὐκ εἶχον συμ-
σθαι οἱ Λακεδαιμόνιοι, πρὶν γε δή σφι, ὡς ἐγώ 10
άνομαι, Κλεομένεος μὲν θυγάτηρ Λεωνίδεω δὲ
, Γοργώ, ὑπέθετο, ἐπιφρασθεῖσα αὐτῇ, τὸν κηρὸν
κελεύουσα, καὶ εὑρήσειν σφέας γράμματα ἐν
ἱλῷ πειθόμενοι δὲ εὗρον καὶ ἐπελέξαντο, ἐπειτα
νῖσι ἄλλοισι Ἑλλησι ἐπέστειλαν. ταῦτα μὲν 15
τῷ λέγεται γενέσθαι.

Herodotus was six years older when the
event related in his history took
place. He was born in 484 B.C. (See v.
and ends somewhat abruptly with the
mention of Herodotus' death).
See early Rom. Hist., G. G. Lewis.

v. p. 154 text.
and stranger! see Lacedaemon - here
Hercs was the word and over the wit
from M. Gardiner in
quoted in App. Journal Jan. 1879 "Chry-
santhemum from Greek author
for other renderings v. p. 403

3 2044 037 100 054

0 v 22187

° 231880

OCT 13 1880

NOV 8 1880

MAY 29 1883

NOV 17 1885

1886

OCT 14 1889

JAN 10 1897

JUL 13 1901

